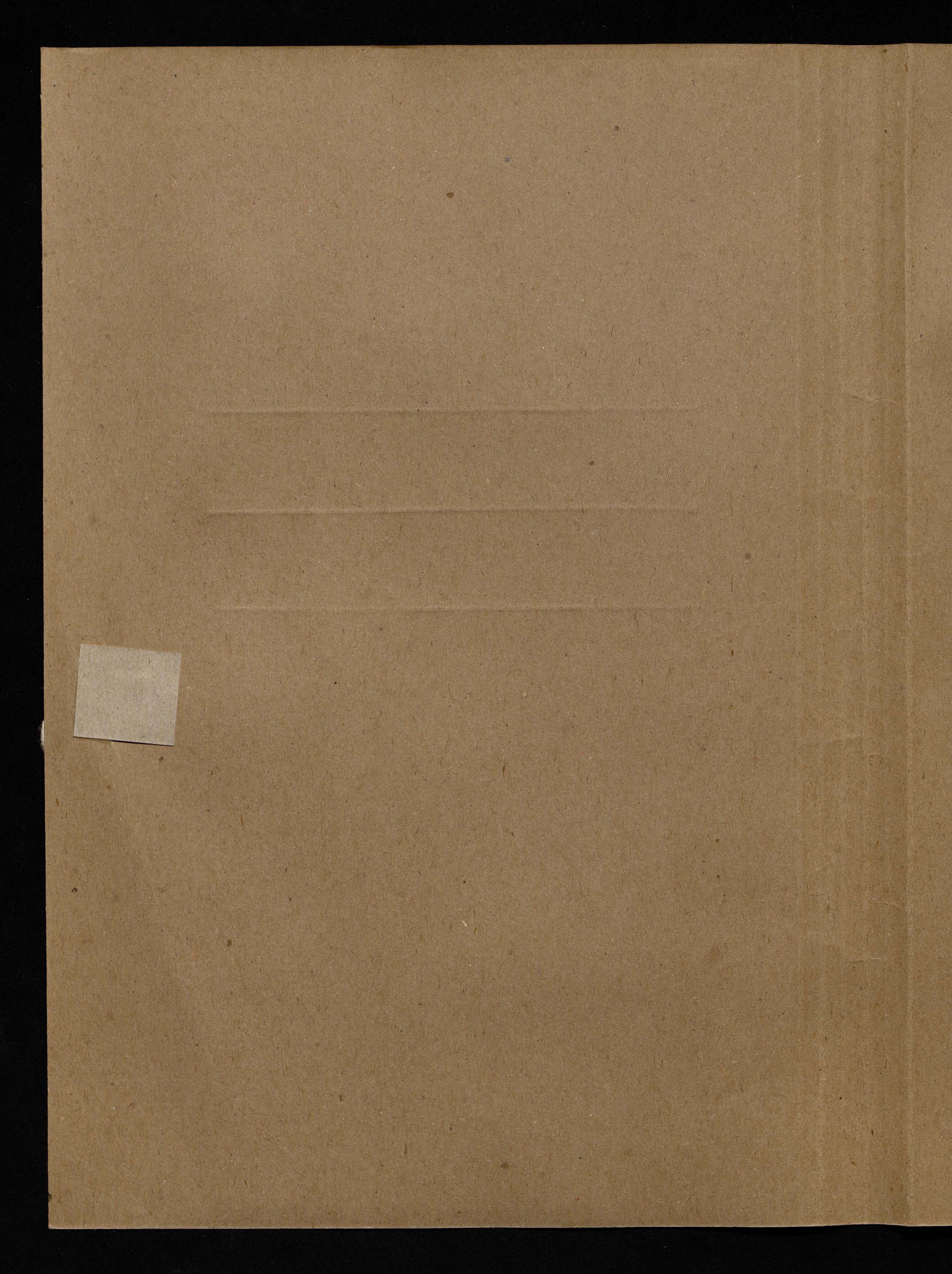
10055

III

Newlinski Michał

1876 2/5 Wiedeń

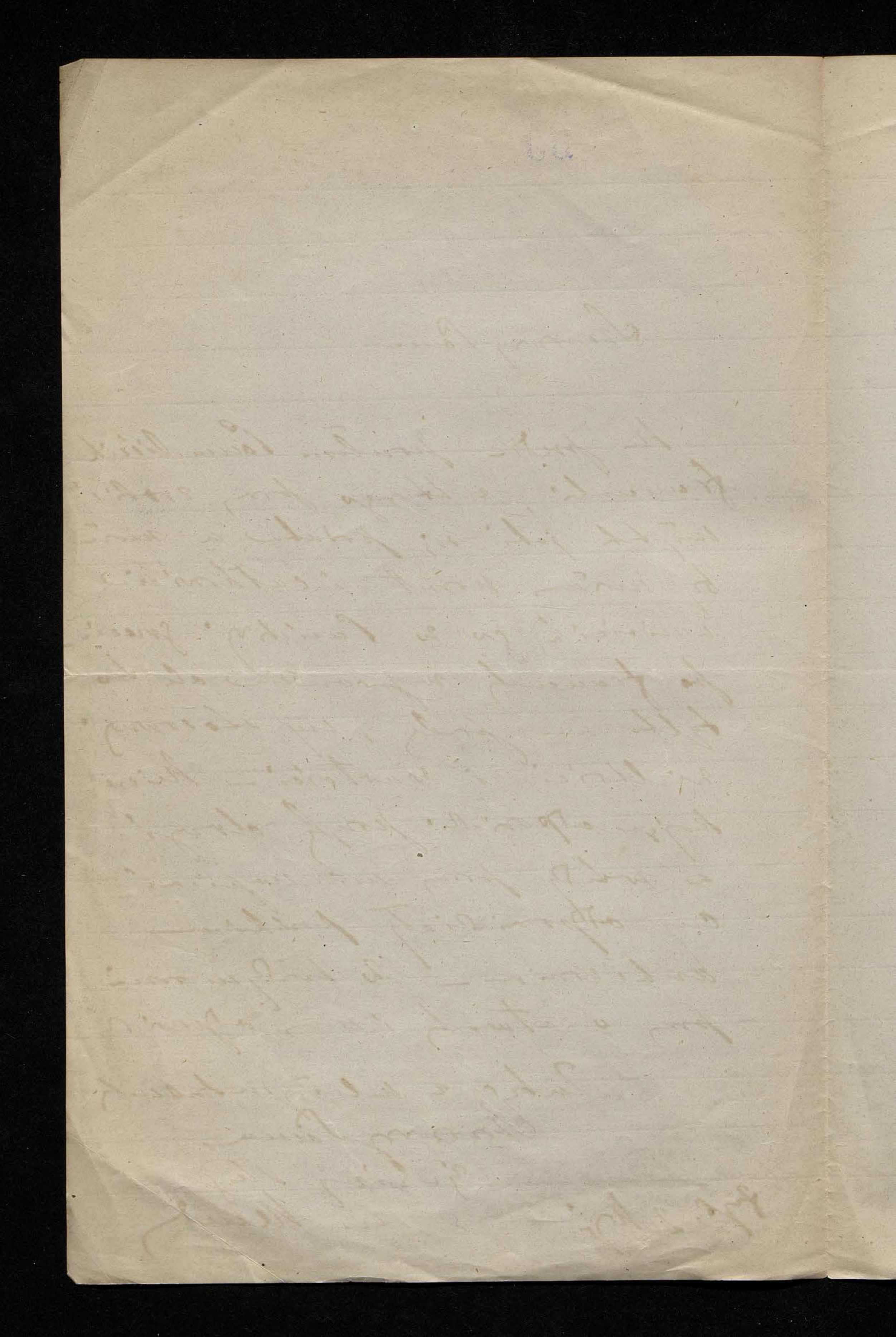
1

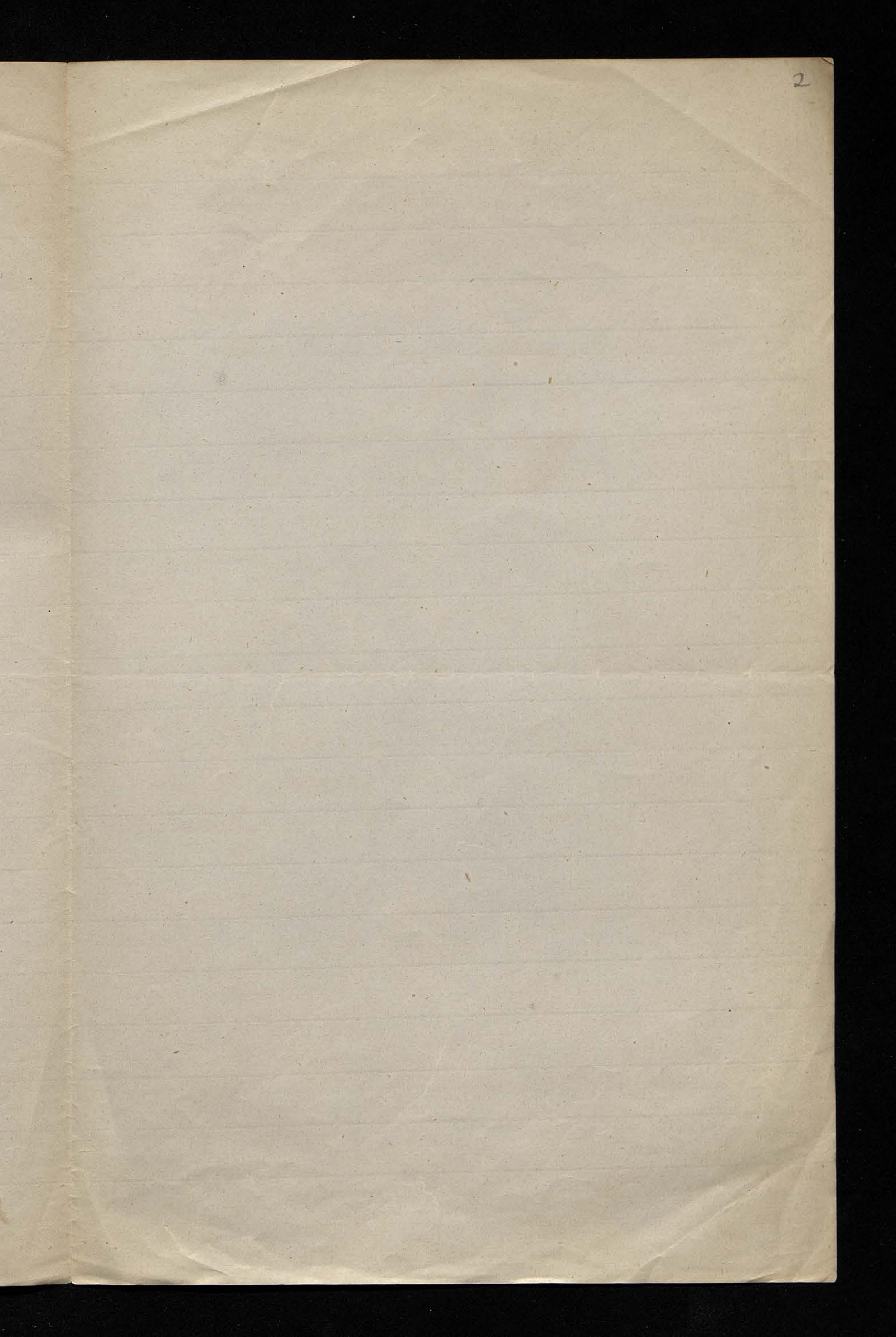
Szanowny Pani

Na przedzie posyłam Pani Ustęp
francuski, z którego proszę zrobić
użytek jaki się podoba a może
by można nawet i całkowicie
umieścić go w Pańskiej grama-
tyce francuskiej wprowadzić ale to
tylko na próbę, czy stosownej
wielkości i wartości — Niecie-
kojąc odpowiedzi proszę drogą
a wtedy proszę mi napisać
czy odpowiedziały przykładom
ambicjowaniem — Z kiedyż nim
proszę o otwartą i rzeczową odpowiedź

Zostaję z uszanowaniem
Szanownej Pani
życzliwy sługa
M. Wend

Bydg. 2 Maja

3

WIEDEN WIEN

5 Kr.

Hochwohlgeboren

Herrn

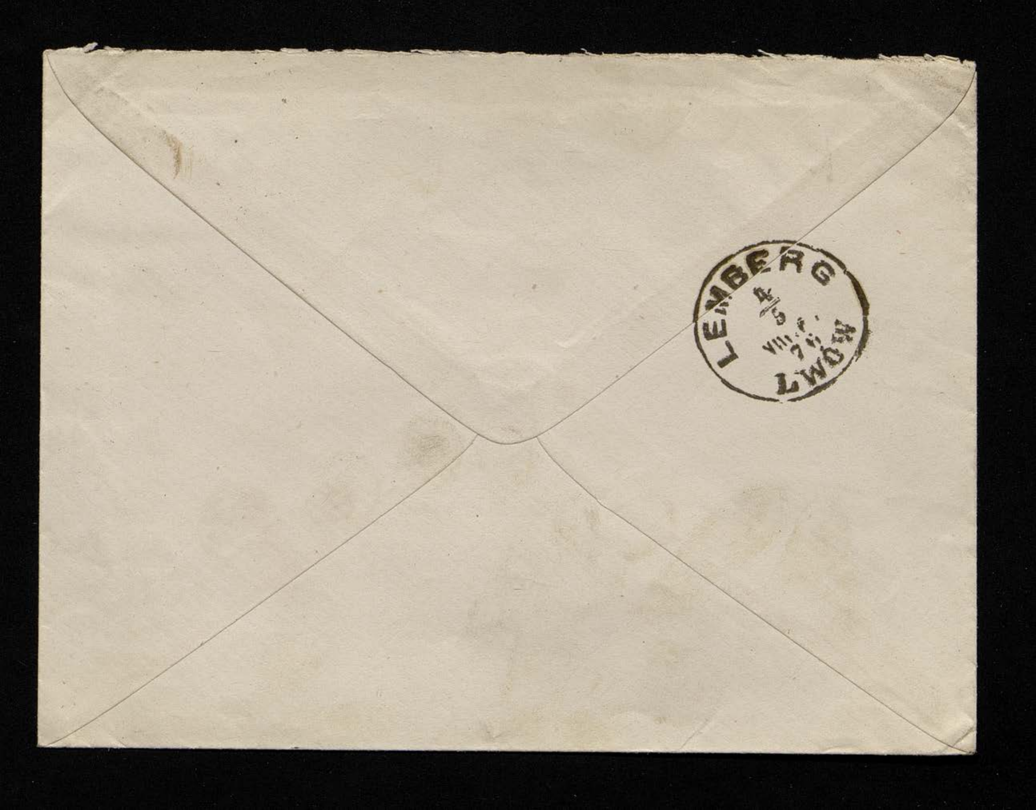
Łoziński

Redacteur der „Gazeta Lwowska"

in

Lemberg

Galicien.

LEMBERG
4/5
VIII
LWÓW

1876 11/5 Wien 4

Może się na co przydadzą niżej podane wiadomości

—

Termin zawarcia traktatu handlowego z Włochami odłożony został do 30tego Czerwca 1877go roku, co stanowi rok więcej, miały albowiem dojść ukończenia układy 30 Czerwca b. r.

—

Wiadomości nadeszłe
dzisiaj z Saloniki są
wciąż niespokojącej treści.
— Bunt się ~~za~~ znowu
mimo i nich niesprzyjający
okolicznościami coraz się
bardziej powiększa — Władze
tureckie, jak się okazuje
nie są w stanie zaradzić
złemu a wyglądowania
swojich franc. i niemieckich,

przybyłych do Saloniki,
oparł się niespodziewanie
rząd angielski — Sprawa
tedy wielce się komplikuje,
a tu donoszą ze Smirny
że tam także zaczęli
się muzułmanie ruszać
tak że na żądanie
konsula austryackiego
posłano do Smirny okręt
wojenny —

M. [illegible]

6

Monsieur

Monsieur

Łoziński

Redacteur „Gazety lwowskiej"

à Lemberg

Galicien

WIEN 21

5 kr.

THEYER & HARDTMUTH, WIEN

1876 18/5 7

18 Maja.

Szanowny Panie,

Wysłałem dziś 11-ej rano trzecią
korespondencyą do gazety porannej a
w tej chwili przyniesiono mi
list jego z ostatnim numerem
dziennika. Bardzo kontent jestem
iż wiadomości moje mogły się
do tego Szanownemu Panu przydać.
Prosiłbym o przysyłanie mi Gazety
Lwowskiej przez pewien czas abym
mógł poznać bliżej kierunek
dziennika – Piszę dalszą po prostu
bo mi łatwiej – jednym ciągiem
pióra odbyć wszystkie korespondencye
naszkicowane czasy jakowe a zaczem
pisywać po polsku, nakoniec

i

piszemy mi Pani iż z wielkiemi
odmianami roku pozostaje
wszystek bo tak zajęty jestem
iż mimo najszczerszych chęci
niewydołałbym pracy. –
Kopisto mój, był mi w roku
nawet błędy, za które napisano
przeprasowano –
Od czasu jak wyjechał Falke
do Pestu, jestem sam jeden
w biurze prowadzę – Muszę więc
przeczytać i streścić artykuły
70 z góry dzienników na sześciu
różnych językach – Łatwo Pan
sobie wystawi jak muszę potem
wyglądać – wszystko mi się w głowie
przewraca – Stan ten trwać
będzie do połowy czerwca –

8

Jeśli Pan nie uzyskie możliwym tem lub też list mój umieścić, proszę tej zupełnie nie uwzględniać. Zostawiam to do Jego woli i zapatrywania.

Sądzę że artykuł potrzeby ma dzisiaj wobec sensacyi —

Może tem więcej że robi pozorzy wszystek ale to taki że na nic nigdy gazeta krawatty nie wierzę, proszę mi być spokojnym.

Czytałem dzisiaj w gazecie że p. Jaleski bawi obecnie w Lwowie.

Jeśli Pan go zobaczy, proszę mu tej bardzo kłaniać —

Gdyby coś w liście musiało się tak być, jak trzeba, proszę bez ogródki napisać.

Ściskam ręce Szanownego Pana
i zostaję z ca życzliwością
[signature]

Być może, ale nie wiem z pewnością
pojadę z Austryi do Terebes?
Czy mam wtedy pisywać –
czy mam listy ~~[illegible]~~ Frackowi?
Proszę o przysłanie 100 kopert już
z gotowym adresem i marką.
Często bywają drobne wiadomostki
a muszą pod cudzą kopertą, nie łatwo
dać do skrzynki.

1876 20/5 9

20 Maja –

Szanowna Pani

Kilka wiadomostek – niektóre z nich jako skrócone, dla Pani wyliczę. –

—

Idea Kongresu napotyka trudności – Anglija a potem Francya jak się okazuje, nie bardzo ku temu skłonni.
Czekamy z niecierpliwością rezultatu kroków jakie przedsięwziął Gortschakoff w sprawie powstańców – ostatnie wypracowane memorandum, jak Pani wiadomo, ma przedłożyć Turcyi Rosya – a co będzie, gdy się Turcy na warunki nie zgodzą – Nowsze w tym względzie wiadomości z Konstantynopola bardzo niepokojące –

Turcya nie tylko gotowa odrzucić memorandum Gorczakowa ale nawet zwycięsko przystąpić o wkroczeniu do Serbii i Montenegro co w tejże chwili — Rozumie się że dyplomatyczne kombinacye zostały wyczerpane.

—

Ignatiew wyjechał od kilku dni na parowcu (Swiatłana) obsadziwszy swój pałac w Buij-Déré złotymi kroatami, montenegryńskimi i innymi katarzynami w liczbie 500 ludzi

—

Zichy, jak we wszystkim tak i w tem Ignatiewa naśladował i kilkuset kroatów [illegible] tymi taborem w ogrodzie ambasady Austryackiej — dziwne to, nie prawda?

—

Uzbrojone te bandy, chodzą po mieście i drażnią muzułmanów —

Ignatiew zapewne chce wywołać nowe i większe [illegible] w Konstantynopolu – cel tej polityki niewiadomy – ale powie to Ziemi sobie?

Sawas Pasza (dyrekt. poczt tureckich) przybyły tu z Konstantynopola dla zawarcia ugody z rządem austr. względem ustąpienia poczty (austr. w obrębie Turcyi) rządowi tureckiemu, podpisał wczoraj ugodę także z Konsys- ~~[illegible]~~ nie mogłszy się porozumieć z owym rządem, opuścił Wiedeń i wyjechał do Paryża w tymże celu. Możemy przecież uważać iż po powrocie tej, trudności, jakie zaszły zostaną usunięte – chodziło bowiem o niektóre szczegóły, ~~które~~ ~~[illegible]~~ mniejszej wagi – zostawione do rozstrzygnięcia radzie ministerskiej z powrotem ministrów z Pesztu.

1876 22/5 Wien 11

22 Maja

Kochany Panie.

Niech się Panu przydadzą załą-
czone do tego notatki o Długu
P. Tureckiego. —
Jutro ześlę przez pocztę korrespondencyą
o „bramy Kuchni", a nie środki
lub sytuacyjną —
Sytuacya coraz się bardziej pogorsza-
skomplikowana się bardzo powstaniem
z Epiru i Tesalji —
Anglija, jak Panu wiadomo,
odrzuciła memorandum Gorczakow-
skiego to wielako nie jako

chęci dania otuchy Sułtanowi
~~ale~~ ani zamierzaniu podtrzymy-
wania Turcji, ale aby zostawić
sobie wolne pole działania
wtedy gdyby wybuchła wojna
między Muzułmanami i chrześci-
janami —

Turcya zapewne niewzruszona
w pozycji, która mogła się lepiej
ale przyjęta przez reformy Austryi
i nie mogła żadnych wprowadzić
zmian, ani prawa, nie należy
skutków pierwszych, ani przyjęcia
drugich — tak — to przystajemy

drobny przystanki w dobie księży
urzędowych urzędach —
Jednym z celów Gorczakowa
jest otwarcie Dardanelskiej
cieśniny dla wszystkich bez wy-
jątku wojennych statków.
Tak powiadają Turcy — o tem
niby miała być mowa w Berlinie.
Tymczasem Turcy słynnie wiedzą
o zawieszeniu broni, utrzymując
iż takim sposobem, optowany by
w wiecznie zwycięstwo Mukhtara
Paszy a za 2 miesiące potrzeba
by było rozpoczynać znowu
wojnę już przy trudnej dogodności

wrowntorku

Taki — drogi przyjacielu —

ściska Cię przytem

z prawdziwą szczerością kolega

[illegible]

Proszę o kopertę!

Jutrzejszy artykuł mój Panu dostarczę przez [illegible] — [illegible] tego [illegible]

1876 2715 13

Wiedeń 27 Maja.

Szanowny Panie,

Wyłonienie kwestii wschodniej nowej zwróci uwagę Polaków na dwie strony:

Co się tyczy stanowiska, jakie zajęła Anglija w obec trzech mocarstw mogę upewnić Pana iż pochodzi to nie z tego iż Angielski rząd niechętna polityce i zamiarom Austryi w związku z Rosyą i Niemcami ale że się obawia następnie aby Turcya nie odrzuciła Memorandum, przyjmowała takowe za aktuacyę dla niej, potem też obawia się Rosyi która wzięła dziś na siebie inicyatywę dalszych kroków w interesie powstańców. Nakoniec zachowanie się do Anglii wprowadza na myśl iż chciano tem zrobić pewną demonstracyę mającą na celu podchlebienie się muzułmanom indyjskim. Widocznie Anglija stanęła na czele islamu, jak Rosyja dobija się wybitnego stanowiska w rzędzie państw słowiańskich i przyjmuje na siebie rolę któręj się inni lub brzydzą lub ustępują. Jakkolwiek żałować należy w interesie nieszczęsnych powstańców, iż Anglija w obecnej chwili przypieczętowała

odmówiła, bezpośrednio zaś nawet
nakłoniło a tem Turcyę do
odrzucenia Memorandum Gorczakowa
otuchy dodała, to pewnie umieć
należy że Austrya, jakoby także się
na tem nie straciła — Przeciwnie
to zachowanie się Anglii stworzyło
stany ustalone i wzmocniło w
Rosyi partyę pokoju — Porę, albo-
wiem ostatniemi czasy jej się
dawała czuć siła prądu wojennego.
2) W każdym razie stolicowości nie wpłynie
na [illegible] [illegible],
zdecydowanych działań wobec w
najbliższym zmierzchu i godzin —
Pewnym także być można, iż Anglija
nie odmówi swej pomocy zabiegom
innych państw, jak długo takowe
mieć będą na celu ustalenie pokoju
przy statu quo ameliori.
Co się tyczy zaś pogłosek, jakoby
Turcya już memorandum odrzuciła,
to mogę także upewnić Pana że
to wszystko bajka — Niewątpliwie
Turcya nie odmówi dla tej prostej
przyczyny iż nie jej dotychczas urzę-
dowo nie zakomunikowano — i

14

stępy z ostatnich, urzędowych z Konstantynopola wiadomości, będzie owy rząd turecki nie przyjmie noty Gorczakowa, tylko uzna tylko z pewnemi modyfikacyami. Cała rzecz w tem że turcy wyjdą zapewne i tę razą takich niedokończonych jakich wyszło w styczniu gdy był sformułowany plan reform Andrassego. Wszystkie angielskie dzienniki, bez wyjątku radzą Turcyi poddać się znów cesarzowi i z nimi w zgodzie pracować nad polepszeniem stosunków wewnętrznych i zewnętrznych kraju.

Wiadomo że z powodu opłakanego stanu finansów państwowych w Egipcie, Wicekról, idąc za radą oświadczonych kilku europejskich finansistów i bankierów utworzył komissyą której zadaniem ma być kontrolowanie wydatków ~~budżetów~~ ~~państwowego~~ oraz przywrócenie równowagi w budżecie krajowym a tem samem uregulowanie amortyzacyi długu państwowego. Komissya ta ~~nie~~ ma charakter zupełnie urzędowy. Ze strony Anglii mianowano jednego urzędnika radcę ministeryalnego, p. Cremera, –

który już wspomniał na miejscu.
Nominacya ta, jak nam donoszą z Kairo, sprawiła najlepsze wrażenie, P. Kremer bowiem będąc w Egipcie lat kilka w charakterze konsula zostawił już w krajowcach tak i śród cudzoziemców swoich, osobliwszych w Kairo i Aleksandryi najmilsze wspomnienia.

—

~~[illegible]~~ Pogłoski jakoby w ostatnich potyczkach w okolicach Nisy miało ~~wziąść~~ brać udział kilkuset Krivoscian poddanych austryjackich, pogłoski te pokazują się zupełnie fałszywe. Tak wnosić przynajmniej z raportów komisarzy wysłanych z tamtejszej stolicy dla śledztwa.

Żadnej innej ciekawostki nie mogę Panu przysłać dla artykułu lub kroniki politycznej.
List Jego odebrałem w tej chwili; zastosuję się do dalszych Jego instrukcyj w tym sensie iż regularnych korespondencyj pisać nie będę – chyba coś nadzwyczajnego –

Życzliwy
[illegible]

Pest 26 Maja

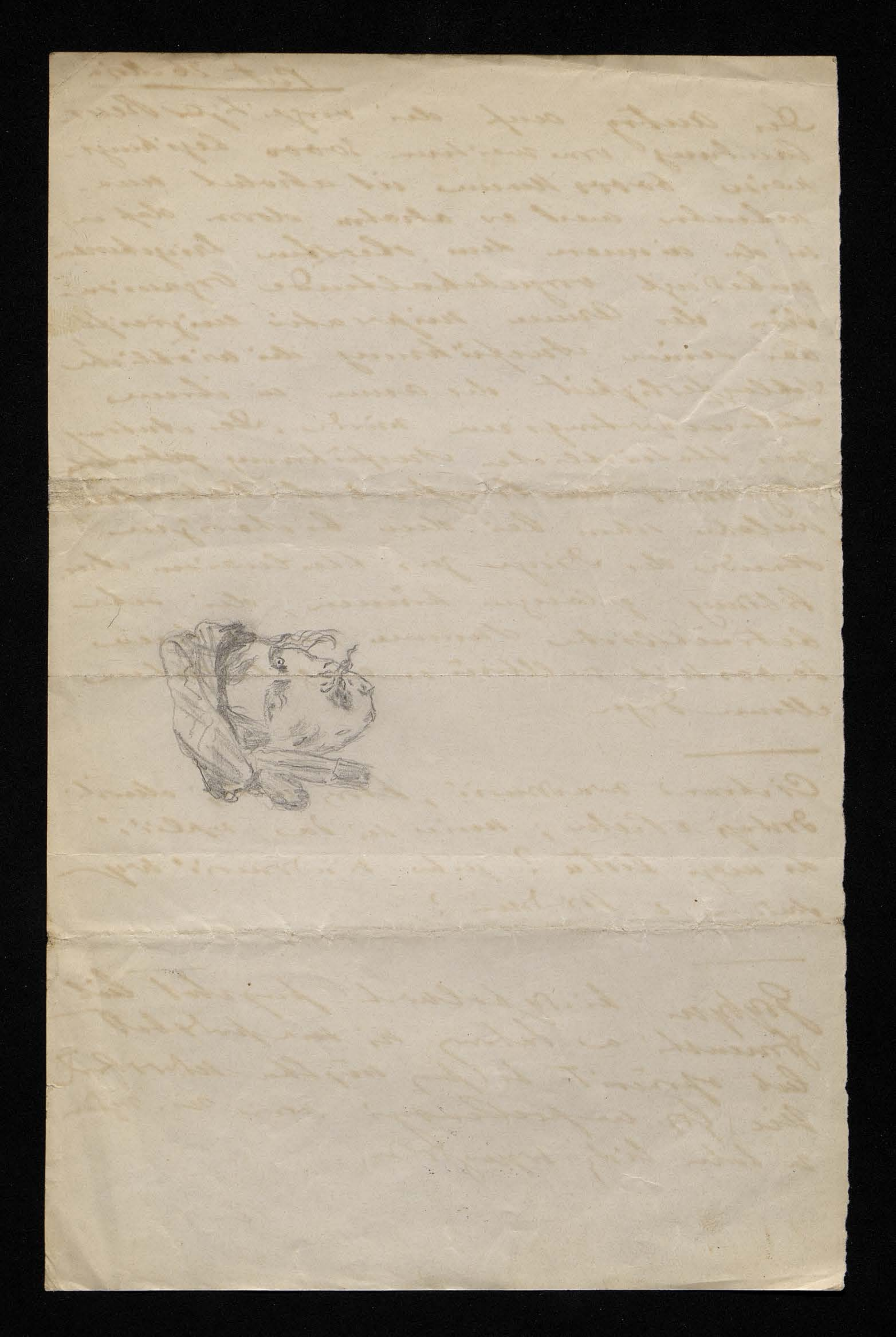
Der Antrag auf die vorzeitige Beurlaubung von weiteren 30000 beziehungsweise 60000 Mann ist absolut unannehmbar weil er direkt dazu, daß er in die innere dem obersten Kriegsherren unbedingt vorzubehaltende Organisation der Armee unzweifelhaft eingreift bei seiner Ausführung die wirkliche Schlagfertigkeit der Armee in ihrem Lebensnerv treffen würde. Der Antrag zur thatsächlichen Ausführung gebracht vergrößert den Bruchtheil der Rekruten, welche schon bei dem bisherigen Stande der Dinge zur kleinlichen Ausbildung gelangen können, die sehr beträchtliche Summe von weiteren 30.000 Mit vollkommen ungebildeten Mannschaften

---

Ciekawa wiadomość, która wtej chwili doszła z Pesztu; wnie się da wpłynąć do mego listu? jako wiadomość wyjęta z Wiednia?

Gdybym kierzy polowanie przysłał list formalny a któryby mi się nie podobał lub oprócz tego był mylnym [illegible] nie go z reprezentacyi [illegible] nigdy za takie listy wyprzęgnąć

[illegible]

1876 31/5 16

31 Maja.

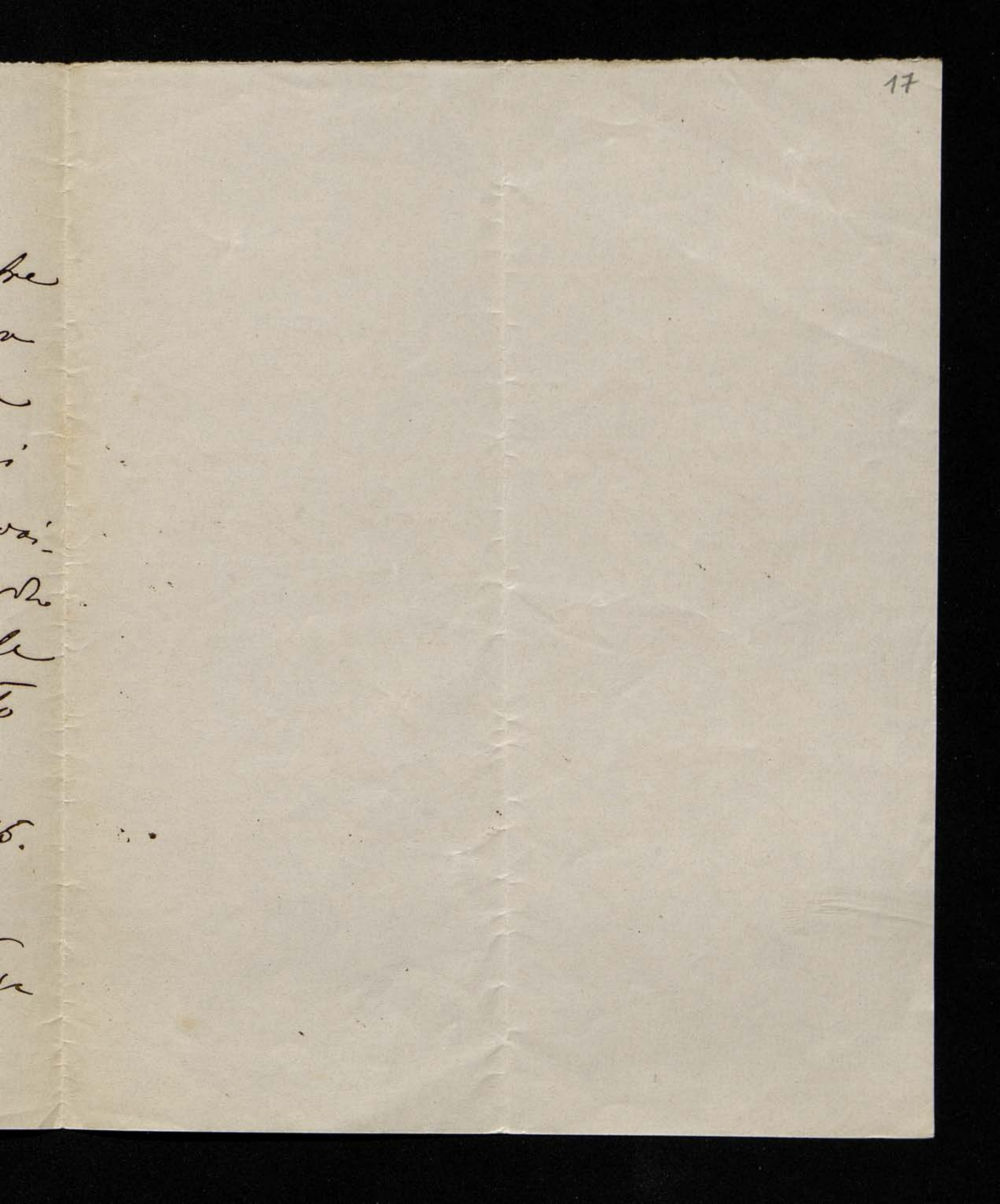
Szanowny Panie,

Dostaliśmy w tej chwili bardzo ciekawy raport z Paryża charakteryzujący wybornie obecną sytuacyę Francyi w obec Memorandum Gorczakowa-
Myślę że list ten wielce się Panu przyda i posłuży mu skazówką- Proszę tylko o absolutną dyskrecyę i nie robienie użytku w gazecie.
Ostatnie wiadomości, sprawdziły (z Konst.) i /.

tu prowincyami bardzo dobre
wrażenie — jesteśmy zupełnie
pełni nadziei. Czekam na
więcej pozytywne wiadomości
aby list do Pana wystosować.
Gazetę lw. odbieram i bardzo
za nią Panu dziękuję — ale
czy nie można by mi ją było
posyłać do mieszkania
mego: IV. Favoritenstraße 25.
Wielce byłbym wdzięczny.

[illegible] życzliwy sługa

M. [illegible]

1876 29/5 18

Wyciąg

Paris 29 Mai 876

J'ai eu dans le courant de ces trois jours derniers des conversations avec divers personnages politiques et avec quelques publicistes dont le jugement peut être pris au sérieux. Il ressort pour moi de ces conversations que le Memorandum du prince Gortchakoff, connu par l'analyse qu'en a donné "le Journal des Débats" a produit ici une mauvaise impression. Autant la Note du Comte Andrassy a été accueillie favorablement et généralement approuvée, comme modérée et conforme à la situation, autant le Memorandum de Gortchakoff est blâmé et considéré comme dépassant la mesure. On trouve que le programme du Comte Andrassy est bien distancé par cette pièce; que les cinq points de ce programme ~~[illegible]~~ sont relegués dans l'ombre, sur le second plan et, à vrai dire, remplacés par les cinq points des insurgés, que l'on regarde comme inacceptables. On trouve que le Memorandum prend ostensiblement parti pour les insurgés, les traite comme belligérents et qu'il est ouvertement hostile à la Porte, qu'il l'accable, lui demande l'impossible, la pousse à bout et que, par sa conclusion annonçant ultérieurement des mesures plus énergiques non seulement il menace directement la Turquie, mais la paix du monde. L'opinion qui avait tourné ici contre la Turquie,

à la suite de la banqueroute partielle
proclamée à Constantinople et sous l'in-
fluence des intérêts matériels lésés, me
semble subir en ce moment un revire-
ment en faveur de la Turquie, placée sous
le coup du Memorandum. Ce qui contribue
beaucoup à produire ce revirement, c'est
le mouvement populaire réformiste survenu
à Constantinople et que l'on suit ici avec
sympathie. On s'imagine que ce mouve-
ment pourrait bien aboutir à un change-
ment de régime, à l'établissement d'un
gouvernement régulier, d'un contrôl ad-
ministratif sérieux. On croit que ce
changement pourrait empêcher ou du
moins ralentir la dissolution de la Turquie,
et en tout cas, au point de vue des in-
térêts matériels engagés, on préférait
ici cet état des choses nouveau à l'incon-
nu qui suivrait l'effondrement de la
Turquie.
En face de cette tournure dans l'opinion
il m'a été impossible, de parler, dans
les journaux en faveur du programme
développé par le Memorandum. J'ai
trouvé, dans les princip. journaux une
opinion arrêtée dans le sens contraire,
opinion qu'on n'a pas tardé d'exprimer
comme le prouvent les derniers articles de diffé-
rents journaux. D'après les entretiens
que j'ai eus avec certains rédacteurs,

j'ai vu que l'on est décidé à persévérer dans cette manière de voir.

Un point encore à noter. On a cru ici généralement qu'il y avait un certain antagonisme entre Gortschakoff et Ignatieff ou du moins une différence dans leurs vues et leurs procédés. On considérait Gortschakoff comme réellement modéré et pacifique et on chantait, en conséquence, sur tous les tons ses louanges. On se dit aujourd'hui désabusé par le Memorandum et on trouve que Gortschakoff et Ignatieff sont bien d'accord.

La conduite de l'Angleterre est approuvée. Son refus a fait ici un grand effet; on le considère comme tout naturel et on s'étonne, maintenant que le contenu du Memorandum est connu, on s'étonne beaucoup que le duc Decazes se soit empressé d'y donner son adhésion. On le blâme pour cette précipitation, et même ceux qui jusqu'ici trouvaient parfait tout ce qu'il faisait, avouent que cette fois il est allé trop vite et trop loin. On s'exprime ainsi même dans l'entourage du maréchal (Emmanuel d'Harcourt, secrétaire de la Présidence). Cet empressement est d'ailleurs tout naturel de la part du duc Decazes. Son parti pris est d'être aux ordres de la

Russie et d'aller au devant de tous ses désirs. Depuis son entrevue en Suisse avec Gortschakoff, il est tout-à-fait enguirlandé. Gortschakoff est pour lui au dessus de tout; il ne pense qu'à lui plaire et il est disposé à lui faire toutes les avances possibles, à lui rendre tous les services, croyant préparer ainsi et assurer l'alliance russe pour l'avenir. Bien que tout le monde à peu près rêve ici l'alliance russe, des esprits sérieux trouvent cependant, que cette manière de la préparer, en donnant tout et en ne recevant en échange rien, n'est pas la plus propre. Quelqu'un m'a dit: La France ressemble „à une femme qui, pour se faire aimer „d'un homme, commencerait par lui „accorder les dernières faveurs. Nous rendons „gratuitement des services à la Russie, „lorsqu'elle a besoin de nous; quand „nous aurons besoin d'elle, elle n'aura „rien pour nous. Nous escomptons ainsi „fort imprudemment l'alliance russe." Du reste, depuis que le refus de l'Angleterre, le Duc Decazes, qui n'ignore pas qu'on le blâme, regrette lui-même de s'être trop pressé. Il essaie d'atténuer son adhésion; il dit qu'il l'a donnée en principe, ce qui n'exclue pas une discussion ultérieure et l'examen des

détails. Autant que je puis juger par les conversations, le duc me paraît chercher un moyen pour reculer avec convenance et en ménageant la chèvre et le choux. D'un autre côté, il a des velléités de jouer l'intermédiaire, le médiateur pour ramener l'Angleterre aux autres puissances, moyennant certains changements dans le Memorandum et d'agir en même temps à Constantinople pour amener la Porte à se montrer docile. C'est dans ce sens qu'il a fait publier dernièrement un article dans le Figaro. J'ai entendu dire le duc qu'il avait adhéré au memorandum surtout à cause de l'armistice de deux mois. „Les deux mois, a-t-il dit, nous „mèneront jusqu'en août; il sera trop „tard en août pour une guerre; or, ce „qui importe avant tout c'est d'éviter „la guerre cette année..“

Il sera peut être intéressant de connaître l'opinion du duc Decazes sur la position du Comte Andrassy. Il est d'avis que le comte ne doit pas être trop mécontent, ni trop affligé du refus de l'Angleterre. Ce refus ne l'atteint pas, lui, mais Gortchakoff. Au contraire, l'Angleterre aime mieux s'en tenir au programme Andrassy: „Le Comte An.., a dit le duc, „savait bien ce qu'il faisait en cédant

„ l'initiative à Gortschakoff. Il a accepté
„ le Memorandum comme un pis-aller
„ pour éviter l'intervention et l'occupation
„ qu'on voulait lui octroyer. Des deux maux,
„ il a choisi le moindre : le programme
„ du Memorandum, mais, en laissant le
„ premier pas à Gortschakoff, il n'a pas
„ pris sur lui la responsabilité de ce
„ programme."

Je dois ajouter que la version répandue que c'est Bismarck qui a soutenu le comte Andrassy dans son opposition contre l'idée d'occupation, a fait ici une grande sensation et a calmé un peu les ardeurs de ceux qui soupirent après l'alliance russe.—

Dans les cercles officiels on se préoccupe beaucoup de la succession du comte Apponyi. On désirerait avoir bientôt un nouvel ambassadeur. J'ai remarqué que parmi les noms des candidats que les bruits publics apportent ici, celui du général Bellegarde semblait être goûté dans l'entourage du maréchal. Il paraît que le comte Bellegarde, qui a été ici en automne dernier, a laissé une impression agréable à l'Elysée et au quai d'Orsay.

———

1876 2/6 21

2 Czerwca

Szanowny Panie –

Przesyłam Panu pięć kopij listu jednego – jest ważniejszy i jeśli czas będzie, proszę go użyć – Powtarzam jeszcze iż nie wymagam aby wszystko co przesyłam miało się być [illegible] lub drukowane – Przesyłam ci bracie wszystko co mogę a niech Szanownego Pana sąd i wybór i wszystek [illegible] się podoba – Ponieważ nie [illegible] dotrzymać stosunków –
Sytuacya chwilowa się nieomal pogorszyła ale nie myślę by doszło do wojny – Kogo z kim? Nowe dzisiejsze Wiadomości z Serbii i z Monte-negro w prowincji bardzo niespokojne ale nie darem[n]nie przyjście takie Wodza – Główna kwatera serbska przeniesiona do Kragujewac i wszyscy wszędzie często [illegible] [illegible]

na Dryng — Niewątpliwie tutaj
zabito zęba w głowy ale z drugiej
strony tak wszyscy uważają potrze-
bę zwłoczy ban i z wielkiej burzy
będzie mały deszcz. — Anglija jed-
nakże rośnie trzecim ministrem
wstrzemięźliwości i nastawania
z Francyą, która jak nie prze-
może wyjęciu jest repetycyą a-
plat ... przed Rossyą natury
swem ambasadorowi działać w
kierunku przyjaciela Rossyi i
namawiać rząd do zawieszenia
broni oraz nadania autonomii
Bośni i Hercegowinie. — Na tem
się skończy a z tego ten sam na-
rabuje że na koniec się skończy
a na nas też wiele — bo
przyznam się, z punktu politycz-
nej rosyjskiej, utworzenie wspól
niezależnych słowiańskich państw
w potrzebie, ce n'est pas préci-
sément, ce qu'il nous faut —

a z drugiej strony propaganda przedsiębiorczym pójściem jak w szczęśliwy raz i Turcja nie zgodziła udzieli powstańcom prowincyonalnej autonomii, to pewien jestem że Moskale wznieciliby powstanie w innych krajach tureckich, jako to: w Syrii, w Trebizondzie, w Erzerum, w końcu co zapewne [illegible] gwałtowne ziemie trudniejszej sytuacyi - ale do tego nie dojdzie.

Jutro [illegible] przyjedzie do Wied-[illegible] [illegible] w stronie domu Pana nowe przyjdą raz ~~[illegible]~~ lepsze wiadomości - Z wielkim szacunkiem

Życzliwy Sługa

[illegible]

Czy przyszła koperta i czy był odbiór gazety w domu?

Czy mogę posłać czasem *depeszę*? o której godzinie najpóźniej i czy po niemiecku, czy po francusku?

$3 65
$3 65

7 30

1886 6/6 23

Wiedeń. 6 Czerwca

Szanowny Panie.

Już dawno bardzo niemiałem żadnej wiadomości od Pana –
Z przysyłanej mi gazety bardzo dziękuję ale czy nie mógłby mi ją wysełać do mego mieszkania – Wszak to jedno i to samo.
Felieton Pana wyczytałem z Turcyi, który przez mnie jako korrespondencyę z Konstantynopola. Ustępy – dotyczące podanych w tym artykule [illegible] nie czytałem.
Załączam oraz kopię reskryptu mego Sułtana na imię W. Wezyra, z którego przy sposobności [illegible].
Dalej mogę Panu donieść:
<u>Wrede</u> przyniósł nam bardzo niepokojące wieści z Belgradu – Serbija liczy obecnie 96.000 dobrze uzbrojonego, regularnego wojska. Wszystko do wojny gotowe i obawiamy się tu bardzo aby Milan, ulegając [illegible] i ratując <u>dziki</u> nie ~~[illegible]~~ przedsięwziął stanowczych kroków.
Wojska tureckie, tym czasem w niedobrym są stanie. W Nisch naprzykład niema więcej nad 34 lub 35 tysięcy żołnierza.

Hr. Andrassy nie pojedzie ~~[illegible]~~ do Terbes, ~~[illegible]~~ a zostanie w Wiedniu. Być może będzie mieszkał w Schönbrunn w jednej z oficyn pałacowych – sytuacya polityczna wymaga ciągłej obecności Ministra.

Arcyksiążę Albert był wczoraj z wizytą u Andrassego i siedział dość długo – Wizyta ta jest zapewne w związku z podróżą Albrechta do Rosyi –

Jutro wieczorem wyślę Panu długi list o sytuacyi obecnej – Na podstawie listu tego może Pan mógł napisać artykuł wstępny lub korespondencyą.

Prawdziwie życzliwy

[illegible]

Przepraszam za bazgraninę moją ale mocno śpieszny –

1876
7/6

7 Czerwca

Szanowny Panie,

Posełam Panu list sytuacyjny — tak się zapatruję na rzeczy dzisiejsze nasze — argumenta dość błahe, jak się Pan przekona ale taki wyjątek więcej.—

Z otrzymanych u nas wiadomości z Ems — widocznym jest że w kołach otaczających Cara panuje niepohamowana irytacya i gniew przeciw Anglii, Austryi, Francyi, przeciw wszystkim i nawet Bismarka. — Bismark zdradza, Austrya zdradzi [illegible] ciągle [illegible]. Z ogólnego wrażenia stanu rzeczy, wynoszę przekonanie że gniew ten wkrótce się uśmierzy

/.

i Rosya cofnie się o tyle, o ile jej honor i miłość własna pozwolą. Panowie dworzacy – Potapow, Adlerberg i inni powstają bardzo na Czerniajewa – Jaki nieroztropny, mówią, „poco się było tak spieszyć,„ ? a tymczasem ks. Gorczakow chodzi z magazynu do magazynu wypytując się czy wielki odbyt jego fotografii. i.i.....

Podaję te wiadomostki dla Pana osobiście, są bowiem autentyczne.

Uprzejmie za Szczątki
[signature]

Czy koperty się przydało nadejdą? Chciałem także oddawna zapytać jak postępować w razie gdyby wiadomości

nie cierpiała zwłoki – kto ta
w Wiedniu poczta Pana przyj. telegram
niemiałbym bym się z nim porozu-
mieć. Tak uprzytomniłem, gdybym był
wiedział iż Pan ~~[illegible]~~ wiedziałeś o
śmierci Dulc. tak późno podaję,
byłbym ją posłał już w sobotę wie-
czorem – bałbym się ~~[illegible]~~
niepotrzebnych wydatków....

1886 7/6 26

Szan. Pani!

Posełam Pani kopię raportu z Paryża któryśmy dostali w tej chwili – bardzo ciekawy – Proszę przeczytać i zniszczyć – oraz proszę o ścisłą dyskrecyę.
Czy pierwszy druk tyle pani szkodził i czy są te listy dla Pani szkodliwy?

[illegible]
Miller

7 Czerwca

1876 14/6 28

14 Czerwca

Szanowny Panie.

Załączam ten list dość obszerny o sytuacyi obecnej na Wielkoksię-
Listy te piszę zawsze po rozmowie z Hoffmannem lub Falke, zawierają one tedy nie tyle mój sposób myślenia ile zapatrywania na rzeczy kołek urzędowych – Przeczytawszy taki list, mógłby się Redakcyi Pana łatwiej określić w następnym artykule obecną sytuacyę lub nawet na podstawie takiego listu napisać korespon-

drugą z wiosną – Ladaben
listy posełam redaktorowi
Jez. dr Dębicy, od dwóch
lat i one nie ukazały tylko
mniej więcej okazówką przeda
chwilowego naszej polityki –
Zmiana się teraz ustąpiła z nie-
których obowiązkowych osób
które mi dziś mam zabierają,
i zmiana samej posłać Panu
ażeby dla Jego gazety polskie
korespondencyę, uwagi, iż listy
ta zmiana się nie przydatki –
Rozs się tylko, czy niektóre
me listy nie zaginęły w prasie,

nie nalazłem albumu z
Gniezna lwowskiej kilka
widoczków, dziś Ciekawych
które byłem o swoim czasie
podał. —

Niezmiernie dobrze jest mi
Wam stosownie z telegrafem —
Monitorem z Potockim
i obiecałem mu usilnie
regularnie wiadomości o
biegu ~~nowej~~ polityki ~~lwowskiej~~.

Ściskam serdecznie Panie
i Wszystkie Wasze

[illegible]

1876 14/6

30

14 Czerwca

Szanowna Pani,

Przesyłam Pani wycinek z raportu naszego posła w Waszyngtonie, który dobrze bardzo wyraża intencje obecnej w Stanach Zjednoczonych. List ten, przetłumaczony, mógłby być użyty jako korespondencja z Waszyngtonu —

Dzisiaj jeszcze piszę list do Pani

Życzliwa Pani
M. [illegible]

Mój adres prywatny.
IV. Favoritenstraße 25.

Proszę o koperty!...

1876 15/6

32

15 Czerw.

Szanowny Panie.

Odebrałem przed chwilą pieniądze i list rekomendowany. Za jedno i drugie bardzo dziękuję — Przykro mi bardzo że mimo woli wprawiłem Pana w kłopot, z drugiej strony ale nie rozumiem dla czego mi Pan otwarcie i bez ogródek nie powiedział przed tem jaki jest obecny stan rzeczy — Przecież nie chodzi mi o kilka guldenów mniej, więcej — Dowiedziałem się tedy że Pan ma tu innych korespondentów, baczących na politykę zewnętrzną, ~~[illegible]~~ co czyni wspomniane listy moje niepotrzebną a kosztowną rzeczą... Zmuszony pisać do gazety Lwowskiej przewidziałem że warunki pieniężne nie będą wyższe na prowincji — Wiem albowiem dobrze że Panowie nie jesteście w stanie płacić to co płacą Debat, Jour. de Petersb. i inne większe dzienniki —

/.

dla tego to, iż wbrew Pańskiemu
życzeniu posyłałem mu
mimo listę, którą uważałem
za ważniejsze i mogące mu
służyć wskazówką w pewnych
razach nie żądając specjalnej
za takowe wiadomości
zapłaty. —
Temi dniami mówiłem
o tem z Hr. Potockim, który
mi wspomniał o przysłaniu
Panu <u>listów sytuacyjnych</u>
po polsku, prosił. — Pisałem
tutaj Panu onegdaj iż muszę
się uwolnić wprzód od pewnych
obowiązków i dopiero wtedy
będę mógł regularnie pisy-
wać do Pana, i pisywać
po polsku —
W początkach Lipca b. Blu-
menthal wyjechała na urlop.

Tomu kiedy przysyłać regularnie
co tygodnia — Czekać ale zawsze
będę na odpowiedź Szanownego
Pana — oraz uwiadomienia
także czy mam uzupełnić
zaprenumerować przysyłanie
moich wiadomości oraz
czy mogę używać niekiedy
telegrafu ?
Dodaję iż warunki pie-
niężne uprasiamy Pana
łaskawie uwzględnić —

Przesyłam życzliwy sługa

M. Niewolnicki

Jeśli Pan łaskaw, proszę
o wysyłanie gazety pod następu-
jącym adresem.
M. Niewolnicki
Wien. IV. Favoritenstrasse 25.

W listach swoich dotąd
starałem się nie przybierać wy-
bitego stanowiska o stosowa-
niu do charakteru urzędowego
Gazety – Hr. [illegible] Potocki
zarzucając mi listy moje, uwa-
żał jak są, zbyt ostre-
mi i rozważnie twierdzące.
Korespondencye Lokii, powiedział
dobre w Stolicy ale nie
na prowincyi, gdzie ci, prze-
[illegible] podobnych nie tak
łatwo łowią — a raczej
łowić nie powinni . . . idzie

1876 19/6 34

19 Czerwca.

Szanowny Panie —

Spotkanie ~~się~~ cesarzów w Czechach ma się odbyć w pierwszej połowie Lipca dopiero a to z powodu iż Cesarz Aleksander opuszcza Jugenheim 3go Lipca rano — W Reichstadt zabawią obaj monarchowie jeden cały dzień. —

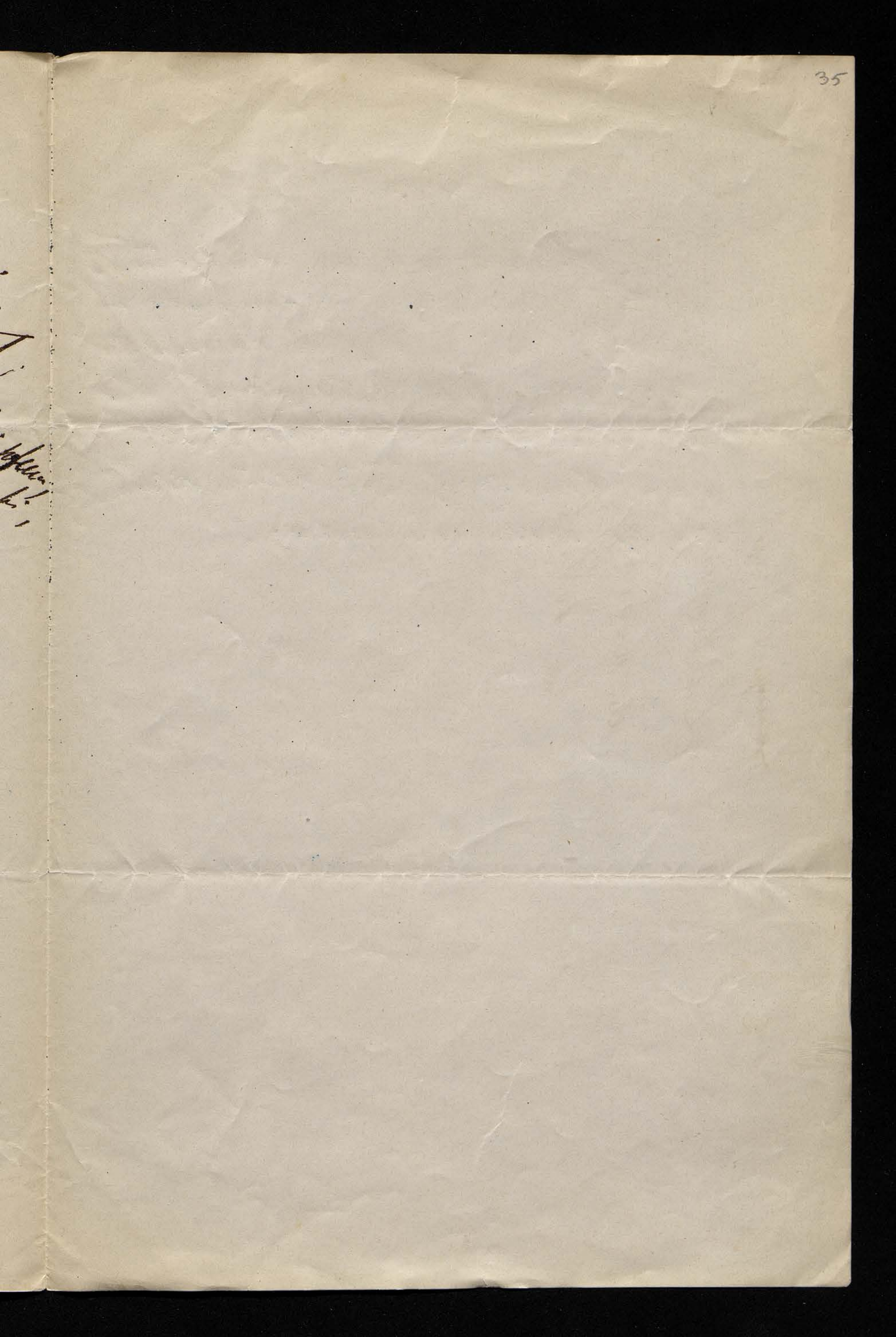
—

Pogłoski rozpuszczane przez prasę niemiecką a pochodzące z Berlina o tem, jakoby Gortszakow zamyślał urządzić nowe spotkanie trzech kanclerzy celem porozumienia się na wypadek dalszych ewentualności, są, mogę Panu upewnić, zupełnie fałszywe.

—

Temi dniami ma się rozstrzygnąć kwestja obsadzenia posady /.

Ambasadora w Paryżu.
Nie wiemy kogo mianują –
Wszyscy się gubią w domysłach
pewnym atoli jest to,
że ani Beusta ani Wimpffena
jak dowodziły niektóre dzienniki!
nigdy nie mianują.

Franciszka i Józefa
Leśniewicz
w Kołomyji
na [illegible]

1876 25/6

36

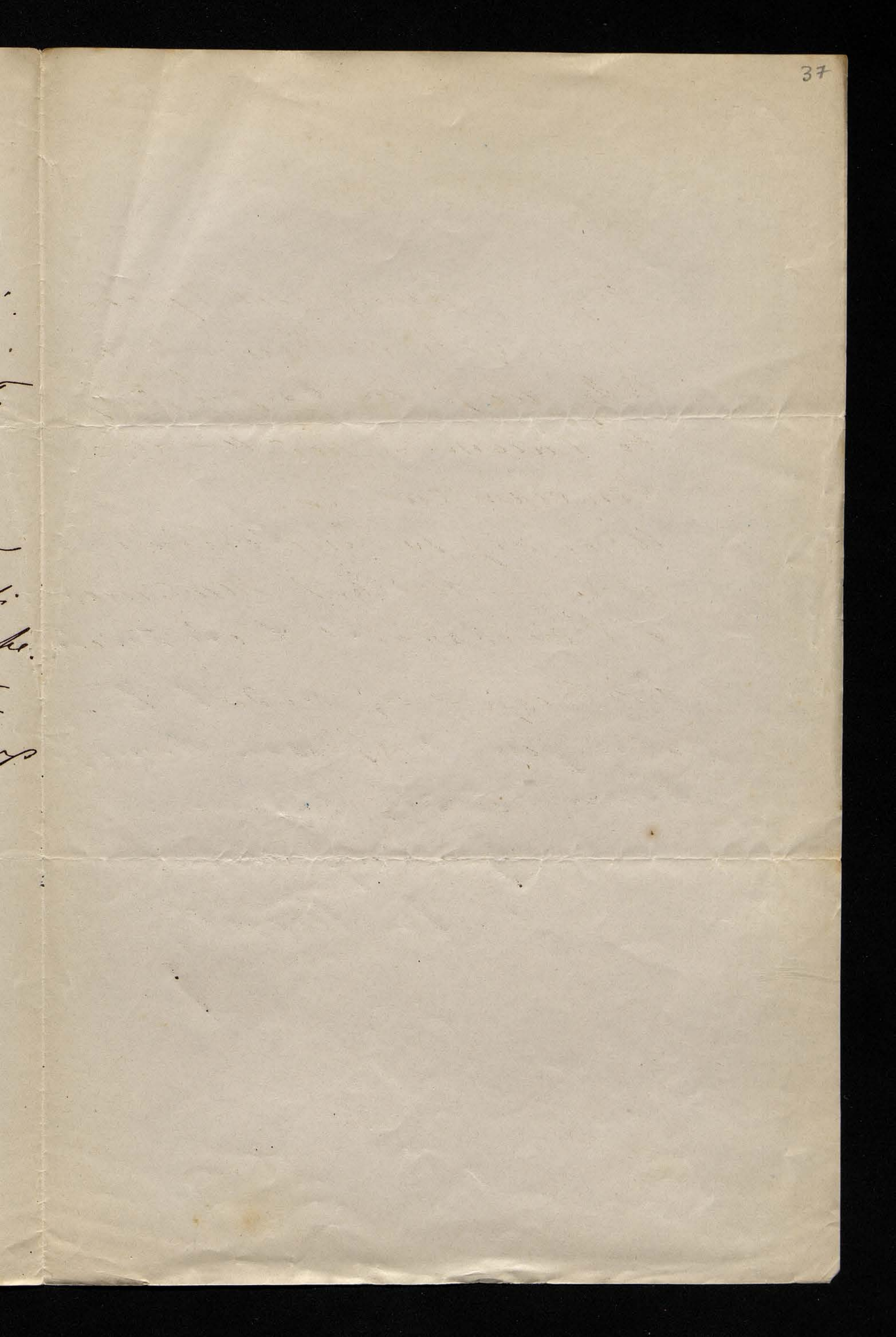
25 Czerwca 1876
Wiedeń.

Szanowny Panie –

Projekta nasze złote, przynajmniej wydawały mi się one takiemi, raptem w łeb wzięły.
Wyjeżdżam do Konstantynopola 6go lub 7 Lipca – Misja moja trwać będzie 4 miesiące a może i dłużej – Zadaniem mojem będą głównie sprawozdania o sytuacji politycznej oraz korespondencye. Podjąłem się służyć przez czas niejaki na Wschodzie [illegible] „Politische Correspondenz" i Correspondenz bureau.
Jeśli mogę Panu czemkolwiek

/.

Twoje, proszę wstrzymać.
Nie mogłem wcale aby się
listy moje na co przydały
do Pamiętnika przy mojej
korespondencji.
Adres mój w Konstantyno-
polu — Michał Kowalski
à l'ambassade d'Autriche.
Polecając się nadal ła-
skawym względom Kochanego
Pana Zostaję zawsze
życzliwy sługa

1876 29/6 Wien 38

Wiedeń. 29 Czerwca.

Szanowny Panie,

Dziękuję najpierw serdecznie
za list przyjacielski którym mnie
kochany Pan raczył zaszczycić.–
Cieszy mię bardzo przyjęta posada ale
razem i obawiam się czy będę
w stanie zadość uczynić ocze-
kiwaniom mego [illegible]!.
Wobec [illegible] mi [illegible]
pozycya moja będzie bardzo trudną.
Ufam w Boga a sam zobaczymy.–
Co się tyczy pańskiej grzeczn
/.

z przyjemnością podejmę się
korespondencji oraz w danym
razie tel. depesz. — Zasilałem
Pal. Corr. tym wszystkim co piszę
a także czego do P. C. telegrafować
nie można i to Panu bezpośrednio
do Londynu posłał.
Nie wiem tu czy nie przyjdzie
mi się w Londynie jakoś by coś
zamyślić, gadać o Torpedach
z Dunkirk i t. p. W każdym
razie pora mi do Wiednia [illegible]
[illegible] i to niezwłocznie, gdyż
4go lub 5go Lipca wyjeżdżam.

39

Chcę wiedzieć jakiej drogi listy
pocztowej dochodzą — przez Odessę
czy przez Wiedeń a potem
jakiej długości może być depesza?
i jak długo idzie z Konstantynopola
abym wiedział o której godzinie
najpóźniej może ją z Krakowa
wyprawić.

Polecając się łaskawej pamięci
i wszystkim krewnym Pana
zostaję życzliwym sługą
[illegible]

Adres mój w Konstantynopolu
Mr Mewlinski
Ambassade d'Autriche. Constantinople
Pera

Przy pisaniu o przysyłaniu mi Gazety Lwowskiej do Konstantynopola przez Ciebie mego teraz pokrycie – Gotów nawet jestem zwrócić koszta – Z przyjemnością widzę iż Gazeta Lwowska stała się bardzo rozumniejszą i bez kwestyi rozumną dzisiaj jest jedną z pierwszych naszych politycznymi dziennikami!..!

Załączony tu list zawiera kilka słów o sytuacyi obecnej Austryi w obec zachodzących się wypadków na Wschodzie — (z urzędowego źródła.)

1876 27/7

40

28 Lipca Pera

Szanowny Panie

Od kilku dni choruję tu
a jednak nie zdołałem
zdać sobie sprawy z tego
co się w około mnie dzieje.
Taki chory że zupełnie straciłem
[illegible].
Zmięszany pierwszy Twój list
Panu posełam, załączam tu
bardzo ciekawe [illegible] z

/.

różnych miejscowych
dzienników, które dałaby
lepiej niżli francuskie
obecną sytuacyę malują. —
Z wiadomości bieżących
mogę donieść: —
1) Softi, w liczbie 600–700
zaprotestowali przeciw ogłoszeniu
konstytucyi i protest ów
sułt. Walidie wręczyli
2) Gubernator Saloniki skazany
został na rok więzienia.
3) Ignatiew wyjechał, aby

pewnym jest że wróci tu za 3 lub 4 tygodnie - których mu potrzebuje że wróci aby interesa uregulować i nigdy więcej tu się nie pokazać - bo mu nie wyszły -

4/ Komisya turecka udała się dzisiaj do Krety.

5/ Kwestya monety papierowej zdecydowaną została. Rząd wypuszcza na 2 milliony assygnacyj - Giełda powitała tę nowinę znaczną hausse.

6/ Klapka przyjechał i ma niby ~~kierow~~ doradzać rządowi w sprawach wojennych

7/ Stan Sultana Murada okropny – Lada dzień oczekujemy jego śmierci albo usunięcia od tronu – Po nim wstąpi starszy brat jego Abd-ul- ~~[illegible]~~ Hamid, człowiek surowych obyczajów ale zdolny i energiczny.

Ściskam dłoń Szanownego Pana

Życzliwy [illegible]

Telegrafować nie ma sposobu wszystko kasują —

4 sierpn

Szanowny Panie

Dopiero dziś tak pilnie
zajęty i w przeciwnościach niespo
dziewanych nie było pióra do
niego –
Poruczam mu dzięki staranie
czemu artykułu, który ułożył
Pan a ogłosił w tam. dzienni
ku ~~Ihitbal~~ Ihitbal (l'Union) i który
z powodu ogłoszenia urzędo-
wego Communiqué, który takie
uległ a który w skróceniu
mówi nawet o konstytucji
cechowej i wyborach obecnej
sytuacji — niektóry widzę
/

tutaj w tem zaczynający się
powiększa się wpływ brata Sultana
Hamida który, jak Panu
wiadomo jest otwartym nie-
przyjacielem wszelkich inno-
wacyi - Usunięcie to sprawi-
ło tu wielką sensacyę —
Dalsze owych dawniej Panu
[illegible] rokowania w sprawie
wynagrodzenia konsulów w
Saloniki i ukarania guberna-
tora - dotąd się ciągną - Boję
nawet czy Wester nie wyjedzie
za to że nie umiał tej sprawy
dobrze poprowadzić - Wytłumaczy-
ły się z racyi w Politischen Correspondenz
Niemcy domagają się tego aby -
były gubernator został na

znowu niemiłej i więcej większej
podobnego niegdyś obrzydliwości nie
mogę —
Ignatiew a spodziewany się za
2 tygodnie — Przyjęcie jego w Petersb.
po czasie miało być bardzo
serdeczne.
Alians Austryi z Rosyą naraża
niespokoi Turcyę, a głosy niedołęż-
ki do dziennikarzy domagających
się przyłączenia Bośni zrobiły
wielkie wrażenie — Patrzy się tu
na nas z niedowierzaniem i
pozycya Zichego coraz bardziej
staje się trudną —
Powodzenie swoich towarzyszy w Mostarze
Ukończoną komunikacyą Klek-

Sciskam dłoń kochanego
Pana Tyszkiewicza
[illegible]

Klapka dziś wraca do
Węgier — wszystko się rozbiło
o trudności pieniężnej natury —
Klapka miał objąć nad
dowództwo, jak atrybuowane
do dywizyi generalnego
sztabu —

1876 44

7 Sierpnia

Szanowny Panie -

Posyłam Panu kopię listu mego do Ministerium - Proszę mi [illegible] [illegible] wszystko ale sądzę że byłoby to [illegible] [illegible] Panu [illegible] w sprawie wschodniej -

Z księgarnią [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]

[illegible] [illegible] w końcu Sierpnia [illegible] pod nazwą „Tamani-[illegible]" [illegible] [illegible] wyjście do Jałty (w Krymie) gdzie zapewne

księży Jezuitów.
Sprawa [illegible] konsulów w Salonikach została ukończona ku zadowoleniu Francji i Niemiec - Szczegóły posłałem do Polit. Correspondenz. O sprawie a raczej o arcy[illegible] nic nie słychać - Rząd turecki dotąd tej sprawy nie rozstrzygnął - odłożył aż do przyjazdu [illegible] nowego [illegible] a [illegible]

tureccy tracą się beznadziej-
nie dziwnie; awanturowano
wiele osób należących się, by
do spisku nowego, co na celu
zabicie Midhata. - Stare
tureckie stronnictwo nie
mające stronników żadnych i bez
twierdząc że Sułtana popierano
sprawy Konserwatorów ta
kraju innych
Klęski wojsk tureckich w
Armenii przypisują tu

porozumieniu z wrogami; cieszą
Klerykałowie obawiając się przeciw
Austryi wielkiej – a na czele
ich niespodziewanie stoi Chełm
posła byłby poseł w Wiedniu
a przyjęty minister spraw
Zagranicznych –

Tysiączne pozdrowienia

Sienkiewicz

proszę bardzo o przysłanie
mi Gazety Lwowskiej do
Konstantynopola

[illegible]

1876 1/9 Konstantynopol

Nowy sułtan

46

~~[illegible] dnia~~
~~Konstantynopol.~~

Konstantynopol 1 września.

~~Szanowna Redakcjo~~

(M) Dzisiaj rano ~~Hamid~~ Abdul-Hamid wstąpił na tron. ~~[illegible] z Turcyi o całej ceremonii.~~ Wszystko odbyło się cicho, spokojnie. W całym mieście panuje najzupełniejszy porządek.

Ministrowie wszyscy pozostają oprócz Mahmuda, ministra marynarki, szwagra Sultana, który został wyznaczony na godność Wielkiego Marszałka Dworu.

Nowy Sultan osiadł w ~~Tcheragan~~ Dolma Bagcze ~~mieszkaniu [illegible] [illegible] w Dolma Bagcze~~; Murad zaś przeniósł się do Czeraganu.

Hamid, jak mi powiadają osoby [illegible], ma zamiar zawrzeć pokój à tout prix, aby się mógł zająć potem uregulowaniem stosunków wewnętrznych kraju. wczoraj o 7 godzinie ~~Do tego Rosya, Włochy i Francya~~ ~~celem~~ (Wczoraj) Wysoka Porta notyfikowała wszystkim ambasadorom tutejszym wstąpienie

/.

na tron Hamida
Od kilku dni trwały [illegible] konferencye ministrów tureckich o warunkach, jakiemi miano podać Serbji i ~~Montenegro~~ Czarnogórze. Do tego Rossya, Włochy i Francya uczyniły kroki urzędowe ~~nie albo~~ ale też nie w zamiarze zawarcia ugody lecz w celu otrzymania zawieszenia broni. ++ Turcya dotąd o tem i słyszeć nie chciała.
W każdym razie le vent est à la paix, i jeśli rząd turecki będzie umiarkowany w swoich wymaganiach a mianowicie nie będzie obstawał na pozostawieniu załogi w fortecach i na budowaniu o własnych środkach kolei serbskiej, to przyjdzie niechybnie do zawarcia ugody. ++
Europa nie chce wojny i gotowa użyć wszelkich środków, aby zapobiedz

dołączam korespondencyi. Wszystkie
nieszczęściem, jak trafiam, odbieram
korespondencyi wielkiej czasu,
wszyscy z największą skwapliwością
to, czego Rosyja umysłowo pragnie,
a wszyscy to dla tego aby się
nie urzeczywistniło to, czego Rosyja
pragnie faktycznie.
Mój Panie albowiem rosyjski ci
kupcy rosyjscy, a nawet cesarz Alek-
sander przyznał ~~zaś~~ ustępowi po-
koju i on jeden opierał się opinii
publicznej i nawet ministrowi
swojemu. Gdyby dowodu by ~~było~~ po-
było dosyć do wojny. Wszystkim
się powody tych uważać należy
jako koncesyą zrobioną ~~której~~ opinii
publicznej w Rosyi — który ostatnimi
czasy przybrał groźne rozmiary —
Powiedz; że Kosmida gotów nawet

wyprowadzić zdolnie interwencyą mocarstw
uzbrojonem konwencyi i reformę jaką
Europa wymagać będzie – Mnie się
wydaje że Elliot, będzie chyba mógł
twierdzić au courant tego co się na
konferencyi piotrogrodzkiej i potem stać
będzie wszystko, tak że Porta prawdopodo-
bnie w porę będzie wszystko wziąć
les devants
W sobotę mogę oddać świadectwo
Dr. Lestersdorfa, konstatujące iż
[illegible] [illegible] nieuzbrojona.
Za tydzień zapewne czeka Sułtan
listy ratyfikujące wstąpienie swoje
na tron, a w dni kilka (poniedziałek we Czwartek przyjdzie) uroczysty
ceremonija zawinięcia pałasza Mahometa

Dzisiaj rano pierwszy dragoman poselstwa
austryackiego powitał nowego Sułtana
w imieniu ambasadora. ~~#~~
Masz w nim być wielkim zwolennikiem
Austryi i (jaka by) polityki ~~[illegible]~~ (?)
Dodam notabene iż [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] – nie będzie zatem Zaliski (co jest
wielkim szczęściem dla Państwa)
(Przed kilkoma laty spaliła mu się żywcem
córka – jedynaczka.

Życzliwy sługa M. [illegible]

[Left margin, vertical:] Przy tej okoliczności [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Proszę Pana Posła kazać wręczyć
posłańcowi aktorowi lepiej i ważniejsze
wiadomości jakie ja Panu podaję.
Korespondencye, jak uprzytomnił ostatnio,
wyglądają mizernie — dziś takie
rosną lepiej ich zupełnie nie ogłaszać
bo nigdy list nie przepisany, a
w innym artykule zaszkodzić —

1876 5/9

49

Konstantynopol.

876 r. 5 Września.

Szanowny i kochany Panie,

Serdecznie dziękuję za kilka słów przyjacielskich któremi mnie Pan raczył zaszczycić. Wstyd mi ogromny, bo kiedy Pan, przy swoich niezwykłych zajęciach mógł i dla mnie chwilkę czasu poświęcić, to zapewne i u mnie by się czas był znalazł ale była ta niemożność, która tak trochę znać aby mógł pojąć to że bez nigdy czasu nie mam. Wszystko to, pomimo to nie nie robię — znowu jestem zajęty — Tu się pot dzieje.

tracić mam aby kontrakt
cenna wszystkowi.
Do tego wyznaję, ~~że~~ prawdziwie wielką winą, wyrzucając sobie z mego roztargnienia że nieraz gdy list napiszę, to mi się zdaje żem spełnił wszystko co zamierzam i przypisuję mało wagi, nie myśląc wcale o tem że trzeba list wysłać.
Takiem sposobem przed ostatnią pamiątką kopii mojej znalazłem list pisany do Pana z Wiednia (17 Lipca) a który zapomniałem był oddać na pocztę.
Żałuję bardzo że nie będę mieć przyjemności oglądać Pana w Wiedniu, ale rachuję na jego towarzystwo we Lwowie.
Wracając bowiem do Wiednia

umówione jakoś przez Środ-
kiem wiele do powiedzenia
z tutejszym Panem.
Przychylności Ks. Potockiego
dla mnie wielce ujęty
i zobligowany jej Panu. –
Nie byłem albowiem przy-
robieniu. Na audiencji u Saritki
u Jego Ekscelencji.
A teraz w kilku słowach
streszczę Panu obecną sytuację.
1. Sułtan Hamid okazuje się
być całkowicie très ennuyé
il faut – Wyższą na przyjęcie
dyplomatyczny krok wypuścić
podać Gospodarz Michałowi
Wezyrowi i Midhatowi ~~dodaje~~ dodaje
że tak jak się nie przychodzi
do niego dla swojej formy, ale
aby mówić o interesie, a że
do tego potrzeba wygody /.

że pewno trzeci alter, a wię-
cej, kultura prosi nie przyjętości
twym Ministrom aby nieprzytomnego
ceremonii nie robili i w obecności
jego pobili! Potem rozesłał
zaproszenie do stołu całej swojej rodzinie
czego dawniej nigdy nie było.
Dwór zaś cały został odświeżony
białymi ... i to po europejsku
w około jednego stołu. Dalej
mianowano posady Ministra
Dworu - Marszałka jednego jeden
syn Charakterystyczny - ks. Henryk
przez kilka ostatnich lat zebrał
100.000 funtów tureckich - który
mu kradli i krewni robili
długi na życie tego ostatniego,
odebrał dobra rozmaite któremu
i zabierał jak Pan młody pięknej
tureckiej - Działający że wszystko
mówi, że niem - Onegdaj i
wielkiej pomocy nie wyrzekli
Twoje od niebytnej zguby, zupełnie
~~[illegible]~~

Co się tyczy polityki, to jak Panu
zupełnie wiadomo, Turcya nie chciała
by godzić żadnej mowy na zawieszenie
broni – Ta wszystkie myśli że nie
dam Anglii skompromitować a
mnie się wydaje [illegible] że Elliot
występuje z tym projektem i
którego na siebie inicyatywę chciał
jakby to la poudre aux yeux po
[illegible] nam zaś [illegible] Turkom
aby na zawieszenie broni ~~[illegible]~~ wiadomy
każdy się nie zgodzi – Jeszcze nie
umiałbym wytłumaczyć sobie – jak
ich miała Anglia –
Co nastąpi dalej? Trzeba
nam [illegible] w kilka dni [illegible]
pokoju na które jeśliby się [illegible]
europejskie [illegible] zgodzić,
to drugie [illegible] przystała [illegible]
[illegible] nie zgodzą – Jak wszystko mi się
zależy od sposobu naszych dyplomatów –
Jeśli się Andrassemu uda a wojna
przyjść ~~[illegible]~~ do głowy [illegible] Serbji;

Mnutiegro ži ich interesem jak
dziś zawrzeć pokój, obiecując
w kilka tygodni potem ~~zapewnić~~ wymożyć
na Rosji pewne ustępstwa na
które Twoja dziś zgodzi się i ni-
nia dla wszystkich powodów, a
które przyniosą niby z własnego nie-
ciałowej takie uczynki zrobić,
że takim razie pokój pewniej-
niejszy przyjdzie skuteczniej do
dojścia z Rosją o którą tutaj po-
wszystkim postępem mówi —
Tego się myśli ale mnie wcale
przyjmę to sposób — Dziś Twoja
niedowiarka Anglii, która przyjdzie
i razy zawsze się ciągle — o której
niema mowy — Została mi Austrya
do której się dziś zwracają Twoi
na serjo niejednej przykrości się
po niektórych z boku obydwóch pozostaną
się z sobą związane — Dałby Bóg aby
w Kulturkampf mniemam z tego skorzystać —
Ściskam Cię serdecznie
[illegible]

1876 8/9 52

Konstantynopol.

8 Września 876 r.

Szanowny Panie, — od dwóch dni zaszły pewne zmiany w sytuacyi ogólnej, uważam więc za obowiązek donieść Panu o szczegółach tej zmiany — Warunki pokoju tak Panu zapewne wiadome — i Detronizacya Milana, wybór ~~[illegible]~~ nowego księcia zostawienie załogi we wszystkich fortecach prawo utrzymania o każdej porze wojsk tureckich, Zabronienie budowy jakichkolwiek nowych fortyfikacyi w przyszłości, wynagrodzenie za stratę poniesioną, wojsku płacić rocznie z ustanowionym poprzednio haraczem i zakaz budowy kolei żelaznych bez Turcyi — Z Czarnogórą jeszcze nowy niema ale tam gotowi zrobić pewne koncesye — Warunki jak Pan widzi okropne, na które Europa a przynajmniej Rosyja oraz powstałe księstwa nigdy nie zgodzą się.

Przypuszczam że Turcy ustąpią
w bycie z tego programu to i wtedy
daleko będzie do tego o czem więc
wszystkie siły mamy — i nie namówić
do ustępstw z strony Turcyi na rzecz
Serbii i Montenegro —
Warunki daleko gorsze musieli się
powinniśmy spodziewać — i kiedy
dziś pytam tak nieustępliwości i
oświecą że tak prosimy Rosyi podobne
warunki — stąd pewny jest nawet,
z Anglią, jak pisałem Panu w
poprzednim moim liście, wielką i
czynną odgrywa w tej sprawie rolę.
Turcy tymczasem się nie trzymają a
głośno twierdzą mocno, że Anglia
wolną oddana być — zupełnie wystąpi-
enia nawet, gdyby potrzeba ~~był~~
się okazała, w obronie muzułmanów —
Turcyi zyskała potęgę by w jednakie-
go poczciwej opinii publicznej
śledzi ciało na higienie wyprawa w

Konstantynopola i z stanowiskiem
jakie Anglia w tej kwestyi zajmuje -
Rząd turecki tak dalece z tem pe-
wnemy, że gotów dzisiaj stać na
swoim - Do tego powinna dodać stanu
stanowisko muzułmanów a zieki,
gotowy przystanie na koncesye a
potem perspektywa powstania
Greków, Ormian i innych narodo-
kontentów, którzy niechybnie wezmą
~~się~~ do oręża do rąk w chwili kiedy
zobaczą że tym tylko sposobem
można co będzie wychodzić, a który
Turcya pojmie że o wielkich interesach
z strony Twojej mowy być nie może,
skłania się raczej aby nie doszło
do wojny - ~~Rosya~~ Car wojny nie chce
to mu pewna - ale czy zostanie się
długo prądowi opinii publicznej
opinii to kwestya -
Rosyanie utrzymują, że wojna za-
szkodzi i Austryi dłużej jak Turcyi.

niniejsze trwać nie może —
plan Czerniajewa który tak bardzo
krytykowano okazuje się przecież być
zwycięzkim — a odpowiedni tego ustępującej
wojny dzisiejszej — Ponieważ siły zbrojne
ona organizacyi bez kwestyi zostają
na stronie tureckiej — Serbowie ale
mają dobrych oficerów — Dalej — wiadomo
że pozycye oblegających zawsze wyższości mają
od zdobywających fortecę — do pewnego
ale stopnia, gdyż gdyby osada trzyma
się do samego końca, to przy wzięciu
fortecy, przewaga zostaje po stronie
zdobywcy — otóż Serbowie uzbrojeni
Tureckich fortec broniąc takowych do
pewnego tylko czasu — w chwili gdy
widzą że się dalej trzymać nie mogą,
zostawiają fortecę na pastwę wrogom
i idą dalej w głąb kraju — Takim sposobem
Turcy przychodzi się ciągle zdobywać to
fortecę, to nowe nieprzyjacielskie,
przy nowym ginie ogromna liczba
żołnierzy — Po wszystkich ostatniemi
~~[illegible]~~ dniami zginęło w okolicach Aleksina

mniejszej – w przyszłym tygodniu
nowy sułtan będzie zapewne przyjmował
~~kor~~ ~~ciała~~ korpus dyplomatyczny.
Mahmud Pasza, (stary) konspirator z dobrego
dbania usposobienia sułtana Hamida
podniósł głowy i zaczyna intrygować. –
Pomimo różnych krążących wieści o
powrocie Mahmuda do władzy, mogę
Pani upewnić, że – znam stosunki
tutejsze, nigdy do tego nie dojdzie.
Poseł nasz hr. Zichy przyjedzie tutaj może
w lutym się do Węgier – tym jego
władzy odprowadza [illegible] Pośrednika na
~~księcia~~ pierwszy mecz – o tej porze wra-
cając ~~dobrej~~ drugi synowi z podróży na około
świata – Podobno wie to, gdyby mnie na
~~szczęście~~ [illegible] miało, może zupełnie przywrotny
charakter –

–

W ostatniej chwili dowiaduję się że Rząd
doda do wzmocnienia Porty że nigdy by
się na warunki podane zgodzić nie mógł –
Ustąpiły [illegible] tego pewna modyfikacja
nie ... ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ co do wyboru innego księcia oraz co
do indemnizacji –

2/

blisko 15 tysięcy Turków – Serbowie zaś [illegible] 5 tysięcy – Zawiera więc teraz wszystko [illegible] zostaje Delegow, [illegible] i [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a do tego [illegible] jesieni – [illegible] w [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] się tego [illegible] [illegible] z [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] wojna będzie [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible].– Do tego idzie, ale i teraz gotowi [illegible] się [illegible] – a w [illegible] roku pokoju wtedy, jeśli się zważa to na [illegible] [illegible] warunkach

13go rano mam przyjechać Ignatiew. Przyjmie nam ~~[illegible]~~ wojnę lub pokój, jedno z dwojga, takie my [illegible] albowiem jak dzisiaj nam długo iść nie – mogę.

[illegible] [illegible] [illegible]

[signature]

Warunki pokoju ~~[illegible]~~ [illegible] notyfikowane [illegible] [illegible] w [illegible], [illegible] się [illegible]

1876 12/9 55

Konstantynopol. Oyr.
12 Września.

Szanowny Panie.

Posełam Panu na prędce tłu-maczenie Hatt sułtańskiego – Chociaż nie urzędowe ale dobre – innego do tego nie mamy.

W poprzednim liście donosiłem Panu że wszystko ku wojnie z bliska zanosiło się bardzo aby nie doszło do wojny; dzisiaj nie wątpię że do wojny dojdzie. – Turcya od poda-nych warunków, które w ostatnim liście wytłumaczyłem, nie odstąpi za nic. – Skutkiem naciskań Anglii poruszono na posiedzeniu ministrów debatowano jeszcze raz tę kwestyę – Eksekutywy ale uznano jednogłośnie że w obec sytuacyi w jakiej się kraj znajduje, utrzymuje wszystkiego.

się smutniej skończyć niźli wojna.
Spisano więc protokół (co się tylko w
rzadkich ważnych okolicznościach robi) i
podano wezyrowi Sułtanowi do podpisu.
Spodziewamy się dzisiaj środy a jutro
zapewne lub jeszcze dzisiaj zniesienia
notyfikacyi warunków. W owym protokole
(mar bata) ~~oznajmiają~~ ministrowie
oznajmiają Sułtanowi iż gdyby zrobiono
jakie bądź ustępstwo na korzyść Serbii,
to całe ministerium z W. Wezyrem
na czele zmuszone będzie ustąpić,
niechcąc albowiem brać na siebie takiej
odpowiedzialności wobec Turcyi i całego
muzułmańskiego świata. Zapewne więc
Sułtan niewiele a nuż i wypełnienie wa-
runków było nie zmieni.
~~Pa~~ W ostatniej chwili Anglia ogromnie
naciskała na rząd turecki w celu zmo-
dyfikowania warunków – Austrya bardzo
ściśle popierała, ale Turcya jak ten
widzi, została przy swoim.

Teraz będziemy czekać odpowiedzi
gabinetów. W których razie potęgi,
Cesarzowi a nawet jednego z poda-
nych warunków drogi aby wywołać
wojnę. Turcy natomiast wojny z
Rosyą ~~[illegible]~~ zupełnie nie chcą.
Safvet Pasza (minister spr. zagranicznych)
powiedział mi wczoraj że „dziś
już Turcya prowadzi wojnę ~~[illegible]~~ nie
z Serbią ale z Moskalem. Sytuacya
więc się mało zmienia. W razie
wojny musimy mieć 2 milionów
ochotników w Małej Azyi - będzie to
wojna święta. Do tego Anglia i Austrya
będą musiały podać nam rękę nie my
same im - Dojdzie do wojny euro-
pejskiej ale jej sprawnie dyplomacya
chciała - my zaś drogą ciężkich
ustępstw już nie musimy i nie chcemy".
Słowa te malują dobrze obecną sytuacyę.
W ogóle powszechnie są tego zdania
że wojna nieunikniona. Za kilka
/

dni ma przyjechać Ignatiew – ten [illegible] do [illegible] posłano do Liwadii dla podpisu – Podobno będzie mieć pierwsze posłuchanie u sułtana w przyszłym tygodniu – Potem [illegible] ma pojechać na kilka dni do Rosji – tym jego będzie miał 1go Października pierwszy [illegible] ale aby mu dano w tej chwili urlop. Zależeć to będzie z resztą od obrotu całej sprawy.

We czwartek przez Pana [illegible] warunków a nim będziemy jeszcze mieli odpowiedź gabinetów.

Ściskam serdecznie kochanego
Pana życzliwy sługa

[signature]

P.S.
Proszę robić z tego listu, jeśli się podoba, korespondencję ale nie wymieniać go w [illegible] to nie mogę wtedy być

1876 57

15 Września

Kochany Panie

Przesyłam panu kopię noty którą Porta wysłała dzisiaj do gabinetów (signataires) –
Proszę zrobić użytek z tego jaki należy ale tak abym nie mógł mieć nieprzyjemności – Rachuję zupełnie na Pańską dyskrecję.
Zrobiwszy użytek proszę spalić ten dokument Hr. Alf. Potockiego /.

do Łańcuta – Jego to [illegible]
bawi.. – Nikomu innemu by nigdy
przy nie mogło się Panu
przypisać coś podobnego –
Pan zna świat i ludzi –
czy mogło się zrobić to
dla zysków materialnych lub
coś podobnego.
Same warunki, jak Pan
zobaczy, są jednem słowem,
platonicznym zadość uczynie-
niem miłości własnej.
Zmiany są w uposażeniu

Potęgi zawdzięczamy Austryi
do której się tutaj zwracają
wszyscy, której potrzebują i
której słuchają więcej niż Anglii
i innych – w tem mogę
Panu upewnić.
W tej chwili za radą i naleganiem Austryi
Turcya wydała wszystkim wojskom swoim
zaprzestać nieprzyjacielskich kroków.
Mamy tedy zawieszenie broni
de facto, chociaż umowy jeszcze
nie chcieliśmy zgodzić. –
Zaczynają się prosić też Rosyi

i unikaj wszystkiego coby mogło

dać powód do ~~[illegible]~~ jakiejś

bądź zaczepki, a Rosyi należała bardzo

na armistice -/ Sercem Twoim kochający

Życzliwy sługa

[illegible]

1876 29/9 59

29 Września 76r.

Szanowny Panie

Posyłam Panu kopię listu mego do Ministerium - Powierzam go pańskiej dyskrecyi i proszę zeń użytku bezpośredniego nie robić - List ten zawiera mój sposób zapatrywania na rzeczy - Wysłałem go do Wiednia 26 t. b. m. a dzisiaj kartkę jeszcze przekonany jestem że rzeczy tak stoją jakem napisał.

Wiadomo Panu że Mocarstwa podały

Turcyi warunki pokoju – otóż przeczytano na radzie ministrów ułożono odpowiedź – Takowa ale zupełnie nie odpowiada warunkom podanym przez Europę i jutro ma się zebrać nadzwyczajna rada dygnitarzy ~~wszystkiego~~ całego kraju na której odpowiedź Porty ma się powtórnie redagować – Na żądanie autonomii administracyjnej lub lokalnej rząd turecki odpowiedział obwieszczeniem reformy Andrassego, przyjętej przez Portę 13go Lutego b.r., dla całego kraju –

uważając że w takim razie Bośnij-
Hercegowina i Bulgaryja korzystałaby z
tego błędy a zatem nie ma potrzeby
robić tej wybitnej różnicy — Tem ale
nam się mówić nikt nie może do
zadowolnić, bo też nastają tutaj
wszyscy na gwarancyach, które Porta
dać musi (co odpowiada trochę naszym
zasadom kolektywnym) i potem na
tem aby reformy, o których wyżej
mówiłem, mógł notyfikować urzędownie
wszystkim mocarstwom (okólnik) =
~~Rozporządzenia~~ Dokument pod kancel

une gloire", on demandera à la Porte
1) des garanties pour l'exécution des réformes
promises et 2) une notification officielle
de ces réformes aux puissances garantes."

Pytania tego czy tem się Rosya
zadowolni – wątpię bardzo a Turcya więcej
ustąpić nie może – tembardziej że Anglia
powiedziała że dalej nie wymoże od
nigdy nie będzie – Opinia Sultana i
Midhata wznosi się przeciw [illegible]
interpretatorom i jeśli powiemy tego co
wołano dzisiaj – do wojny, to Midhat
zginie –

Ściskam Mości Pana
Życzliwy Sługa
[signature]

1876 6/11 61

Konstantynopol. 1876 r.
6 Listopada.

Szanowny i kochany Panie,

Ciągłe rozjazdy i nieustanne zajęcia były powodem mego milczenia – Piszę więc w chwili jakiej odetchnąć mi mogę – Od powrotu Ignatiewa ciągłe posiedzenia, narady, projekta.. wszystko się redaguje po francusku, ciągle więc mnie używają – Wyborna to wprawdzie szkoła, dla kogoś kto chce pracować ale są chwile w których radbym się z tąd wyrwać i wrócić do dawnych zajęć – od czasu jak jestem pogrążony w tajniki naszej wschodniej polityki, zupełnie pisywać nie mogę – Dawniej miałem jeszcze swoje pewne zdanie i jak się to często dzieje, chwytałem we wszystkiem co się o uszy moje obijało, to tylko, co mogło mi służyć na poparcie moich argumentów i wywodów/

że daleko jaśniejszy miałem pogląd na rzeczy – od chwili zaś, gdy mnie powołano do redakcyi dokumentów i wszystkie drobne wypadki akcyi dyplomatycznej (znanej na wschodzie) (tych nie mało, taki powstał chaos w mojej głowie, że chodzę jak odurzony – Pracując machinalnie nie zdaję sobie sprawy z tego co robię bojąc się wreszcie zwarjować – Proszę mi wierzyć, że nie przesadzam, gdyby mi dzisiaj zapytano na czem się nasza polityka zasadza, czego chcemy a czego niechcemy, do kąd dążymy, dopraw[d]y zapomniałbym [illegible] języka w gębie –

Rozejm przyjęty, dzisiaj po południu oficerowie delegowani jadą do Widina a z tamtąd dalej – Z powodu złej pogody i okropnych dróg, nie myślę aby dwa miesiące wystarczyły – Nowak Mortaba tą dzisiejszą tego zdania chociaż mu nie bardzo zgadza z natarczywością z jaką domagano się tylko sześciotygodniowego rozejmu – Tą razą mieli Turcy

racyę – Nie wierzę w to także aby się
delegowani zgodzić mogli co do granicy
operacyi wojennych – Pewnie jednak tu
powstaną wielkie trudności – Dzisiaj jest
mowa po trochu o zamiarze Rosyi
wyrzucenia Turków z Alexinac i Belgradu.
Jeśli do tego nie dojdzie to mojem
zdaniem rzeczy inny powód przeszkodzi –
Nie mogę się zgodzić z zdaniem panującem
jeśli ~~to~~ tego polityny w gazecie
Lwowskiej – Zobaczy Pan że do wojny
w krótce dojdzie, to jest moim –
Tymczasem zaczynają myśleć na serio
o konferencyi – Jeśli takowa będzie miała
miejsce w Konstantynopolu, Turcya
nie weźmie w niej udziału – /powody
podałem do Politische Correspondenz/ Gdyby
zaś zwołano konferencyę gdzie indziej,
w takim razie niechybnie i Turcya
weźmie udział.
Rosya już ma przygotowane warunki, które (ułożone)
zamierza podać Turcyi – Przesłałbym Panu
streszczenie kopię tych warunków, ale
proszę na miłość Boską, wiadomo o tem/

nie mówić i najmniejszego użytku
z dokumentu tego nie robić — Oprócz
albowiem portów i mnie nikt do
dziś dnia o nich nie wie — Ja redago-
wałem te warunki, powiedziano by
więc natychmiast że zdradzono les
secrets de l'Etat i Bóg wie co…—
Z tego sądzić można co Rosyja rozumie
i jak rozumie autonomiję lokalną,
zaproponowaną przez Anglię.
Teraz mam prośbę do kochanego
Pana —
Rząd turecki wprowadza różne reformy w
administracyi oraz urządza biura statystyczne.
Dla urządzenia tych biór przesłano p.
~~[illegible]~~ Leona Pietrowskiego, polaka, który
skończył nauki w Berlinie, był sekretarzem
Kongresu statyst. międzynarodowego w Peters-
burgu (1872 r.) napisał kilka dzieł i sta-
tystyce pruskiej i znaczenie takowej w
organizacyi wojskowej — Ja mam znajomość
p. Pietrowskiego i uważam go za bardzo
zdolnego. Biuro prasowe tureckie prosiło
mnie abym mu się starał rozgłosić ile mogę

2/ 63

zamiary rządowe w rzeczy urządzenia biór statystycznych. Wielce mi Pan oddał usługę napisawszy w swojej gazecie artykulik o tem – należy nam się owoc cieszyć iż ziomek nasz /p. Piątkowski jest albowiem Polakiem i dobrego szczęścia/ został powołany na godność dyrektora tak ważnej instytucyi. Ojciec Piątkowskiego jest jednym z najstarszych obywateli Królestwa polskiego i mieszka w Królikarni (w okolicach Warszawy).

Proszę o osobne przysłanie mi numeru gazety z owym artykułem.

Ściskam serdecznie kochanego
Pana życzliwy sługa
[illegible]

P. S. Czemu to Pan przestał do mnie pisywać?
Sam nie wiem jak tu długo zostanę. Jeśli przyjdzie do konferencyi, to zostanę tak długo aż się takowa skończy; w każdym razie wracać będę przez Lwów, a nagadamy się wtedy do woli –

W ostatniej chwili dowiaduję się że Anglia ~~uczyniła~~ zrobiła już urzędowe kroki w celu zwołania konferencyi w Konstantynopolu — i że Rosya nie nastaje bardzo na wyplenieniu Turcyi. Ignatiew ale myśli znowu że konferencya odbywać się tu nie będzie, ale w Berni lub Brukselli —
Względem Montenegro, dowiaduję się że rząd turecki gotów jest uznać zupełną niezależność Montenegro i ustąpić mu pewne terytorium z warunkiem ale że nadanie tej posiadłości zależeć będzie znowu od Turcyi (seront placés sous la suzeraineté du Sultan) —

1876 16/11 64

Konstantynopol 1876 r.
16 Listopada

Kochany Panie,

Za tydzień lub dni dziesięć najdalej wracam do Wiednia. Koło pierwszego Grudnia spodziewam się tedy być we Lwowie.

Proszę mi nie przysyłać więcej gazety lwowskiej tutaj ale natomiast upraszam bardzo o przysłanie mi nadal takowej do Wiednia.

We Lwowie — mam nadzieję oglądać kochanego Pana; będę miał wiele a wiele ciekawych rzeczy do powiedzenia et que je ne veux pas confier au papier.

Sytuacya zrazu bardzo [illegible] — niepewność ciągła i do tego trapiąca /.

Intrygi bezustanne i barczenie p. Ignatiewa, ociąganie się rozpaczliwe Porty - Tak że dziś mniej niż kiedy kolwiek można być pewnym że przyjdzie istotnie do konferencyi. Turcy chcieliby się wprzódy porozumieć co do programu konferencyi - Rosya obawia się zielonego stołu i roni Turkom na żadnej konferencyi nie przystawać, „Entendez vous avec nous, quelle nécessité il y a de recourir à l'Europe.“ a my, którym rozpaczające, cicho w duszy wyczekujemy --
Niestety zamiast zostać tu do Bożego Narodzenia, mamy ruszyć pewnie - Chcę się na gwałt attacher à l'ambassade - Kończę się /.

ile siły i jedzie do Wiednia aby się
w tej mierze porozumieć. Boję się,
że w ciągu grudnia, jeśli ostatecznie
konferencya będzie miała miejsce,
wróci na jakiś czas do Konstantynopola,
ale wątpię i powiadam
Wysokiej Porcie od niszczenia na
Turcyę jak rak siedzi.

Ściskam serdecznie kochanego
Pana

Zawsze mu bardzo życzliwy

[illegible]

14.000

450
52
90
225
23.400
6000
17.400

52
450
2600
208
23400
7000
~~16.400~~
12
~~4400~~

[illegible] 372
[illegible] 80
[illegible] 72
[illegible] 48
[illegible] 52
[illegible] 40
[illegible] 50
[illegible] 20
734
12
1468 ~~12000~~
7340
8806

17000
8806
5094

62
360
16
24
28
52

20
68.50
12.
18.
12.
10.5
5.
15
~~16~~
5.

1550
340
650
8840
8.8

1876 26/11

66

Konstantynopol. 8y[illegible]. 26 Listopada.

Szanowny i kochany Panie -

Dostałem rozkaz zostania tu aż do końca konferencyi. O ile możności będę się starał powiadamiać Pana o biegu rozpraw a z listów moich proszę robić użytek jaki się podoba. Wierzę że skrupuły moje nikomu na nic się nie przydały.

Sytuacya tu znowu bardzo zawikłana a dzisiaj bardziej niżli była - Ignatiewowi udało się wyperswadować Turkom że konstytucya to krok wojenny, prowadzący do zguby i t. p. Tak więc dzisiaj więcej jak pewno że konstytucyi nie ogłoszą chociaż takowa zupełnie już wypracowana i temi dniami miała być sankcyonowana przez Sułtana. Elliot stara się jak może o to aby rad Ignatiewa nie słuchano i dziś miał nawet prywatne posłuchanie /.

z Sultanem. Walka pomiędzy wpływem angielskim a niemieckim twardo zajadła ale bodaj czy się Anglii uda tym razem pokonać przebiegłego Ignatiewa. Wystawi Pan sobie łatwo jakie wrażenie sprawi ta wiadomość w Europie. Nikt nie pośpieszy bronić Turków i gotowo się skończy na otwartym i ścisłym przymierzu Austryi z Rosyą, co niechybnie pociągnie za sobą pierwszy podział Turcyi. Już zaczynają nawet wychodzić podobne wiadomostki ze sfer rosyjskich. Tak np. przyszłe mówią że Rosya zajmie Bułgaryę i utworzy osobne państwo z ks. Leuchtenberg a Austrya weźmie Hercegowinę i Bośnię prowadząc tam ks. Toskany księcia czy rumuńskiemu dodaj tytuł królewski. Tym sposobem trzy państwa poturecka będą miały swoich reprezentantów.

O ile podobny projekt mógłby się był

wydać dziwacznym przed kilkoma
tygodniami; o tyle jest dzisiaj
prawdopodobnym — bo któż by[ł]by
broni[ł] Turcyi kiedy Rosya zrzeka
się gwarantji zbiorowej a w obec
tego co się tam dzieje jakiż może
mieć Europa gwarancyą że nie
zaszło to lub owo wypełni —
Zostaje tylko okupacya, która
jest powiedzianem koniecznie na
teraz pierwszy podział Turcyi.
Andrassy i Tisza mówią pono
umówili się w tej mierze z
partyą dworską — Austryi chodzi
o to aby Serbja się nie bardzo
wzmogła a jakiś inny sposób
wyjścia zostaje z konferencyi
Zapewne długo trwać nie będzie
tem bardziej że nikt przedtem zakomu-
nikowano — We Lwowie zostaję przez
święta bo mam tam dwie ucieszyne

Proszę kochanego Pana zaabonować
natychmiast „Dziennik polski" i
Gazetę narodową a także Swoją
Gazetę dla Biura prasowego tutaj.
Bardzo mi o to proszono – Abonament
na rok jeden – od 1go Grudnia –
adres – Constantinople.
Bureau de la Presse au
ministère des affaires étrangères.
Kwitancye proszę do mnie przysłać
a ja każę zapłacić –
Redaktorom Tureckim użył czytania
polskich gazet – Proszono mi także
o nauczyciela naszego polskiego języka –
Słyszałem iż p. Włodzimierz Milowicz,
były współpracownik Ojczyzny,
jest teraz bez miejsca – Nie znam
go osobiście ale rekomendował
mi go osiadły tutaj niejaki pan
Grapler, bardzo zacny człowiek.
Jeśli Pan go zna osobiście, proszę

68

z nim porozumieć i go tu natychmiast wysłać – Chciałabym albowiem urządzić to wszystko przed wyjazdem – Pan Milowicz umie znać francuski język, który tu niezbędnie potrzebny – Będzie on miał do czytania wszystkie słowiańskie dzienniki – będzie musiał robić z nich wyciągi po francusku i dawać sprawozdania – Płaca miesięczna od 500 do 600 franków – Może do tego jedną lub 2 korespondencje, zawsze się tu z tego przyzwoicie utrzymać – Zrobimy przyjemny i pożyteczny jakiś czas, jeśli mu się tu nie podoba, może wrócić – Koszta podróży będą zwrócone – Niech się śpieszy z przyjazdem a ja tu wszystko ułatwię. Proszę mnie zatelegrafować o dniu wyjazdu P. Milowicza – Jeśli P. Milowicz nie zechce, w takim razie zaczekamy aż do mego powrotu, ale dzienniki wyżej wskazane proszę ~~[illegible]~~ kazać natychmiast wysłać –

Ale wspomniałem jemu ostatnich dziennik Słowo po odmowie. Wszystkiego listy cztery. Dla Pana za zajęcie się tem wszystkiem będę mógł wyrobić ordery, jeśli nie się perspektywa zmienia. W każdym razie proszę łaskawego Pana o niezwłoczną odpowiedź.

Serdecznie dłoń jego ściskam

Z prawdziwym szacunkiem

pozostaję życzliwy

M. Arct

1876 7/12 Pera 7 grudnia 1876 r. 69

Szanowny i kochany Panie.

12/12

We wtorek opuszczam ostatecznie Konstantynopol - Konferencye ciągną się na długo a ja chcę koniecznie spędzić dzień Bożego Narodzenia w kółku rodzinnym. List Pański otrzymałem i bardzo mu dziękuję za załatwienie moich interesów. We Lwowie pomówimy o tem szczegółowiej. O order proszę być spokojnym - W ciągu Grudnia a najdalej Stycznia będzie Pan miał na szyi Medjidie - Tutaj wszystko załatwiłem - Zostaje pewna formalność w Wiedniu, którą po powrocie natychmiast załatwię. We Lwowie stoję u Stryja mego, który służy przy Banku Hypotecznym (Karol Sartory) -
Z nim w drodze więcej zatrzymywać

nie było, przeto mogę mniej więcej
dopełnić powiedzieć ci w przyszły
czwartek w nocy być we Lwowie.
Nie potrafiłbym nigdy wysłowić
jak się z powrotu swego cieszę -
Zdaje mi się żem do lata całe
przeżył - Pochodzi to zapewne z tego
że pobyt w Konstantynopolu nie
może się równać pobytowi w innym
europejskim mieście - Tu człowiek
jak skazany na wygnanie - Żadnego
towarzystwa, żadnej rozrywki -
a do tego potrzebuję trochę wypoczynku.
Te kilka miesięcy gorączkowej pracy
wyczerpały mię zupełnie.

Ściskam serdecznie kochanego Pana

Szczerze mu życzliwy

M. Moliński

P.S. Odkryto tu wczoraj spisek [illegible]ski, celem którego było wybawienie Sultana Murada i przewiezienie go do Odessy. W sprawie tej, dotąd jeszcze bardzo tajemniczej, mocno został skompromitowany pierwszy tłumacz rosyjskiego poselstwa, p. Onu.

Wiedeń. 29 Grudnia 84r.

Mój drogi Panie,

Serdeczne przyjęcie jakiegom doznał we Lwowie zostawiło we mnie najmilsze wspomnienia i nie wiem doprawdy czem mogłem zjednać sobie względy kochanego Pana, i jak potrafię mu dowieść swojej wdzięczności –

Zaraz po przyjeździe do Wiednia chciałem pisać, ale papiery moje nadeszły dopiero onegdaj a chciałem zarazem posłać testament Aali o którym Panu mówiłem – Zrobiwszy tłumaczenie proszę mi oddać rękopism.

Sytuacya coraz bardziej groźna /

i bodaj czy nie dojdzie do wojny
prędzej niż się spodziewamy – Turcya
będzie stawić opór do ostateczności –
W tej chwili, stosunek z Rosyą zaczyna
się oczyszczać a zbliżamy się coraz
bardziej do Niemiec – w Berlinie
bardzo z nas kontenci – ogłoszenie
Konstytucyi sprawiło tam wyborne
wrażenie.

Ściskam serdecznie kochanego Pana
i posyłam mu życzenia wszelkich
pomyślności w nowym roku –

Życzliwy Sługa i Przyjaciel

[signature]

Bratu proszę oświadczyć serdeczne
ukłony – Czy nie będę już dostawał
Gazety lwowskiej? Adres mój

IV. Favoritenstrasse 25

Wien.

1877 4/1 [illegible]

4 Stycznia

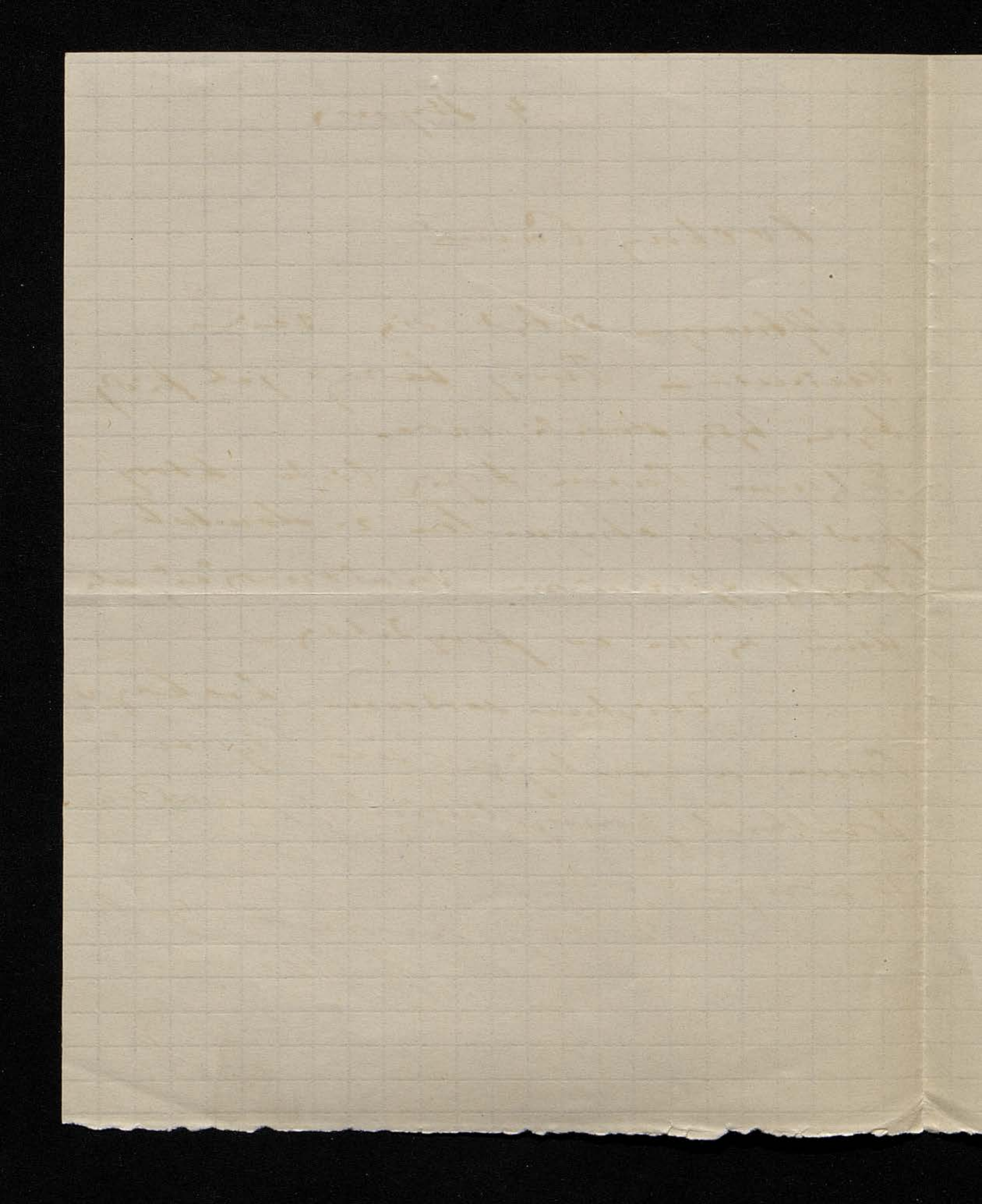
Kochany Panie!

Wytworzyło się u mnie zamieszanie — Teraz bardziej jak kiedy byłem bywam skłonny oporu.
Załączam Panu kopię listu który pod chwilą otrzymałem z Komitetu — Trochę spóźnione wiadomości, ale może się na co przydadzą —

Ściskam serdecznie kochanego Pana, a załączając moje życzenia wszelkich pomyślności i powodzenia w nowym roku

Zostaję zawsze Wam życzliwy

[illegible]

1877 8/1 Wien

74

8 Stycznia

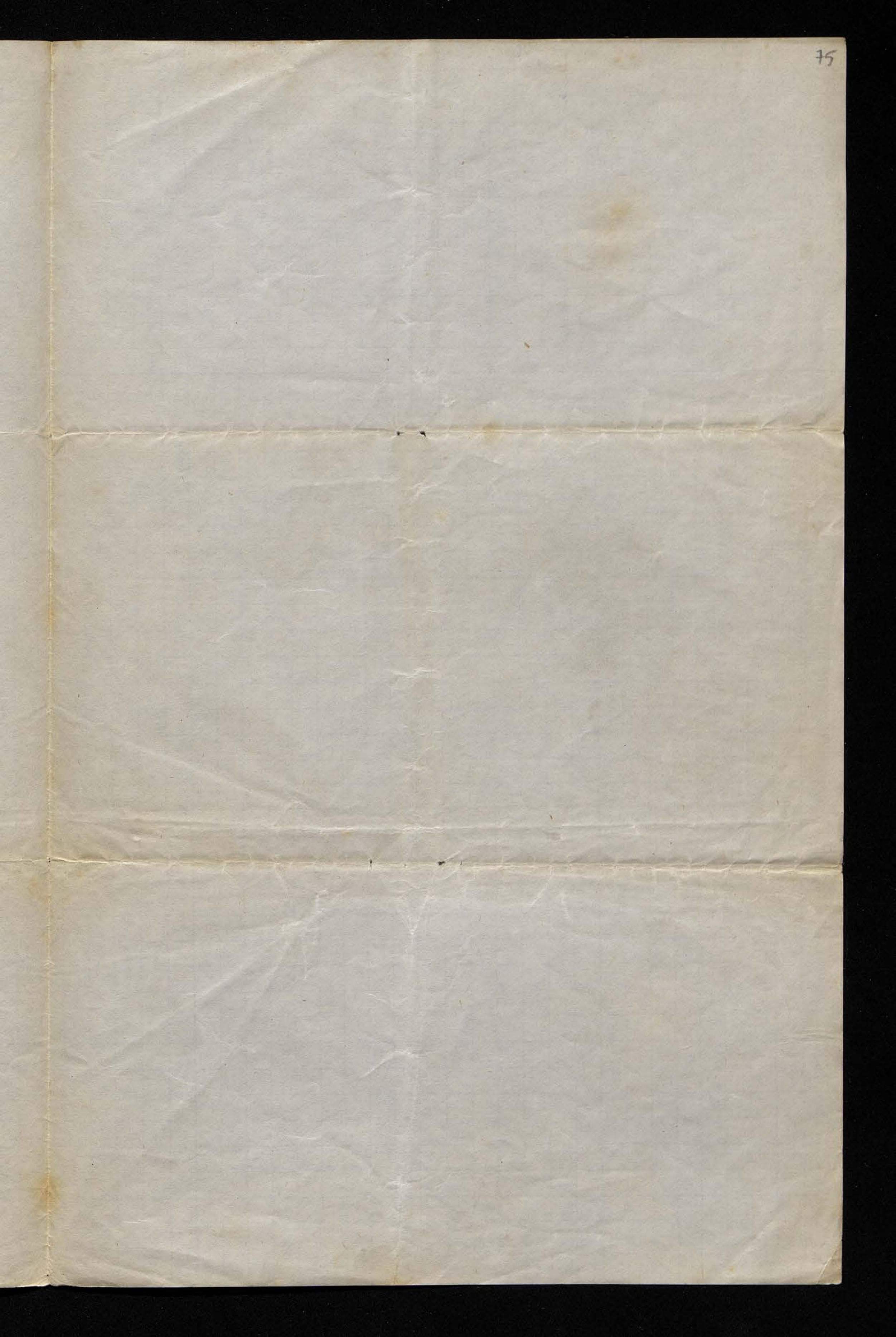
Szanowny Panie,

Na przód słów kilka — Biuro prasowe w Konst. trwa zawsze w zamiarze ~~[illegible]~~ zaproszenia urzędnika mającego słowiańskie i francuskie języki. Wielce mi teraz Pan wyręczy przysyłając wymowniejszego [illegible] — zdolnego — Pamiętaj, że ma być pewny — Proszę tylko o nazwisko i dokładny adres, oraz czy Pan za namowioną swego jegomości odpowiada —

Szczerze życzliwy

[illegible]

Potocki bawi tu od poniedziałku — Jadę do niego jutro rano — Proszę nas odwiedzić podczas karnawału — Będziemy bawili — Sytuacya polityczna zawsze groźna i może zdarzenia, że wojny dojdzie — musi.

10

[illegible], [illegible] [illegible] ve [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. [illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] i ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]. [illegible] mi [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] tak jak [illegible] [illegible] by [illegible], [illegible], že [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ani o [illegible] ani o [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] ~~[illegible]~~

~~[illegible] [illegible] [illegible]~~, [illegible] i [illegible], ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ jak praví Goethe „Aus vollem Menschenleben – [illegible] [illegible] [illegible] interessant“.

Typy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible].

1 [illegible]
2 [illegible]
3 De Ponte
4 [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 8 9 Rückl
10 [illegible]
11 [illegible]
12 [illegible]

1877 12/1 Wien

76

12 Stycznia 1877 r.

Szanowny Panie -

Piszę dzisiaj jeszcze do Stambułu - Odpowiedź być może dopiero za dwa tygodnie. Pieniądze poślę P. Asnykowi dyrekte lub przez moje ręce, niezawodnie - Bardzo dziękuję kochanemu Panu za załatwienie interesu, który mi bardzo ciężył na sercu, bom obiecał tym Panom wypłacić koszta niezwłocznie. Proszę teraz uprzedzić Pana Asnyka, że wszystko zrobimy i potrzeba tylko trochę cierpliwości. Byłem kilka razy u Hr. Potockiego. Mówiliśmy z nim dużo o polityce. On jest ~~tego~~ zdania, z którym się i ja zgadzam że Austrya, ostatniemi czasy, działając za poprzedniemi

./.

czysto węgierskich, nie ~~[illegible]~~ postępowała tak, jak należało, aby utrzymać pokój. – Jeśli do wojny nie dojdzie to tylko szczęściem, ale usiłujemy do osiągnięcia którego Austrya się najmniej przyczyniła. Zgubna to polityka i źle się może skończyć. – A zawsze dla tego że chcąc zostać z całym światem w dobrej komitywie, nie śmiemy działać otwarcie i tak jakby uwzględniały interessa nie Węgierskie ale całej monarchii. Nie chcę tu wszystkiego mówić, ale myśl mą Pan łatwo zrozumie.

odwołanie Liwnego po ~~[illegible]~~

Zwiniemi konferencyi jest
mniej stanowczy - Na niczem
bez pomocy zapewne Węgra.
W początkach nie ma się adhezyi
ostatecznie porzucenie - Niemcy,
jak się okazuje nareszcie
wystąpili otwarcie przeciw
Turcyi a za niemi Włochy -
Ta okoliczność musiała także
wpłynąć na stanowisko Peters-
burga, który raptem zmienił
sposób postępowania - Francya
także ciągnie za Rosyą -
Wkrótce wam dam?...
Galimatyas, labirynt z którego
wyjść trudno - Klapka wraca
z Konstantynopola, a tu już
wszyscy mówią że on jest wtórym
posłem Andrassego -
Ściskam serdecznie kochanego
Pana Hrabiego i Hrabinę
[illegible]

1877 78

13 Stycznia

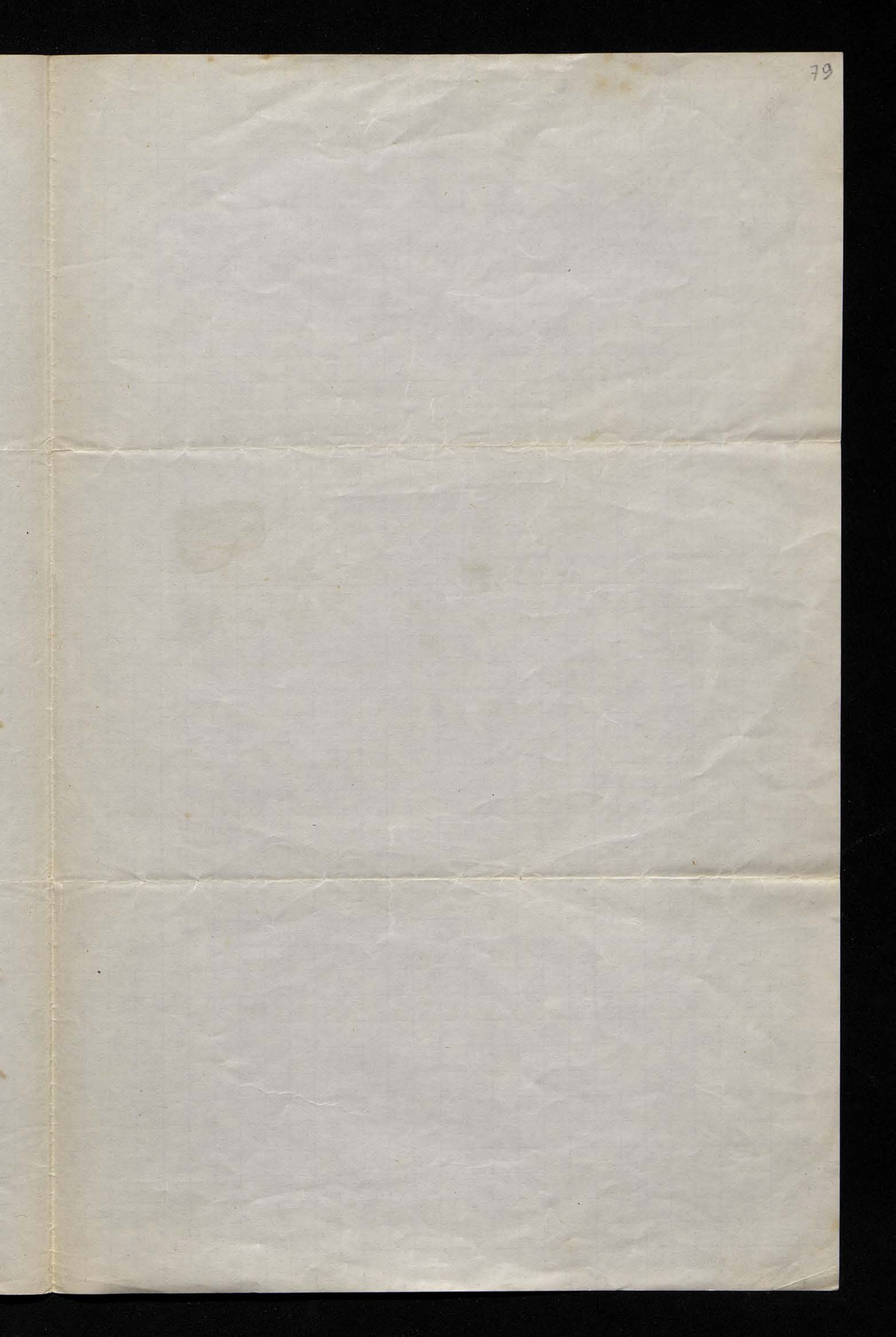
Szanowny Panie -

Sytuacya znowu się pogorszyła - Turcya obstaje na reformach Andrassego nie chcąc iść dalej. Pewnym więc jest że konferencya będzie musiała się rozejść - A co potem - Austrya - ne s'inspirera que de ses intérêts - tak tu świadomi ludzie powiadają - w arsenałach pracują noc i dzień z gorączkowym pospiechem -

Baron Heimerle nominowany posłem do Rzymu, skutkiem tego nastąpią inne ważne zmiany w świecie dyplomatycznym - Rzecz także pewna że stary Zichy zostanie odwołany po konferencyach. Wiary wcale nie trzeba przywiązywać pogłoskom o nominacyi młodego Zichego.

Ściskam serdecznie kochanego Pana

[illegible]

1877 80

17 Stycznia

Szanowny Panie

W kwestyi bankowej zachodzą pewne zmiany, które uwagę Pana interesować [illegible]. W węgrzech żądają i bardzo stanowczo utworzenia samodzielnego węgierskiego narodowego banku. – Tutaj są przeciw temu [illegible] ale bynajmniej nie gotowi do jakich bądź ustępstw. Tisza [illegible] zupełnie wyjaśnioną liczbę przemysł na tutejsze ministerium, ale daremnie, wątpliwą albowiem jest bardzo rzecz aby Cesarz dał sankcyę projektowi Tiszy. – kwestya kursu wszystkich papierowych pieniędzy z nas nie dotknęłaby żadną miarą [illegible] ku zadowoleniu stron zainteresowanych. – Węgry chcieliby zupełnie płacić swoją część 31 %

/.

zelowaniem ~~[illegible]~~ popróbkami:
obóz dla tych i innych powodów
ku powszechnie [illegible] że Skarb
narodowy węgierski jest tylko
wymówką, i do zgody przyjść musi.
W sprawie wschodniej Andrassy do
tego nie traci energii i nadziei.
~~[illegible]~~ Nawet gdyby i
przyszło do wyjazdu posłów, to
rokowania zawsze dalej trwać
będą a kto wie czy z tego lepiej
nie pójdzie jak na konferencjach.
Tak tu mówią –

Jeżeli po powrocie z Konstantynopola
pan tam więcej nie powróci, ale
o nominacji młodego Zichego,
szczególnie po ostatnim obiedzie
u Sultana i mowy być nie może.

Historya ta we dworze złe zrobiła wrażenie ale czy i Andrassy nie kontent, tego nie wiem.
W pierwszych dniach Lutego Dwór wraca do Wiednia a z nim i Andrassy.
Klapka oprócz konstytucyjnej z pierwszej połowy Lutego.

Ściskam Pana serdecznie
Pana życzliwy
[illegible]

1877 18/1 Wien

82

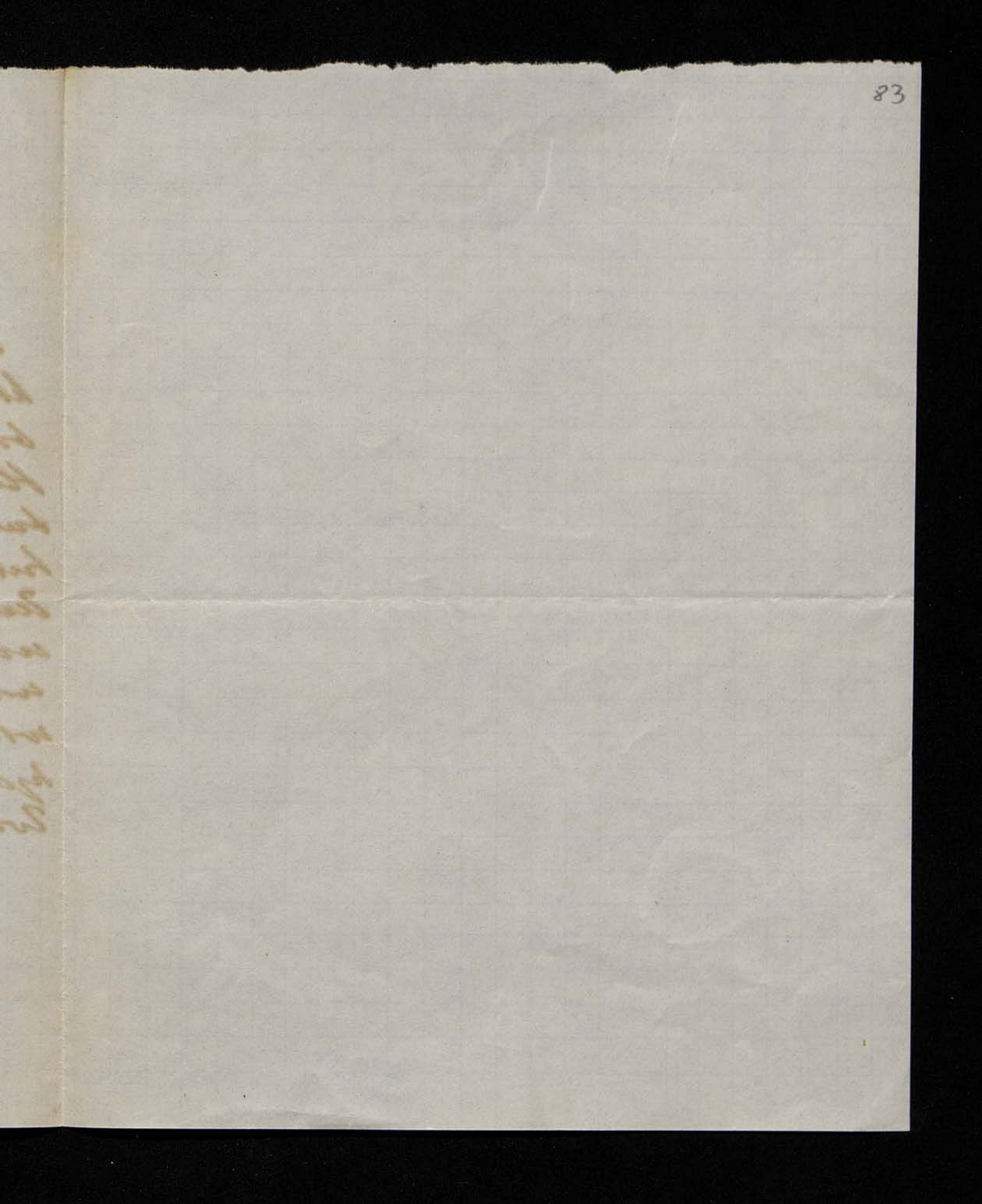
18 Stycznia 877.

Szanowny Panie,

Załączam tu kopię raportu jednego
któryśmy w tej chwili dostali. Zawiera
bardzo ciekawe rzeczy o szkołach w
Galicyi - ale przy dziś był umieszczony
tak jak jest, całkowicie w jednym z
tutejszych dzienników -
Umieściwszy tedy trochę forsy proszę to
umieścić w swoim dzienniku - Publicz-
ność galicyjska, mogłaby być Panu
wdzięczna, bo powtarzam znajdą się w
tym liście ciekawe rzeczy -
Zostawiam to zresztą do woli Pańskiej

Życzliwy Sługa

[illegible]

84

1877

20 Stycz.

Moja droga Pani

Załączony artykulik zawiera w całości ciekawe poglądy — Może się Pani przyda — W tej chwili otrzymuję list z Konstantynopola następującej treści: (mimo mowy złożej depeszy)

„Il y a lieu de penser que l'on se separera sans rupture en se faisant des excuses pour s'être dérangés"

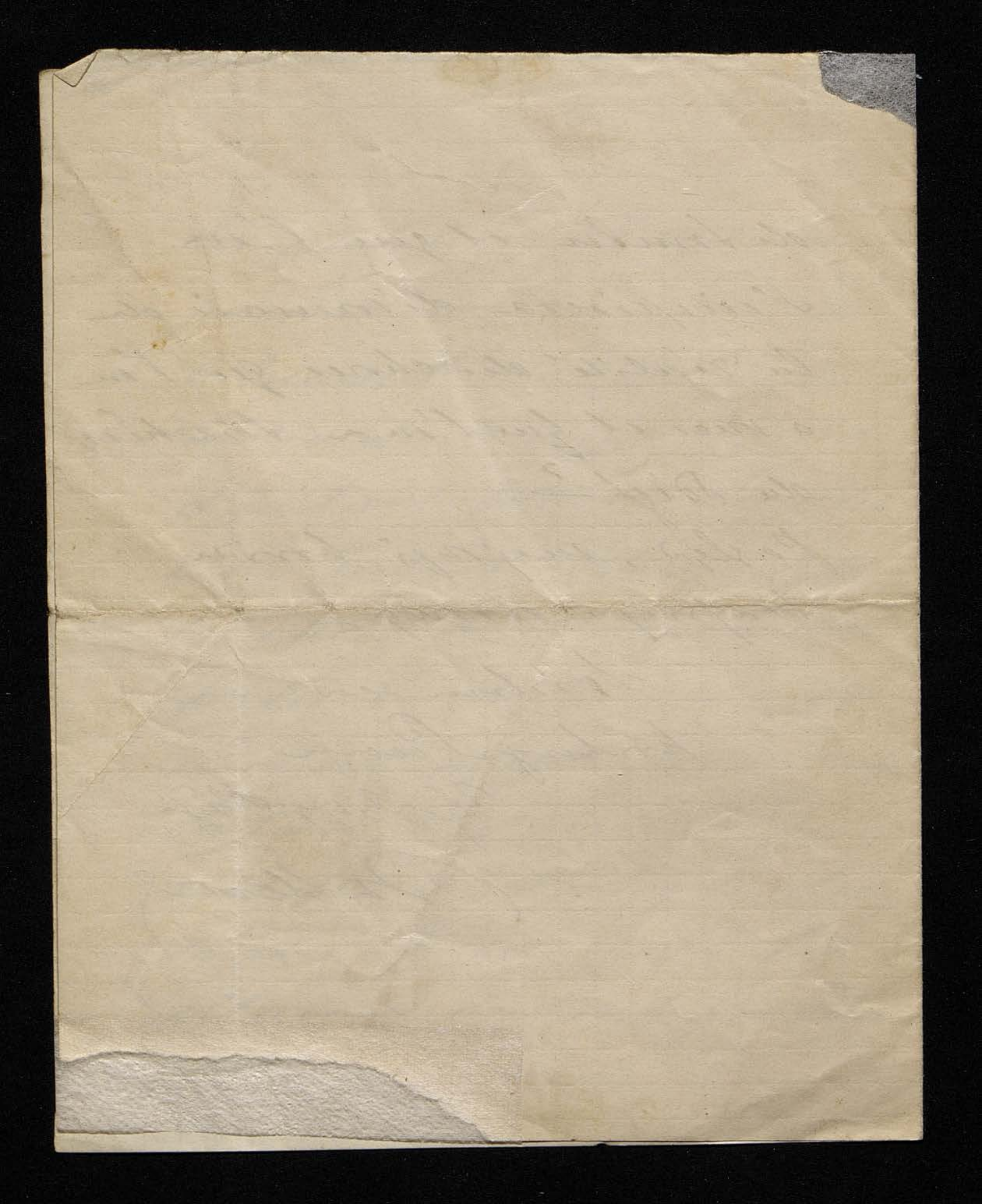
/.

les uns les autres. On pourra ensuite reprendre librement des négociations individuelles, qui auront d'autant plus de chances, cette fois, d'aboutir, que les idées se seront mieux fixées et que les opinions se seront mieux formées au contact des véritables intérêts qu'il s'agit de sauver. Je crois que les illusions ne sont pas loin

de troubler et que l'on
s'inspirera dorénavant de
la réalité des choses que l'on
a vues et que l'on a touchées
du doigt?

Pozdrów, mój drogi, bądź
szczęśliwy i zdrowy —

Ściskam serdecznie
kochanego Pana
życzliwy sługa
[illegible]

1877 24/1 Wien

86

24 Stycznia 877.

Szanowny Panie -

Dwa razy już pisałem do Konstantynopola, raz do dyrektora prasy i raz do samego ministra. Spodziewam się mieć odpowiedź w kilku dniach lub przysłany dowód. Podobna sprawa poszła z tego dobrze. Ale Turcy, wśród opresji i to co się dzieje w ciągu dwóch tygodni woli nie ~~od~~ trwa u Turcyi 3 razy tak długo -

Przed kilkoma dniami pisał mi Klat bey, dyrektor prasy,/

że dotąd nie otrzymałem ani
jednego z przyrzeczonych mi
dzienników - Coś więc zmieniło
się stało w poczcie - Pod jakim
adresem kazał Pan je wysyłać? -
Dobrze by było zbadać sprawki
w tej mierze, inaczej wszystkich-
ki Panowie myśli że z nich
kpiny - Adres następujący:
Constantinople - Stamboul -
Departement de la presse au
ministère des affaires étrangères
Szczerym sercem drogiej
Pani życzliwy sługa
[illegible]

24/II 1877

87

P. S.

U nas rowne nie wątpią że na wschodzie wszystko dobrze się skończy i że trzeciej wojny nie będzie — Austrya ale nie weźmie w tej żadnej inicyatywy i udział, jak dotąd będzie się powodowała tylko własnymi interesami i chwilowymi zbiegami okoliczności — Tak głosi wyższy „mot d'ordre". —

Ciekawe mi dawniej ze Stambułu anekdoty o starym Zichy —

Przed kilkoma miesiącami na posiedzeniu

z ks. Corti, p. Zichy bronił z
[illegible] zapałem noty 30go grudnia
i charakteryzującej politykę skarbowej
[illegible] owo słowo = von
Fall zu Fall = de chute en chute
Zatem wywołał i tak zdumienie
całego zgromadzenia! ~~[illegible]~~
Quousque tandem abutere ~~[illegible]~~
patientia nostra!...

1877 31/1 Wien

88

1877. 31 Stycznia Wiedeń

Szanowny i kochany Panie.

Odpowiedzi z Konstantynopola do tąd nie mam ale skoro otrzymam takową, zaraz do Pana zatelegrafuję. Sytuacya polityczna obecna następująca: Rokowania między Cis i Transleitanią doprowadzą zapewne do pożądanego skutku, na podstawie, jak tu myślą, prowizorium. Do zgody przyjść musi, Cesarz albowiem oświadczył solennie że w obecnej chwili p. Tiszy ruszyć nie może. Ciekawą jest do tego ta okoliczność że dzisiaj ministrowie węgierscy za pośrednictwem Wodianera rokują bezpośrednio z Bankiem narodowym, który także ze swojej strony występuje bardzo uprzedzająco.
Co się tyczy sprawy wschodniej, to jak Panu wiadomo, negociacye między Turcyą a Serbią już się rozpoczęły. Na zapytanie rządu serbskiego

austrya oświadczyła że nie
przeciw temu nie ma – Berlin
„hat sich den Ansichten S. P.
ganz angeschlossen" a Gorczakow
oświadczyć kazał w Belgradzie
że „la Serbie ne doit consulter
que ses propres intérêts –
Rosya widocznie fait bonne
mine au mauvais jeu a to
już nic się waży dla tego że
najprzód nie może już więcej ra-
chować na Serbyę a powtóre
boi się w obecnej chwili drażnić
Austryę – widzę dobrze że wojna
z Turcyą prowadzona via Serbia.
wywołałaby nieporozumienie między
nami i niemcami – Rosya chce
zostać w zgodzie z całą Europą –
chce utrzymać w zdaniu całego
świata że ostatni fiasko w

Konstantynopolu obchodzi nie
tylko Rosyę jedną ale całą Europę -
i jeśli jej się nie uda zmienić
swoich przyzwyczajeń do cygańskiego
działania, to chciałoby się jej
przyzwyczajenia doprowadzić może
do tego aby Europa włożyła
na nią „de concert général"
obowiązek exekutora. - Sama,
na własne konto Rosya nie przed-
sięweźmie żadnego stanowczego
kroku - gabinety zaś europejskie
starają się wszelkiemi siłami
wyperswadować Rosyi że przecie
żadnego nie było, że przeciwnie
„les événements ont donné
raison à la Russie" i że gabinet
petersburgski otrzymał świetną
wygraną - Il faut ménager les
susceptibilités russes - takim

jest dzisiaj urzędowo mot d'ordre.
Z tego wszystkiego wynika że
gdyby nawet przyszło do pokoju
z Serbią i Montenegro, to wojny
jeszcze nie koniec – Całe sprawo-
chowanie się trochę uproszczone zostaje
w zawieszeniu – i do wojny Rosji
z Turcją przyjść musi – Europa
chce uzyskać na czasie, Rosja
to samo ale innego końca nie
może –
Rumunia oświadczyła urzędowo
że nie zgodzi się na przechód wojsk
rosyjskich przez Mołdawię pod
warunkiem ale że nie wojska
nie będzie się mieszać do spraw
wewnętrznych rumuńskich i że
za prowiant i przewóz wojsk płaci-
ć będzie metaliczną monetą – Wychodźcy
rosyjscy wracają z Serbii [illegible]
w zeszłym tygodniu wracało przez
Bukareszt 450 żołnierzy.

Ściskam serdecznie Pana [illegible]

1877 3/2 Wien 90

3 Lutego 1877.

Szanowny i kochany Panie

Pewnym jest że zaszło porozumienie między rządem ~~austro-węgierskim~~ austriackim a Rumunią względem przechodu wojsk rosyjskich przez Mołdawię (do Seret), tak jak Panu pisałem. Zichy i Calice wrócili już z Konstantynopola - Werther jadący do Berlina miał dłuższą konferencję z Andrassym. O ile mi się zdaje starają się skłonić do czynnego działania lub też do zgody na to aby Rosyi dać carte blanche do ukarania Turcyi zgodnie z wymaganiami Europy - Ciekawy jest wieść że Francya i Włochy działają najgorliwiej w tym sensie - Jak długo ale Andrassy zostanie ministrem nic się zmienić nie może - Na wypadek gdyby wypadki zmusiły Andrassego ustąpić, ~~...~~ mówią /.

powszechnie o Hofmanie jako
jego zastępcy. (Ja w to nie wierzę)
Ważniejszą będzie dla Pana wiadomość
że Austrya zwinie udział w
wystawie paryzkiej przyszłej –
Rząd postanowił czując gwałtowną
skłonić siły do zadania potężnego
kredytu – wątpliwości więc żadnej
niema że przyjdzie ostatecznie do
tego.
Rokowania w sprawie handlowej
odłożono do powrotu Tisza który
wyjechał na parę dni do Węgier
w sprawie Żydów prześladowanych
Nie ma już więc mowy o prowizoryum
ale o ostatecznej ugodzie –
O nominacyi Józefa Zichego
Chargé d'affaires w Konstantynopolu
nic tu nie słychać – Mowa o
Mojenie i zapewne tego ostatniego

pracy do Konstantynopola.
Misja jest obecnie towarzyszką
przy posełstwie austryackiem w
Petersburgu i uwieńczeniem przewagi
jednego z zdolniejszych naszych
dyplomatów.

Ściskam serdecznie Pana

Życzliwy stały

[illegible]

List ten proszę zwrócić:
Negocyacye z Serbią i Czarnogórą
idą swoim trybem — Czekamy
na wnioski Porty.

1877 92

7 Lutego

Szanowny Panie

Kwestja turecka przybiera groźną postać. Tisza poda się zapewne do dymisyi – Cesarz będzie zmuszony takową przyjąć, byłby [illegible] kogoś, któryby się zechciał podjąć w obecnej chwili uformowania ~~[illegible]~~ nowego gabinetu, a nie-[illegible] [illegible] zwróci [?] najpewniej do Tiszy.

Zmiany zaszłe w Konstantynopolu [?] [illegible] Turcyą [?] ta [illegible] tak [?] i partyja postępowa wywróciła Midhata, który ostatniemi czasy powodował się jedynie osobistą nienawiścią ku Rosyi [?] i Ignatiewowi. Nominacya Ahmeta Vefika przeciwnej [?]

iły deputowanych zrobiła
dobre wrażenie — wszystko, jakem
przedtem mówił Panu, jest
niepospolitym mężem stanu
a mając daleko więcej doświad-
czenia niżeli Midhat, potrafi
lepiej i zgrabniej wprowadzić
w życie plany wielkiego Midhata.
Edhem, co do pokoju, zawisł
od ustępstw Rosyi, która
niechcąc w gronie wojny, rada
byłaby zawrzeć une paix honorable.
Tak tu sobie stoimy teraz
chociaż moim zdaniem doznaliśmy
wielkiego fiasko — Midhat jak
wiadomo był wielkim zwolenni-
kiem Austryi.

Łącząc wyrazy wysokiego szacunku
Życzliwy sługa
[illegible]

P. S.

Przejście wojny przez widzeni dyplo-
macji a szczególnie Zgromadzenia
Narodu się pozwoli przekonać
Austryę że Austrya powinna
Wystąpić czynnie — z décider l'Autriche
à une politique plus décidée
et plus active ... tak ta
mowa —
Pewny jest ale mimo że
wiadomość była mowa o
okupacyi.

94

Monsieur

Monsieur

Ladislas

Łoziński

Redaktor Gazety lwowskiej.

in Lemberg (Galicien)

5 kr.

1877 7/2 Wien

95

7 Lutego 1877.

Mój kochany Panie –

od dziesięciu dni posełam Panu
depesze ale nie wiem czy to
Redakcyi przypada do smaku.
Robię to dla tego że mnie o to prosił
Czas i że od kilku dni miewam
wczesne i dobre wiadomości i
w pewnej mierze jestem do tego
przez Pana upoważniony.
Czy mam kontynuować – proszę
o słówko w tym względzie.
W krótce także znowu przystąpię
do urzeczywistnienia dawnego
zamiaru względem „Correspondance

/.

Jestem zdecydowany opuścić Ministerium ~~jako~~ (am den Verbande derselben angetreten) a zrobić z biorem prawnym przeciw kontrakt. Inaczej nie mogłbym przeprowadzić mój projekt do skutku a tak dłużej siedzieć i wyglądać aż mi pieczone Gołąbki wpadną do gąbki — C'est le moment ou jamais. Nie wątpię że pod względem materjalnym byłoby mi lepiej — kiedyś o tem pomówimy — Ściskam

J.

mi był musiał więcej czasu
aby stosunki moje prywatne
z pracą stanowczą ustalić i
nadal pielęgnować.
Potocki robi wielkie oczy –
Pan także ale przyznam się
iż od chwili gdym powziął
ten zamiar, lżej mi na sercu.
Wypisałem i klamka ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ dzięki mój sposób zapa
trywania się na rzeczy – sytuacya
~~[illegible]~~ sługi ministrowego
obrzydła mi i po cóż mam
ją dalej znosić gdy i innym

sprobowanie tego w stanie
zrobić i kosztować chleba.
Ciekawy jestem co Pani o tem
pisze i wolną chwilę proszę
mi bez ogródki by powiedzieć
swój i Wami –

Uściskam serdecznie kochanego
Pana . Szczerze życzliwy

[illegible]

Bratu serdeczne ukłony szczere!

1877 12/2

97

12 Lutego.

Kochany Panie – Sytuacya obecna zewnętrzna da się w następujący sposób streścić – Dymisya Tiszy została przyjętą i cesarz jako monarcha konstytucyjny odwołał się do stronnictwa opozycyjnego powierzając P. Sennyey utworzenie nowego gabinetu – Pan Sennyey nieszczęściem podjął się był tego zadania ale [illegible] ministrów – Nikt albowiem z całych Węgrach nie odważy się iść inną drogą jak Tisza – a Prawdopodobnem więc jest że nikogo nie znajdzie i cesarz zatrzymany zostanie przy p. Tiszy – Wtedy nastąpi jedno z dwojga, albo Tisza, z zgody parlamentu węgierskiego ustąpi Auerspergowi albo nowe Ministerstwo będzie musiało ~~[illegible]~~ ustąpić Tiszy – Mnie się nie zdaje aby Tisza, powołany powtórnie do Ministerium zgodził się na ustępstwa jakich wymaga [illegible] Cyslejtania i Auersperg będzie zmuszony albo ustąpić albo się poddać do dymisyi – To /

Lenkorońskiej musiałem że między
Węgrami a nami skutkiem zwłoki
w tej chwili ta różnica, że w
Węgrzech nikt się nie odważy wy-
stąpić z planem innym jak
Tisza który jak u nas do diabła
zajdzie się
komedyantów i schlachcików którzy
gotowi będą utworzyć nowe ministe-
rium — Cała tedy historya może się
skończyć upadkiem gabinetu Auersper-
ga, osobiście życzę mu z całego
serca fiaska — Ale rozentuzjazmy-
wanie nowemu ministrowi poniesie tak
dalece zapewne swoich liczbę, że
ustąpią Węgrom, podadzą rękę Węgrzy-
nie i przeproszą za to że się buntowali
— To już nie pierwszy raz
że mi się coś podobnego przytrafi
a Auersperg niewdzięczna mu ~~[illegible]~~
skóry wezmącą — żadna jej kula
nie przebije — Grzegorz prosi o przepisanie

do dymisyi Auersperga, to niewątpliwie uformowano by tak zwany „Beamtenministerium" urzędników z Statthalterów Lasser, Taaffe, Weber lub coś podobnego.

W sprawie wschodniej nic nowego nie zaszło – Ale nie bardzo się obawiam, że Twoje wspaniałe bezpośrednie negocyacye z Rosyą zrobią ustępstwa, których my sobie nie życzymy. A coś na to zakrawa –

Zichego fetuje tu Dwór – nazajutrz W. K. Albrecht – Upatrują w tem niektórzy chęć zrobienia antydemonstracyi studentom węgierskim, którzy jak wiadomo źle mu z Zichym zrobili –

W ministerium nie życzą sobie powrotu Zichego na powrót do

Konstantynopola. Ale tak mi
– dwór a nawet i wdani w
Rosyi wolą go utrzymać na
tem miejscu. ~~Identico~~ powie-
dział tu jednemu Pasza –
"Vous avez eu jusqu'à présent
des méfiances à Constantinople
du protestant et des [illegible] –
En ce moment Vous avez un
homme avec lequel on a pu
très bien s'entendre et qui
a su consolider l'amitié et
les bons rapports entre nos deux
pays et voilà déjà qu'on
parle de son rappel" – To
powiedzenie – daje do myślenia
i także mi – czy w Petersburgu nie
uwodzą nie tego aby tylko go
można dotrzymać –

Serdecznie pozdrawiam
[illegible]

[illegible signature]

ad 12/2 1877

99

W ostatniej chwili dowiaduję
się że galicyjskie [illegible]
[illegible] na [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
w [illegible] dało [illegible]
i [illegible]. Carte blanche – Tak
więc teraz jakem Panu pisał przed
kilkoma tygodniami przyszło
do tego i wszyscy zostaną na
swoich miejscach —

1877 25/2 lutego 100

25 Lutego

Kochany Panie –

Posyłam Panu ten oto list brata Wiktora z Konstantynopola – z którego proszę zrobić użytek ale nie – dosłowne tłumaczenie –

Dodaję do tego wyjątek z listu p. Kosiek (Pułku Dragonów) do mnie

„L'état des choses actuel ici est très nuisible aux intérêts de l'Europe entière – Sauf le chargé d'affaires d'Angleterre aucun représentant n'a une influence quelconque – Cela plaît aux Turcs, et ils s'habitueront facilement à être traités de cette façon – Le général Ignatieff a dit en partant aux ministres turcs que les missions étrangères ne devront pas se mêler de politique. Cela ~~nous~~ a rendu notre position encore plus difficile. Ja./

me demande si en s'en tenant strictement à ce principe nous pourrions surveiller la Porte dans tout ce qu'elle fait? Est-ce que les puissances seront assez fortes pour regagner dans [des] complications, l'influence qu'elles auront perdue en traitant le Gouvt. turc à ce degré une l'indépendance?

En attendant les Russes travaillent au parloir dans la diplomatie, mais avec de l'argent, le meilleur moyen politique, surtout en Turquie. On parle même d'un rapprochement entre Ghika et Ignatiew!

[illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible] Bucurescu

się bardzo niepokojące —
stanowczy, osobliwie we wiośnie
pisem temu i wczoraj wieczorem
powiedział Aleksander = la guerre
est moins certaine que jamais
Prócz tego dzisiaj otrzymałem
list od Klapki z Stambułu,
w którym ~~[illegible]~~
się wyraża w wysokoprzyjęty sposób
o wojnie

Der Friede mit Serbien gestattet
es der Türkei von dort weitere
50000 Mann nach dem östlichen
Bulgarien zu werfen, so daß
bei Ueberschreitung der Donau
das russische Heer den Kampf
gegen 200 bis 250 tausend kriegsge-
übte bis zur Verzweiflung fana-
tisirte türkische Truppen wird
aufnehmen müssen. Ist der
Zweck welchen das petersburger
Cabinet anstrebt, der Anstrengungen

werth die es zu machen haben wird um einen so mächtigen Widerstand mit Sicherheit zu brechen? Und wenn das russische Heer in einer Entscheidungsschlacht geschlagen wird, und in Folge dessen sich ganz Central-Asien erhebt um Europa diesen Moment den Augenblick zu benützen um sich von dem nordischen Mitternacht für immer zu befreien, was dann? Diese Erwägungen lassen mich bezweifeln dass es in Russlands Absicht liegen könne, gegen den Willen Europas den Kampf allein aufzunehmen."

Co to znaczy jakiś Pamiętnik Żurowska? Czy nie jest Pan kochany? i czy niezupełnie [illegible] Tadzio i tak dobrze wychowany?

Szczerze oddany [illegible]
Pana [illegible]

[illegible]

1877 5/3 Wien

102

Wiedeń. 5 Marca 1877r.

Szanowny i kochany Panie,

Pomimo kilkakrotnych zapytywań i ciągłych nalegań, nie mam do tych czas żadnej odpowiedzi z Konstantynopola. Ja znam trochę Turków i dla tego mnie to nie dziwi. Zostałe zmiany i ciągły niepokój są zapewne jedną z głównych przyczyn tego milczenia. Przy poselstwie tutejszym chcą tutaj założyć biuro prasowe i będą potrzebować kilku uczonych ludzi. Ale wszystko to projekta i Bóg jeden wie kiedy przyjdą do skutku. Niezmiernie mi przykro że się ta sprawa tak ociąga ale doprawdy nie moja z tem wina. Proszę Szanownego Pana o wymienieniu osoby ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ znającej słowiańskie języki i gotowej jechać do Konstantynopola/i.

pewien byłem że Twoj rodzo
bądź mieć krótko co przyjej i na
wszystkie warunki się zgodzą- Stało
się inaczej i chociaż przekonany
jestem że prędzej lub później wróci
się do mnie z tym, wszakże że
kolejność wszelkiej niemiłosierna a to
twórczej w interesie pańskiego
protegowanego.
Teraz dziś muszę odpowiedzieć
względem pańskiego kuzyna. Pro-
środkiem z tego już dawno posłałem
do Stambułu- Dekoracje mam
rodzajów ale które - jutro lub za
niedługo - i wszystko tak...
Zapytywałem kochanego Pana o
pannę Żurowską- Ale ciekawy
byłbym wiedzieć cokolwiek o tej pannie
Żurowskiej- Czy to za wysoki
progi na moje- nogi? Mówiono
mi że ta panna Żurowska bardzo

wszystko straciła, czy prawda?
W mojej osobistej sytuacyi zaszła
zmiana o tyle, żem dostał pewien
kapitalik od Wuja i zamyślam
kupić sobie majątek gdzieś tu
w pobliżu Wiednia. Szczególnie na
Węgrzech, gdzie dzisiaj ceny zupełnie
upadły i za lekkie można mieć
bardzo ładny mająteczek. Mając
tedy posadę i majątek, gdyż łatwiej
będzie kołatać o żonę, bo wiedzą
że mam dla siebie, dzięki Bogu,
aż zanadto, więc mi nie będzie
mógł zrobić zarzutu że mi o
pieniądze tylko chodzi.
Jakbym to ja był swojemu
Panu wdzięczny, gdyby mi ro-
utorował drogę do jakiejś ładnej
i dobrze wychowanej panienki?
Do Niemek nie mam coś apetytu
i jeśli nie znajdę Polki to
będzie czy nie zostanę starym kawalerem

Serdecznie się cieszę perspektywą
widzenia Kochanego Pana w krótce
u nas. Proszę mnie nie oszczędzać
i żadnych wyprosin od niczego nie
przyjmować - bo naprzód zamawiam
sobie jeden obiadek i jedno całe
popołudnie —

Ściskam serdecznie dłoń
Kochanego Pana i zostaję
zawsze niezmiennym

[illegible signature]

Skoro pokój z Montenegro zostanie
zawarty, ambasadorowie wrócą
do Konstantynopola -

U nas niecierpliwimy o wojnę i wojny
na serio Rosji nie dowierzamy.
O lokalizacyi zaś tutowej jej i
mowy niema a przeciwnie twierdzą
że wojna rusko turecka pociągnie
za sobą nieubłaganie europejską wojnę —
= une fricassée générale... —
Czy to w celu nastraszenia Moskali?

1877 26/3 wien

104

26 Marca 1877 r.

Kochany Panie

Wiadomości jakie tu podaję może Pan użyć w Bibliotece politycznej ale nie umieszczać jako korespondencji. Rzeczy stoją w następującym położeniu. Ignatiew przyjechawszy tutaj uważał sprawę za przegraną i chciał wyjednać Austryackiego na wypadek gdyby Rosya rozpoczęła przyrzeczenia wspólnego działania lub neutralnego zachowania się Austryi. Ale się rozumie że nie dostał ani jednego ani drugiego. Austryacy zaś aby dać dowód swojej przyjaźni i współczucia dla Rosyi oraz osłodzić ciosy P. Ignatiewi przyjęli na siebie rolę pośrednika i mają niby godzić Londyn z Petersburgiem. Chodzi tylko, jak powiadam, o wynalezieniu jakiejś cudownej

formuły w redakcyi protokołu.
W którym razie nie uważają te-
raz za całkowicie przegranej
Jeżeliśmy nawet [illegible] roz-
ominął dzisiaj niektórym te-
[illegible], powiemy iż wówczas
nowił coś innego, iż dokonanie
się należy uważać za ostatecznie
zerwane i że po [illegible] nowy
rozpoczną się nowe negocyacye,
które zapewne doprowadzą do po-
żądanego skutku.
Widocznym jest iż otrzymamy dodat-
kiem otuchy - Co zaś do ostatniego
tomu iż wspomnę iż on w [illegible]
nad tem pisano i chociaż
nowe mot d'ordre da się skreślić
w następujący sposób - "Vienne
on a été désagréablement surpris
en apprenant les décisions du
Cabinet de S. James, to w

w nieuprzejmości niczemu wyszły
[illegible] płaty – Komedya za cała
aby dziwić i Modrzejewskiej nowej wielkiej
przyjaźni.
Jutro rano opuszczam [illegible] piętro
i jadę do Berlina
Gdyby zastąpiło coś ciekawego
każdy chciał Pana powiadomić
Życzliwy sługa
[illegible]

Przepraszam za skropy
ni - porządek niegodziwy
ale tak jestem zajęty i
[illegible] Ci [illegible]

1877 27/3 kwie

106

27 Marca

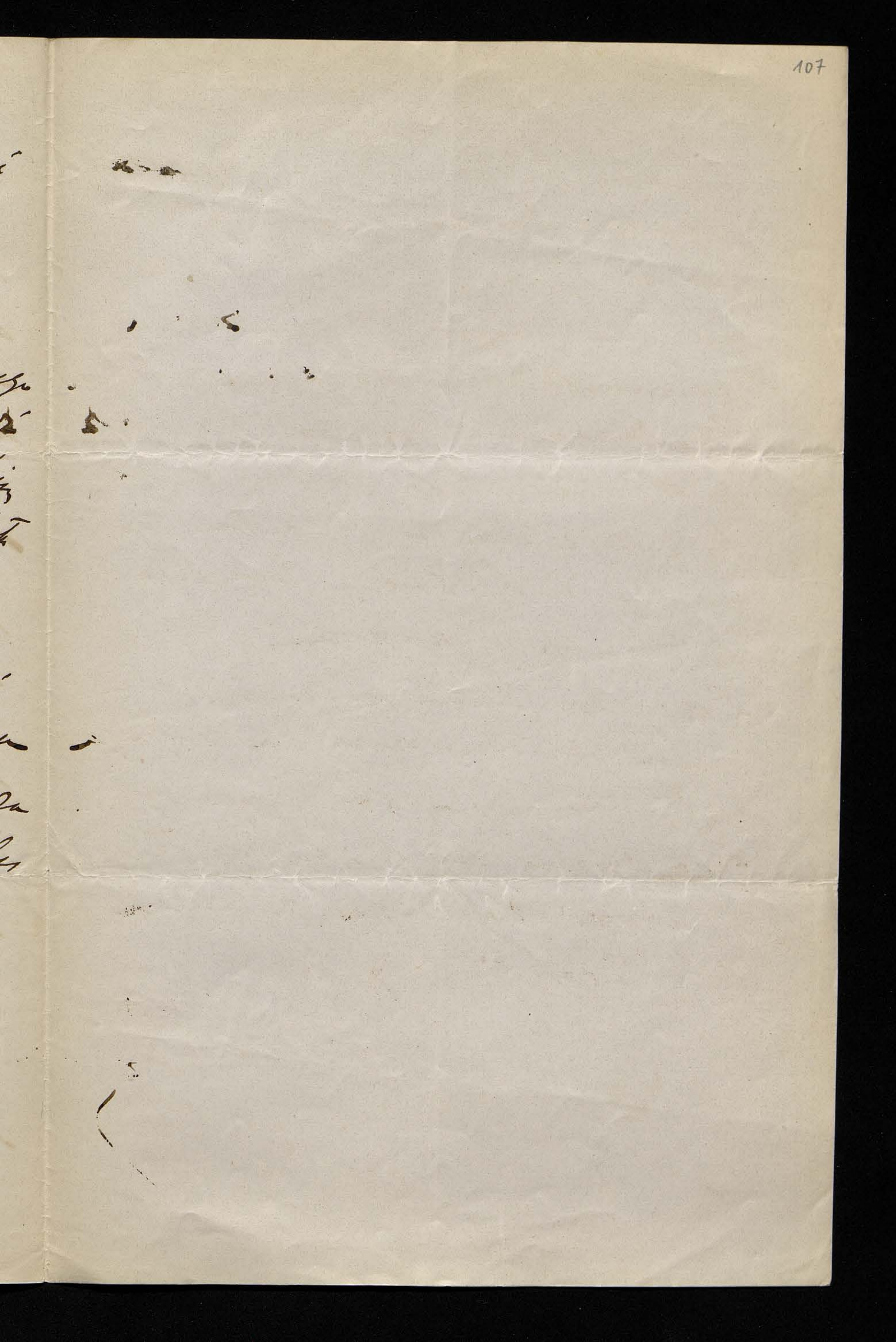
Kochany Panie,

Dzisiaj nic nowego. Jednakże oprócz Wiednia dzisiaj nieumieli nic więcej w zadaniu się porozumienie Austryi doprowadzi do pożądanego skutku. Wiadomości przy chwili niezdrowe wiadomości z Londynu są dobre, albowiem i tam nie uważają negocyacyi za zupełnie zerwane i po krótkiej przerwie się dalej traktowania toczą – gdyby przez wielkie usiłowania Austryi zbliżyć się z Rosyą spełzły na niczem, to kto wie czy nie nastąpi nowy zjazd 3ch monarchów – ~~[illegible]~~ idea ta nie przybrała jeszcze określonej formy ale dziś ją powzięto –

Oprócz tego mówił mi Aleko

Pana z Austr. wysilić ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ działać pośrednio
między Turcyą i Rosyą mając
na celu przyjście obydwóch
[illegible] do bezpośredniego
traktowania między sobą bądź
w Wiedniu, bądź w innym jakim
bądź miejscu — Idea ta została
wówczas niby dobrze przyjęta
w Konstantynopolu
Poczytuję sobie [illegible] [illegible]
Panu bliżej nadesłać o biegu
całej sprawy — Andrassy wyjeżdża
tem czasem na święta do Terebes
i wróci zapewne za dwa
lub 3 tygodni

Życzliwy
[illegible]

1877?

108

28 kwietnia

Mój drogi Panie

Z przyjemnością drogi Panie pierwszeństwo
i poruczam mój cały zwierzyniec — Wobec atoli
on mi dostał do rąk pruskich i niemi
odwiedzę z kolanem ten wyda niejeden
piękny owoc —

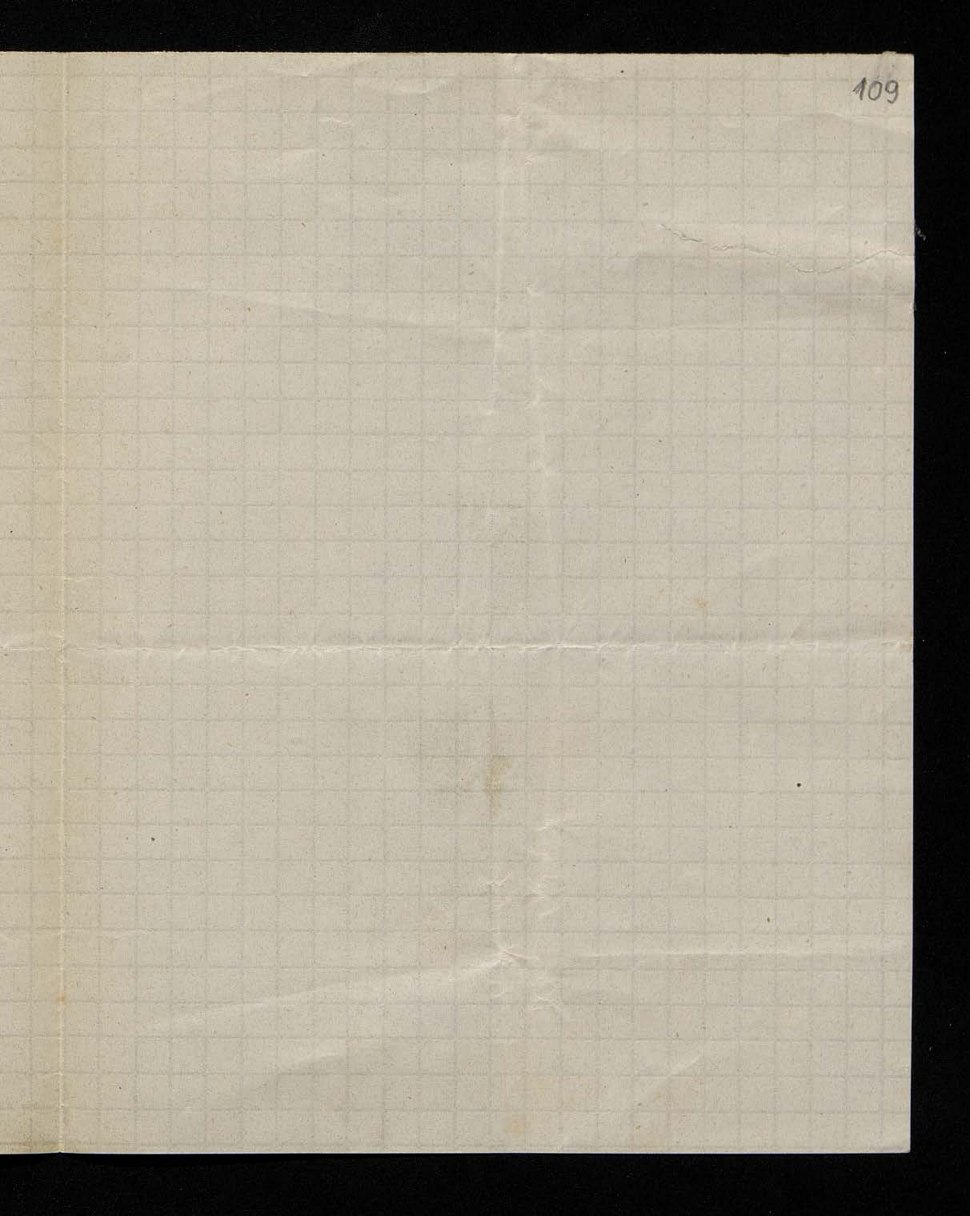
Koszta mój i ten najlepszy

Lichtarz i popielniczka 150 franków.
Kolanem ——— 11 guldenów

Co stanowi razem 81–82 guldenów —

Ściskam drogiego Pana z całego serca
i życzę nam najmilszej drogi

nawzajem życzliwy
Mojego Przyjaciela
[illegible]

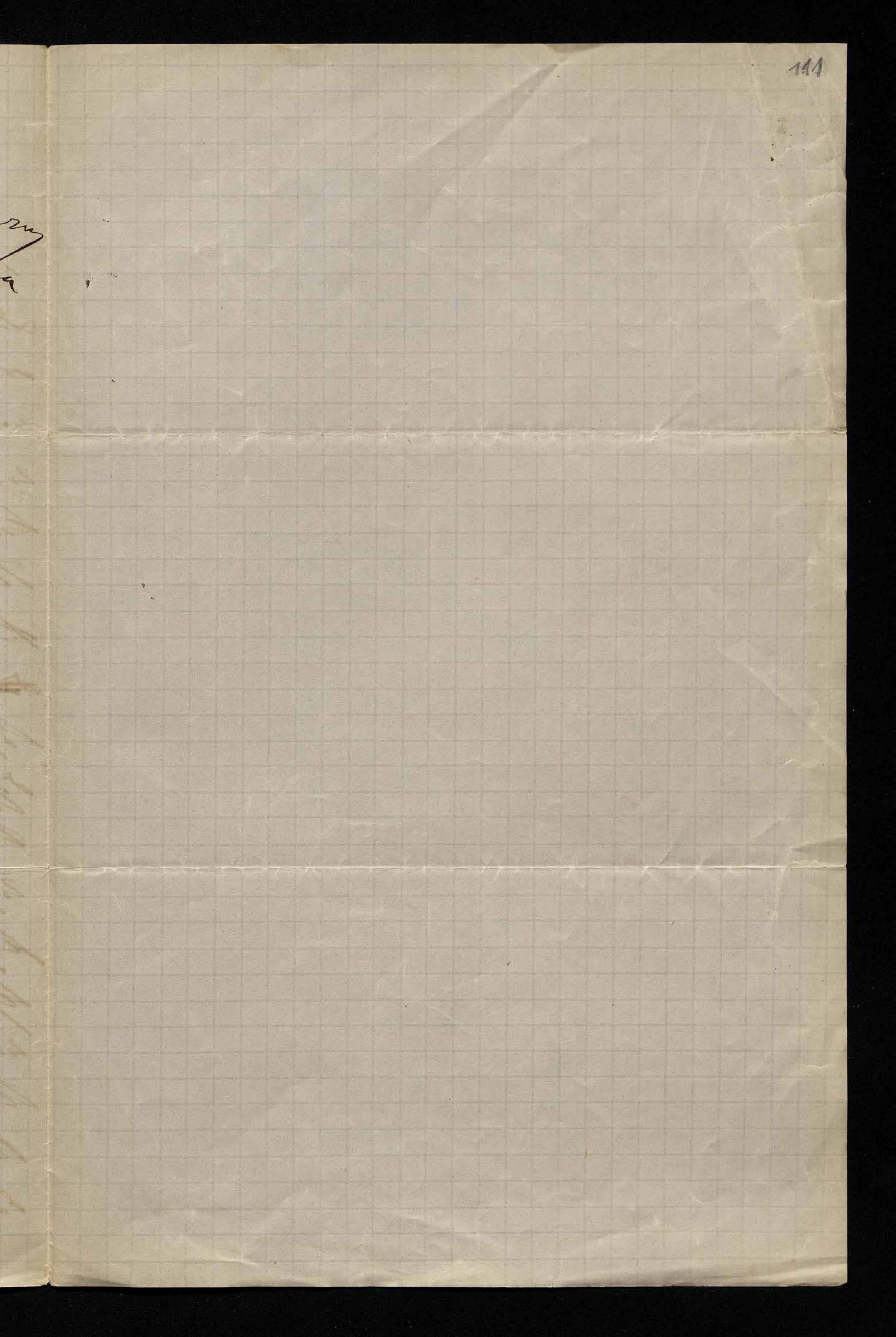
1877

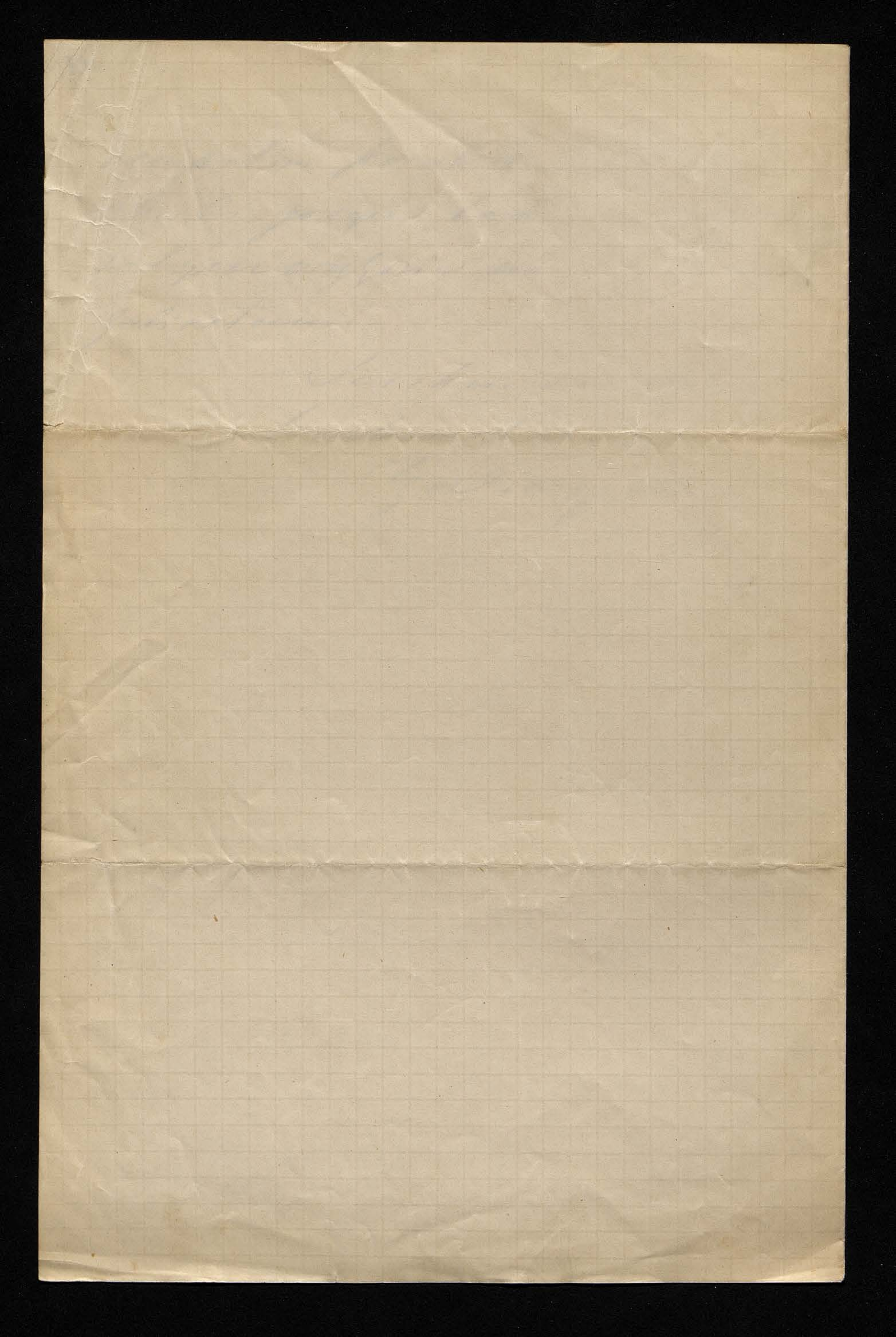
19 kwietnia

Kochany Panie – (Pod sekretem).
Dowiaduję się w tej chwili iż kon-
stytucyi z bytności cesarza Alexandra
w Kiszeniowie Anglia wraz z Austryą
zamierzają uczynić nowe kroki w
Konstantynopolu w celu skłonienia
Turcyi do wysłania Delegatów do
Kiszeniowa dla bezpośredniego
~~działania~~ traktowania z Rossyą.
Byłoby to ostatnim wysiłkiem
dyplomacyi.
Manifest ogłaszający wojnę był
wydany już w Kiszeniowie ale za
powrotem cesarza do Petersburga
tymczasowo wstrzymano się i pozo-
stawiono jeszcze dni 10.
Wiemy też także o tem iżby Anglia
wolały i Austrya wróciły do planu
działania wspólnie (Sumarokoff

occupatam paralelu – W tej
chwili gorąco toczy się rozprawa
w tym wszystkiem między trzema
gabinetami –

Ściskam serdecznie
kochanego Pana
Życzliwy Kasz-
ka

1877 3/5 Wiedeń 112

Wiedeń 3 Maja 1877 r.

Kochany Panie, – z podanych niżej wiadomości proszę albo ułożyć list z Wiednia albo umieścić którąś osobno w ostatniej poczcie – ostrożnie tylko mówić o instrukcyach danych Zichemu –
Zichy jedzie do Konstantynopola od piątku za tydzień; spodziewamy się że tymczasem rządy turecki i pruski przyjdą do porozumienia się w sprawie wydalenia rossyjskich poddanych z terytorium tureckiego. Jeśli nie, to wyjazd Z. zostanie pewno odłożony a to dla tego że nie mamy działać w Konstantynopolu wspólnie z Niemcami i koncytując z pierwszej ręki nie mamy się wdać pośrednio – Tu myślą w sferach rządowych że po pierwszej większej bitwie można będzie skłonić Moskali do pokoju – Turcy już dziś żałują że nie przyjęli protokołu i wczorajszy list z Konstantynopola ogłoszony w Neuej Presie maluje dokładnie obecną sytuacyę – Powiem Panu więcej ale proszę się nie stracić – wdając się pośrednio między wojującymi gotowi będziemy przystać nawet na zajęcie chwilowe Bulgaryi przez wojska rossyjskie, aż obiecane reformy nie wejdą w życie. Będą /

(x) Wszystko z tego proszę nie robić.

wprowadzenie (x) — Jutro Auersp. odpowiada na interpelacyą Listy w sprawie wschodniej — sens odpowiedzi ten sam jak artykułu Schäffle z wczorajszego dnia — (prawie przeczytać wstępny artykuł — inspirowany przez A.) że Austrya nie wydawszy grosza, nie mobilizując wojska umiała ochronić swoje stanowisko do dziś dnia i potrafi nadal iść tąż drogą — że jest wolną i będzie miała na celu tylko własne interesa — że zostanie neutralną ale granice tej neutralności stanowić będą własne jej osobiste interesa — Spodziewamy się że odpowiedź ta zrobi dobre wrażenie.

Co się do poddanych rosyjskich w Turcyi, to rząd turecki w prawie jest takowych wydalać albowiem, jak Panu wiadomo, cudzoziemcy przebywający w Turcyi (d'après les capitulations) nie podlegają miejscowym prawom — Naturalny więc jest rzecz że Turcya zażądała aby się oni albo poddali pod prawa tureckie, albo wyjechali z kraju —

Wyjątkiem historyi petersbskich opowiem Panu następującą anegdotę — Ausrany, gdy go ktoś pytał jaki będzie koniec i co mamy te wszystkie /.

113

demonstracye w Lencie miał odpowiedzieć:
Węgry i ja stanowimy jedno – tam serce a
tu głowa – Serce bryka ale głowa potrafi
go powstrzymać – Źle by było gdybym ja był
sercem a naród mój głową i w takim razie
niemożna by mi było obawiać się następstw – owych
demonstracyi –
Ja uważam rzecz i sytuacyę Austryackiego
mocno skompromitowana – O usunięciu jego mowy
być niemoże tak długo jak Andrassich nie będzie
przyjęty w parlamentach, bo go mocno potrzebuje
Potem ale, rozbawny Panie, polityka nasza
pójdzie napełnie inną drogą – Austr. sama nie
weźmie wschodu a wrazie wspólnego działania
z Rosyą kto wie czy hr. Alfred Potocki nie
osiądzie na Ballplatz – dam Hafnera będzie
go forsztowaé – Słowem uważam jakoś
musi wstąpić i w bliższej przyszłości
mamy albo wojnę z Rosyą, albo przymierze
i nowego kanclerza!
Jak Pan Dyrektor wyjechał do Lwowa? Proszę
mi wspomnieć swej ojcowskiej względem
skarżnych jak mam pracować i t. d.
Sercem Pana oddany Smolarski
Smolka

Proszę oświadczyć serdeczne pozdrowienia bratu swemu!

1877 7/5 Wien

7 Maja 1877 r.

114

Kochany Panie.

Proszono mnie z Pesztu abym umieścił w polskich dziennikach korespondencyę z Węgier w sensie jaki podaje załączony list. Jeśli to możliwe — uprzejmie Pana proszę umieścić którą w swoim dzienniku a nuż jaki inny lwowski dziennik go przedrukuje i w takim razie proszę Tym o ten numer — W sferach węgierskich chodzi bardzo o to aby nie zapomniano że „Ungarn sein Schicksal an das der Türkei gebunden habe".

Do listu tego mógłby Pan dodać jeszcze następujące uwagi —

Mówiono wszędzie i wiele o proteście Mocarstw europejskich przeciwko naruszeniu wolności Dunaju — Otóż Dunaj nigdy neutralnym nie był, brzegi jego albowiem nigdy nie były i nie są takiemi — a był on wolny i otwarty dla Handlu — Protestowano tedy przeciw naruszeniu tej wolności —

Natomiast kwestya neutralności morza czarnego ma być teraz dziwnie

/.

pokoju i to przez Anglię—
Andrassy wyjechał na tydzień do
majątków żony swojej— niemniej to ale
bynajmniej że zostałaby możliwa zlokalizowa-
nia wojny; przeciwnie, sytuacya coraz
groźniejsza i wtrącanie się Anglii może
raptem zmienić całą sytuacyę. a mamy
wielki powód mniemać że Anglia w
bliskiej przyszłości wystąpi czynnie—
O zajęciu Bośnii, a w danym razie i
Serbii, przez Austryę wątpić nie można
i przygotowania w tej mierze już się
robią— Ciekawy koniec z Turcyą!

List pański otrzymałem— serdecznie
dziękuję za rady i skazówki które mi
Pan podaje— Będę pracował sercem
i duszą a założenie że wam wstydu
nie zrobię—

Szczerze oddany
Przyjaciel i Sługa
[illegible]

Brata serdecznie pozdrowienia—
Matka moja opuszcza Wiedeń we Czwartek

Wszyscy każą się Panu kłaniać i zapraszają latem na wieś!.. Powiedziałem to moim [illegible] aby losy Pana w [illegible] rozplątały, ale cóż począć z kobietami — dla nich wszystko i łatwe i możliwe.

1877   116

<u>8 Maja</u>

Kochany Panie,

Prostuję na prędce wiadomość podaną wczoraj o tem iżby konwencya neutralności morza czarnego miała być podpisana — Ani o neutralności morza czarnego ani też o neutralności Dunaju mowy być nie może — i wszystkie podane w tym względzie wiadomości są fałszywe — albowiem [illegible] nie był neutralizm a neutralność morza czarnego (art. 11 traktatu paryskiego) nie istnieje więcej od czasu protokołu londyńskiego (1871 r)

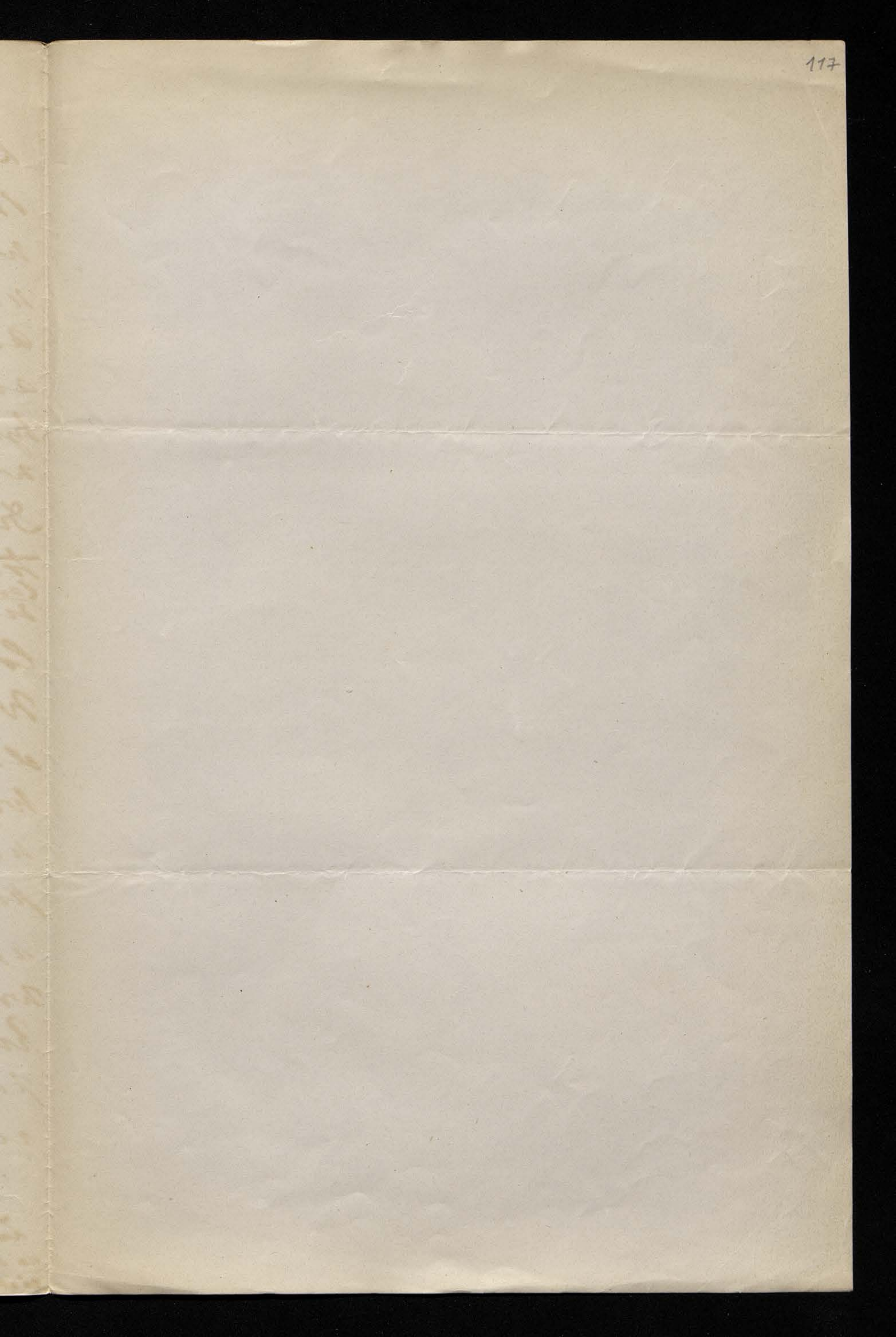
W Serbii wyglądają rzeczy bardzo niedobrze i konwencya zajścia Serbii przez wojska rosyjskie jest w trakcie debaty między nimi i Rosyą — Gdyby do tego przyszło, a Rosya to zrobi na takowani zgoda, — nie można pewnie upatrywać nieprzyjaznego dla Rosyi kroku —

Rzeczy tak stoją jakem Panu dawniej pisał — albo w krótce wojna z Rosyą albo Potocki — lub kto inny na Ballplatz.

Szczerze życzliwy

[illegible]

Załączony tu list proszę dołączyć do wczorajszego, a wyjdzie ładna i ciekawa korespondencya

1877 11/5 Wien

11 Maja 1877 r.

Kochany Panie – Do tych czas nie mogłem się dowiedzieć nic pewnego na konto armii polskiej formującej się niby w Turcyi – Zaraz po odebraniu pańskiej depeszy zapytywałem tureckiej ambasady – rzetelnie odpowiedział Zulema. Potem pytałem się wszystkich i wszędzie. Nikt mi nic pewnego powiedzieć nie mógł – ale mnie być coś w tem prawdy. Skoro się dowiem, natychmiast Panu doniosę –

U nas zawsze to samo – prąd rossyjski coraz silniejszy u dworu i ciałem i duszą oddany Rossyi – W wystawieniu Br. Lo"neisen do głównej ros. kwatery należy upatrywać oznaki sympatyi dla Rossyi – Jednocześnie dziatwy się manifestowały w Agramie – Spotykanie Arcyksięcia austryackiego rossyjskim narodowym hymnem, to dobra słowówka i nie zostawia najmniejszej wątpliwości o dążnościach rządu – Cześć tętni w pomocie rannych – Rusofili tutejsi /.

twierdzę że nie jest to wszystko przeciw
wschodniej [illegible] ale słowiańskim — Że
z drugiej strony lepiej jemu powodzić
się z Rosyą wpływem nad światem
słowiańskim — Więcej jest słowian
katolickich a Moskwa oddzieli greckich.
Podział nie równy i tamtejsze umie
się skończyć —
Jednocześnie z wysłaniem hr. Łońskiego
do Jass zabroniono nowemu wojennym
upełnomocnowanemu jakoż do głównej
tureckiej kwatery, pomimo że inni
być kiedy przyjechali — to ~~[illegible]~~ li
samowola niedowierzająca.
Wszystko to potwierdza, umiem zdaniem
to coin Panu przysłałem przed dwoma
tygodniami — że pozycja Andrassego
bardzo zachwiana. Porzy pocieszać się
Angielski zostanie skończony — a
niemy będą tu spierwsi. - Austrya
neutralną zostać nie umie i nie
zostanie - Jeśli nie przyjdziemy za

Turcyą to mówimy iść przeciwko niej – W ostatnim razie zadrżymy nie zostanie chwili jednej –

Inni znowu twierdzą że magiczna Gwiazda Andrassego i tu nie dopisze, że w ostatniej chwili potrafi on skłonić cesarza do akcyi przeciw Rosyi – Zobaczymy – Dość tego że sytuacya ogromnie naprężona i każda chwila nowo coś przynosi. Wojna to powiadam europejska i trwać będzie całe lata.

W sferach wojskowych utrzymują że Rosyanie na razie będą forsować przejście Dunaju w 3 miejscach – koło Galacu, Kalafat i Czernawody.

W tej chwili dowiaduję się że Rosya pracuje jak tu tak w Berlinie, Paryżu i Rzymie nad tem aby ostatnią odpowiedź Anglii zrobić przedmiotem dyskusyi dyplomatycznej

i wpływ na gabinetach
oświadczenie że Anglia nie miała
prawa mówić w imieniu całej
Europy – cel widoczny – izolować
o ile można Anglię.
Dodam że tu powszechnie są zdania
że Anglia niechybnie wcześniej udział
w wojnie i to w bliższej bardzo
przyszłości –

—

Nowiny ~~[illegible]~~ dzisiejsze wiadomości
z Konstantynopola mówią o obecnej
sytuacji w bardzo czarnych kolorach.
Od niejakiego czasu daje się czuć brak
w chlebie – i zgrozy ogromnie
powstała – Setki ludności uciekły
do Europy – schronić się na wyspy
greckiego archipelagu – Wszyscy
dzisiaj żałują że ~~[illegible]~~ rząd nie przyjął
protokołu Konstantynopolskiej konferencji.
Neutralności ze strony Anglii nie spo-
dziewano się nigdy i takowa ~~[illegible]~~
sprawiła ogromny popłoch –

120

2/ Rząd turecki zaciąga w tej chwili pożyczkę 5 milliony funtów w Anglii – Zuhzdi bey, sekretarz stanu w ministerium finansów wyjechał do Londynu w zamiarze zawarcia takowej – Pierwsza to pożyczka którą się zaciąga za zgodą nowego parlamentu –

Z Rumunii donoszą ostatnie wiadomości, że tam powszechnie uważają wojnę z Turcyą za rozpoczętą niejako – od chwili kanonady w Kalafat.

7 Maja, pisze korespondent, w chwili gdy wielki książę Mikołaj zbliżał się do Bukaresztu ~~w~~ Braile – z tureckich monitorów zaczęto strzelać w tym kierunku z czego wnoszą że Turcy musieli być dobrze poinformowani o podróży Głównokomenderującego –

Koło konnotnie podały w
bliskości dworca nie robiąc żadnej
szkody - Potem zaczęto rzucać
granaty ale i te zostały bez skutku
bo żaden nie pękł - Zauważono
dotąd w ogóle że granaty tureckie
mniej były złego kalibru, rodzaj
albańskim który pękał

Po drodze wspominał W. X. z
p. Klondi okazując się jest wszech-
przebiegłymi i otrzymuje Albrechta
a w końcu zapytał = Czy to prawda
że Austrya mobilizuje dwa wojska
Na co mu Klondi miał powiedzieć
i dowodzić że tak nie jest -

Uściskam serdecznie
Kochanego Pana
Życzliwy zawsze
X Bez
[illegible]

1877 1?/5 kwiec. 121

18 lipca 1877 r.

Kochany Panie.

Posyłam Panu na prędce kopię artykułu który wystosowałem dziś do Journ. des Débats. Zmiana w prawdziwym względzie rządu tutejszego na korzyść ministerstwa we Francji i dla tego nie byś dla pana Cichowskiego, przetłumaczywszy zrobić użytek dla Dziennika.

Z resztą nic nowego

Ściskam serdecznie

Życzliwy [illegible]

A Książki i Skarbek?

1877 22/5 123

22 Mai

Szanowny Panie,

Załączam tu dwie obecnej korespondencyę a z dostaniem by Pan na dziś albo i dwa przed innemi dziennikami, niż mi przyjdą —
Z załączonego tu listu nie robi postrzegając umyślnie, niż

go Pan punkto punktualniejszej
dostawie —

Zwyczajny, tygodniowy list
przyszedł dopiero we środę,
to opóźnienie nam dnie
soboty.

Boję się, aby współpraco-
wnictwo moje nie — ostatnio to
podejrzewanie albo i zamieści
w innych tutejszych korespon-
dentach gazety Paryskiej —

Niechciałbym dla tego
aby kto był o tem wie
dział – Doszły dziwne
nawet mnie pewne
głosy, które, gdyby się
powtórzyły, musiałbym
zaprzestać przyjścia do
Pana –

Z szacunkiem
sługa
[illegible]

1877 25/5 Wien 25 Maja 1877 r. 125

Kochany Panie – otrzymałem dzisiaj bardzo ciekawy list od Wyżyckiego o nowym ministerium we Francyi – Podaję Panu niektóre szczegóły, z których ułożywszy korespondencyę niby z Paryża, naprawi Pan wiadomości które nam tego porządku korespondent podaje.–

O to najpierw = „Que le ministère Broglie-Fourton n'est pas ultramontain, qu'il ne songe pas à se lancer, de propos délibéré, dans une guerre contre l'Italie et l'Allemagne, cela ne souffre pas le moindre doute et peut être hardiment affirmé, malgré toutes les clameurs de la presse européenne. Le maréchal lui-même n'est pas ultramontain; il se dit gallican. La duchesse de Magenta est une dame très-légitimiste et très-dévouée au pape; mais on a singulièrement exagéré son influence sur le maréchal; elle n'en a pas beaucoup. Fourton, l'homme fort, le bras du nouveau ministère, et qui peut-être considéré comme bonapartiste, non pas par sentiment dynastique, mais à cause de sa prédilection pour la manière de gouverner, pour les procédés de l'empire. Fourton est notoirement

anti-clérical et comme tel fort peu aimé des catholiques. Le duc de Broglie, ami de feu Montalembert, appartient au parti des catholiques-libéraux, parti qui est encore plus detesté au Vatican que les libéraux tout court. Pour aller au devant des soupçons, Broglie, en prenant avec la présidence du conseil, le ministère de la justice, en a fait détacher les cultes et les a donnés à Bruuet, ministre de l'instruction, bonapartiste et gallican. De Meaux est un légitimiste, très doux, très accomodant et très modéré. Aucun des autres ministres ne peut être considéré comme clérical —
Les craintes de complications extérieures et de guerre, les alarmes entretenues à propos du danger prétendu du côté de l'Allemagne, n'étaient pour les monarchistes qu'un pretexte pour saisir le pouvoir, qu'un marchepied pour y arriver. Or, à peine les nouveaux ministres se sont-il établi dans leurs bureaux, qu'ils se montrent subitement rassurés, et il n'est plus question du danger extérieur.
Pomimo to z ministerium nie jest tak

dalszego klerykalizmu, mało ważniej, pisze dalej: wątpić aby się mogło utrzymać – jeśli nie to nowa izba wypuści senat to niewątpliwie, za kilka miesięcy, gdy nadejdą wybory które naznaczą utrapić większości republikanów – «Il est probable, mówi W. que, malgré toute la pression administrative, le ministère Broglie-Fourton ne réussira pas mieux que Buffet, et dans ce cas, dans ~~cinq~~ quatre ou cinq mois, se représentera la même alternative – La Chambre républicaine ne s'est pas discréditée aux yeux du pays. En outre, depuis que la république existe, le paysan se trouve bien et prospère. Il n'a pas encore contre la république de griefs matériels, seuls qui influencent sa conduite; il trouve, depuis quelques ans, à vendre bien son blé, ses bestiaux, son vin; il s'enrichit et il est satisfait – il ne demande aucun changement.
Si même le nouveau ministère l'emportait dans les élections, la situation de la France n'en serait pas meilleure, car la majorité serait alors essentiellement bonapartiste et aurait à côté

d'elle une minorité rouge. J'arrive à la conclusion que le danger extérieur, une complication avec l'Italie ou l'Allemagne, une guerre pourraient seules maintenir au pouvoir le ministère et le maréchal lui-même, en faisant taire pour un certain temps toutes les questions intérieures.

Dalej, piszę o Decazes, którymże tryumfem jest on zwięzej jak i który kolosiko oddany Moskwie — Les plaisants disent qu'il a fini par être la doublure du prince Orloff — Chaque fois que, causant avec le duc Decazes des affaires d'orient, j'émettais problématiquement la supposition que les intérêts de l'Autriche pourraient, dans tel ou tel cas, se trouver en conflit avec ceux de la Russie, le duc me répondait avec un sourire incrédule et un air mystérieux: „N'y croyez rien; l'Autriche et la Russie sont bien d'accord pour toutes les éventualités; il y entre elles un pacte conclu dont le prix est la Bosnie et l'Herzégovine; l'Autriche laissera la Russie faire

2/ de son ~~ailleurs~~ côté ce qu'elle voudra. Tout ce qui se fait en attendant, n'est qu'une comédie pour dissimuler le but final, pour habituer l'opinion, surtout en Hongrie, à cette idée et la préparer peu à peu à accepter les faits accomplis!"
To ostatnie bardzo ciekawe i potwierdza zupełnie wiadomość którą Panu wyżej podaję a którą powziąłem z bardzo wiary godnego źródła. W kołach dworskich wypłynął znowu (ostatniemi dniami projekt [illegible]-[illegible], o którym w swoim czasie tyle mówiono. Mówią iż z Bośnii i Herzegowiny, a niektórzy dodają i Serbji? ma się utworzyć księstwo wspólne z Arcyksięciem Fryderykiem, wnukiem Franz Karola a siostrzeńcem Arc. Księcia Albrechta na tronie — W Bułgarii miałby osiąść W. X. Leuchtenbergski a Rumunia ma zostać niezależną — Tym sposobem sojusz trzech Cesarzy powstaje na nowo i każdy będzie miał tam swego reprezentanta — Że przy dworze na seryo o tem myślą, proszę mi wierzyć i wiadomość ta pochodzi z dobrego — arcy-dobrego źródła — Jutro podam je [illegible] [illegible]. —
Tymczasem nadeszła tu wiadomość z Berlina są bardzo niepokojącej treści — Niemcy gotowi wypowiedzieć wojnę Francji ./.

i z tego wielka przyjaźń dla nas —
Gdyby nie zwinięcie przyjęto do tego, tylko
to dla nas wielkiem szczęściem i w
tym tylko razie mogłaby Austrya wziąść
udział w wojnie tureckiej i to w wid-
oku pewnego zysku. Projekta zamiany
granicy oparty na Dunaju a Rumunia
dostałaby się tam niechybnie. Kto
wie, gwiazda Austryi zabłysłaby znowu,
a byłoby to dla niej prawdziwą gratką
w obecnej chwili.
Austrya protestowała bardzo
energicznie jak w Konstantynopolu
tak i w Bukareszcie przeciw rozpo-
rządzeniom rządów tureckiego i ru-
muńskiego, zabraniającym statkom
neutralnym żeglugi na Dunaju.
Rosya oświadczyła iż nadal będzie
szanować flagę neutralną i będzie
się starać wszelkiemi siłami jak
można prędzej wrócić żeglugę do porządku
oraz w każdym razie — jaki by nie był
rezultat wojny, będzie ponownie

stypulacye traktatu paryzkiego
tyczące się wolnej żeglugi na Dunaju.
Turcya zaś i Rumunia oświadczyli
iż uważają Dunaj jako linję stra-
tegiczną (une ligne de défense)
i zabronili żeglugi nietylko kondla
tym statkom ale nawet i między-
narodowej flocie (la croix rouge)
otóż przeciw temu protestuje mar-
gieście Austrya i zażądała
deklaracyi podobnej jaką nam
dała Rossya —
L'extrême limite de notre
neutralité jest znowu Serbja —
i skoro się ta ruszy, Austrya nie-
zawodnie wkroczy. —
Mobilizować armii wszystkiej nie-
będą bo niema to celu — Mobi-
lizacya i natychmiastowe potem
cofnięcie uczyniło w wojnie — oto
cel nasz — L'Autriche ne
démentira plus l'expérience
./.

ch 1854 lui a conté trop
Chez — przysłała mi pewna
wielka osob[illegible]

[illegible] życzliwy
Nelly

P. S.
Kiedy przyjdą książki?
[illegible] pozdrowienia braci!

1877 26/5 Wien

129

26 Maja 1877

Kochany Panie.

Przesyłam Panu a raczej Gazecie kilka świeżych wiadomości które dostałem w tej chwili z Konstantyn[opola]. Proszę mi powiedzieć otwarcie, czy przydają się Panu na co wiadomości które podaję, bo dotąd nigdy Gazeta nic robi z nich wszystkiego, a przecie nie mogą przychodzić za późno. Czy umieścił był Pan list z Pontu który Panu przed dwoma tygodniami posłałem?

szczerze życzliwy

[illegible]

1877 29/5 kwie   131

29 Maja 77r.

Kochany Panie — książki i list
posiedu dzisiaj odebrałem — Dzięki
dziękuję ale nie przysłano mi
rachunku i nie wiem co się na-
leży do księgarni —
Zatrzymuję tu notatki dostałem
od tej chwili z Paryża.
Nowin żadnych — To coś Pan
pisał znajduje się pomocą spraw-
dzi — Dzisiaj dostaliśmy depeszę
od konsula naszego w Bukareszcie
że Rosyja niby ~~zerwał~~ zrywa
kontrakty zawarte z wojskiem
i/.

handlowymi domami, na
broń, zbroję, sztuka itd.
Co by to miało mówić? Chyba
chcę wrócić do pokoju —
Wiadomości te ale, chociaż
pochodzi z urzędowego źródła
podlega wątpliwości i ta
jej nie wierzę.

Łączę uściski

[illegible]

Serdecznie pozdrawiam brata!
Rodzina moja od 3 tygodni
na wsi!

1877 ? 8/6

133

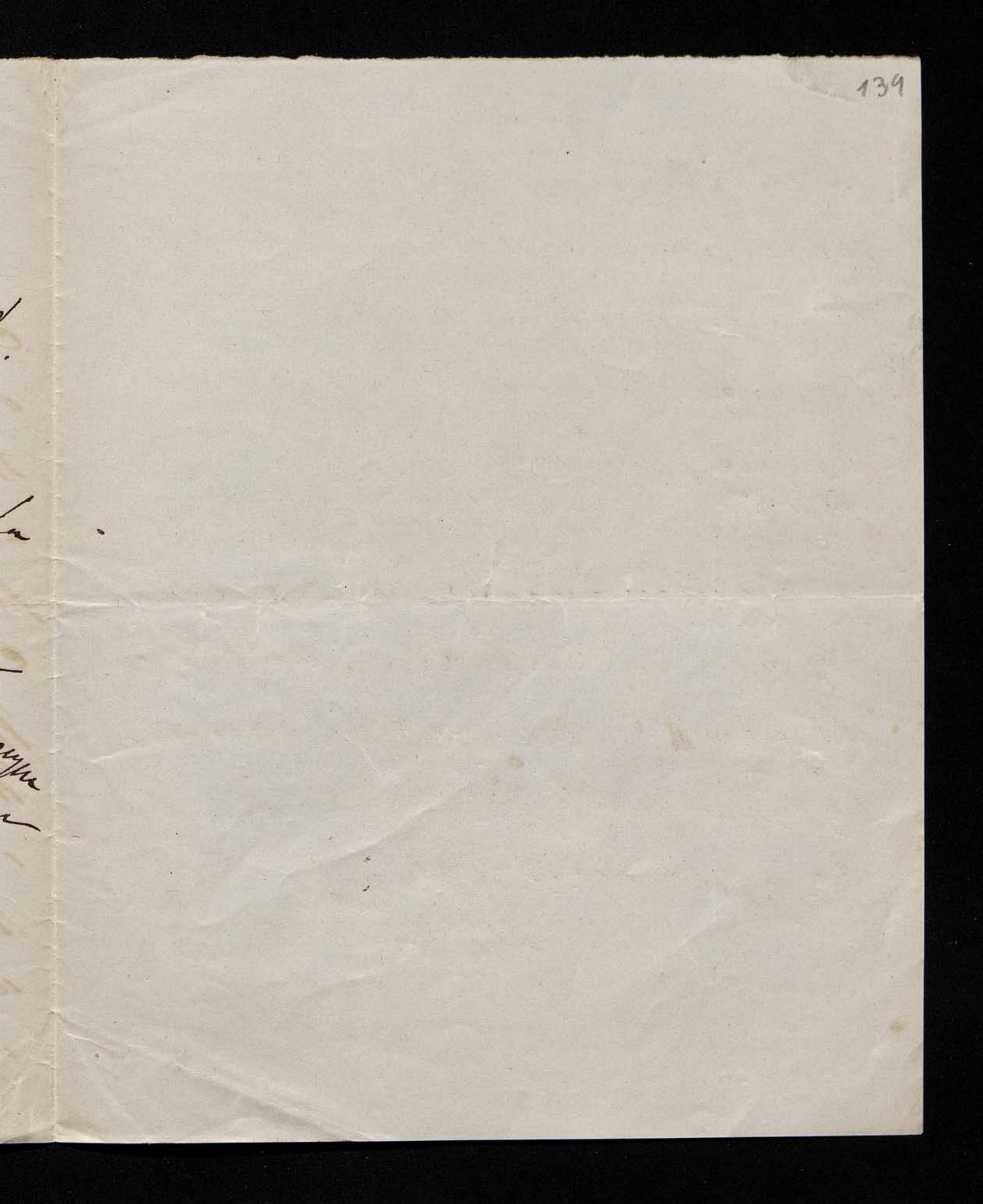
8 Czerwca

Kochany Panie – Posełam Ci wraz
całkowity list który przed godziną
dostałem z Konstantynopola – Nie
zmienia on wprawdzie nic ciekawego
ale przeci[eż] może Ci przydać – i
przedaniu rzeczy ważna go
całkowicie nawiście –
Wyżycki przyjedzie jutro do
Wiednia – będzie w owem miejscu
i zabawi tu do 14go b. m.
W sprawie rzucania Torpedów
do Dunaju, tak niezawodnie, że
i po wojnie żegluga będzie trudną.

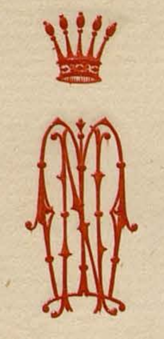
niebawem, uczyni tez
ostrożnie potrzebne kroki
w Konstantynopolu i gdzie
trzeba aby zwrot postępowania
nadał ostrożniej.
Pogłoski o dymisyi Beusta
są bezzasadnione i wprawdzie
pojawi się wkrótce urzędowe
dementi, wszystkim pomieszczonym
w tym względzie bajkom pora
przy Niemcach.

Pani życzliwy

Jan

12/6 1877 Wien 135

12 Czerwca 1877.
Wiedeń.

Kochany Panie.

Tym razem, piszę do Pana w sprawie czysto osobistej, w nadziei że mi i tym razem dopisze przyjaźń Pańska. Wszystkiem już Pana w tajemnice moich zamiarów na przyszłość; otóż dziś bardziej jak dawniej życzyłbym sobie przywieść kiedyś do skutku swoje zamiary — Ma się rozumieć że wprzódy muszę się obeznajomić z ustawami Galicyi i wziąłem się już nawet do pracy. Zależałoby mi ale bardzo wiele

/.

co myśli i jak to przyjęcie
Pan Potocki – P.P. Ludwik Wodzicki
i Załuski, z którymi o tem mówio-
no, i którzy są bardzo dobrze dla
mnie usposobieni, powiedzieli że
się boją, że Potocki, który mię ha
zarekomendował a który mnie
względzie wszystkiego się obawia, z takiej
mu samą myśl wzięcia mnie
do namiestnictwa – Smutnem
by to bardzo dla mnie było, bo
tutaj nie mam żadnych widoków
a z tąd i chęci pracować – Że

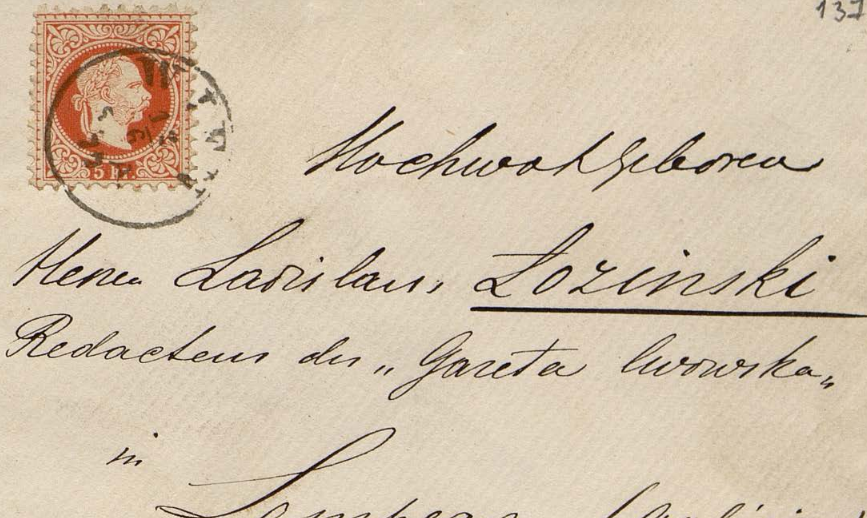
ustąpieniem prawowitem, przenieśliby wszystkie sztuki krajowi naszemu. Otóż czy nie mógłbyś chcąc Pana zobaczyć albo przez pana Löbla, który sądzę w tem ci nie swojej pomocy odmówi, wybadać Potockiego co on o tem myśli. Nie potrzebuję Ci o tem ~~mó~~ mówić, (jak o rzeczy zdecydowanej) gdyż jeśli to i nastąpi to nie tak prędko zapewne, ale nam wiedzieć czy on w zasadzie nie byłby przeciwny temu – A nam wiedzieć dla tego iż ważniej zajętym ni czem innem – którem albowiem woli jego byłoby sprzeciwiać to co jest – Gdyby P. Potocki

dokonałem projekt przyjęt, na
ten czas poświęciłbym się na seryo
naukom jakich ten zawód wymaga
a przy pomocy innych przyjaciół
nie wątpię żeby mi się i dalej po-
wiodło. Zostawszy rzeczywistym sekre-
tarzem w ministerium, przeniósłbym
się na kilka miesięcy do Lwowa
dla obznajomienia z praktyczną
administracyą a potem musiałbym
i mógłbym zostać gdzie starostą i t. d.
Przepraszam że Pana nudzę i
utrudzam temi szczegółami, ale ufny
w Pańskiej przyjaźni i dobrem sercu
Pana wierzę mi swojej prośby nie odma-
wia!

Szczerze życzliwy

[illegible]

Intrygacye te nauczyły mię od tych
kroków dyplomatycznych.

137

Hochwohlgeboren

Herrn Ladislaus Łoziński

Redacteur der „Gazeta lwowska"

in

Lemberg (Galicien)

1877 19/6 Wiedeń 138

19 Czerwca 1877. Wiedeń.

Kochany Panie –

Dziękuję serdecznie za dane mi wskazówki – Ze wszystkiego atoli widzę żem się źle musiał wyrazić i Pan listu mego inaczej zrozumiał. Zwierzając Panu swoje zamiary powiedziałem że jedynym moim celem jest dostanie się kiedyś do Rady Państwa – Są to być może harde bardzo zamiary ale każdy z nas ma swoje illuzje; otóż z rozmowy mojej z Panem wyniosłem przekonanie że chociaż to rzecz bardzo trudna ale przecie możliwa – Obmyśliwszy następnie wszystko co mi Pan powiedział, przyszedłem do przekonania, że może lepiej byłoby poświęcić jakiś czas w administracyi krajowej, oswoić się z ustawami, obeznać z ludźmi i wtedy dopiero stanąć na liście kandydatów – Chcąc więc przenieść się do namiestnictwa uważałem to tylko jako środek nie zaś jako cel moich dążności – Panom Zaleskiemu i Wodzickiemu nic nie mówiłem ani o dalszych zamiarach a tylko o chęci mojej służenia krajowi – Siedzę tu w Wiedniu i pracuję w biurze prawniczym, cóż się mogę dosłużyć? ~~[illegible]~~ To co mię przed dwoma lub trzema laty bawiło i nęciło – mundur szyty złotem, ordery i obiady, ./.

dzisiaj, przyznam się Panu, zaczynam się nudzić.
Chcę pracować a gdzież wszystkim znaleźć więcej
odpowiednie i wdzięczne pole jak w Galicyi, śród
swoich. Piszę do Pana niniejszem na wszelki czy
nie dobrze byłoby wybadać w tym względzie Po-
tockiego. Niechciałbym występować do Namiestnictwa
przeciw woli jego. W każdym razie są to moje widoki
na przyszłość, ani dzisiaj ani jutro tym służby
w ministerium nie rzucam ale mając pewną na-
dzieję że mi się potem do namiestnictwa przejść
uda, pracowałbym nad sobą, przygotowywałbym
się tymczasem do tej karjery. Ja uważałem że to
by było prostą drogą do celu jaki chcę osiągnąć.
Jeśli coś to zbyteczne, trudno i na nic mi się nie
przyda to wolę zaczem zaniechać. Przykroby
mi było w każdym razie widzieć że ~~dobre~~ dobre moje
chęci trafiły na opór ludzi którzy, wedle mego zdania,
powinniby nas w zamiarach podobnych forytować.
Ale cóż robić, taka już nasza dola. Uniżać się
i prosić p. Potockiego ani też innych o to nie będę
a wolę dalej prowadzić życie tutaj. Z Blumen-
stokiem nie porównywam siebie bo on jest żydem,
a także w administracyi żadnej nie umiem obejmo-
wać pracy. Pomówię też jeszcze z p. Löblem

139

postaram się wybadać Potockiego i napiszę do
Pana co zmiarkuję zaraz - Powtarzam ale, że
jak na teraz chcę tylko otuchy, aby mi powie-
dziano, że dokonam za jaki rok lub dwa umiesz-
czenie i to chętnie do kraju. - Wtedy wezmę się
na serjo do pracy a wkrótce Pan jak wyklepię
całą galicyjską ustawę i wszystko co do attrybu-
cyi dobrego urzędnika a potem posłu potrzebnym
się okaże. Inaczej zarzucam swych projektów
na stronę, bo ~~a~~ w wieku moim należy już
iść jedną drogą - nie pora ~~a~~ rzucać się z jednej
na drugą i kosztować wszystkiego -
Teraz wracam do pańskiej sprawy - Jeśli Panu
zależy na tem aby Chłędowski dopiął celu, obiecuję
że wszelkich ~~starań~~ starań dołożę aby pańskiemu pupil-
lowi być użytecznym - Jestem w ścisłej przyjaźni
z dyrektorem departamentu konsularskiego i pomó-
wię gorąco za panem Chłędowskim, tem bardziej
chętniej że mam o jego zdolnościach wysokie
bardzo ~~[illegible]~~ wyobrażenie - Proszę ale i na niego
wlać szklankę zimnej wody - Karyera konsularska
nie jest już dzisiaj tak świetną jaką była dawniej -
Należy oddzielić ~~[illegible]~~ ciało dyplomatyczne
od konsularskiego - Płaca nie wielka, awans /.

ogromnie trudny - Do tego potrzebny niezbędnie examin, tak zwany konsularski - wprawdzie bardzo łatwy - Życie gdzieś na dalekim wschodzie takie nie bardzo przyjemne a wątpię aby były szanse dostania miejsca na kontynencie europejskim - Nie przeczuwam tu nic w ogóle, w którym razie ale lepiej by było jak P. Chłędowski przyjechał do Wiednia i osobiście to wszystko zbadał. Ja, powtarzam, gotów jestem służyć i dać mu potrzebne wskazówki. Dodam iż w naszym konsularskim jest już kilku polaków, ale wszyscy na wschodzie.

Jeszcze raz dziękuję kochanemu Panu za jego przyjacielskie rady i proszę wierzyć że takowych nigdy słuchać będę -

Serdecznie oddany
Przyjaciel i sługa
[signature]

Bratu polecam serdeczne pozdrowienie przesyłam.
Proszę mi przysłać kopert z adresem -
A czy mogę liczyć na materyał do pracy o której mówiliśmy z Panem - Galicyjskie ogólne życie x x x
W polityce nic nowego - znowu same zawiedzione Haltung - czekamy na Herantreten der Ereignisse !!.
Aby ale źle nie było !...

1877

140

20 Czerwca

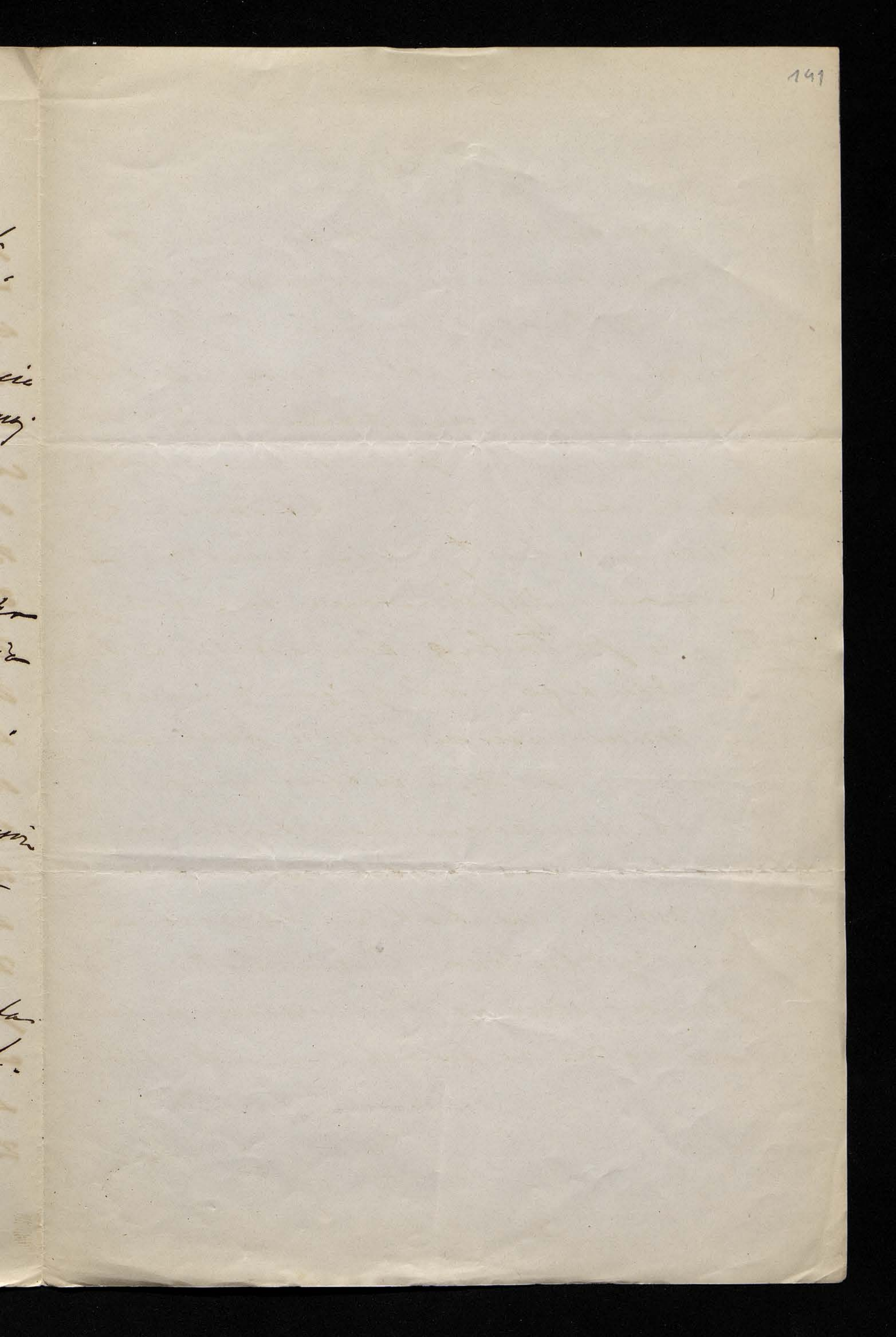
Kochany Panie –

I tak tedy będziemy wkrótce mobilizować.
Słyszę że w dwóch kierunkach odbędzie
się ruch wojska – w Transylwanii,
na granicy rumuńskiej i na granicy
serbskiej – ~~Madziarowie~~ [Rosja] wraca do Dalmacyi –
Mobilizacya zabierze tu jeszcze dzień lub
dwa – Przed mobilizacyą rozesłał ~~zapewnia~~
rząd cyrkularz do gabinetów europejskich,
zapewniając w następującym sensie:
Europa była zawsze przekonaną że
wojna rosyjsko turecka jest nieuniknioną – W zgodzie z całą Europą
miała Austrya najprzód na celu
lokalizacyę wojny – niechciała się
wdawać ~~[illegible]~~ z początku aby z tej
wojny nie zrobić ogólnej europejskiej
wojny – ~~[illegible]~~ jednocześnie ale w
porozumieniu z innymi działała
Austrya w celu zapobieżenia ~~[illegible]~~
austryackim konweniencyom jakie
ta wojna mogła za sobą pociągnąć

/.

mogła)
(dla Austryi – Tak w pierwszej chwili
i w drugiej akcyi mogło się obejść
bez mobilizacyi wojska i bez
większych ofiar – Ale nastąpiła trzecia
faza – Rosyanie – podburzają Dunaj.
i na granicach państwa mogą
zajść ewentualności które się z
interesami Austryi nie zgadzają –
Tu Europa i dyplomacya nic nie po-
może – a potrzebuje [illegible] Rzą-
Tonu – dla tego, ulegając z jednej
strony wymaganiom opinii publicznej
a z drugiej widząc w tem jedyny
sposób zabezpieczenia żywotnych interesów
Monarchii, rząd postanowił [illegible]
Mniej więcej w takim terenie –
A jeśli cyrkulowana i nie będzie – to
tak przynajmniej rozumiano to posta-
nowienie rządu w kołach ministerskich.

Szczerze życzliwy
[signature]

Nadto

przez u wszystkich

[illegible] o 2 w nocy

[illegible] przy [illegible] gwałt.

[illegible] przez najwyższy [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] 35 dni

[illegible] [illegible] w 7 ran – [illegible]

17.000 – [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

U [illegible]

o 1 m. 45 [illegible]

gdzie wielkim

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] był

[illegible] w [illegible]

[illegible] – [illegible].

1877 21/6 czerw.

142

Wiedeń. 20 Junii 1877

Łaskawy Panie,

W liście wczorajszym oraz depeszą, powiadomiłem że będziemy mobilizować w dwóch kierunkach – w Transylwanii i na granicy serbskiej – Dzisiaj się mówi że w Dalmacyi i Kroacyi – Mnie się zdaje że tem tylko rozpoczną ale jednocześnie i w Transylwanii wystawią korpus obserwacyjny – W ogóle mogę Panu powiedzieć że się nie skończy na mobilizacyi tych dwóch korpusów ale nastąpi w krótce mobilizacya w daleko większych rozmiarach – Dowiedziałem się także, i to z dobrego źródła że nocą przewożą amunicyę w wielkiem kwantum do Czech. – Czy nie myśli rząd w danym razie ogłosić stan oblężenia?

Niektóre tu dzienniki utrzymują że Montenegro prosiło nas o pomoc przeciw Turcyi i myśmy takową, za wdaniem się Rosyi, odmówili – To są niegodziwe bajki i proszę twierdzenie te odwołać w sposób bardzo stanowczy.

Turecki rząd oświadczył tutaj, przez nota/

posła swego Aleko Paszy że niewinny
przyjęciem owem Cara i księcia Milana, bo
ani z dobrych źródeł że się Serbya bezwłocznie
do wojny gotuje – otóż przed rozpoczęciem
jakichkolwiek to nie było kroków chce Turcya
wiedzieć co myśli o tem Austrya i zasięga
w tej mierze Jej zdania – Wczoraj oświad-
czył Andrassy Tureckiemu posłowi że
Rosya dała formalne przyrzeczenie « ne
pas pénétrer en Serbie, sous aucun prétexte
et que le prince Milan se tiendrait tran-
quille » – Wiadomość tę proszę podać jako
pochodzącą z dobrego źródła – Dowodzi ona
że Turcya nie myśli bynajmniej patrzeć
obojętnym okiem na agitacye serbskie
i gotowa jest w danym razie wziąć cugle
w ręce – Mobilizacya ... daje także
jasny dowód że i jej nie bardzo przy-
jemnem owym położeniem niepewnem! –
Ale, zapominałem powiedzieć że Mobili-
zacija w większych rozmiarach, o której
na początku ~~[illegible]~~ mówię, nastąpi
dopiero po żniwach. Z powodów czysto

Gospodarskich niechcę używać wcześniej
rezerwów —
Wyjazd Rosian do Mosimbodu nie
zmienia postaci rzeczy — We 24 gorzej albo
wiem nim on stanął na miejscu —
Przykłady o demencyi Rosian są zupełnie
wymyślane — Mobilizacya albowiem, jak
słusznie powiadają nie jest skierowaną
przeciw Rosyi, coby niewątpliwie taki
powód miało, gdyby Rosia w obecnej
chwili wstąpił.
Między Austryą a Cesarzem miało
przyjść do sprzeczki z powodu mobilizacyi,
której powiadają Cesarz chciał nadać
charakter ostentacyjnej demonstracyi
przeciw Turcyi — Z tego powodu uważają
że ze stronnictwa Austryackiego zaraz bardzo
zachwiało.

Twój szczery
[illegible]

Kopert! na miłość Boską kopert!...
Pan wiesz ile ma wartości już taka
gotowa koperta!..

1877 22/6 Wien 144

22 Juni 1877.

Kochany Panie, W kołach poselskich uważają usunięcie Auersperga naszego zachwianiem - Cesarz wyraził się w obec Ludwika Wodzickiego, który był wczoraj na audyencyi dla podziękowania za sprawę Jędrzejowicza, bardzo niepochlebnie o całym ministerium. Nuncium Herbsta zrobiło na dworze złe wrażenie - Jednocześnie powołano z Innsbruck p. Taaffe. Nie dziwiłbym się gdyby raptem skręcono kark całej tej rzeczy - Jak Panu wiadomo, mobilizacya w większych rozmiarach nie będzie mogła zrobić się nim rozwiązanymi wprzody kwestyą kwoty - Nuncium Herbsta wywołało oburzenie w Węgrzech i rozwiązania nie przyspieszyło - przeciwnie zatamowało i postawiło sprawę na nowo. Gdy więc przyjdzie do przyjęcia a die Kwoten Frage będzie w zawieszeniu, co robić? W tem cały sęk - Rząd ma ręce związane - Zbiera się dopiero 4-5 Lipca, deputacye regnikolarne mają także zmiany posiedzenia i co będzie? - Nie dziwię się, że Cesarz oburzony

/.

i cały wniosek ktoś na Auersperga i kompozycję, który stracili w Izbie kredyt i nie mogą z tamtej powstać.
Wiadomości podane Panu mogą być autentyczne i obstoję przy nich

Sługa życzliwy
[illegible]

Załączam tu niektóre wiadomości z Konstantynopola które Pan może użyć —

1) La visite du patriarche oecuménique au Sultan, et les honneurs dont celui-ci l'a comblé.
A la suite d'une lettre pastorale que le patriarche grec a adressé, ces jours-ci de sa propre initiative, aux métropolitains, évêques et à tous les fidèles de l'Eglise orthodoxe, dans laquelle, faisant ressortir la gravité de la situation de la Turquie, ils les invitaient tous à une soumission absolue au trône impérial; à faire preuve de dévouement envers le Gouvernement de la Porte; à lui prêter leur appui dans les graves circonstances

actuelles, en déclarant que la guerre entreprise par la Russie a trait plutôt à des intérêts particuliers qu'à l'amélioration du sort des chrétiens, etc. — encyclique qui produisit la meilleure impression sur le Sultan — Celui-ci fit appeler le Patriarche au palais pour le remercier personnellement de cet acte spontané de fidélité et de patriotisme — Le patriarche s'est rendu au palais sur l'invitation du Sultan où il fut l'objet d'attentions particulières de la part de S. M. — Le Sultan après s'être informé si les affaires du patriarcat étaient prises en considération par ses ministres et régulièrement expédiées et après avoir accueilli quelques plaintes du patriarche à ce sujet, lui fit remettre la décoration de l'Osmanié de I classe et un don de 1000 Livres pour la reconstruction de sa maison détruite par le dernier incendie du Phanar.

La mesure interdisant la correspondance télégraphique en langues étrangères a été

rapportée par décision ministérielle — on pourra donc, comme par le passé télégraphier dans l'intérieur du pays en langues étrangères.

L'ambassadeur d'Angleterre a fait dernièrement des démarches à la Porte, dans le but d'obtenir la neutralisation en partie du canal de Suez. La Porte a répondu, qu'elle ne peut partager les vues de l'Angleterre à ce sujet et déclara que le canal faisant partie du territoire turc, toute tentative faite par une flotte russe d'y pénétrer sera repoussée à l'instar des Dardanelles ou tout autre territoire. Les Turcs commencent à se montrer défiants à l'endroit de l'Angleterre, et l'on ne sait pas à quelles fins tendent leurs efforts de vouloir neutraliser le canal de Suez.

Aucune communication relativement à l'état de siège n'a été faite jusqu'ici aux missions étrangères — Cette mesure est considérée donc comme ne visant que les Turcs exclusivement

---

1877 30/6 Wien 146

30 Czerwca 1877.

Kochany Panie,

Zapowiedziana Mobilizacya powinna nie tylko że nie była niemożliwą ale de facto już się rozpoczęła od strony Graz - W tej chwili zachodzą nieporozumienia między Andr. i ministrem wojny co do liczby żołnierzy którą chcą postawić na granicy - An. twierdzi że 10-15 tysięcy będzie dostatecznem bo nikt się nie odważy wystąpić przeciw ~~[illegible]~~ Austryi a więc jedną decyzyą będzie można otrzymać i Bośnię i Hercegowinę - Cesarz zaś i minister wojny chcą postawić na granicy 5 dywizyj. W Berlinie naciągają potrzebę na nas kongresu - Widocznie alians z Rosyą i tak ścisła z nią przyjaźń nie przypada ~~[illegible]~~ Bismarkowi do smaku - Rosyi pomimo woli zaniedbali się w Berlinie spodziewano - Potrzebujące Mobili do wojny i jest nas także do ~~[illegible]~~ wzięcia Bośnii i Hercegowiny niemożliwe w Berlinie że się skończy wojną Austryi

z Rosyą a tu zwycięży zupełnie
co innego. Kiedyś kto przystąpi pismo
które treść do tego przymierza, i cała
polityka Bismarka ujawnioną.
Że tak jest to fakt, nie podlega
jużby żadnej wątpliwości.
Serdecznie Panu dziękuję za przemówienie
za mną u b. Szkla – który był dla
mnie bardzo łaskawy i dał mi wiele
trafnych wskazówek – Postąpię podług tej
rady i nie wątpię że mi się pomału
uda dopiąć celu. Jestem bardzo wdzięczny
i drogiemu Panu za liczne dowody
przyjaźni jakie mi Pan dał.
A teraz jeśli Panu wszystkiemu
usłyszy że się w okolicach Lwowa
sprzedaje jakiś majątek, niewielki
ale ładny i dochodny, z domem po
niezbyt długim i wielkim ogrodem (to
niezbędny warunek) proszę mi powiadomić.
Mam już na ten cel pieniądze i sądzę
co przyszłej wiosny sobie kawał ojczystej
/.

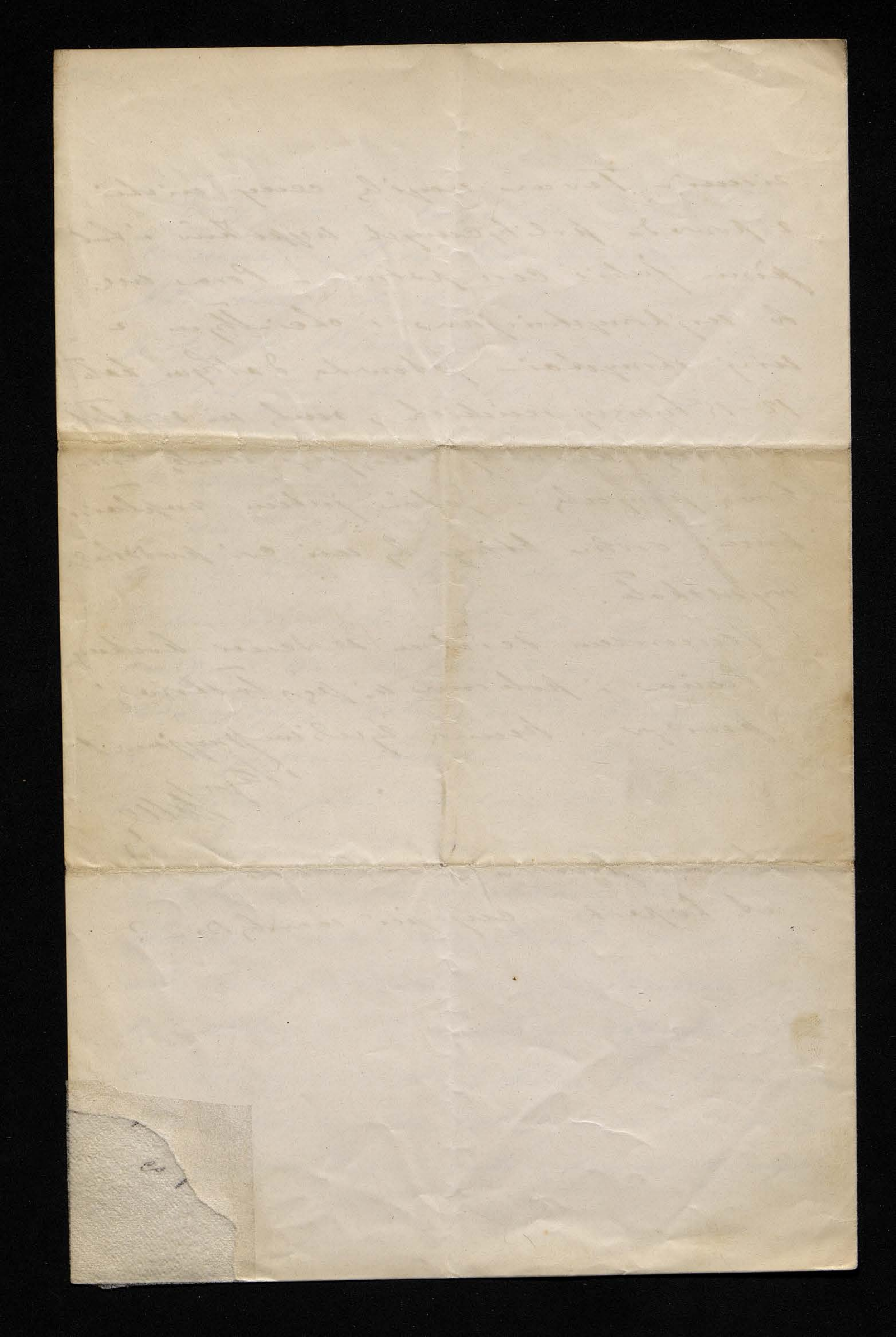
147

ziemi. Teraz nawet ceny niskie z powodu politycznych wypadków i tak piszą jakieś coś potrzeba. Pora mi to wyjąć z niej — Gotowałbym dołożyć koło 12-15 tysięcy reńskich, resztę na wypłatę a do tego mam hipotekę zaciągniętą na budowę przyczyny — Gotów jestem wypłacić osobie, która by mi coś podobnego wyszukała.

Tymczasem ściskam serdecznie kochaną Panią i polecam się pamięci łaskawej pamięci przyjaciel

[illegible]

Kochane pozdrowienia Bratu!
A kopert — czy jeszcze nie brak?

1877 10/7 Wien 148

10 Lipca 1877.

Kochany Panie -

W Morgen Post i wielu innych dzienników znajdzie Pan moją rozmowę z Aleko Paszą - Pod czas tej rozmowy powiedział mi on iż nikt w Turcyi nie weźmie Austryakom za złe jeśli ona zajmie Bośnię i Herzegowinę - Jeśli Aleko tak mówił to miał ku temu pewne powody - od tygodnia prawie toczą się rokowania między Austryą, Anglią i Turcyą względem okupacyi Bośni, Herzegowiny i Stambułu - Andrassy, o ile mi się zdaje, chce doprowadzić do tego aby rząd turecki sam od siebie prosił Austryę o okupowanie Bośnii -, il voudrait que cette occupation se fit d'accord avec la Turquie et même autant que possible, sur la demande formelle de la Sublime Porte: tak mi ktoś powiedział - Mając takie zaproszenie w ręku Andrassy łatwo usprawiedliwi siebie wobec Węgier i zatknie gęby tym którzy krzyczą iż okupacya Bośnii to alians z Rosyą i zguba Turcyi - Z drugiej strony Rosya chętnie na tę okupacyę zgoda/

chociaż z innych powodów, więc tym
sposobem i wilk będzie syty i koza cała -
Dalej mogę Panu powiedzieć że między
Austryą i Rossyą przyszło przed dwoma
tygodniami: do kompromisu wskutek którego
Austrya obiecała powstrzymać Turcyę
od zupełnego zniszczenia Montenegro - to
nie to zakrawało a natomiast otrzymała
od Rossyi pozwolenie zrobić Turcyi jakie
bądź małe ustępstwo - Jakoż rzeczywiście
usłuchano rad Austryi w Konstantynopolu
a za to otworzono Turcyi Klek - I tak
trzy wozy na dwóch statkach ale przepaść
pod niemi coraz głębsza i jak się statki
rozminą to ktoś sobie tego stłucze dupę.
~~Ale~~ Zapewne nie uszło pańskiego wnika-
jącego oka że Car od niejakiego czasu
propaguje ~~p~~ ideę pojednania z Rossyą i
staje się coraz to pobłażliwszy i przychyl-
niejszy dla Rossyi - Otóż w kołach
dworskich jeśli idą za Rossyą ~~to wielkiej~~
aby partya polityczna w ~~kraju~~ stały za nią
i wzmacniali Cara ~~który to~~, w kołach

dobrze poinformowanych uważają ogło-
szenie polityki arystokracyi wielu sprawiło
złe wrażenie – Czas niedowiarstwa nowym
Panom to stanowisko powiada iż tylko
demokracya polska jest nam w głębi serca
oddana – Co za plecami Czasu stoją bo
większej części ludzie mniejszy wszystkie
w prowincyach zabranych. Nowa Prasa
coś o tem bąknęła, ale ostrożnie. Gdy tak
dalej pójdzie, musi się Czas bardzo skompro-
mitować – Ja, ze swego punktu zapatry-
wania podziwiam tylko niekonsekwentność
dowodów i rozumowań p. Koźmiana –
Wszystko to dla polskiej [illegible] –
Jak się parlamenty rozjadą, a zaprosimy
z Konstantynopola uwięzionych, to zapewne
wojska nowe wkroczą dokąd potrzeba a
raczej dokąd nie potrzeba!

Ściskam Kochaną Panią serdecznie
Najżyczliwszy [illegible]

1877 12/7 wiew

150

12 Lipca 1877.

Kochany Panie –

Posełam Panu nadesłane mi przez Chmiela wiadomości z Pozna- nia – się przydadzą dla Dziennika. Pomimo Kolia do Lonzyna nie ma ~~[illegible]~~ jeśli mi obiecuje zatrzymać bo przygotowujemy porozumienie z Anglią względem dalszych kroków na wypadek gdyby Rosya zwyciężyła Turcyę i chciała iść za Bałkan lub gdyby zwyciężona chciała dyktować pokój opierając się na

/.

Europę niemiecką która
aby wypowiedziała Turcyi
wojnę —

Ściskam serdecznie
Matejko

Przez kochanego Pana posłać
ten bilet p. Löbl —

1877 26/7 Wien

151

Wiedeń: 26 Lipca 877.

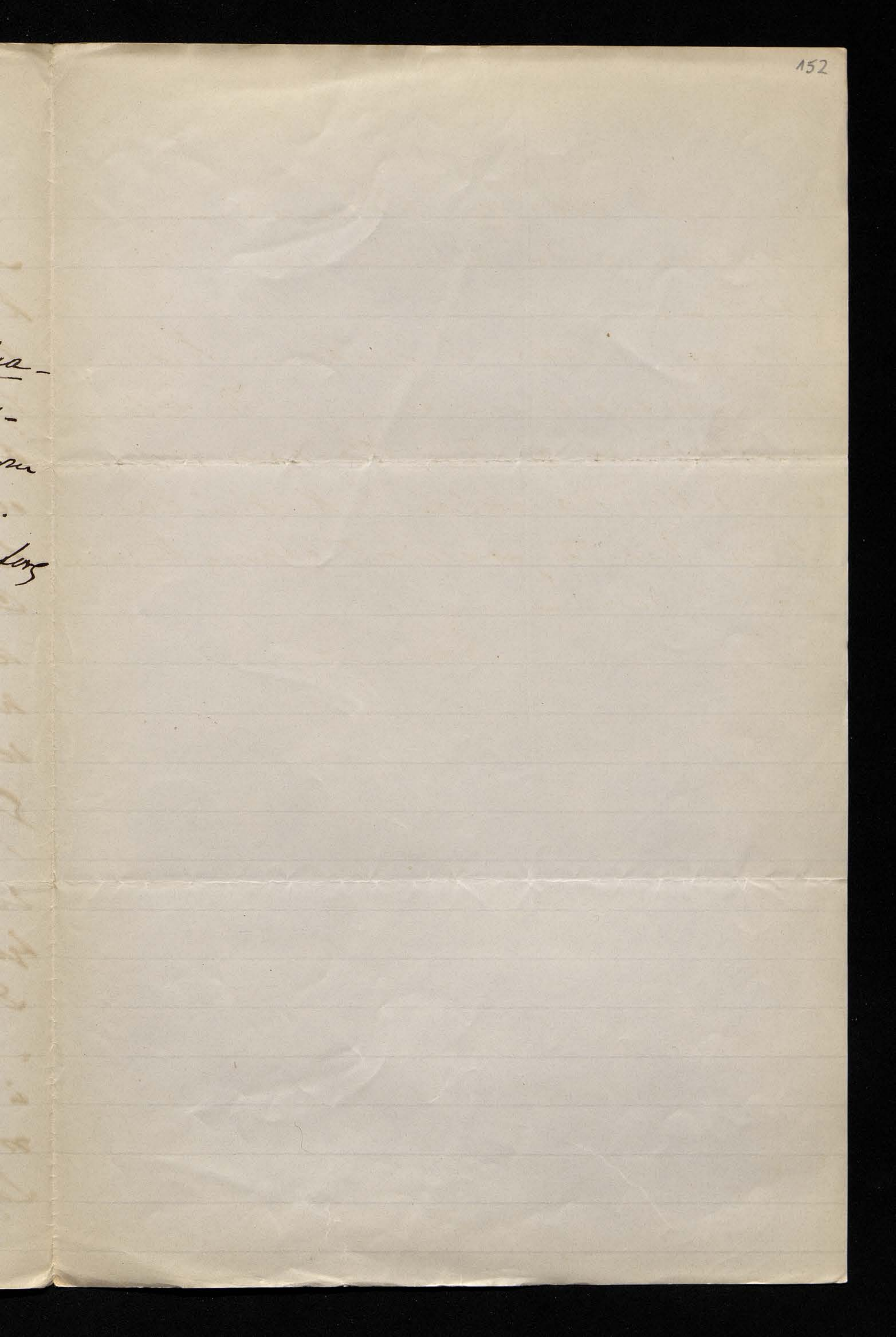
Kochany Panie

Dla czego też Pan mi przysłał
Kopert z adresem Redakcyi ?
Pisałem Panu wczoraj że od dwóch
tygodni jestem korrespondentem Times
otóż z tąd jestem wszędzie bardzo
dobrze informowany i takowe względy
Panu udzielać tych wiadomości -
Czy mogę telegrafować ? - Po większej
części są to wiadomości z teatru
wojny - Pan mógłby być infor-
mowany tym sposobem na 24
godzin przed innymi - Hirschfeld
i Klemensowich wściekliby się ze
złości. Listownie, wiadomości te
będą dochodzić Pana za późno -
Dzisiaj mogę mu donieść -
- Konsul nam w Salonikach donosi
i ~~[illegible]~~ chrześcijanie - obawiają się
rzezi w Saloniki, Cavalle i Porto
Lagos - Pomimo o wyjściu do [illegible]

miast eskadry wojennej –
Nikicz cała chwila mam się
zda –
Wczoraj wzięto Blockhaus Klačina –
Turcy ustąpili w kierunku Rucklos –
Pod niemi zdobyty Blokhaus (z pewną cytadellą) Nadukla i Kudjilica.
Kniaź Nikita przeniósł główną kwaterę do Studenci –

Kraus zjedziony

[signature]

1877 10/11 Wien

153

Wiedeń: 10 Listopada 1877

Moja droga Pani – Jak Pani widzi,
wróciłem nareszcie do Wiednia – We
Włoszech zupełnie nie byłem – Cały miesiąc
spędziłem we Francyi – Byłem w Paryżu,
zrobiłem wiele użytecznych znajomości,
czułem się jak zalany i wycieńczony
siły fizyczne a szczególnie [illegible],
pojechałem na wieś do Deczy –
Tu miałem sposobność przypatrzenia się
zblizka wyborom i całej administra-
cyjnej manipulacyi – Z tamtąd
udałem się do Nicei – kilkodniowy
pobyt w Montecarlo dobił mnie osta-
tecznie i wróciłem do Wiednia zmęczony
jakbym był odbył kilkomiesięczną
chorobę – [illegible] mnie nie pozwoli –
Dzisiaj wszystko wróciło do normalnego
stanu – Wstaję rano wcześnie, chodzę regularnie
do biura, kładę się spać o 10tej, żadnych
sobie [illegible] umartwienia, przyzwycza[illegible] ./.

chcę odpokutowania francuskie-
greckie — Byłbym może lepiej zrobił
gdybym był pojechał z Panem do
Brynnu — Bawiłem się, to prawda
ali czuję dzisiaj w sobie dziwniej takie
pustki, taką tęsknotę jakbym przy
niczyim czytał Montepina lub Ponson
du Terraila — Opowiem Panu kiedyś
swoje przygody —
Sytuacya obecna odpowiada zupełnie
chaosowi który czuję w sobie.
Wróciliśmy do czasów kiedy Kaufman
zaciągał pożyczkę na pokrycie kontrybucyi
wolucyjnej — Jak wtedy tak i dzisiaj
obawiamy się aby Serbia nie wzięła
czynnego udziału. Z tą tylko różnicą
iż dawniej stosunek nasz z Niemcami
był ścisły i nawet przyjazny, dzisiaj
zaś przyjaźni ta trochę osiągłem i kto
mi jest daleko pojmie ta wojna słowa.

Z drugiej strony, stosunek nasz do Anglii stał się o wiele przyjaźniejszym. Tak na przykład, jeśli Pan uważał, na bankiecie który się miał odbyć wczoraj w Londynie u lorda majora, Ambasador oraz Attaché nie byli przytomni. Hrabia zaś przyjął zaproszenie – Ambasadorowi obawiał się zupełnie zaczepki z strony Beaconsfielda, jak w zeszłym roku. Hrabia przyjmując zaproszenie działał ~~zupełnie~~ podług otrzymanych z Wiednia instrukcyi. – Tu w Wiedniu są przekonani że Plewna musi się poddać albo ostrzymać: veut ignorer ce fait dans le préjudice au point de vue de la politique autrichienne. Mają tu takie przekonanie że w razie gdyby Rosyanie zwyciężyli Erzerum lub Plewnę choćby się dalej, Anglia–

nie nastąpią już akcji innów, i ona
wypowie wojnę Rosyi – Przekonanie
to opiera się zupełnie na ostatnich
rapportach Keusta.. – O interwencyji
niema mowy – Mówiłem o tem z
tureckim posłem – w Konstantynopolu
chciano dawniej uczynić pokój ale
dzisiaj wszystkie te warunki, gdyby zawarto
pokój dzisiaj, nie mogą być korzystne
zniechcono wielkich kroków w tej
wojnie. Przeciwnie, Turcy są dzisiaj
gotowi prowadzić wojnę tak długo
jak się uda wojnie nadziei że jeśli
wojna potrwa jeszcze jakie kilka
miesięcy, to wywoła niechybnie
wojnę europejską – „Cette conviction,
poświadczał mi Eliot, a gdy ... tem
hommes d'Etat – elle est générale
et rendra ~~superflus~~ tous les efforts de la diplomatie.

Na tem kończę, i ściskam serdecznie
kochanego Pana mego Szlachetnego
Mie...

Ukłony Bratu i p. Libeltowi!

1877 29/11 wien 155

Wiedeń 29 Novembe 1877.

Mój kochany Panie – Byłem bardzo chory. Przeziębiłem się na polowaniu, dostałem jakiejś gorączki i przeleżałem dwa tygodnie w łóżku – Już mi dzisiaj lepiej ale nie wychodzę jeszcze z domu – Nic nie wiem co się dzieje na świecie bożym – Nikogo nie widzę i gazet nie czytam – List panski sprawił mi, jak zawsze, wielką przyjemność – Chciałbym koniecznie choćby na dwa tygodnie do Lwowa – może mi się uda dostać malutki urlop podczas karnawału. Kiedy najlepiej? Muszę się gwałtem żenić – oporządziłem pomieszkanie, interesa doprowadziłem do porządku i mogę szukać żony już nie dla samego tylko posagu – Czy nie ma Pan tam jakiej porządnej, ładnej panienki – Będę dobrym mężem – obiecuję Panu – Dawniej, jak długo Matka moja mieszkała w Wiedniu, życie było zwyczajne – Dzisiaj /.

zaś tak się czuję upoważnionym że ~~[illegible]~~ kawalerstwo zaczyna mi być obrzydliwem. Jeśli tak dłużej potrwa, sfilozofuję się i stanę się do stanu małżeńskiego zupełnie niezdolnym. Trzeba mię ratować kochany Panie.

Co się tyczy ~~[illegible]~~ Starożytności, to zawsze trwam w zamiarze ofiarowania większej części jednemu z naszych muzeów, ale proszę mi otwarcie poradzić jakiemu, lwowskiemu czy krakowskiemu?

Traktacye moje z Bylem nie przyszły do skutku. Nie mogłem się zgodzić na podane mi warunki; ~~[illegible]~~ jestem przecież zdecydowany wydawać Korespondencyę w postaci tygodniowej, ale pod innym tytułem i nie pod swoim nazwiskiem, bo trzeba mieć upoważnienie Ministerium a niechcę robić tego na niepewno — Korespondencya moja zacznie wychodzić ~~[illegible]~~ z Styczniem —

Spodziewam się że Pan będzie należał do liczby moich abonentów – Cenę zniżę – dla Dzienników 300 franków rocznie – Będę miał wyborne korespondencye z Konstantynopola, Paryża, Berlina i Petersburga. Upewniam oraz Pana że będę miewał czyste i świeże wiadomości – We Francyi mam już 30 abonentów – Dzienniki niemieckie obiecały mię także popierać – Rozpocznę tedy owo wydawnictwo w Jesieni Roku, a kto wie, może mi się uda stworzyć francuzką Politische Correspondenz.
Hirschfeld chciał zawrzeć z nami wspólkę ale nie chcę mieć nic do czynienia z tą firmą – Galicya powinna by mię popierać a z czasem koresp. moja może się i krajowi nawzajem przyda – Gdy się tutejsze i zagraniczne dzienniki do niej przyzwyczają, można będzie tą drogą działać w pewnych razach na opinię publiczną jak tu tak i zagranicą –

Dzisiaj nie mamy tu ani jednego dzienni-
ka któryby was popierał — Nie mówię
że taka korespondencya wypełni odrazu
tę lukę ale z czasem, gdy się jej kredyt
podniesie i ustali, będziemy działać
za pomocą jej na tutejsze dzienniki.
Jutro wraca [illegible] do Wiednia — i ja
idę do biura — Gdyby coś zaszło, niech
donieś Pan — tymczasem uściskam go
serdecznie [illegible]

[illegible]

1878 3/3 Kr[illegible] 157

3 Marca

Kochany Panie Władysławie.

[illegible] [illegible] dekoracyi
warunki pokoju podpisane i konsy-
stencja takowych została ta sama
ale forma modyfikowana, t. j.
że Rosya nie uważa warunków tych
za ostateczne i że się odwoła do sądu
Europejskiego. Z tąd prawdopodobieństwo
kongresu lub konferencyi. Jeśli
obiorą Berlin, to będzie kongres, jeśli
Baden – to konferencya. A jeśli
przyjdzie do konferencyi to i Delegacyi
nie ma potrzeby odraczać. Dla tego
utrzymano termin poprzednio
naznaczony – niezawodnie 7 Marca.
7go i 8go Wieczorem na stronie
Sesyi i opiszę swoje projekta
a 9go przedłożę projekt kredytu.
Nad projektem tym już dzisiaj
pracuję. – Nie wiem jaki dadzą

/.

powody że się aż 60 milionów

żąda. Hofmann [illegible]

utrzymuje że suma ta zbyteczna.

Chodzi albowiem o aneksyę

(nie okupacyę) Bośni i Hercegowiny.

Dep. [illegible] utrzymuje że trzeba

jest jednej dywizyi – a że na

ten kraj bardzo dosyć – Jemu;

np. gen. Beck chce aby pozostał

cały korpus. Hofmann ~~[illegible]~~ po-

piera bardzo [illegible] że chodzi tu

nietylko o kwotę mobilizacyi

i utrzymania całego korpusu w

Bośni ale i o sposób wyżywienia

takiej masy wojska – kraj niezmiernie

wycieńczony, leży cały w stanie

strasznym – Pozycya [illegible] wojsko

[illegible] i [illegible] [illegible]

a pytaniu z kąd sprowadzimy dla
wojska –
Tak teraz wyjaśniono się długo-
oczekiwane wszelkie pogłoski;
doznamy okupacyi a przyjdzie
najpewniej do anexyi.
Biedna Turcya! Cieszy mnie jak
uważam mniej ż i w Węgrzech
rozumieją się pomału godzić z
myślą tej anexyi.

[illegible] życzliwy

[illegible]

1878 10/3 [illegible] 159

10 Marca

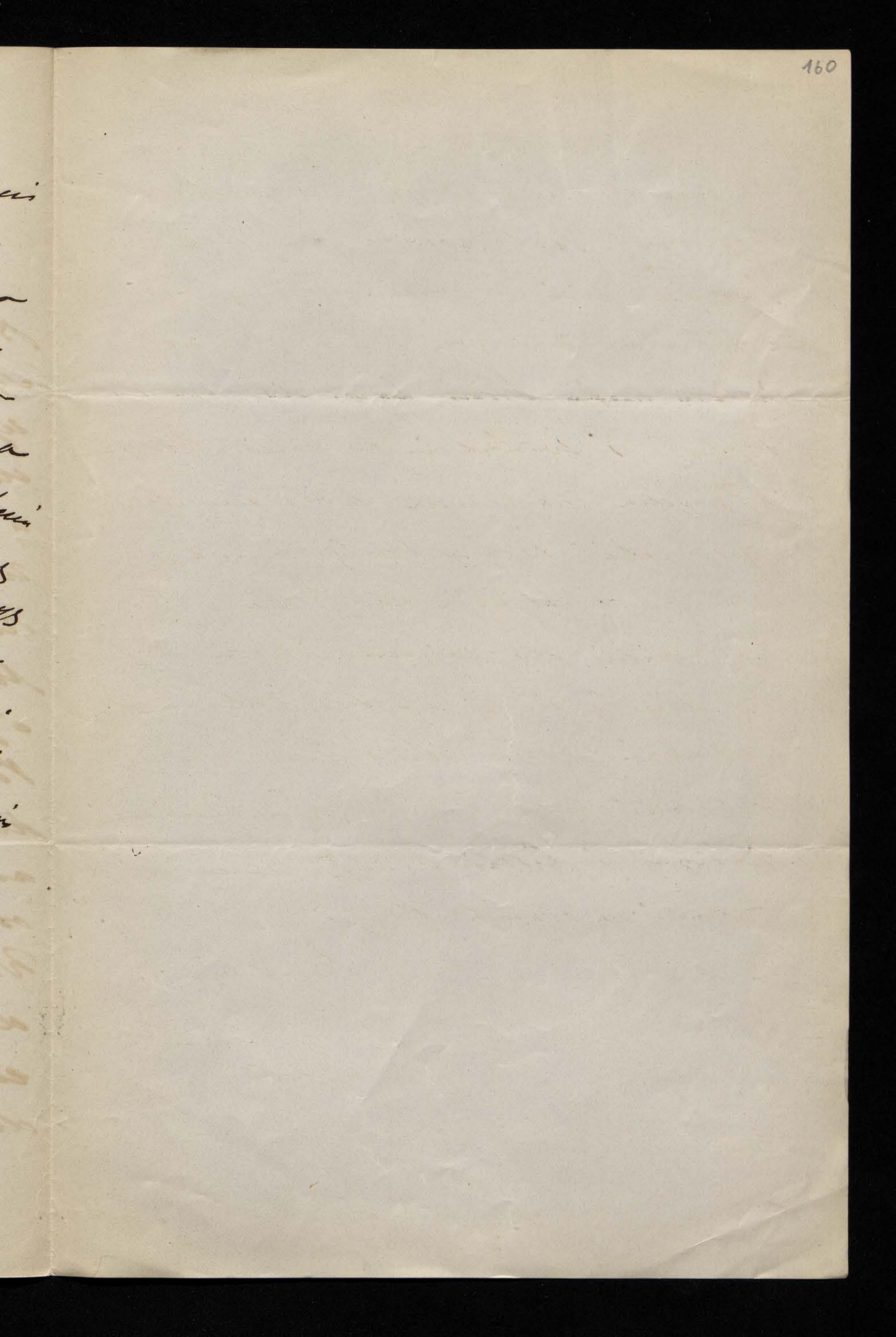
Kochany Panie Władysławie:

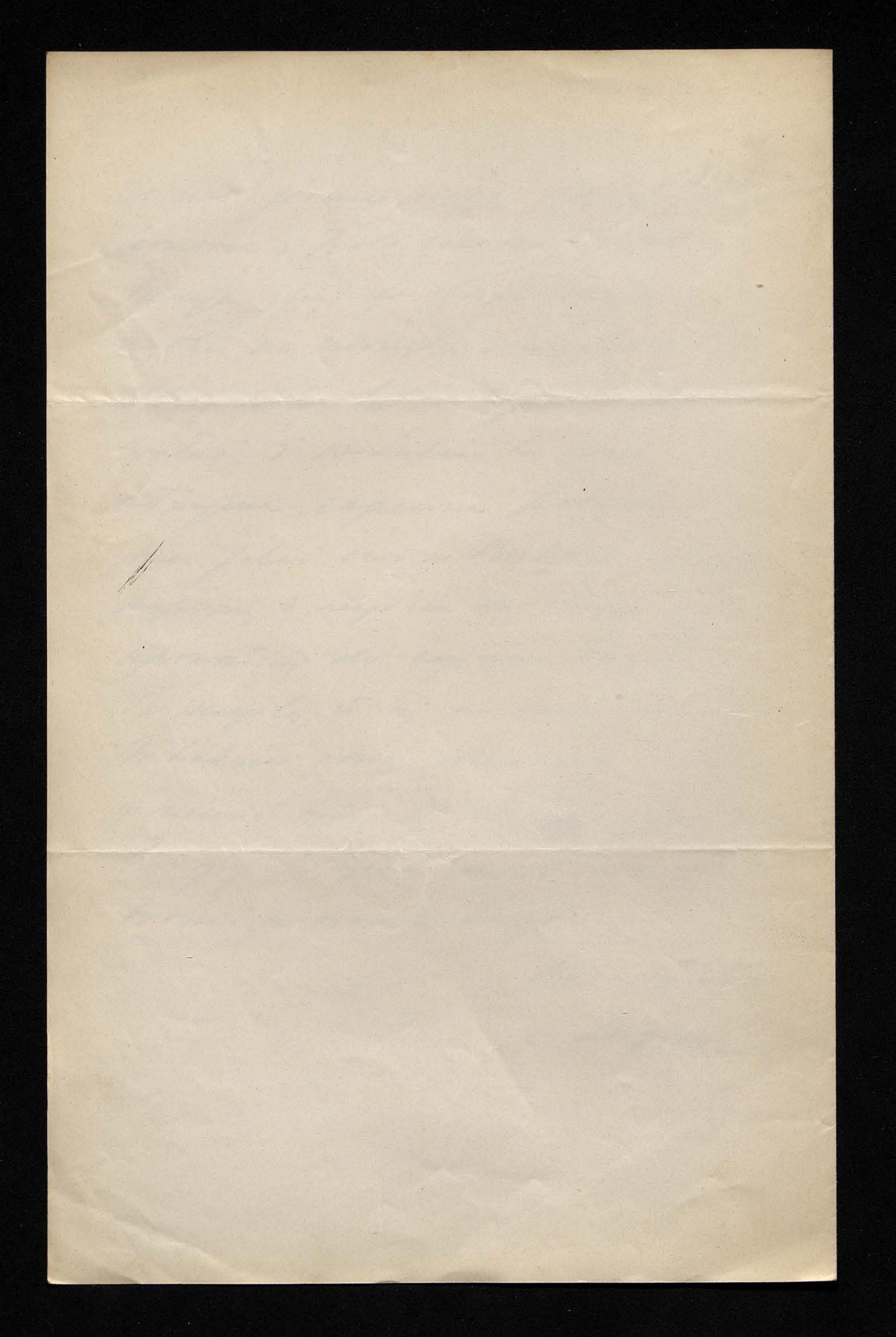
Wiele dobrego mówi; i pisze o zajęciu Bośni i o mobilizacyi — i gazetki że są co najmniej przedwczesne. Mogę upewnić Pana że bynajmniej nie mówi się w tej chwili o okupacyi Bośni; a to jest dla tego że gdyby dziś Austrya zabrała się do tych prowincyi, to Rosya i Niemcy mogliby nam śmiało powiedzieć — que l'on n'avait plus rien à faire au congrès, l'on avait obtenu votre part de bénéfices et n'en parlons plus — Będziemy więc spokojnie siedzieć aż do kongresu i wszystko zależeć będzie od rezultatów jego. Kongres orzeknie. Wkraczając do Bośni, Austrya chce mieć do tego pretext — podstawę — un mandat en un mot qui justifierait aux yeux du monde cet acte politique. /.

W mym piśmie mojej pewnie przeczytasz
kłamstwo. Jeśli Kongres wyjdzie że
Turcya ani w Azyi utrzymać się po-
zbędzie na zewnątrz i na wewnątrz
wtedy trzeba będzie kogoś do tego po-
wołać i w takim to razie Rosya
otrzyma zapewne polecenie zostania
przez jakiś czas w Bułgaryi, Austrya
poprosi o wejście do Bośnii a Grecya
upoważniona do zajęcia Epiru &..
Tu myśl ta się na tem skończy.
W takim razie Andrassy ma się
rozumieć być dyktatorem [illegible] w Jesieni
Europy i być może cały się
broni w swoich krajach –

[illegible] szczerze

[illegible]

1878 19/3 Wien

161

19 Marca.

Kochany Panie -

Od wczoraj Austr. ma wszystko traktat San Stefano - ale przyznajmy drogo - Umowa dotąd nie ma - Z tego co słyszę w Ministerium, uważam że Austrya zemści się w końcu nie da się zgodzić nie wiem - Niektóre nie przypadł do smaku - Wiele a wiele rzeczy jest do zmienienia - Dodaję wprawdzie że cały akt zredagowany jest w taki sposób że łatwo będzie dla niej to lub owo ustąpić bez ubliżenia Rosyi, „ce a laissé partout des portes ouvertes" - Dalej z tego przekonania że Rosya przystanie na wszystko prędzej aniżeli wypowie nam wojnę - a to dla tego że nie jest w stanie /.

prowansji takowej nowa z
Anglji i z nami - Dementuje
takoż wieści o koncentracyji
rossyjskich wojsk na austryackiej
granicy.

Kongres nam się widzi w 1szej
Kwietnia - Powtarzam tedy czy
to nie prima - Aprilis - Widocznem
jest że stronach sobie wielki
wysiłki aby ideę tę przywieść
do skutku - Wszystko zależy na
tem zaleceniu - Il vient justifier
la politique [illegible] de
l'Europe et devient un prof-
fesseur który dzisiaj kursuje w
ścisłej uwagi -

wasz zawsze

P. S.

Tak to czekamy Pana przyjechał.
Byłem dwa razy na kolei.
Potocki taki wyglądał Pana.
Chorzy dosi często i Excellencya
bardzo w mnie Tostawa.

1878 6/4 kwiec.

163

6 Kwietnia 1878 r.

Kochany Panie –

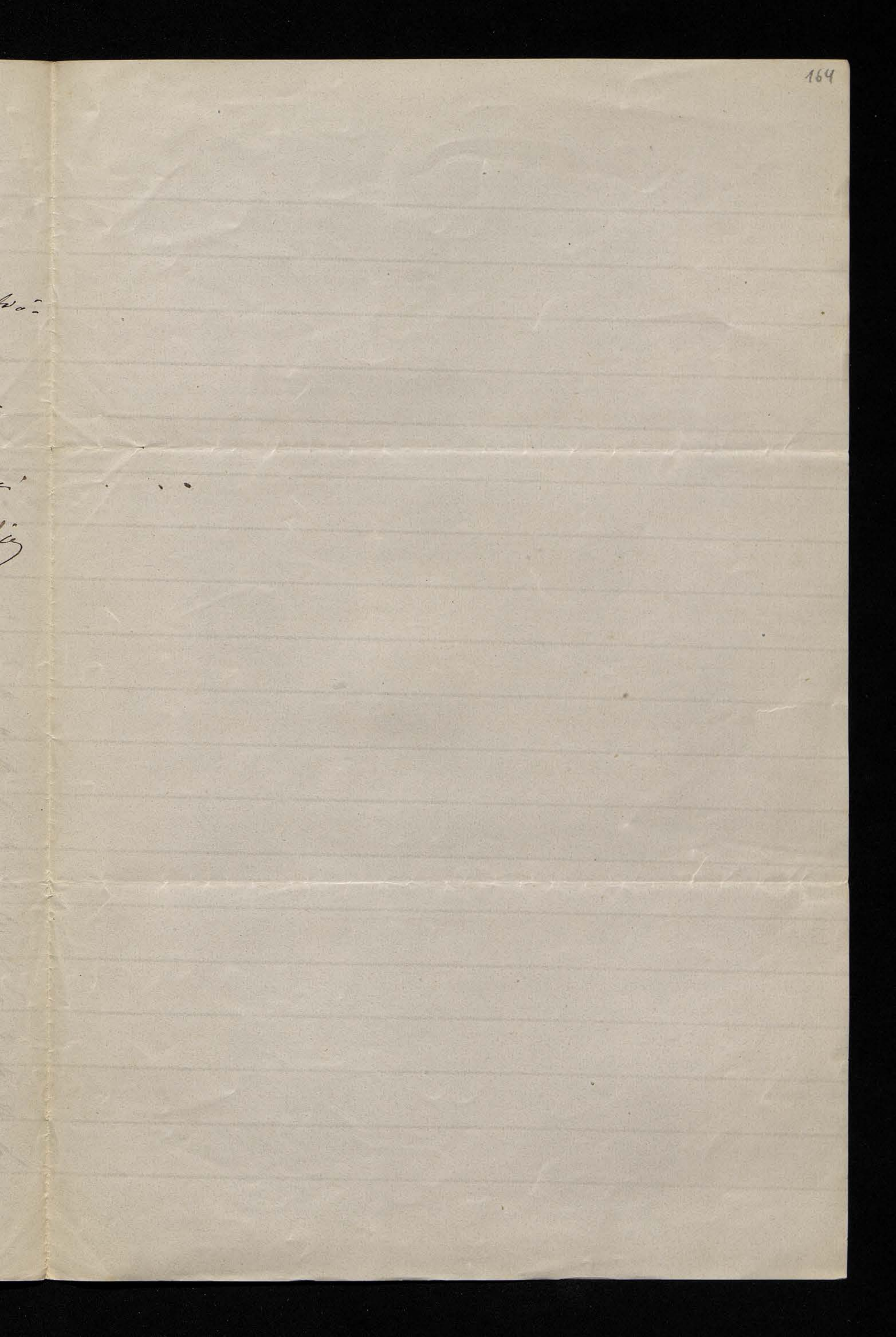
Przesyłam Panu kopię listu mego do Debatów, który wysłałem dziś rano – niezawodnie jako podaję pochodzę z arcy dobrego źródła – Nie mam czasu pisać osobnego listu ale Pan może kazać streścić list francuski i podać go jako korespondencyę z Pesztu –

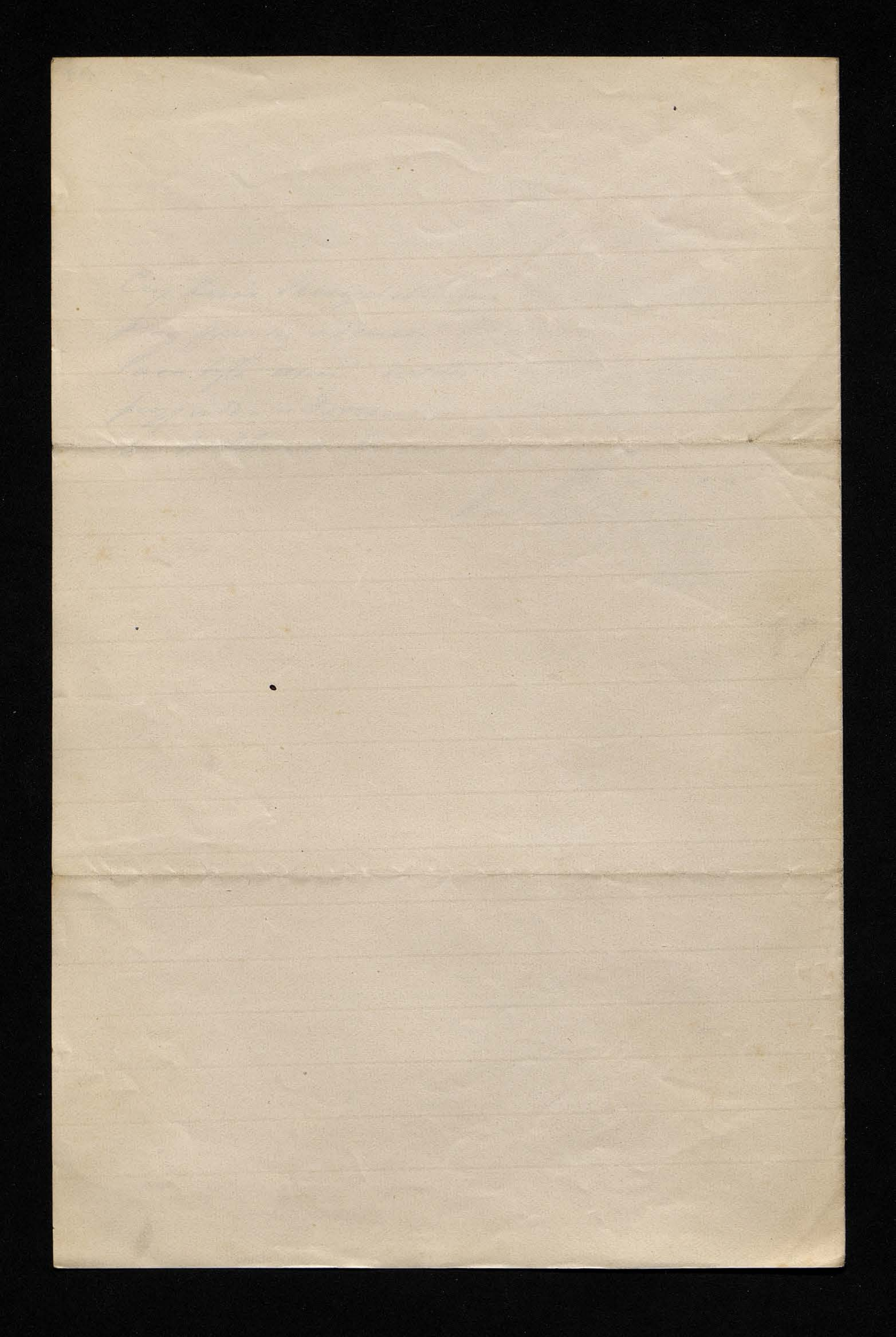
Dodam tylko że w tej chwili prąd rosyjski bardzo silny – O aliansie z Anglią nie ma już mowy – Niezawodnie o tem wprawdzie chodziły ale zwrot jaki nastąpił w Turcyi dodał otuchy kamaryli dworskiej i są u nas ludzie którzy dziś tylko mówią o aliansie z Rosyą – W ogóle stanowisko Austr. ostatniemi czasy wiele ucierpiało. – Kongres może go wyratować i niedziw więc że się u nas zabiegami tej myśli trzymają – Już wszystko przygotowane – Zależeć będzie od tego jaką odpowiedź da Petersburg na notę Salisbury ale z ostatnich wiadomości sądzić można że i tam zaczynają się pomału cofać – Gotowo się skończy na tem że więc zwołają [illegible], zadadzą [illegible] i traktat S. Stefano oddają jego osobistym sądom.

/.

Czy Księżna Skrzyńska we Lwowie? co porabia?
przy mnie ni odemnie słowa —
Paco było mnie zwłoki, nocy, drogi
przyjazdu — Doczekam się cierpliwie — Może
mu zdołamy do nas?

Ściskam serdecznie
Kochającą Panią
przyjaciółka
Anna

1878 16/4 kwiet.

16 Kwietnia 1878.

Kochany Panie,

Ostatniemi czasy wiele mówiono o odpowiedzi rossyjskiego rządu na austryackie propozycye. Telegrafowałem Panu że cyrkularz ów jest fałszywy, że żadnej odpowiedzi być nie mogło, Austrya albowiem nie robiła żadnych propozycyi. Rząd nasz protestował w ogóle przeciw traktatowi S. Stefano, oświadczył że traktat ten nie może służyć żadną miarą za podstawę do dalszych rokowań, że uwagi bliższe i szczegółowe rozstrzyganie tej kwestyi musi się stać na kongresie, wspólnie z całą Europą. Tem samem już rząd austryacki uczynił niemożliwem les négociations de cabinet à cabinet a wezwał rząd rossyjski do wskazania wszelkich możliwych koncessyi w celu Anglii aby umożliwić kongres, qui seul peut trancher la difficulté. Od tej chwili Andrassy nie przestawał pośrednictwa i dzisiaj rzeczy tak stoją że lada dzień spodziewamy się że Berlin rzuci formułę zaproszenia na kongres. Trudności które dzisiaj zachodzą ./.

mogą być pokonane. – Tak się przyjmie
u nas myśl – Jedynie nadzieja – nowo –
Kongres – Andrassy trzyma się tego zebrania
bo dlań zaangażowanie na przyjęcie do składu
Kongresu wiele bardzo zależy.
Włochy popierają nas bardzo serdecznie.
Stosunki nasze z Rosyą oziębły wprawdzie
ale verhältnissmässig są jeszcze niezłe.
Stosunek nasz do Anglii nie jest przyjemny-
tak serdeczny jak się zdaje – Andrassy
dotąd niedowiarkiem Anglii – Natomiast z
Niemcami wszystko jak najlepiej – W
kwestyi rumuńskiej jesteśmy zupełnie
tego samego zdania – Rumunii musi
oddać Besarabię bo dla nas to nie ma
najmniejszej wartości w chwili kiedy najlepsi
penetrant verge Danube et la Roumanie
n'aura au fond que ce qu'elle a mérité.
Celem dzisiejszego mego listu było donieść
Panu kilka ciekawych rzeczy o kolejach
tureckich – Takowe, jak Panu wiadomo
należały do Société d'exploitation, pre-
zydentem takowej jest P. Hirsch –

Nad dwa lata prawie wojna trwała między nim a rządem tureckim o porozumienie względem dalszej budowy. Hirsch rościł pretensye na przeszło 10 milionów franków. Rząd turecki nie chciał mu takowych zapłacić i na tem stanęło. W trakcie tego Hirsch przeszedł na poddaństwo austryackie i powziął projekt przeistoczenia towarzystwa francuskiego na towarzystwo austryackie z rezydencyą w Wiedniu. Rząd austryacki robił wielkie usilne wysilenia aby skłonić Turcyę do ugody w tej mierze ale wszystko było daremnem. Zostało wojnie prowadzić negocyacye, aż ostatniemi czasy X. Alt Salm, który wstąpił był [illegible] do współki z Hirschem, sprytem i stosunkami swojemi w Konstantynopolu potrafił wyjednać koncesyą rządu tureckiego i wkrótce nowe towarzystwo otworzy się w Wiedniu i rozpocznie swe czynności — koleje będzie się budować dalej przez Sofię, Nisz, Kałowę, Alexiniec Zemlin etc. Dla Austryi kwestya ta

nie z mniejszej wagi. Tymczasem dawniej utrzymywał w Konstant. przeciw rządowi austryackiemu i dlatego to konwencya ta nie mogła być rozwiązaną wcześniej - Ale nietylko pod względem ekonomicznym, względy polityczne są niemniej ważne. Nowa kolej będzie z czasem przyczyną części nowej Bulgaryi, zostającej dzisiaj pod wpływem moskiewskim - Wielce jest tedy ważnem że koleje wszystkie będą stały pod bezpośrednią opieką rządu austryackiego - O korzyściach jakie one przyniosą dla handlu koleją łączącą Wiedeń z Saloniki i Konstantynopolem pod względem ekonomicznym nie ma potrzeby mówić.-

Będzie to zarazem zasługą Andrassego, bo trzeba Panu wiedzieć że on gorąco konwencyę tę popierał.-

Jestem życzliwy

[illegible]

Mówiłem Panu jaki miałem ostatniemi czasy sukcess w Journal des Debats -
Proszę kochanego Pana list mój dzisiejszy zwłaszcza do gazety ~~prz~~ zupełnie przerobić - aby nie wyglądał jako kopia debatów.

1878 5/6 czerw.

5 Czerwca 1878 r. Wiedeń

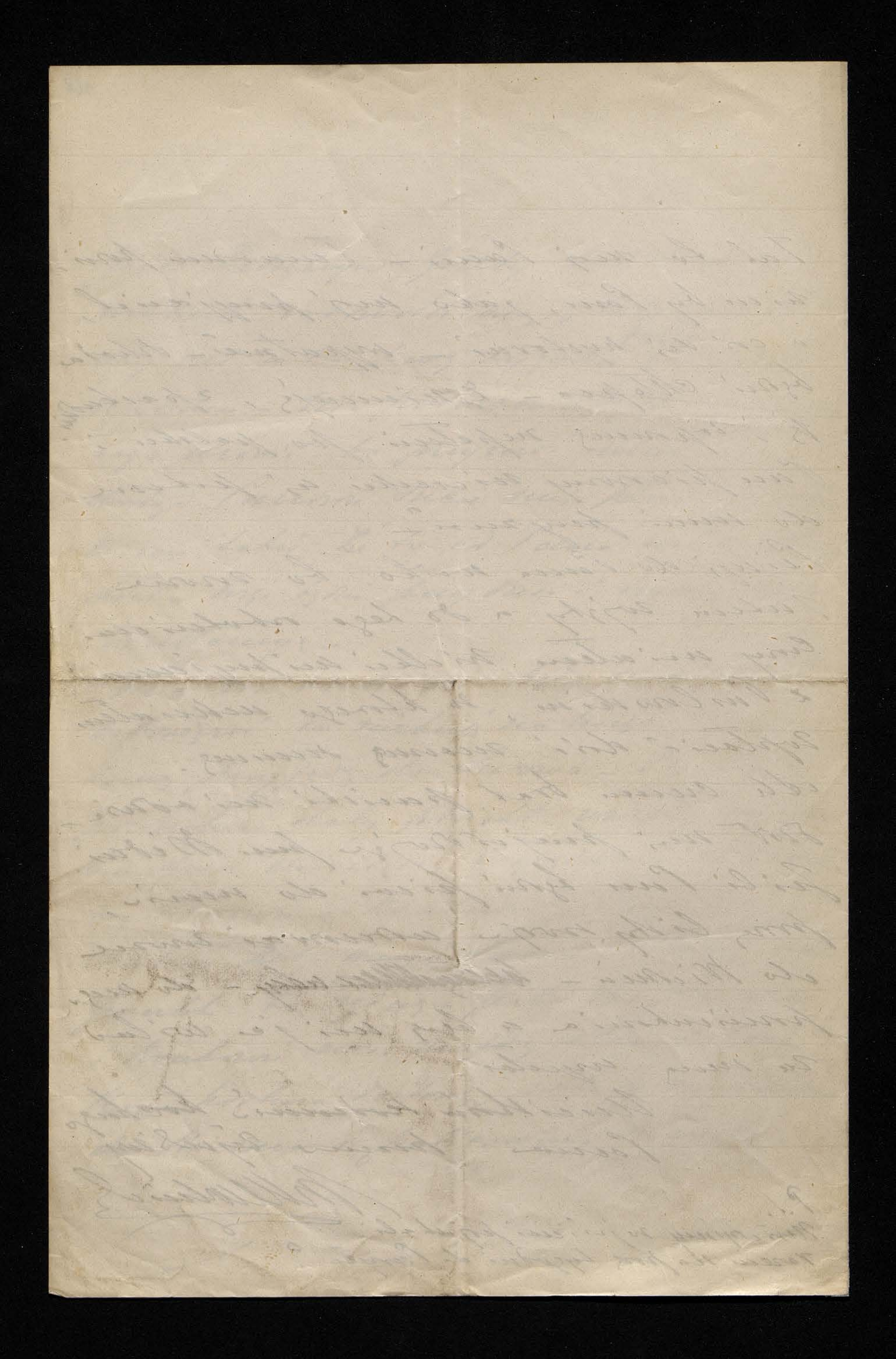
Kochany Panie, — W poniedziałek lub wtorek dopiero jadę do Berlina — Do dziś dnia nie wiemy z pewnością gdzie się kongres zbierze czy w Berlinie czy w Baden Baden — zależeć to będzie zupełnie od zdrowia Cesarza Wilhelma. — W każdym razie proszę rachować na mnie. — Osobnych listów pisać nie będę miał czasu — z resztą sam nie wiem — W ostatecznym razie będę posyłał Panu ciekawsze kopje listów moich do [illegible] [illegible] — Pan je będzie przerabiał w taki sposób iż nikt by się w tej stronie nie poznał — tego pewno jutrem. — Oprócz tego jeśli potrzeba się okaże, będę Panu codzień telegrafował — Proszę być zupełnie spokojnym — Le *Times* et les *Débats* ne seront pas mieux renseignés.

/.

Jeśli Redakcya Gazety Lwowskiej
urlopu nie zezwoli mi, będę prosił
aby mi za te parę tygodni dano extraordy-
naryum – Nie potrzebowałbym wspominać
tego wcale bo przyznać muszę że
dotąd Panowie dużo mi płacili ale
wiem także że to od Pana nie zależy-
tutaj więc byłoby przydać i trochę Jego
Excellencyi –
Pana zaś osobiście będę się starał
zobowiązać bo zachęcę niejednego kiedy
zimą przyjedzie do Lwowa – Tą razą
powziąłem stały projekt wziąć urlopu
na dwa miesiące i spędzenie koncertować
we Lwowie i Krakowie – Żony mi
brakuje w mojej drodze Pani – Żony na
gwałt bo ginę – Jeśli we Lwowie
i Krakowie nie znajdę albo, co broń
Boże kosza dostanę, wtedy wracam
do Wiednia i pobieram Niemkę.

Tak to mój Panie – Tymonowi powi-
nien by Pan, jako mój przyjaciel,
o coś się wystarać – wyjątkowo – szkoda
byłoby Chopina – z niemieckiego, z paskudn-
ie, kopiowany niepełnie po polsku, i
Pan pierwszy wiedziałby aż potem
do mnie przyznać –
Piszę do Pana krótko bo znowu
jestem wzięty a do tego obowiązany,
miałem wielkie nieprzyjemności
z Pawłowskim, u którego musiałem
zapłacić dość znaczną sumę.
Ale czemu brat pański nie odwie-
dził mnie przejeżdżając przez Wiedeń.
Jeśli Pan będzie pisał do mnie,
proszę listy swoje adresować znowu
do Wiednia – ~~[illegible]~~ – do mego
przedstawiciela a będą mi je w ślad
za mną wysyłać.
Wszystkim serdeczności, kochanego
Pana kocham szczerze
H. Wieniawski

P.S.
Nie chcielibyście z żoną przyjechać
razem na parę tygodni do Paryża?

1878 20/6 Berlin

169

20 Czerw. Berlin

Kochany Panie.

Przy mnie też napisać chcę

list mój księdza do Pana.

Mnie że Pan mniej więcej

ktoremu dostawi —

W ogóle mam nadzieję że tu się to

wszystko dobrze skończy — Andrze-

jej gra nad sprowadzeniem swym

wolę i wszystko go przywiedzie —

Ten człowiek nie zdołam wyjść

bo przyszłości mnie ma

być przyszłość —

Jestem tak zajęty ...

Pani ze swem uczeniem
wyjść na sprawę. Do Sobótki
telegrafuję Cortiemu 2 gorące
tysiące słów — które osobny
chrust — Do Nowej prawy
to wszystko w Pani powitamy
a sprawę tego co swoje świe-
tnie pisze artykuły.
Jeśli kongres długo potrwa
nie wytrwasz ani fizyczne siły
Krajowej Pan pomógł mi
Tracky!   uściskam serdecznie
kochana Żydówka [illegible]

1878 25/6 Berlin

171

25 Czer 1878.

Kochany Panie –

Nie wolno to Panu wierzyć jeśli nie redakcya przysyła z 100 fl. na depesze – Z niemi à bout de mes ressources – Pisano mi z Wiednia że przysłały tam jakieś pieniądze z Lwowa – Czy to od Pana? Nie wiem co się z niemi stało – Proszę Pana o słowo w tym względzie –

Listy moje proszę dla przyszłości stosownie dostarczać – ~~Uwzględniam~~

./.

ty albowiem inaczej i powołam
do nowej pracy osobne koresp-
dencye, chociaż tej samej
treści:—

Wszystkim kochanym Panu
uchodzę sercem życzliwy
Wolny

1878 10/7 Berlin   10 Lipca 1878. Berlin.   173

Kochany Panie -

Wiadomość o traktacie obronnym anglo-tureckim i o okupacyi Cypru spadła tu jak grom z jasnego nieba - On n'en savait pas - wszystko gotowe się zrobiło w ostatniej chwili - Francya i Włochy będą musiały interpelować Anglię - niemniej albowiem, podpisując pokój a nie wspominając o tem wcale, on validerait tacitement cet arrangement - Plan angielski był świetny - schowano tę niespodziankę na sam koniec, wiedząc że gdy ona kwestya będzie już załatwioną, nikt nie podniesie głosu pour si peu de chose - C'est la continuation de la triple alliance, fortifiée et renouvelée par le désintéressement de l'Angleterre - Wszyscy o tem wiedzieli oprócz Francyi - Najkomiczniejszą rolę jak zwykle grał w tem wszystkiem Andrassy. Wbrew opinii publicznej we Francyi oraz pomimo i poparcia francuskich plenipotencyaryuszów przy ich wotum, dopiął celu a potem puścił biedną Francyę w trąbę - C'était une chose tramée depuis bien longtemps - il n'y a pas à en douter - Powiedziałem wyżej że Andr. dopiął celu - polityka jego jest dla mnie dziś jasną, chociaż najsprzód wyznać muszę że mojem zdaniem jest dla Austryi zgubną - To sojusz czysto węgiersko-niemiecki - cel tej polityki wypchnięcie Austryi z Niemiec na wschód, gdzie l'élément magyar pourra jouer un rôle prédominant - Punkt ten czysto węgierski /

zadowolenia i Rosyę i Niemcy – Rumunię
dzisiaj jakim sposobem może powstać
wojna turek Cesarzy i przyjaźni ku osobis-
cyjna dla niemców – Cel dzisiaj osiągnięty
ale co będzie dalej – pytanie. To jedno umie-
nie takie rozwiązać zagadkę dla czego Austrya
w danym razie zażywała pomocy i siebie
w kraju – bo jakie innej pogodzić jedno z
drugiem.–
Waddington i Saint Vallier potrafili głowę-
kiedaś odegrali smutną rolę – Waddington
podczas całego kongresu, biegał, upobajał,
łagodził, wypracowywał wszystkie projekta, robił
ciągle uwagi, słowem pracował dla drugich
a właściwie dla Anglii – Co robi Francya
niewiadomo – nie [illegible] przyjść nie mogą
W danym razie nie podpiszą pokoju i wszystko
zostanie w zawieszeniu – Tymczasem będą ciągnąć
jak najdłużej aby się porozumieć z rządem fran-
cuskim – Ale co mnie robi Francya przecież
interes? Kongres ten, wracam do tego com powie-
dział z początku, jest gwałceniem wszystkich
praw boskich i ludzkich – bo nie trzeba zapominać
że Francya przysłała tu swoich ministrów pod
tym tylko warunkiem aby nie wychodzono po
za granice traktatu San Stefano – Przy pierwszej

7.

między innymi powiedział mi Waddington – "nous sommes venus ici à condition qu'on ne toucherait pas au statu quo de la Méditerranée et des Lieux Saints". To nowy cios Bismarcka przeciw Francji i jutro mamy Kolni [illegible] – Mogę tu rzec jeno bardzo ciekawe wypadki – Wracam wprost do Wiednia. Zatrzymuję ten list – pod [illegible] – może go Pan dostanie przed Twoim wyjazdem – napisałem go umyślnie dla Pana – Ale dodamy że nie odpowiada naszym całkowitym zapatrywaniom bo nie wierzę w to aby pokój zawarty na tych warunkach mógł długo potrwać. Dzisiaj spotkałem na ulicy sprawozdawcę [illegible] Rödla – przesyła Panu swoje ukłony.

Spodziewam się mieć wkrótce przyjemność oglądać kochanego Pana – bym miał wiele do opowiadania – To dobra robota i rad jestem żem ~~[illegible]~~ spędził ten miesiąc w Berlinie.

Ściskam serdecznie
[illegible]
[signature]

Ja jestem mocno zdecydowany wystąpić z Ministerium – Niechaj dawać pióra mego i pracy na usługi polityki która obrzydła mi do szczętu – Nie potrafiłbym nawet [illegible] nadal szczerze i porządnie – [illegible] [illegible] [illegible] – Niechaj robi co chce [illegible] Potockiego
/.

de pension jusqu'à ce qu'il aurait mené
bien autrement la barque! Powtarzam ci
Drogi ale dzisiaj przyznać należy iż ~~a~~ miał
on dobry węch – i przyznaj że z Rosyą przyjaźń
by zapewne inne korzyści dla Francyi jak
uniżenie się Niedołęstwa do Austryackiego –

1878 13/7 Wiedeń. 175

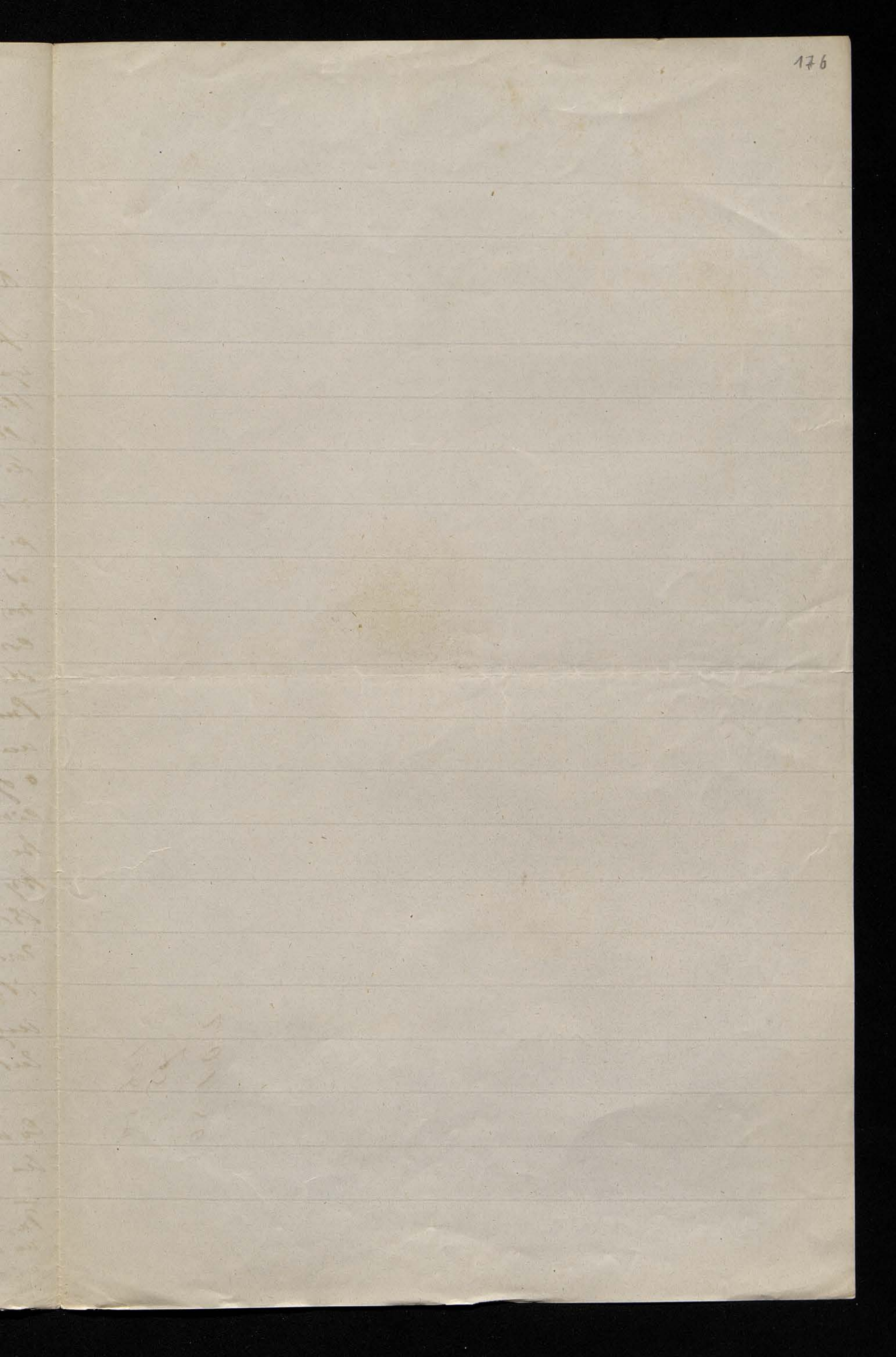
13 Lipca 1878. Wiedeń.

Kochany Panie –

Spodziewałem się zastać kilka słów od Pana – Nie, zastałem nic, nie wiem nawet czy otrzymał Pan depeszę którą mu z Berlina posłałem – Greta albowiem przytomna Mołka i [illegible] [illegible] nie zastałem.
Nie wiem także czy otrzymał Pan ostatni mój list z Berlina – Nie pisałem często, bo [illegible] być pisarz, których Greta [illegible] nie mogła wydrukować. Od niejakiego czasu, mógł Pan zauważyć że jestem więcej swobodny i [illegible] w swoich korespondencyjach – Ze [illegible] a [illegible] [illegible] z tej [illegible] skorupy w której żyłem przez kilka lat.
Proszę mi z łaski swojej napisać jakie wrażenie zrobiły na Panu i na opinii publicznej artykuły Dilatori o sprawie polskiej – Czy czytuje Pan Debaty? Moje listy i depesze były znów oznaczone literą U.
We wtorek muszę wyjechać na 10 dni do Paryża. Wyjeżdżam, i [illegible] chce się [illegible] ze mną [illegible] Konstantynopolskiej, mi listami i telegramami. Chciałem zaraz wyjechać później ale [illegible]. Czy nie mógłby i Pan przyjechać do Paryża. Dobrze by było gdybyśmy się mogli gdzie zjechać i pogawędzić z sobą –
Zatrzymam Panu koszty telegrafu – wynoszą 198 marek 80 pf.
23 kartek po 20 pf 4 — 60
203 — 40.
Co stanowi 122 fl. a koszt z Wiednia 1 fl 75. Razem więc 123 fl. 75.
Na to odebrałem 100 fl. –

Uściskam serdecznie kochanego Pana
[illegible] życzliwy sługa
[signature]

Proszę zwrócić uwagę Potockiego na moje listy w Dilatori – Chodzi mi o to.

126 50
75
201 50

RECOM:

177

WIEN

WIEN

10 kr. 10 kr.

184 Hochwohlgebor

9102

Herrn Ladislaus

Łoziński

in Lemberg (Galizien)

Redacteur Gazeta Lwowska

LEMBERG
14
7
10. A.
8
LWÓW

1878 16/8 Wien 178

16 Sierpnia 1878 r. Wiedeń.

Kochany Panie.

Dzisiaj rano przyjechałem do Wiednia
Miałem zamiar dzisiaj jeszcze jechać
do Matki, ale mi przełożeni wszy-
scy na urlopie — cały zarząd,
muszę tedy czekać aż spodziewam
się dostać kilkudniowy urlop pod koniec
przyszłego tygodnia.

Prosiłbym kochanego Pana o przysłanie
mi zaległych kilku guldenów za
depesze moje z Berlina — Paryż wyczer-
pał mi zupełnie, [illegible]
Panu o tem nie wspomniał.

Nie miałem czasu rozpatrzyć się jak
stoi rzecz w świecie politycznym
ale zafrapowało mię że wszyscy po-
wszechnie mowa — jest tak jakoś
„unheimlich" — Wyjeżdżając z Paryża
posłałem długi artykuł dowodzący że
dla istnienia Austryi potrzebny jest
/.

okupacyą Serbii - Nie wiem czy
idea ta znajdzie tutaj uznanie,
ale moim zdaniem jest to jedyny
sposób wyjścia z błota -
Rachuję na pomocy obietnicy wszystkiem
pomocników twoich Panu dobrodzieju -
Chciałbym się wziąć na serjo do tej
pracy. - Racz proszę mi wspomnieć
o mojej kandydaturze - W pamięci
mają najmniejsza urazę - Mojem
bratem wymieniam Potockiego, Lobla
i innych - Wybacz drogi Panie
Twoje natręctwo ale kiedyś był nim
i mojej osoba nie się na co przyda.

Wiecznie oddany i polecam
się Łaskawej pamięci
Pana życzliwy
[illegible]

Adres mój teraźniejszy –

I. Herrengasse No 7 – proszę nie mój do [illegible]

1878 21/8 sierp. 180

21 Sierpnia 1878.

Kochany Panie.

Jadę w piątek na kilka dni do Matki, do Hermanstad. Wracę pierwszych dni września — To ostatnia moja wycieczka w tym roku — Muszę odetchnąć świeżym powietrzem i kilka dni prawdziwie wypocząć. Jeśli Redakcya będzie mogła wypłacić mi wolumen kilka guldenów przed pierwszym września, proszę drogiego Pana wysłać takowe do Hermanstadt, pod moim imieniem adresując: chez Mme Bagieńska. Stanowisko Austryi coraz trudniejsze. Wszelkie Partye słowiańskie (Filipowicz, Rodicz, Jovanowicz etc.) wszystkie dziś już sprawy biorą do rąk — Austrya została na uboczu — Jeśli Węgry zdawali się zgadzać na okupacyę to jedynie dla tego że nie Austr. obiecała iż kraje te zostaną przyłączone nie do Austryi ale do Węgier

Gdy im Cesarz appliquerował mi rzeczy
~~[illegible]~~ więcej × × – Wszystko
poszło w wodę – I nie wiem jakim
sposobem Andr. będzie w stanie pogo-
dzić Węgrów z tą anneksyą słowiańską.
Czuje on to dobrze, bo w istocie zdaje
się już był podał do dymisyi (mówię
to Panu pod sekretem) Cesarz musiał
powiedzieć: Wollen Sie denn mich
noch mehr compromittiren, coś
w takim sensie, ~~[illegible]~~ i demisyi nie przyjęto.
Ale to pierwszy krok –
Zdobycie Serajewo ogłoszono tu wczoraj
z takim hałasem, potem się kosztowało
nas bardzo drogo – Ale na tem nie
koniec – Zdobędziemy wszystkie miasta
– wybornie ale wtedy zacznie się wojna
partyzancka, wojna w tym kraju
straszna, która nas zupełnie
wycieńczy i coś będzie na wiosnę –

kiedy przyjdzie do poważniejszej wojny
będziemy moralnie i fizycznie osłabieni.
Perspektywa smutna ale prawdopodobna.
Przy rozrywkach w Dworze zawsze silniej-
szej zostawanie się Serbii, i Ministeryum
bardzo correct. Napisałem był prze-
wczorajszym artykuł w Debatach
dowodzący że jedynym wyjściem jest
okupacya Belgradu - myśl ta nie
zupełnie do uznania ~~Aleksandra~~
bo niestale bardzo się skompromitowali -
Z tej uważam że ~~[illegible]~~ dążymy
do otwartego układania z Rosyą -
Konwencya z Turcyą dotąd nie podpisana
i musi Wiedniu, potem co zrobiło
w Serajewa, po tych okrutnych walkach
z muzułmanami, stało się zbyteczną
ale Austryacom zaległo w głowę, i ~~[illegible]~~
w tem stoi - Il faut - powiada-
que les choses se fassent en règle.
Il faut que la convention se fasse -

z punktu austryackiego uważam koniecznym by w jakiej bądź tylko formie a niezależnej ale to byłaby ważna pierwsza dla Węgrów –

Uściskam serdecznie

przywiązany

[illegible]

P. S.

Proszę nie zapomnieć o mojej kandydaturze – Cała moja przyszłość na tem zależy – a także z Potockiego zależeć będzie o pomyślnej [illegible].

1878 21/9 Wien 182

21 Września 1878 r. Wiedeń.
I. Maximilianstrasse 9.

Kochany Panie – Pan mnie napełnił
zawiadomieniem – wiemy że się rozejścia ale
słów parę, na to znowu mi czas zwyczaj-
tak drogiego nie było. Prosiłem pana
P. Hilarego o rozkaz mowy – żeby dotąd
tu mi ... odpowiedzi – chociaż nie był
Pan przysłał materyał do projektowanej
mowy o Królowej Maryi –
Pomimo to wystąpiłbym dziś z mową
taką – Wiele mi zależy na tem aby
wiedzieć jakie panują usposobienia w
kołach polskich względem stanowiska.
Czy korzystać z tego czy nie – czy
uważają go popierać w delegacyi czy –
Wszystko zależy od tego zdania – Los
stanowiska w łonie polskiej delegacyi –
Powiedziałem to bez przesady – stronnictwa
wszechkonstytucyjne postanowiło oddalić
tego ministra i jeśli mu położy podatek
zabrać i złote i duchem stanu. jak każdy
przyjaciel, nie wiem – Dunajewski /

wiem, że kiedyś agitował za Austryą-
Gołębiowski, był redaktor Ojczyzny, brał
od Galicyi także w tym celu - ale czy
ma on jakiś wpływ.
Śmiesznem by było gdyby polscy ucho-
dźcy dzisiaj utrzymywali człowieka, który
nic dla nas zgoła nie zrobił, jeszcze
jakby drwiący w [illegible] obietnicę nie
dotrzymał, i pozwalali gościć mu, dziś
i pomiatowała polakami dla tego aby
tym łatwiej [illegible] zachodniej(?)
Rosyi - Kiedy raz gdy mu chodziło o
to aby nieprawidłowości wyjścia,
niezbędnie nieprzyjaznej polityki, wypłacił
kilku Polaków na portrety - Tym sposobem
biorąc nie był dotąd w Galicyi i tym
sposobem na uzyskanie dworu Petersburgskie-
go stało się wiele [illegible] dla nas przyszłych
reszty - W sprawie Memorandum polskiego przyszłości
najkorzystniej - dyskredytował on ile
mógł, - wysłał umyślnie do Stefana Potockiego który
jak powinien był utajemniczony do

183

tej rewolucyjnej machinacyi. Pomimo
to polityka jego była niedawno przyjazną
do łączności z Rosyą – Że w Petersburgu
cieszą się z tego i chcieliby wielkiemi
sprawami wypowiedzieć ustąpienie
Galicyi dla Austryi, to rozumiem
ale nieprzyjaznej jak Austro-niemiecko
Austryaków tego rozumieć nie chcą
Hauer, mnie wcale nie intrygują
[illegible] tego. Spodziewać się zgodnie
tego czasu i dla tego pozostawanie
się [illegible] niezależnym jak
Polacy mogą go popierać – Zawsze
prawdę mówię – liczy nie napisać
bez ogródki – Czego się mamy spodziewać
i czy prawda że z Gimnazjalnych
jak tylko pewne nie mamy?
Z wszystkiego i ze mnie niekontent-
prawda że Opinia publiczna we Francyi
ignoruje go zupełnie, a przytem Panu
to wolno ale wiadomości inni znam
serca? Niektórego dnia ratuje Drugiemu

Tennenbergowi i Ludwikowi – Ten ostatni
rozsiadł się tutaj i panuje jak król –
Utworzono nowe biuro czysto węgierskie
z Ludwigiem (był redak. Tagespost) na czele
i czterema nowemi węgrami z których
dwaj – honwedzi – Abonują wszystkie węgierskie
dzienniki o których egzystencyi nie śniły
nawet dotąd niemcy nie śnili – Piszą od rana
do wieczora korespondencye ale wszystko
to na nic się nie przydało – Pester Lloyd
próżnuje i wali dzień w dzień takie
artykuły z Andrassym aż krew w
piętach stygnie – Drobiazgowe poprzeplatane dzienniki
piszą wspaniale wolnie [illegible]
panegiryki, porównywujący Andrassego
nie tylko z Moltke i Talleyrandem, jak
Verdict der Thatsachen, ale z Mac Mahonem,
Gambettą i Kawurem ale właśnie
te gwałtowne pochwały wywołały okrutną
reakcyę i powonie dziennikarstwo na partyi
dzisiaj i owo biuro prasowe i Andrassy w
upadł dotąd niemiany – To są wszystko
przedśmiertne drgawki – C'est une agonie
et une agonie affreuse. –

ad 21/9 78

184

Polityka teraz na drugim planie -
niewartoby opisać Wiedeń - powiedz
że jest celu - Cichociemni powinni by
li chodzić o Bułgarji - Rosyanie
nie mogą i nie chcą cofnąć z tamtego
swoich wojsk na wiosnę, en d'autres
termes ils veulent ~~zabr~~ garder
la Bulgarie a nam pokazują palcem
Saloniki - To znaczy że oni pi-
nają Bułgarji a my powinniśmy im
zabrać Saloniki - Projekt nie został
odrzucony - pewnie niemiecka [illegible]
[illegible] i z ministrami rosyjskimi [illegible]
[illegible] z myślą że Rosyanie zostaną w
Bułgarii dłużej - niż [illegible].

1878 27/9 Wiedeń

185

27 września 1878 r.
Wiedeń.

Moja droga Pani – Przynajmniej dziesięć razy odczytałem list pański – gdybym był pisać umiał, przysłałbym [illegible] – To nie komplement – Ja chowam każdy pański list jak relikwię ale dzisiejszy jest perłą – tyle dowcipu, trafnych i głębokich poglądów!
Mnie zwracamy o nas brebi – Obowiązkiem pańskim jest zapamiętać innych deputowanych gdyby chcieli dać (wotum zaufania cyganowi) jak Pan powiada z [illegible] norki –
Galicya nasza dziś powinna do dotrzymania słowa, ale więcej nie powinna przemawiać za wotum i upokarzającem wycofaniem się, dla braku większości; ale kwestyę zaufania do hr. Andrassego powinna wyzyskiwać i dać mu wotum nieufności!
Ze stanowiska polskiego, powtarzam, nie widzimy więcej powodów popierania

/.

tego narodu a względy austryackie
popierania niemi ostatły [illegible] pi-
cokolwiek nie pozostały istnieć. C'est
tout simplement un homme inca-
pable, jak trafnie powiedział mi
niegdyś Kossuth, il n'a qu'une
seule qualité, c'est celle de savoir
garder sa place.
Dajemy teraz ukłony co cesarskie
a Austryakom co ustąpić. Może
uważaj na kredyt i dni wolnym wszystkie
Jesno mi ~~[illegible]~~ Upraszam
mi dowodzone. Upraszam Pana żeby
Austr zostało pewnie przy Lat u stereo
spraw zewnętrznych toby nas wyleczyć
posługiwał dla drugiego mocarstwa a raczej
dla Rosyi, bo cały świat teraz w dobrej
wiary służeniu węgrom chcą Moskwie.
Została chwila dla nas uważenia na
niego i nie powinniśmy jej tracić.

Kwestya osobista gra tu podrzędną
rolę — Czy Potocki, czy Trautmansdorf,
czy ktoś inny, czy Filippowicz wszystko
jedno — Gorzej nie będzie bo być niemo-
żliwe — sytuacya kwestya w obec Niemiec
i Rosyi powinna się wyklarować —
Powinniśmy wiedzieć co nas czeka w
przyszłości i do tego się stosować —
Z osób na dziś być państwo żadne
nie może.
Dobrze by nawet było usunąć coś
w tym względzie i uznać na węgrów —
ci co dowiedzą się wyższej przyszłości na-
ci dawaniem porządnej dzisiejszej prze-
mianie — To głupi — Polityka jego
w zasadzie była zła — tracą już była
obalić ~~—~~ ^z początkiem^ to co dzisiejsze ucho i jest
prostą konsekwencyą tego ~~x~~ czem
Panowie węgrzy zdawali się być
zadowoleni —

Rachuję na to że Pan w granicach możności zabierze głos i wyjaśni komu trzeba obecne stanowisko. — Jeśli ktoś był mi nieżyczliwy w dzienni[illegible] z parlamentu, to dziwię się — Ile bym to miał materyjałów, ile dowodów na poparcie tego co tu mówię!

Ściskam serdecznie rękę Pana i od [illegible] dziękuję za list Jej

[illegible]

[illegible]

P.S.

Trzeba coś w [illegible] pisać o p. Tarnowskim [illegible] mi Pan dostarczy materyjał —

Panu [illegible] moje ukłony —

[illegible] o komisyi [illegible] mi zapomniał.

187

Hochwohlgeboren

Herrn Ladislaus v. Łoziński.

in

Lemberg.

Redacteur der "Gazeta lwowska"

(Galicien)

LEMBERG
28/9
10 A.
78
LWÓW

1878 1/10 wrześ 188

1 Października 1878 r. Wiedeń.

Kochany Panie -

Dymisya Szella sprawiła tu głębokie wrażenie - Partya dworu - partya wojskowa będzie usiłowała utrzymać [illegible] - Dymisya Tiszy mogłaby przyjść za sobą chyba zwrot do absolutyzmu, bo w dzisiejszych warunkach żadne inne ministerium nie jest możliwe. Widziałem dzisiaj i Tiszę i Szella - są obaj oburzeni na ugodę i Andrassego którego obwiniają za brak energii. Pan wie już o co chodzi - Szell domaga się koniecznie aby ministerium wojny raz już powiedziało dokładnie jakich funduszów potrzebuje a Andr. nie chciał raz jeszcze do tego dążyć. Trzeba powiadają, raz już wyklarować sytuacyę, wiedzieć dokąd się idzie i poco się idzie - Co będzie można zrobić zrobię ale ani o 200 ani o 150 milionach słyszeć nie chcę - Na wszystkim zarobił. [illegible] - Zapewne więc ministerium wojny będzie w stanie zredukować konta expedycyi do minimum - od tego minimum zależeć będzie czy Szell a z nim i całe ministerium zostanie lub nie.

Światłowcowi: że tak prędko z Sejku
cy panowie wystąpili miało na celu
o ile mi się zdaje wpłynąć także na
Węgrów — uśmierzyć opinię publiczną
i zwabić głębiej dotrzymującym krzykaczom.
W każdym razie gorzko to kryje i trwoży
że się obracamy na wulkanie —
Tymczasem Andrassy robi nadludzkie
usiłowania aby zawrzeć konwencyę —
Partya niemiecka, intryguje w Austryi
przeciw konwencyi — w Petersburgu ma się
rozumieć z niby taktownej — Zerwanie
stosunków z Turcyą nastąpiłoby nas zbliżyć
do Rosyi — musielibyśmy zawrzeć z nią
przymierze i wkrótce przystąpić do drugiej
wtedy — partya wojskowa u nas do tego
tylko dąży — Tak że cała kwestya sprowadza
się do tego kto weźmie górę w Wiedniu —
Andrassy czy Panowie Rodziny i Comp.
Dla Andr. konwencya stała się niezbędną.
W oczach Europy, w oczach Węgrów, w oczach
dworu — Spodziewają się ostatecznego rezultatu
jeszcze w tym tygodniu — Safvet jest za
konwencyą a ostatnie wojenne wypadki
wpłynęły niezawodnie na jego stanowisko.

Przeciwnie wnioski nie umiem [illegible]
to wszystko skończy, bo rzeczy są prawie
równe — Wojskowi chcieliby dzisiaj dalej
trwać konwencyą tylko względem Nowo-
bazaru (i Mitrowicy) (nie wspominając o Bośni i Hercegowinie.
Czem podobno jest także tego zdania;
Andrassy także zmian przynosi —
Uważaj wypadło na nowo rokowania
prowadzić z władzami tureckiemi (Bojowemi)
Ściskam serdecznie Kochaną Panią
[illegible]
[illegible]

P. S.

Wyjazd jest bardzo chory — leży w
Tuchu — nikogo nie chce widzieć — to
stan jakiejś moralnej i fizycznej prostracji —
Doktorowie kazali się o życie jego obawiają —
Dawno mu przepisali hypochondrią!
Hr. Karolyi jedzie do Berlina na kilka
dni tylko — aby wyjechać pomiędzy tamtemi,
uporządkować sprawy i porobić pożegnalne
wizyty —
o Kancelarii dotąd nic nie wiadomo — Wizyta
[illegible] wielkiego nic — i Andr. w ambarasie co
z tym fantem zrobić. Mniej więcej Haymerle
pojedzie do Berlina — Kempten i p. Löwenthal
chce się na gwałt Paryża —

Ale wypadek drugiej stronnicy
mi; powiedział że Potocki przyjdzie na
tyś miejsce – Czy nie macie go tam więcej?
Warto by wiedzieć co się tam Tarnowski
Hrabia ~~o tem~~ myśli o tem wszystkiem.

1878 20/11 190

20 Listopada 1878.

Mój drogi Panie Dobrodzieju,

Przesyłam Panu bardzo pośpiesznie pisany list
o Czerwonej Księdze ale lepiej to jak nic.
List ten, jeśli jemu za wcześnie drukować,
proszę przetłumaczyć dosłownie, jeśli się przyda
bo osobno dla Pana piszę –
Historya Lwowska narobiła tu wielkiego hałasu
i zniszczyła wpływy Potockiego –
Delegacya polska stawia się bezwzględnie
i Andrassy jutro nie pewien – Nie pozwoliło
wprowadzić żadnej jemu zmiany ale bodaj
czy wszyscy będą wotować za Andr. a soli-
darności w Delegacyach nie ma –
Siedzę tu już 2 tygodnie – roboty wiele,
pogoda pyszna, życie wesołe i czas mi
nie upływa a już niedługo, da Pan Bóg
zawitam do Państwa. – Ściskam serdecznie

[illegible]

Pieniądze odebrałem – dziękuję.

Pest 25 Listop. 1878.

Drogi Panie [illegible]owi,

Nie pisałem i nie telegrafowałem do Pana bom się dowiedział że Hilary został uwolniony dla tego do Pesztu wyjechał – widziałem się z nim i powiedziałem aby do Pana osobiście przychodził a wszystko co wie by Panu opowiadał a tym sposobem będzie Pan i wierniej i dokładniej poinformowany.

Posyłam dzisiaj Panu 3 exemplarze broszury (o Węgrzech) którą tylko co wydałem – Proszę jeden exemplarz ofiarować w moim imieniu Jego Excellencji Alf. Potockiemu, jeden przeznaczyć Panu Löbl a jeden u siebie zostawić – Przyda [illegible], bo papier – przyjdzie; wyborny – [illegible] [illegible] proszę bardzo o napisanie o tej broszurze artykulik – Jest ona wyrazem [illegible] Tisy i prosimy [illegible] w moich [illegible] wypatrywać – Nie chciałem dać swego imienia bo bałem się aby nie wyglądało to pretensjonalnie, ale widoczny był jeśli prosić o tem [illegible] i [illegible] mój Pan – Zawsze [illegible]

nus! Przyznaję, że chodzi mi o to –
prócz tylko o krytykę w politycznej a
nie literackiej rubryce.–
Jesteśmy wszyscy wielkich wypadków.–
Myślę, że Austr. otrzyma jutro w plenum
większość, ale co potem – Herbst i inni
arcykonstytucyjni, którzy usunięt ich
upadni, gotowi wyjść z Delegacyi i zaprotestować.– To byłby jeden wielki skandal.
Mówiąc otwarcie lepiej by było gdyby Andrassy
przystał by raz na niemożności, oświadczył
na przy [illegible] ~~[illegible]~~ Delegacyi, zwołał
radę państwa i podał traktat berliński pod głosowanie – Byłoby wiele [illegible]:
któżby ostatecznie rada państwa
nie [illegible] go w całości, i tem
zadać [illegible] Herbstowi i kompanii lub
doprowadziłaby opozycyę ad absurdum,
Co także byłoby w tej chwili [illegible] na zewnątrz [illegible]
[illegible] jutro!

Polecam drogiemu Panu [illegible],
[illegible] mój [illegible] i [illegible]
[illegible] [illegible] życzliwy [illegible]

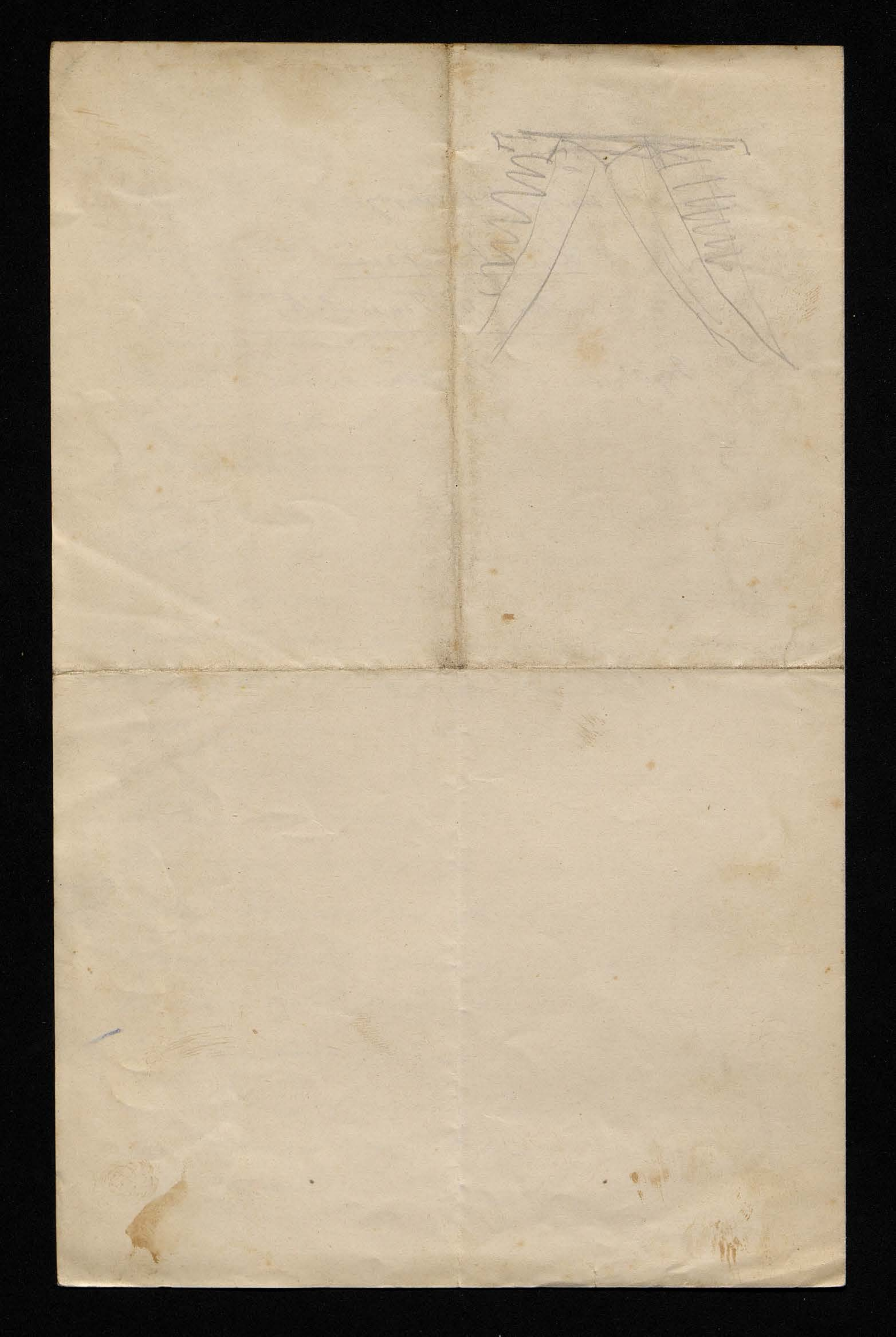
193

Tytuł mojej broszury =

La Hongrie

des nationalités

Wydana w Paryżu.

1878 10/12 wiec 194

Wiedeń. 10go Grudnia 1878.

Drogi Panu Włodzimierzowi,

Wczoraj dopiero powróciłem z Pesztu – nie pisałem z tamtąd bo widziałem jak słowami Hilary do Panów przybył – teraz zapewne chcę Panu skreślić w kilku słowach całą sytuacyę i stanowisko obecne Andrassego. Cygan jak pan powiada – z twarzą Horki odniósł nie zaprzeczenie zwycięstwo ale tylko w liczbie – Cała massa inteligencya, ludzie myślący, najlepsi oratorowie i najtęższi politycy – wszystko stało i zostało po stronie oppozycyi – Tryumf to więc liczbowy a nie moralny i skutki tego wkrótce się pokażą – Jabym nie życzył Andrassemu odnieść powtórnie podobne zwycięstwo i nie raz jeszcze do czynienia z podobną Delegacyą – Do nowa obiera wodę nowi – Za kilka miesięcy zbiorą się na nowo Delegacye a co wtedy pocznie Andrassy. Jedno z dwojga: Albo Rosya dotrzyma

/.

głównych warunków traktatu berlińskiego
i wycofa wojska swoje z Bułgaryi, albo
Austrya kładzie taką wagę na ten traktat
będzie zmuszona wystąpić z orężem w ręku
i zmusić Moskwę do wypełnienia ~~jego~~
tak solennie powziętych przyrzeczeń —
Jak w jednym tak i w drugim wypadku
będzie się należeć Andrassemu palma
honoru i sławy — Madziarzy nam zostaną
na wieki wielkim dłużnikiem — Ja zaś
jestem przekonany, i mam ku temu
powody, że ani jedno, ani drugie nie
nastąpi — Ani Rosya dotrzyma traktatu
ani Austrya nie wyda Rosyi wojny —
Już dzisiaj przebąkują o prolongacyi terminu
oznaczonego traktatem dla Bułgaryi —
Pytam więc co wtedy pocznie Andrassy —
Do tego przyjdą się brudne interesa jego w
Węgrzech — Tisza jedyna jego podstawa,
jedyny punkt oparcia i parawan i /.

parował coraz się bardziej chwieje —
Przy dyskusyi nad adresem otrzymał był
większość 22ch głosów ale mniejszy teraz
odebrał ministrów i miejsce Staats-se-
kretarza — W chwili gdy wypowiedział pro-
gram swój w klubie lewicy, odpadło
mu 8miu przyjaciół ale takich
jak Wahrmann i inni Horwati — Ci
nowi dysydenci stoją zupełnie na uboczu
ale przejdą niezawodnie do skoalizowanej
opozycyi (Vereinigte-Opposition) —
Alb. Apponyi, utworzyć wielkich zdolności,
zajmuje już dzisiaj nader wybitne
stanowisko, ale sam przez się nie zdoła
obalić Tiszy — otóż dla tego stara się
o przymierze z Szellem, dzisiaj bezwzględnie
najpopularniejszym człowiekiem na
Węgrzech — gdy mu się to uda, stara
gwardja Deakistów stanie niezawodnie
po ich stronie a wtedy Tisza nie utrzyma
/.

się i jednej godziny — Do tego idzie i dojść musi — Okupacya jest i wtenczas niepopularną w Węgrzech. — A jeśli Tisza upadnie, kto będzie bronić, ochraniać i popierać Andrassego w jego Magyarorsag. Perspektywa jak Pan widzi nie do zazdrości — Nie dziwiłbym się wcale, gdyby Andrassy po skończonej delegacyjnej sesyi et après avoir battu ses ennemis sur toute la ligne podał się sam do dymisyi — Nie chcę wchodzić w to czy ta dymisya przyniesie dla kraju pożytek lub stratę, ale osobiście dla Andrassego jest to jedyny punkt wyjścia — Jeśli nie pójdzie dziś z własnej woli to za kilka miesięcy będzie zmuszony pójść przez wolę obcą. —

Czy otrzymał Pan moją broszurę? Co powiedział o niej Pan? Dla czego nic nie było o niej w Gazecie Narodowej? J'y tiendrais tellement! Mówią o pierwszych dwóch częściach, że trzecia jest tylko blagą — bijmy się w piersi i mówmy mea culpa

O nowej polonii wielebym miał do powiedzenia, ale zostawiam to do dalszych pogadanek — bo trzeba zawsze co zmienione przyjechania do Lwowa podczas karnawału.

Ściskam serdecznie Dłoń Jego Pana i polecam się Jego łaskawej jak dobrej pamięci.

196

Hochwohlgeboren

Herrn Ladislaus Lozinski

Redacteur der „Gazeta lwowska"

in Lemberg (Galicien)

Redaction der „Gazeta lwowska".

LEMBERG
5
3
10.4.
79
LWOW

1879 3/3 Wien 197

Wiedeń. 3 Marca 1879.

Kochany i Szanowny Panie -

= Heu, quorum pauca de amicis memoria - !
Wprawdzie nie zasłużyłem na więcej względów i nie mam przeto prawa narzekać, ale taka już ludzka natura - Pod jednym względem wszakże mam rację - kto tak ładnie pisze jak Pan, powinienby i od rana do wieczora pisać - Dla mnie, doprawdy, każde pańskie pisemko to święto - i dla tego niegodziwie mnie pozbawiać tych słodyczy.

Ile się to nowego stało od czasu jakeśmy się nie widzieli - Ubiegły rok był dla mnie bardzo nieprzyjemny a i teraźniejszy smutno się rozpoczął - Śmierć biednego i poczciwego Szujskiego zupełnie mi popsuła szyki - Wszystkie moje projekta wzięły w łeb - Robiliśmy z nim razem plany, chciałem wstąpić do redakcji pisma pod jego kierownictwem, ułożyliśmy się byli względem nowych stosunków z francuskim dziennikarstwem, w połowie Stycznia miał tu przyjechać do Wiednia, u mnie zamieszkać i został tu przez miesiący, aż raptem umiera.

spodziewanie

./.

w świcie, nadeszło uwiadomienie o jego
samobójstwie – Do dzisiaj jeszcze nie ochło-
nąłem z wrażenia – Myślałem że biedny uciekł
z Paryża i schronił się gdzie w Pirenejach
lub południowej Francyi, bo raz już, kilka
lat temu uciekł był i pamiętam że na
próżno szukaliśmy go w tem, po dwóch
miesiącach wrócił sam i pokrzepiony
na siłach do Paryża – Tym razem niestety
wątpliwości – Zwłoki jego znaleziono o
kilka mil od Paryża – To okropne – Nigdy
jeszcze nie uczułem tak mocno czyjejś śmierci
jak tego biednego [illegible]. On był od kilku
lat moim mentorem – Jeśli mi się powiodło
w zawodzie dziennikarskim, to zawdzięczam
jemu jednemu – Stosunki moje z paryskimi
dziennikami to samo – Teraz jestem jak
bez ręki – Nie wiem jeszcze co z sobą zrobię –
Wziąłem dymisyę i jestem wolny – W
połowie marca pojadę do Krakowa aby się

widzieć z Koźmianem i z hr. A. Potockim. Ponowię swoją kandydaturę, chociaż nie mam nadziei i nawet przyznam się Panu wielkiej chęci zostania wybranym. Zwłaszcza to dla tego że o tem wszystkim mówiłem, a raczej o tem mówiono. Mnie zaledwie 30 lat, nic więc nie stracę — nie dziś to jutro. Potem zapewne wyjadę na parę lat do Paryża, na miejsce Wyżyckiego. Pobyt dłuższy w Paryżu nie zaszkodzi mi wcale. Wejdę w bliższe i osobiste stosunki z fr. dziennikarstwem, poznam wielu ludzi i będę się dalej kształcił. Paryż pod tym względem jest jedynym miejscem na świecie. Kto chce pracować nad sobą nigdzie nie znajdzie tyle środków i tyle [illegible], co w Paryżu. Mawiał mi to często Wyżycki.

Będę w Krakowie, zbiegnę na parę dni do Lwowa, ale to tylko aby się z Panem widzieć.

Nie uczył mnie drogi Panie aby tak wszystko
złotem pisało i list mój na niczem nie skoń-
czył. Mam prośbę i to dość ważną - Proszę
mię łaskawie wysłuchać:
Od roku prawie pracuję nad zbieraniem
materjałów do broszury, która ma służyć
dalszym rozwinięciem mego berlińskiego
memorandum, oraz odpowiedzią na broszurę
prof. [illegible] uniwersytetu Semonenkowa - Wy-
grzebałem w archiwum, w bibliotece publicznej
i u prywatnych nader ciekawe i ważne noty-
cje - Chcę teraz przystąpić do pisania -
Potrzebuję do tego statystycznych danych o
Galicji - o szkołach, handlu i przemyśle -
Ludwik Wodzicki z którym o tem mówiłem ra-
dził mi abym się udał do biura statystycznego.
Pan był łaskaw ofiarować mi niegdyś swoją pomoc
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] - Pan bliżej [illegible]
i wie co się tam dzieje, proszę mi nakreślić
w krótkości swoje osobiste uwagi o ruchu
umysłowym w obydwóch krajach - i w ogóle

2/ do 3/3 79

199

wszystko co Panu wpodrzi na myśl. Z tem co dostaniemy w biórze statystycznem i z tem co mi Pan ostatni przysłał a co jeszcze mam u siebie, będę mógł rozpocząć pracę. Chciałbym skończyć takową w końcu kwietnia a najdalej w połowie Maja. Miał bym po francusku a potem przetłumaczymy to na polski język. Proszę na miłość Boską i ludzką nie odmawiać mnie swojej pomocy a Bóg zapłać Panu że będzie ze mnie kontent.

Polecając się łaskawej pamięci, ściskam serdecznie drogiego Pana

Pana życzliwy

[signature]

1879 19/3

200

Wiedeń. 19 Marca 1879.

Kochany Panie,

O Austryi można powiedzieć to, co niegdyś powiedział Mickiewicz o książętach Czartoryskich i o Stanisławie Auguście: „ils étaient fatalistes, parceque, tout en appuyant leurs systèmes sur l'habileté politique, ils avaient placé leur espoir dans des puissances dont ils ne pouvaient pas déterminer les mouvements, dont l'action était pour eux un mystère incompréhensible. A chaque instant, ils avaient un arrêt de la Cour de Prusse ou une dépêche de la Cour de Russie, qui venait comme un Deus ex machina, comme un fatum, bouleverser toutes leurs combinaisons."

Pisałem Panu o wielkich projektach naszego Madziara i nie wątpię dziś, że tak było w rzeczywistości, ale dowiedziałem się raptem, że w Berlinie nie są bynajmniej tak dalece przychylni tym projektom jakby się zdawać powinno. /

Bismark popchnął nas w tę stronę;
niema wątpliwości, ale zrobił to w nadziei
że w ostatecznym rezultacie Rosya pogodzi
się z Austryą. Dzięki czy to niesłychanej prze-
zorności naszych mężów stanu czy też fatalne-
mu zbiegowi okoliczności rzeczy inny wzięły
obrót. Teorye szkoły Manchester wzięły górę-
[illegible] sąsiedzi zasmakowali w niej i gotowi
byli, tak sobie jarmarkowym sposobem, po
kawałeczku przeszachrować i przehandlować
cały półwysep bałkański. Rozumie się, że i
tą drogą zamierzałoby przyjść nareszcie do
sprzeczki i do bójki, ale Bóg wie kiedy, w
dalekiej przyszłości. Tymczasem stosunek nasz
z Rosyą mógł przybrać rozmiary zbyt wielkiej
przyjaźni i serdeczności - Powiadam zbyt wielkiej
mniemaniem Bismarka. W Wiedniu przenoszą
przyjaźń z Rosyą nad przyjaźń z Niemcami;
to naturalne, ale dla Niemiec niebezpieczne
i oto są powody dla czego w Berlinie raptem
rozdąsano się na Andrassego i dano mu nauczkę.

Andrassy znowu niepokonany w swoich
zapędach, gotów był rolę nowego ustępstwa po za
obręb traktatu berlińskiego i to zwróciło [?]
baczność Bismarka. Z Berlina oświadczono iż
traktat musi być wypełniony do joty –
pokazuje się iż Bismarck en a fait une question
d'amour propre. Jednocześnie gabinet angielski
oświadczył się z tego się z owego iż pilnować
będzie ścisłego wykonania wszystkich warunków
traktatu. Na to w Wiedniu, jak powiada przy-
słowie, on fait bonne mine au mauvais jeu.
Z Petersburga to samo – okoliczności wszakże [?]
bardzo się zmieniły i jeśli dzisiaj, o czem
wątpić nie wypada, Rosya wykona skromnie
i cicho warunki dla niej surowe, to ze
zgodą et en amitié avec nous, porozumiewamy
się względem piętra – Rumunię pod tem iż
przyjdzie zapewne do jakiejś potajemnej
[illegible] ugody między dwoma gabinetami.
O kwestyi Batum i t. d. wyprawiać [illegible]
/.

odlecim nowy - W przeszłym tygodniu
przyjechał do Wiednia nowo mianowany
poseł turecki Edhem Basza - To zacięta
sztuka, ten sam co to na konferencyi
konstantynopolitańskiej, gdy Bourgoin,
poseł franc. zaczął głośno powtarzać przez
oklepanych już wtedy bulgarian atrocities,
zawołał zaperzony: Je m'étonne vraiment
d'entendre un pareil langage de la part
d'un Français! Ce n'est pas vous qui allez
nous donner des leçons - nous n'avons eu
pourtant pas eu ni Dragonnades, ni St Bar-
thélemy ni commune!....
Nominacya Busza konsulem niemieckim
w Bukareszcie jest takim ciekawym faktem - To
powiernik Bismarka, któremu wielkich zdolności -
Z tego widać jaką wagę kładą Niemcy na
tę posadę - zapewne potrzeba wymaga pilno-
wać i śledzić z bliska pana Andrassego -

202

2/ do 19/3 79

Zatym rozumie że nie będę mógł przyjechać tak prędko — w takim razie odłożę moją przejażdżkę na później — A czy kochany Pan na długo Lwów opuszcza? Proszę mi dokładnie napisać a będę się stosował do jego powrotu — Z pobytu mego we Lwowie nic zgoła sobie nie obiecuję — Mam inny projekt i zdaje mi się lepszy o tyle że prędzej mnie przyprowadzi do celu — Czy widzi się Taaffego i Stremayera, ale widzi czynnie nimi nie dysponować? Proszę mi odpowiedzieć otwarcie na to pytanie — Z panami tymi jestem w bardzo dobrych stosunkach — oddałem im już pewne przysługi i pracuję dla nich we francuskich dziennikach — nie pobierając za to żadnej płacy nota bene. Ci panowie mnie potrzebują i dali mnie do zrozumienia że gotowi mi pomóc w wyborach, bośmy o tem mówili — Nie prosiłem ich jeszcze o to, bo nie wiem czy ta pomoc nie zaszkodzi — Awansy to samo życzy sobie abym został wybranym i pewnym jestem x.

z mi w tym względzie dopomóc —
Nikt zatem mi nie oprócz Pana – Pan
zna wybornie galicyjskie stosunki – Proszę
mi więc zechciej napisać co mam z tym
fantem zrobić i ~~jakim~~ w jaki sposób z
tych Lwowskich usposobień tych Panów
skorzystać. —

Na miłość Boską proszę mi przysłać
przed wyjazdem notatki statystyczne i to
o co Pana osobiście prosiłem —

A gdzie przysięga? a gdzie twoja swada?
Wszak kto przysięgę naruszy,
Ach biada jemu! i za życia biada!
I biada jego złej duszy!...
Już dwa lata jakiś Pan kochany obiecał
mi przysłać wszystko czego bym potrzebował.
Stanąłem <u>wie der Ochs am Berge</u> z moją
pracą... Niech Pana wszyscy kaci!...—

Do widzenia, ściskam serdecznie
zawsze Panu oddany
[illegible]

W ostatecznym razie odłożę mój
przyjazd do Wielkiej nocy.

8 Kwietnia

1879?

203

Kochany Panie!

Udało mi się dostać tekst konwencyi nowej z Serbią — Pester Lloyd poda ją dopiero we Czwartek rano a więc i Pan będzie mógł ją podać we Czwartek rano —

Nowego nic nie mam. Dla jednej Tajemnicy to przełożenie [illegible] podobnej konwencyi względem Nowego Bazaru i wysłania niemieckiego korpusu do Rumelii. Ostatecznie przyjdzie się zupełnie ~~Rosti~~ kresem intrygi Rosyi — Austrya i Anglia są w zupełnej zgodzie co do okupacyi — Turcya to samo — Ale

/.

Sądziłem że projekt ten stanowczo
bardzo się nie udał, nie mając jeszcze
wcale w tej chwili szansy.
Z listu Króla widział Pan
że się Austrya po mału emancypuje.
Po owym słynnym liście Cesarzowej
Berlin który tłumaczy oświadczył że
Cesarz działał na własną rękę.
Dowiedziałem się wreszcie potem że Cesa-
rzowi ten odpowiadał najpełniej woli
i uczuciom zmysłowego monarchy.
Wszakże potem Króla przekonał owy
ksiąg - że w tym razie listu przypisuje

do Berlina z deklaracyą że Królo-
wa mi z własnego popędu - ale to nie-
prawda - kuku pani Królowej - on
się tu starował ściągnąć do rzekomo
danego z Wiednia.
Zdaje mi się, szanowna Przyjaciółka
dziś już wszedł do głowy ~~napisać~~
i rzec au plein fort - Powinni otworzyć
że przyjmuje mnie to dziecię. Cygan
ceu
(onuka, wyprosi w pole Bismarka! z d'autan-
tyczniejszym i zaczerwienieni takowe, gdyby
nieuprzedzeni byli, jak ktoś się rozpruwa
za pierwszem dotknięciem z łaskawej ręki
końcem niewinnego - Jedyna nasza
J.

wiadomo, co jemu wolno: więc tak
Austrya jak Rossya to wycofali się
ciemięzcowej z wolności wschodniej bo
zupełnie w błocie zagrzęźnie. Ach! aż
płakać się chce na widok płochości
która panuje tak w Wiedniu jak w
Petersburgu!...

Ściskam serdecznie

[illegible]

Cóż to mi Pan nie winszował?
Wszak tak per aspera ad astra!

1879 30/4 Wien

30 Kwietnia 1879

Moja droga Pani -

Jak błyskawica minęły te wszystkie uroczystości i te miłe chwile które mi sprawił w prawdzie towarzystwo! Wracamy na łeb na szyję wyjeżdżając z miasta i widzę stoję się nieme cichym i głuchym jak bywa zawsze z latem -

Nabyłem dzisiaj u jednego [illegible] portfelik bronzowy na drobiazgi, dowód twojej roboty i zupełnie odpowiedni do garnituru którego Pani u mnie kupił. Portfelik ten mi był używany tylko na marki pocztowe - Zapłaciłem 9 fl. i posyłam go Pani jednocześnie z tym listem - Gdyby się nie podobało proszę mi go zwrócić -

Mówił mi dzisiaj Klemens że Pani mnie posądza o to że ja Pana [illegible] [illegible] z [illegible] i to w [illegible] [illegible]. Ciom - Zapewniam Pana pod słowem honoru żem tego nie pisał do Ciom - Musi to być [illegible] innego korespondenta, [illegible] litery L. Czyż to nie tylko że Pani [illegible] mnie [illegible] za takiego [illegible] - Dziwię się oraz Kraszewskiemu że taki [illegible] [illegible] - Gdyby to jemu tylko w tem [illegible] [illegible]! J'en retirerais alors quelque bénéfice. Ale tak! Ta litera L w Ciom doprowadza mnie do rozpaczy - Kto to taki ten jegomość? - Czy nie /.

miał słuszność La Rochefoucauld powiadając
„Qu'il n'y a point de sots si incommodes que
ceux qui ont de l'esprit"....
Załączam przy tem dwa kwity z depesz wysłanych
do Gazety Lwowskiej z Peszta (w Novembrze zeszłego
roku) – na sumę 5 fl. 35 centów.

Ściskam serdecznie kochanego Pana

[illegible] życzliwy

[illegible]

P. S.

Wybór Batenberga sprawił tu nadspodziewanie
i niezrozumiale dobre wrażenie – powiadam nie-
zrozumiale, bo nie rozumiem jak Austrya mogła
być zadowoloną takim wyborem.
Sumarokow wyjechał dzisiaj z Wiednia – misyja jego
Panu wiadomo, zupełnie mu się nie powiodła.
Aleko Pasza wyjechał to samo dzisiaj wprost do
Konstantynopola – w połowie Maja ma [illegible] przybyć
do Philippoli.
Niemało Pana zapewne uderzy okoliczność, że oświadczenia
Chlumeckiego o tem że kwestya bośniacka zostanie dopiero
w jesieni debatowaną, zostały przyjęte niechętnie ze
strony parlamentu i ze strony prasy.
Pochodzi to z tego że oświadczenie to wyszło z koła konsty-
tucyjnego – jest to rodzaj paktu między nim a rządem,
aby nie przyśpieszać rozstrzygnięcia rzeczy przykrej i nie

[illegible]; się pod ~~[illegible]~~ wrażeniem gwałtownych debatów o kwestyi wschodniej niemniej burzliwych przy obradowaniu kwestyi Hercegowińsko-bośniackiej.

1879 21/5 Wien   207

21 Maja 1879
IV. Karlsgasse 18.

Mój drogi Panie -

Wybory się zbliżają - Nadeszła stanowcza chwila i trzeba mi albo wystąpić na scenę, albo dać pokój. Po ostatniej rozmowie mojej z p. Löblem, protomedykiem próbować muszę - Mi odrazu Brzeżany zbudowano - Rosenfeld stracił 11 lat temu, który dotąd zmienia został wybrany. - Jeśli więc to stać się ma, potrzebuję pańskiej rady i pańskiej pomocy - Słowami pańskimi mogę się tu wiele przydać - Pierwszych dni Czerwca przyjadę do Lwowa, chciałbym atoli aby Pan przedtem już ułożył mi plan jak mam rozpocząć kampanię - O wielkich powodzeniach myśleć nie można - Zastąpić mi jednak komitety w wschodniej Galicyi i potem wschodnia Galicya - gdzie to najpierwszej będzie gdy stanę w jakim bądź chłopskim okręgu wschodniej Galicyi: Ze chłopów lubię i znam dobrze ich naturę bo wychowany byłem na wsi - Mówię i piszę dobrze po rusku i po [illegible] wszystko - U nich mam kredyt a więc mniej lepszej potrzeba kwalifikacyi. - Polacy niczego mogli mi nie mieć przeciw temu, bo o ich sądzie mogę, chcąc o ich [illegible] popierać w ważnych sprawach politycznych kandydatów - Rusini zaś znajdą we mnie gorliwego a przytem pochlebiam sobie oględniejszego obrońcę swoich interesów niżeli pp. Kanała, Gołąb i tutti quanti.

/.

Panu powiem otwarcie że wolałbym zaraz być wybranym w trzech stronach niż w zachodniej Galicyi, bo tędy miałbym szerszy zakres działalności- Na ślepo skrępować sobie ręce i położyć ofiarą na ołtarzu solidarności koła wszelkie rozumowanie, wolną wolę i inicyatywę, to za wiele- Rozumiem że Loyoli sacrifizio dell' intelletto nie wiele kosztuje większej części nowej delegacyi, ale ja czuję że długo bym nie wytrzymał i prędzej czy później wyłamałbym się z pod tej subordynacyi- Wolę więc nie podejmować się tego. Mam nadzieję że w ostatniej chwili namiestnictwo lwowskie powie mi o tyle o ile będzie miejsca- Do tego mam na ten cel od dwóch do trzech tysięcy guldenów. Wprawdzie nie wiele, ale zawsze coś. Reszta polega na Panu, na jego przyjaźni i na jego cierpliwości.

Czekam z wielką niecierpliwością odpowiedzi
i ściskam serdecznie kochanego Pana

Przywiązany

[illegible]

Czy we Lwowie oprócz George nie ma innych hotelów - Georges wydaje się bardzo drogi-?

1879 26/5 Wien

209

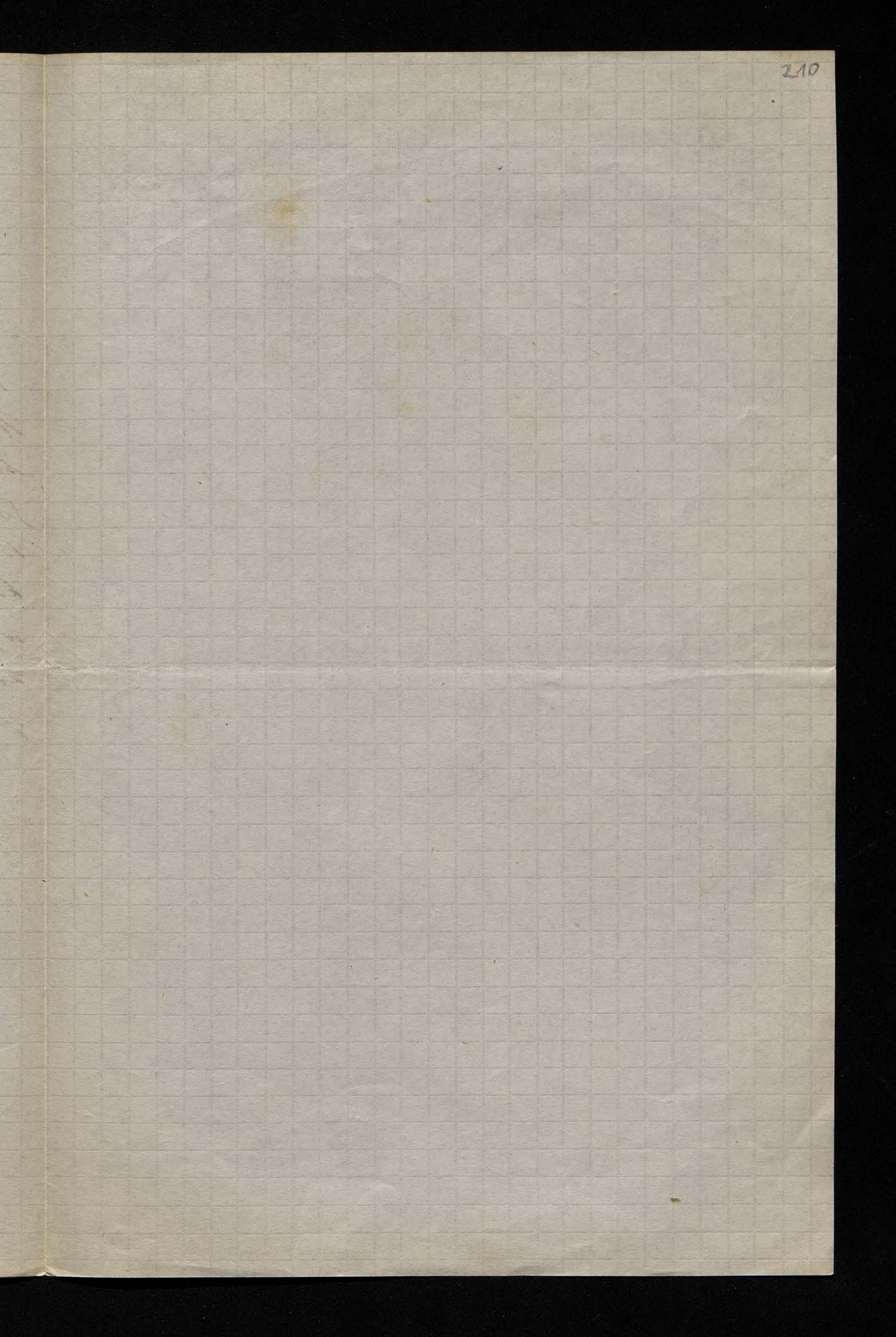
Wiedeń. 26 Maja 1879.
IV. Karlsgasse 18.

Kochany i Szanowny Panie,

Przesyłam na ręce pańskie list do [illegible] [illegible], bo nie mam jego adresu. Proszę z łaskawości swojej posłać mu zaraz ten list, — na wieś gdyby go we Lwowie nie było.
W sobotę rano jadę do Krakowa, zabawię tam kilka dni a potem wyjadę do Lwowa; tak iż w przyszłym tygodniu [illegible] [illegible] [illegible] Kochanego Pana. Pisałem także do p. [illegible] w sprawie mojej ewentualnej kandydatury.

Do widzenia, ściskam Kochanego Pana serdecznie
[illegible] życzliwy

[illegible]

1879 1/6 Kraków

211

Kraków 1 Czerwca 879
Hotel Saski.

Kochany Panie.

Na wstępie muszę dodać mnie
wszystko przyjemnie — Czytał
Pan zapewne interesującą korespondencję
z Krakowa do Dziennika pol.?
Jutro wieczorem jadę do Lwowa
wyłącznie aby się rozmówić z p.p.
Redaktorami Dziennika, i jeśli
potrzeba tego będzie, zbić ich zarzuty
a potem pomówię otwarcie z Potockim,
Zaleskim i Gołuchem względem mojej
kandydatury — Myśleć mogę tylko
o okręgu chłopskim we wschodniej
Galicyi — Tu był jakiś zamiar /

ale tem podobniej Potocki
przetrawił Skorzewskiego.
Jeśli Zaleski i Loble nawet
zechcą to przyjdą – nie ulega
to wątpliwości. W drugim dniu
wydam przez tysiące guldenów.
Stanę zapewne w hotelu Georgeum –
Pierwsza moja wizyta będzie do
kochanego Pana, bo mnie nie
dać pewne informacye względem
Dziennika polskiego. Tak i do
kogo wprost mam się udać –
Z tym nawet zginę, tobowiem będzie
tym tego dalej nie daruję –

Ściskam Pana serdecznie
Życzliwy sługa i przyjaciel
[illegible]

1879 24/6 wiem 213

Wiedeń. 24 Czerwca 1879.
IV. Karlsgasse 18.

Szanowny i kochany Panie.

Od czasu jak nie siedzę w biurze pracując i wolny jestem od rana do wieczora po ambasadach, mam czasem dużo wiadomości ciekawych, które posłałbym do Paryża ale które oddałbym także wszystkowi gorzej niż dzisiej — Czas nie jest w stanie, jak powiada, ponosić kosztów telegrafu, piszę więc jak często mogę ale zdarza się że telegraf wyprzedza moje listy, co jest rzeczą naturalną. Do Gazety Lwowskiej pisywać nie mogę, bo chociaż nie nabrałem jeszcze większej wprawy w polskim języku, to listy moje do Czasu wyprzedzałyby znowu korespondencye do Gazety — Dzielić zaś wiadomości na dwie kategorye i jedną posłać Panu a drugą Koźmianowi; trudno a nawet niepodobna bo jedna z drugiemi związane — Gazeta Lwowska wybornie jest redagowana, ale ciekawych i nowych wiadomości nie miewała — Czy więc nie chcielibyście abym do was telegrafował. Mógłbym posyłać depesze między 8 a 9ą wieczorem. Tak że z rana, siadając do biura, miałby Pan wszystkie ostatnie wiadomości — Ograniczyłbym się nawet tylko na tem, co się dnia dowiem, zostawiając resztę dzisiejszemu korespondentowi —
Rokiże Panu tę propozycyę mnie dawali ab — /.

najpierw dowieść Panu że radbym wyrządzić mu
w czem kolwiek przysługę, i cieszyłbym się gdyby
niemówiąc że Gazeta dotąd jest powiadomieniem -
Przytem nie kryję się z tem że wielki by mi było
zrobić pas grany, ale to nie przeszkadza i zrzekł
mi od Pana zależącem. Jeśli propozycya moja
będzie przyjętą, proszę do mnie zatelegrafować lub
napisać - Jeśli nie, proszę się bynajmniej nie wzdragać
i otwarcie powiedzieć że tego nie potrzebujecie.
Od czasu powrotu mego z Galicji jestem formalnie
obarczony pracą - Oprócz Debatów, mam dzisiaj
Temps a moje tak dwa dzienniki, naturalnie Temps
nie da się dowolnie roboty - Trzeba mi że w jesieni
będę miał osobny drut do Paryża i listy moje przy-
nie pisał a wprost telegrafował. Teraz się w
tym względzie porozumiewam z tutejszym telegrafem.
Niezmiernie uradowany jestem że Temps dostał się
nareszcie do mnie - To jedyny francuski dziennik,
który płaci wyjątkowo, bo tak jak Times.
Jeśli mi się uda zrobić umowę z ... przez
Hebrowa wzmiankom, to już z jednej tej gazety będę
się mógł porządnie utrzymać. Ale najbardziej mnie cieszy
zależnie mi na tem, że moje Débats i Temps mam cały

fragmenty pracy w szkicu i stosunku mej z rządem
przysłane tym sposobem mnie, korzystniejszą dla
mnie formę.
Co się tam dzieje z moją sprawą - Ludwik Wodzicki
pisał do mnie przed dniem że wszystko stoi dobrze.
Trwam ciągle w ciągłym [?] przyjaciołami od czasu
sejmu do Lwowa - ułożymy się wtedy ostatecznie
co do mojej posady. Ja tam czasem robię sobie
różne złote projekta.
Do Paryża wypisałem dwa listy o Galicji, których
się o ile mogłem do prasy [?] pobieżnie [?].

Żegnam drogiego Pana, polecając się Łaskawej
pamięci i dziękując mu jeszcze serdecznie za
tyle jego grzeczności.

Wierny sługa i przyjaciel

[illegible]

Panu Borowiczowa [?] ucałowania najserdeczniej i
za Łaskawe pismo serdecznie obowiązany jestem [?].

1879 5/7 [illegible] 215

Wiedeń. 5 Lipca 1879.

Kochany i Szanowny Panie.

Nie otrzymując żadnej odpowiedzi na mój list, myślę że albo nie doszedł tych parę słów albo że się Pan na moją propozycyę nie zgodził. Pomimo to wyprawiłem wczoraj jeszcze depeszę do Pana a dzisiaj drugą i jak ~~długo~~ przez kilka dni, które będzie coś ciekawego, będę Panu telegrafował et Pan więcej się dla pism continuować. Często trzeba niestety dobre wiadomości które nie zachodzi nic Panu przed nimi.

Od czasu powrotu mego do Wiednia zaszło kilka zmian w moich stosunkach. Najpierw byłem uwolniony od pracy w Nowej prasie. Zostałem na tyle w stosunkach, aby gdy się potrzeba okaże, to lub owo umieścić, ale nie mogłem pracować stale. Podobnie chcę potoczyć przed światem że się trzymają świętej tradycyi Ettingera, wziął na podbój co się wlizie. Cesarz to nowy artykuł, co raz to jakiś przetworzył, jakaś fałszywa wiadomość z Galicyi. Nie byłem w stanie przeszkodzić temu, plunąłem więc i wystąpiłem z redakcyi. ~~[illegible]~~ Nic wielkiego by to nas obchodzić mogło, gdyby Neue Presse była mniej czytaną po/

zagranicznej Austryi, ale wielu z innych
niemieckich a nawet francuskich pism przyzn
Dziennikowi jak to źle o nas bardzo tej mowy – i ile
złego nam ci kumplowie wyrządzają. Miał się zaraz
zmienić stosunki, ale dzisiaj nie mogłem tego
przenieść. Redakcya bowiem długo się nie obejdzie
bo niemożna dokumentów z tutejszej ambasady ani
z Ministerium, ukazuje ~~ta~~ jest na własne źródła
a ~~[illegible]~~ te ~~[illegible]~~
są bardzo niezgrabne – tutejsza ambasada i nie więcej.
W kwestyi niemieckiej donosi ci, nie mogę twardego
względu politycznego, tylko niebezpieczne stanowisko,
i dowodnie zupełnie Golos nie cytował był Nowe, prawie
aż w względzie na wybory w Galicyi. – Z jednej strony
podnosi Rusinów, z drugiej nam błotem na
niemiecką Albanię, jednym naraz nie przyjazny Rosyi
nie potrzebuje bezwzględnie, a wszystko to dla tej
idei niemiecko-kulturnej ~~[illegible]~~, z przyprawą liberalizmu
pruskiego i kosmopolityzmu żydowskiego.
Nie spodziewaliśmy się aby dyplomacya miała
tyle do czynienia w tych zwyczajnie paskudnych
czasach. Kwestya egipska ciągnie długo jeszcze

były na porządku dziennym. - Pierwsze akt dalm. Komisarzowi dla Anglii tyścią w górze i porozumieniami z Francyą w Egypcie, skłonił to zapewne gabinet londyński do zajęcia innego ~~[illegible]~~ zdecydowanego stanowiska w kwestyi greckiej. - Drowanie postępowaniu Anglii było dotąd główną przyczyną opieszałości z jaką się posuwały rokowania z najdelsze tureckim. Zaciśna zostanie przez Turcyą. Jeśli się kwestya grecka wkrótce rozwiąże, a ewakuacya Bułgaryi przez Rosyę skończy się w danym terminie, to można będzie powiedzieć że traktat berliński został wykonany w głównych zarysach. Demontowanie i zwalenie fortec tureckich się zaczęło, a i są też tego warunki że owa gotowość Rosyi tłumaczy się tem, że notujemy Europie pilnuje w kwestyi egipskiej nie same już więcej rachować na uprzejmości i względy tej Europy et procedure sur piéce et mano par ici a la mercy.

W kwestyi egipskiej dotąd nic nie przedsięwzięło. Pierwsze kroki wolą Francya i Anglia ufundamencie noty tureckiej, ~~[illegible]~~ wystawionej powrócenie fermanu 1873 r. Celem niewątpliwie będzie wyzwoleniem jakiejś kombinacyi, która niewątpliwie

urzeczywistnią stracone prawa.

Francya coś bardzo energicznie występuje — czy nie za wcześnie i czy nie chybi celu. Wszystkie nasze francuskie konkordaty takie kroki polityki zewnętrznej — P.p. Waddington chce widocznie odwrócić opinię publiczną od spraw krajowych — chce zdobyć laurów ~~dla~~ na polu dyplomacyi, aby przez uczone ... Republiki d'un prestige qu'elle n'a pas.

Kwestya grecka, sprawa egipska do tego stopnia aby nie rozumieć jaki ma Francya interes iść tak daleko w sprawie wymownej, biorąc pod swoją opiekę żydów rumuńskich i to w sposób tak ostentacyjny i świadczący co najmniej o nieznajomości stosunków tamtejszych. — Dowiaduję się nareszcie z dobrego źródła (en toute confidence) że Francya, Włochy i Anglia, za inicyatywą p. Waddingtona, zamierzają wystąpić wspólnie i zmusić Rumunię do wcielenia w konstytucyę klauzuli traktatu berlińskiego o żydach etc. — To będzie rzeczą niesłychaną i do takiego stopnia niszczącą dla Rumunii że albo p. Waddington zmienia ... albo Francya postawi się na równi sympatyi jakie miała dla niej ten kraj, a które w przyszłości powinna była utrzymywać i rozwijać nadal. — Ludzie śmiech porywa gdy się przypomni że Francya tak się tego) równe uprawnienia domaga, ta sama Francya, która dziś chce wypędzić od siebie Jezuitów, Kongregacya Jezuitów, stanowiąca odrębną jednostkę, tylko na mocy wspólnego z towarzystwem francuskiem ile każąc żydów w Rumunii ze światem rumuńskim.

Dostałem wczoraj depeszę od brata przeszłego — jutro listownie mu odpowiem, a dziś dziękuję z całego serca za jego pamięć.

1879 10/7 Wien 217

Wiedeń: 10 Lipca 1879
IV. Karlsgasse 18.

Kochany Panie,

Żałuję mocno że nie mogę być wam użytecznym — Żal było mi na tem, ale cóż robić! Mnie się kiedyś stosunki zmieniły — Gdybym miał więcej czasu to bym pisywał do Pana nie żądając najmniejszego wynagrodzenia — Ale formalnie jestem tak zajęty że muszę się obracać jak mucha w ukropie aby wszystkiemu wydołać. Jakem Panu pisał, zerwałem stosunki z Nową prasą ale na drugi dzień zaraz zawarłem kontrakt z <u>Temps</u> — Jest to jeden z większych i z bogatszych francuskich dzienników — Żąda ode mnie codzień listu lub dłuższej depeszy z Wiednia — W jesieni ma nawet mieć osobny swój drut do Paryża — Debatów ~~[illegible]~~ porzucić nie chcę a jedno z drugiem, to wprawdzie praca wielka; ale kontent jestem i dziękuję Panu Bogu że jest robota. Bodajby tylko ta kwestya wschodnia trwała jeszcze długie lata!

Kwestya egipska i grecka dotychczas goreją nad innemi — W pierwszej chodzi dzisiaj głównie o to jakim sposobem nie mięszając niepotrzebnie Turcyi naprawić złe spowodowane cofnięciem fermanu z 1873 r. Otóż jak się zdaje, Francya i Anglia poprzestaną

na tem że Sultan w nowo mającym się dać firmanie inwestytury na imię Tefwika nada nowemu Khedywowi te wszystkie prawa i przywileje, których Wicekról Egiptu, zwaniem ich nadal używać, a których odjęcie szkodziłoby interesom mocarstw. Prawo organizacyi sił zbrojnych na ziemi i lądzie ma mu zostać jeśli nie zupełnie zdjęte, to przynajmniej bardzo ograniczone. Tym sposobem mają nadzieję że i wilk będzie syty i koza cała. Austrya i Niemcy zachowują się do tych czas biernie, ale o ile sądzić mogę nie będą miały nic przeciw temu bo i tu są tego zdania że attrybucye przynależne Khedywowi winny być ściśle wymienione i stanowisko jego jasno określone dla uniknięcia ciągłych nieporozumień tej ostatniej epoki.

W kwestyi greckiej tępo jakoś idzie - Wprawdzie komisarze już są wymienieni, ale cóż po tem kiedy do tych czas nie została jeszcze ostateczna ugoda między Anglią a Francyą a już długo jej nie będzie niepodobna z będzie pogodzić Grecyę i Turcyę.

Jedno mogę powiedzieć – że z wszystkiego widać iż Francya widząc nieprzyjacielskie trudności przestanie obstawać przy Janinie – ale Anglia niemniej także dać Larissy!

W kwestyi tej dobro-rumuńskiej przebywamy kryzys. Austrya ofiarowała nieoficyalnie swoje usługi (bons offices) i nakazała działać ministrowi swemu w Bukareszcie w celu ~~[illegible]~~ szybkiego i pomyślnego ~~[illegible]~~ załatwienia tej sprawy (na tej wzmiance w duchu 44go paragrafu) – Jeżeli krok ten nam zostanie bez skutku, wtedy dopiero Francya, Anglia i Włochy z Niemcami na cale wystąpią z akcyą wspólną, ale także zapewne za pośrednictwem Austryi, bo ta ma swego przedstawiciela w Bukareszcie – Ciekawem i politycznem jest zachowanie się Włochów w tej sprawie – Pomimo tego iż się przychylają do Niemiec, nie uznawali posła do Rumunii. Jeżeli wszystko dobrze pójdzie, wtedy ona się rozumie zostanie dobra kontrybuowa, ale na

wypadek gdyby źle poszło, wtedy będę mógł
powiedzieć przyjaciołom iż miały mnie najlepsze
zamiary względem Rumunii.

Zresztą głucho i pusto w Wiedniu — stare
ministerium wali się jak stara ruina i coraz
to nowi kandydaci wypływają na powierzchnię.
Powiadają iż Kosjek dla tego dał się wybrać do
rady państwa, bo ma zostać ministrem handlu.
Plenera (junior) forytują na ministra skarbu.
Orczego na ministra węgierskiego a Kalaya na
miejsce Orczego — z tej ostatniej kombinacyi
prawdopodobnie nic nie będzie bo nikt Szaparego (Gyula)
i Szlavy mają wszelkie szanse.

Andrassy wyjechał na parę miesięcy a za nim
rozpierzchło się całe ciało dyplomatyczne. Za parę
tygodni nastanie prawdziwie jałowa cisza.

A co będzie z naszą podróżą? Czy jedziemy i
kiedy — proszę mi słówko napisać a będę się
do tego stosował. Choćbym sam miał jechać, to
pojadę do Egyptu. Uprzedziłem o tem Beruta (jeneralnego konsula) w
Kairo —

Ściskam drogiego Pana z całego serca

kochający Go zawsze [signature]

Panu Bratianowi serdeczne
pozdrowienia!...

1879 21/7 Wien 219

Wiedeń. 21 Lipca 1879.
IV. Karlsgasse 18.

Szanowny i kochany Panie.

Wczoraj dopiero i to wypadkiem wpadł mi do rąk numer Dziennika zawierający Twoje odwołanie. Uważam je za dostateczne, bo chodziło mi głównie o sam fakt odwołania. — Nie mogę nie podziękować raz jeszcze i Panu i szczerze mówię. — Narobiłem sobie ambarasu i kłopotów z aż artykuł, ale proszę uwzględnić moje położenie. Byłem zmuszony wystąpić w tej sprawie nie aby zrobić użycie własnej miłości własnej i własnemu sumieniu, ale Panu kochanemu i tym wszystkim którzy mnie przyjaźnią swoją zaszczycać raczą. — W Wiedniu staje się coraz nieznośniej — albo deszcz albo upały więcej dla mnie nieznośne jak stała p. Filo[illegible] tulosz i uprzejmości mam życie jak mój. Wyglądam niecierpliwie Września aby wyjechać z tąd na kilka tygodni. — Niewiem jeszcze dokąd mnie losy zapędzą, ale wyjeżdżam do Egypt coś mi się bardzo nieśmiało. Pani umówić Pana Wiązetowa aby mnie nie skręcił. Przed wyjazdem do Egyptu pojadę na kilka dni do Paryża a może i Londynu. — parę dni zostanę, bo chcę być /.

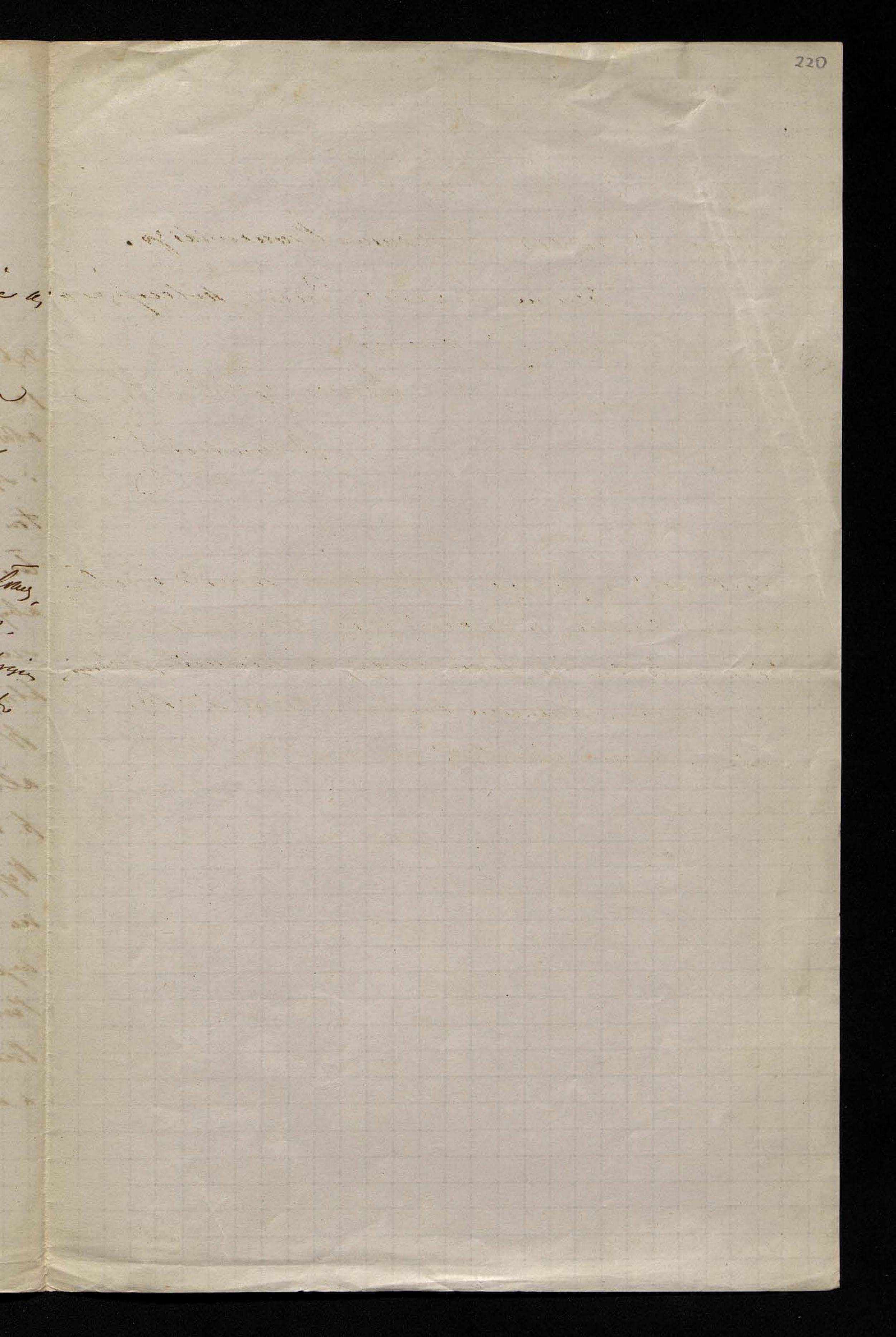
z Krakowie podczas jubileuszu Kraszewskiego.

Życzenia wesołego Panu kolędy i Świątecznej pomocy:

Szczerze życzliwy sługa

[illegible]

List mój o Galicyi w Debatach skrócili o połowę, ale rad jestem, że go choć w tej formie podano. Pierwszy to raz że jeden europejski dziennik pomieścił pochwały kolumnami wreszcie krajowi – Cieszę się i tego bo ... z czasem ~~[illegible]~~ nie ma bez wolności myśli.

Wiedeń. 16 Sierpnia 1879.
IV. Karlsgasse 18.

Szanowny i kochany Panie -

Czuję się w obowiązku dania Panu bliższych, autentycznych szczegółów i powodów okupacyi Austryackiej. Wiadomo wszystkim że myśl zajęcia a raczej przyłączenia Bośnii i Hercegowiny była od dawna dawno jedną z ulubionych naszego Cesarza. Rosya ofiarowała Austryi te dwie prowincye w lipcu 1876 r. w liście własnoręcznym Cesarza Aleksandra, przywiezionym do Wiednia przez generała Sumarokowa. Andrassy odrzucił propozycyę niezwłocznie i wtedy to powstała w głowie jego myśl mandatu europejskiego - Nie chcąc nic brać z rąk Rosyi nasz Madziar postanowił i obiecał Cesarzowi dostać podarunek z rąk całej Europy - Do tego kierował on całą akcyą dyplomatyczną i na kongresie Berlińskim dopiął celu - Było to niewypowiedzianie miłego [?] Austryi. Franciszek Józef był uradowany i Andrassy zdawało się zaskarbił [?] sobie na wieczne czasy względy Monarchy. Na nieszczęście konwencya Austriacko-Turecka [?] przyjęta nie w porę - Cesarz spoglądał na Bośnią i Hercegowinę jako na kraje zdobyte orężem i stanowiące

/.

całości monarchyi habsburskiej. Idea wojenności
kultowana nie bardzo mu się uśmiechała – Andrassy
nie się rumienić tłumaczył to na własny sposób, ale
stronnictwo dworskie znowu Andrassemu nieprzyjazne,
kuło ~~[illegible]~~ przeciw niemu broń, a konwencya, niższy
nam nieważna, dostarczała obfity materyał.
Cesarz także był oburzony, że ministeryat przepuścił
oraz wydawał Andrassego i odmówił wręcz dystynkcyi
dla J-ckiego i innych, którzy brali udział w
zawarciu konwencyi. Było to pierwszym większym
nieporozumieniem między Monarchą i jak się
zdawało jego ulubieńcem – Andrassy umiał, ale
po niewczasie że wobec fiasco – Okupacya
Nowego Bazaru stała na porządku dziennym.
Andrassy chwycił się jej jak deski zbawienia,
myśląc że szybką okupacyą, bez żadnych ofiar,
naprawi złe i odświeży blask swej pieczy.
Inaczej się wszystko stało. Hr. Bylandt oświadczył
że zdaniem jego lepiej jest odłożyć wyprawę do
Nowego Bazaru na późniejsze czasy, że jak widać
z doświadczeń wojennych agentów, umysły są wzburzone
i bez przelewu krwi się nie obejdzie – jeśli coś

okupacya miała się odbyć w tym roku, to
potrzeba co najmniej 40 tysięcy żołnierzy i 15-
20 ~~[illegible]~~ milionów. Andrassy prouvait de haut cas,
że to bajki, że Turcya gwarantuje spokój i t.p.
Sur ces entrefaits, przybył pan Taaffe do
Ischl. Między nim a Andrassym, powiadają,
przyszło do gwałtownych scen - Tym albowiem
z kwaśnej skórki znany jest ze swej gwałtowności.
Hr. Taaffe oświadczył kategorycznie że jest
zdania aby wyprawę do Nowego Bazaru odłożyć
na pomyślniejsze czasy; że niewiadomo jak się
nowy parlament zachowa względem idei
dalszych anexyi; i że wreszcie on, Taaffe,
nie chce bynajmniej dłużej trwać tej awanturniczej
wyprawy! (sic). Andrassy jest cały ukropem
przedstawił całą rzecz Cesarzowi. Najjaśniejszy
Pan nie mając zapewne odwagi powiedzieć Andrassemu
w oczy, jakiego jest zdania, odpowiedział że
pomyśli nad tem wszystkiem ale jeszcze tego-
samego dnia dał Andrassemu do zrozumienia
przez trzecią osobę że pochwala zdanie Taaffego,

[illegible]

że niemożliwy w obecnej chwili stawić czoło opinii publicznej i t. p. Na to nie mógł się wie-
rzyć Auersperg rozkazał dymisji - lecz ofiarował mu najpierw kilkomiesięczny urlop, bo tym sposobem niby i wilk byłby syty i koza cała - ~~[illegible]~~ Auersperg urlopu nie brał i nastawał na dymisję - Dymisja ta zostanie ogłoszona jak tylko wyjdą ustawy. Nie wiem o p. Karoly, Szemere i Potockim - Pierwszy wydaje się mnie najmniej nowy, chociaż jest ile wiadomy u X. Bismarcka - Szemere jest dla tego niepodobny że ministerium Tisza stałoby się niemożliwem - obaj węgierscy koledzy do innych stronnictw.

Oto w krótkości przebieg całej sprawy. Nie mają polityka wewnętrzna i nowe ministerium jak Pan myśli, a czysto polityka zewnętrzna i właściwie Nowy Bazar jest powodem dymisji. Między Taaffem a Auerspergiem nie było wprawdzie nigdy wielkiej zgody - ale przyznać należy że z chwilą gdy węgierska opinja publiczna zwala [illegible] tej kryzys, Ks. Taaffe zjedna sobie wielkie sympatie. W świecie dyplomatycznym przyjęto ~~całą~~ wiadomość o dymisji bardzo obojętnie -

Serdeczne pozdrowienia
zasyła [illegible]

Wiedeń: 12 Lutego 1880 r.

Kochany Panie,

Tak zwana sprawa polska coś znowu niepokoi umysły i stała się rozpatrzeń przedmiotem najróżnorodniejszych obaw, żalów i kombinacyi. Niewielkiej zapewne poprzedniej uwagi artykuły Gołosu, Nowego Wremienia, Norddeutsche Allg. i Wiedeńskiej Presy - Angielskie dzienniki także się zaczęły zajmować a francuska prawdziwie republikańska prasa uczyniła formalną kampanię w tej mierze - co dzień prawie wszystkie pojawiają się artykuły pod tytułem: „La Pologne Russe" „L'alliance austro-hongroise et les Polonais" to znów „les Notres martyrs" „les Polonais et les Russes" i t.p. Ciekawą jest rzeczą że wszystkie te artykuły są nieprzyjazne Austryi i Niemcom, przychylne Polakom, radzą im aby się nie dali uwieść sztucznym niemieckim i rozpamiętując stare większy poddali ufność Rosyi - że Rosya jedna byłaby w stanie coś dla nich zrobić i zrobi, bodajby nawet wbrew

/.

kontem odbudowującym Polskę (sic) — Przed tem przy-
jaciel Rosyi świadczy wymownie o tem jakie
postępy zrobiła idea przymierza francusko-
rosyjskiego we Francyi, powiem że większy
francuski świat przyzwoił się do tego mniemania.
Austrya powinna by mieć baczne oko, i
p. Haymerle z którym mówiłem o tem przed-
miocie wszędzie bardzo się zdrowo zapatruje
na rzeczy — Jesteśmy przekonany że z tego będą
pracować w kierunku pruskim, chociaż
niewiem z jakimi skutkami und ob man
die Sache nicht verfrüht — Ja, osobiście
uważam to wszystko za wielkie absurdum,
bo nigdy nie wierzę aby między Rosyą a Niemcami
mogła stanąć nie tylko przyjaźń ale nawet
prosta zgoda. Powinniśmy siedzieć
cicho i trzymać się Austryi jak wesz
kożucha — przepraszam za tę dygresyę —
Szczególniej wpośród obecnych okoliczności,
kiedy Austrya weszła na nowe tory i prowadzi
politykę przyjazną Słowianom, kiedy Bismarck
uznał jej nowe kierunki, i ostatnie wypadki
świadczą że zadanie to wzięto dotąd na serjo,

224

powinniśmy trzymać się którychkolwiek
dać dowód naszych lojalnych uczuć i
pracować w kierunku ścisłego przymierza
z domem Hohenzollernów - Nie był to zamiar
fantastyczny, ale trzymaliśmy się zeń ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~
bo jest praktycznie ~~[illegible]~~
~~początku~~ -
Otóż wszystko to ~~[illegible]~~ podało mi myśl
napisania w krótkich słowach broszury
po francusku w której wystąpiłem przeciw
wielkiej myśli zgody z Rosyą kosztem Austryi.
Bym traktował przedmiot z punktu praktycznego,
en prenant pour point de départ le
memorandum polonais de Berlin i
konstatując fakta obecne. W żadne historyczne
wywody zapuszczać się nie było, bo studia
jakie zrobiłem w tej mierze w roku zeszłym
przekonały mnie że tyle jest najsilniejszych argumentów
pro, jak contra przymierza takiego. Rozumie
się że pominąłem pytanie przez ślepo gorzkiej prawdy,
że pora aby pruskim na równi potem jak na
tej dziedzinie, że powinien nigdy dać dowód wszelkiego
uczucia ku nam i zapewnić tej chytrej, rozliczny
i nieszczęśliwej postawy względem polaków -

W ostatnim w Czasie na wstępie mojej Pan wielką dłuż
attrybut mojego pisma. — W tym samym duchu chcę
napisać broszurę, dodam wreszcie „que l'Autriche
ne cherche pas à profiter de ses vieilles rancunes et
n'emploie cette forme de mauvais aloi, qui
s'appelle l'intrigue révolutionnaire, contre un
ennemi éventuel, car cette arme peut être
fatale à ceux qui l'emploient sans franchise,
et qui exploitent le sentiment des nationa-
lités moins à leur profit, que pour nuire
perdre quelque rival." Oto w krótkich słowach
plan mojej przyszłej pracy, a brak do Pana
wielka prośba — Proszę mi powiedzieć po swojemu,
bez ogródki, co Pan o tem myśli i czy Pan uważa
mój projekt — Czy mam jednocześnie wydać broszurę
po francusku i po polsku, czy też tłumaczenie
zostawić na później, komu innemu? Z urzędów trybunału
stosunki galicyjskie tutkowo Panu łatwo dać mi
niektóre dowiadki a mnie i braki faktów, któreby
mógł dłużej na poparcie i zmniejszenie ich
rozpatrywani. — Bardzo o to proszę i raczej w tym
względzie na pańską pamięci.
Proszę uściśnąć ode mnie panu Borzęckiemu i Pana
Chłędowskiego i polecić mnie ich pamięci.

Pana tak drogiego całym i wiecznym
sercem [illegible]
[illegible]

1880 24/2 Wien 225

Wiedeń 24 Lutego

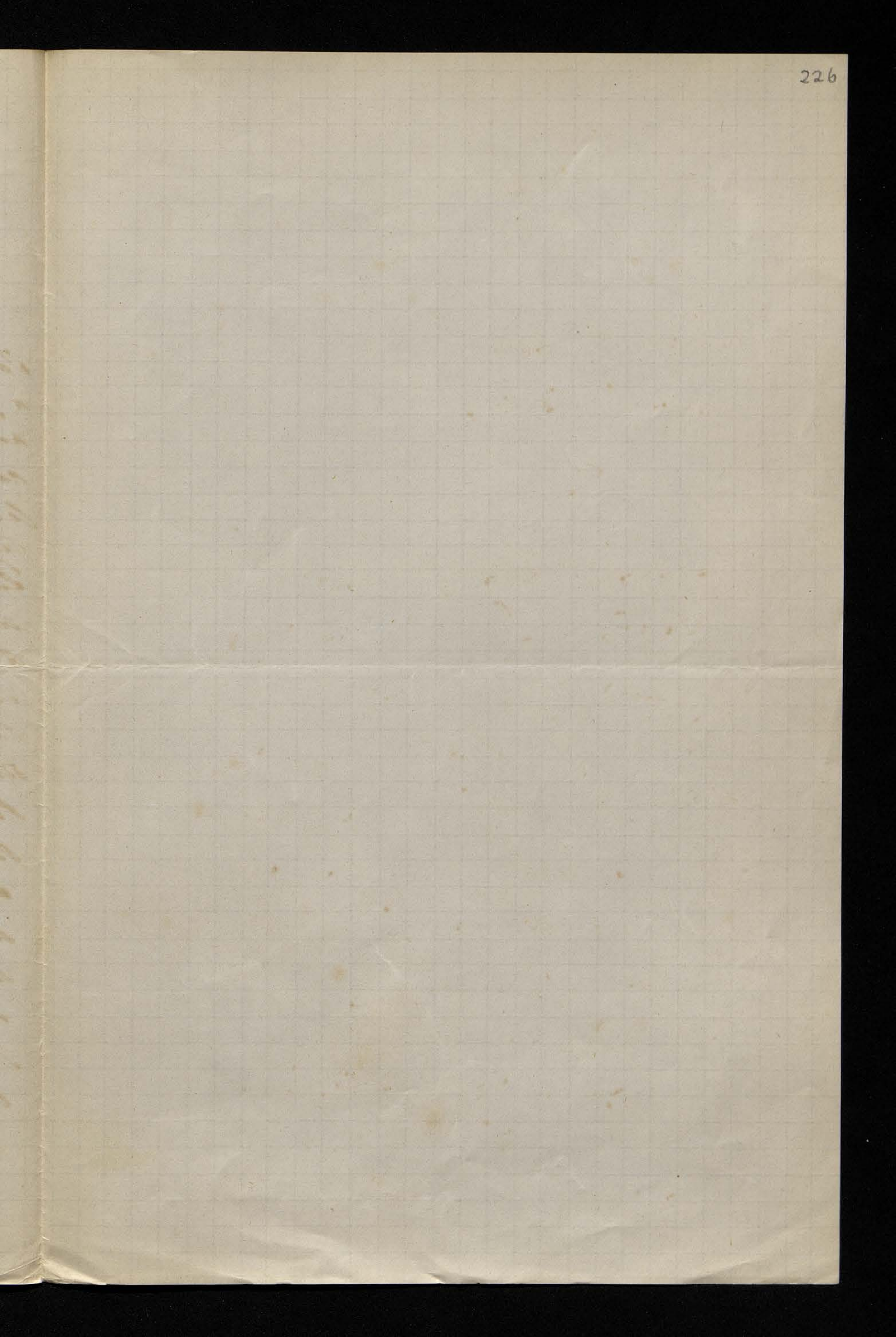
Kochany Panie.

List pański wykurzył mnie do pracowni. To cały skarbiec poglądów i uwag tak głębokich a przytem dowcipnych! Serdecznie dziękuję kochanemu Panu — Już się wziąłem do pracy i piszę co się może zaczynam, bo ja nie umiem inaczej: jedno z dwojga — albo pracować albo próżnować. Czy wierzy kochany Pan że ja w ostatnich miesiącach takim [illegible], takim się [illegible] że [illegible] się w rozpaczy — [illegible] się [illegible] jak [illegible] — a Wie Pan co jest tego powodem? — Miłość! [illegible] To ta <u>Charlotta</u> którą Pan raz widział u mnie [illegible] w moim [illegible] dziwolągu — chciałbym się z tego wyrwać na gwałt. Pomóż mi do tego drogi Panie — Z [illegible] będzie gotowa, [illegible] [illegible] tłumaczenie, będę miał parę groszy i chciałbym gdzie indziej [illegible] powietrza. Sam nie mogę się z miejsca — z panem [illegible] pojechałbym nawet gdzieś i do Persepolis lub do [illegible] — Proszę napisać o tem przyjacielu — dla mnie jest to, czuję, koniecznym lekarstwem, bo stan mój graniczy z obłąkaniem.

Ściskam serdecznie i proszę o odpowiedź abym się mógł do niej zastosować

Pański życzliwy

Michał

227

Hochwohlgeboren

Herrn Ladislaus Łoziński

Redacteur der „Gazeta lwowska"

in

Lemberg (Galicien)

Redaction der „Gazeta lwowska"

LEMBERG

1880 8/6 czerw.

228

Wiedeń. 8 Czerwca. 1880 r.
IV. Favoritenstrasse 8.

Mój drogi Panie –

Nie miałem czasu podziękować Panu za prędkie i sutelne załatwienie mego kursu – Pani Adolfina [illegible] się [illegible] z Lwowa, ale boję się aby tego nie żałowała bo takich grzechów nie miele na świecie. Gdyby się Pan z nią widział, proszę jej to powiedzieć w mym imieniu. Teraz [illegible] w Wiedniu siedzi mi na karku od rana do wieczora, miły jak lukrecja tak że po prostu rozpacz porywa – Jak tak dłużej potrwa poślę go wam do Lwowa!

Wróciłem wczoraj wieczorem z Oberammergau – Jeździłem w charakterze korespondenta Temps – Korzystając z tej okazji napisałem list dla Pana a raczej dla Gazety Lwowskiej – Jeśli się podoba proszę umieścić, jeśli nie, proszę go sobie schować na pamiątkę – Będzie zawsze dowodem że myślałem o Panu. Pisałem po francusku, bo mi łatwiej – W końcu tygodnia napiszę do Czasu osobny felieton, bo obiecałem Koźmianowi. A propos! Pan Stanisław drapnął do Paryża na kursa niby ale właściwym celem tej wycieczki jest petit cercle w którym podczas wyścigów szalenie grają.

Ściskam serdecznie kochanego Pana

Twemu sercu życzliwy

[illegible]

Ukłony p.p. Bronisławom i Chłędowskim; Załączam tu parę kwitów telegrafu z dawnych czasów.

Pozwoliłem sobie telegrafować wczoraj do Pana, myśląc że wiadomość ciekawa – czy depesza przyszła w porę? wysłałem o 3ej godzinie.

1880 10/7 Wiedeń

Wiedeń 10 Lipca 880
IV. Favoritenstrasse 8

Kochany Panie

Wyprawiłem Gazetę polską w moim kontrakcie, ale przyjechawszy z moich po dokument w ręku nie mogłem wytrzymać i chciałem się z panem podzielić —
Czy nie otrzymał Pan listu mojego pisanego przed wyjazdem do Berlina? – Wróciłem bardzo zmęczony i spracowany i ledwo żyję – Do tego upały okropne, kłopot w Wiedniu niezmierny. We Wiedniu wybieram się w dłuższą podróż; jakkolwiek dobrze byłoby gdybyśmy mogli razem pojechać. Zabawię parę tygodni w Paryżu a potem wszystko mi jedno dokąd. Niech się Pan da namówić.

Ściskam serdecznie go serdecznie i
polecam się łaskawej pamięci

Jana twego
[illegible]

Jak Pan zauważył moje korespondencje z Berlina do Nowej prasy i do Pester Lloyd'u? Pokazuję się nieraz posłałem rzeczy prawie liberalnych do Polit. Correspondenz.

Wiedeń, 11 stycznia 1881 r.

Kochany Panie,

Zawiązał się tu komitet celem urządzenia koncertu na wielkiej sali na korzyść ofiar warszawskiej katastrofy kościelnej i ulicznych rabunków. Na czele komitetu stoją Panny Czartoryskie, L. Wolski i inni. Wybraliśmy także i Pana do komitetu. Pewien jestem że Pan zasadniczą myśl koncertu pochwala. Będzie on piękny, bo wypowiada myśl najlepszym protestem przeciw niegodnym insynuacyom niemieckich Dzienników. Polacy nie powinni mieć nic wspólnego z tą zgnilizną i wyrazić się głośno wielkiej solidarności z tymi którzy [illegible] żali na tle tego ruchu. Taka manifestacya więcej będzie miała znaczenia niżeli wszystkie dziennikarskie artykuły. Wychodząc z tego punktu zapatrywania pewni jesteśmy że kochany Pan nie odmówi nam swojej moralnej pomocy, [illegible] i zrobi nam należytą reklamę w Gazecie Lwowskiej; propagując jednocześnie myśl tę w kołach towarzyskich. Bardzo by było dobrze gdyby nasi galicyjscy panowie przysłali jakiekolwiek datki. W koncercie tym, który się odbędzie napewno 29go stycznia, mają uczestniczyć Sarah Bernard i Modrzejewska, która obiecała nam przyjechać umyślnie na ten cel do Wiednia. Do komitetu wchodzić będą naturalnie kobiety z panią Chłędowską, jako [illegible] na cele. W ogóle przez [illegible] że p. Chłędowska

pił duma tego projektu. Bliższy program ułożymy temi dniami i natychmiast go Panu poszlemy wraz z listą członków komitetu.
Niech się i Pan zbierze przyjechać na ten koncert! Byłoby to dla mnie wielką pociechą i nadgrodą za te kłopoty jakie mam i mieć będę póki się wszystko nie urządzi.
W Krakowie mało nowego – zima łagodna, karnawał cichy, obraz Rembowskiego robi wiele hałasu a nam się nie podoba, Szczepański wydaje nową książkę o lirykach greckich, Klaudo pisze broszury ~~dla~~ Sanderkowskiej, moja Chrzestna siedzi w złym humorze i robi mi ciągłe sceny, Domaszewski chodzi codzień do Chlędowskich a Konstantowski siedzi ~~do~~ do 12ej w biurze i zapija się z Habdankiem Konarzewskim.

Ściskam serdecznie kochanego Pana i proszę o rychłą odpowiedź

szczerze życzliwy

[illegible]

233

Monsieur

Ladislas de Łoziński
Redacteur en chef de la „Gazeta lwowska"
à Lemberg (Galicien)

[illegible] Redaction du „Gazeta Lwowska"

LYON

1887 17/1 Wien

17 Stycznia 1887.

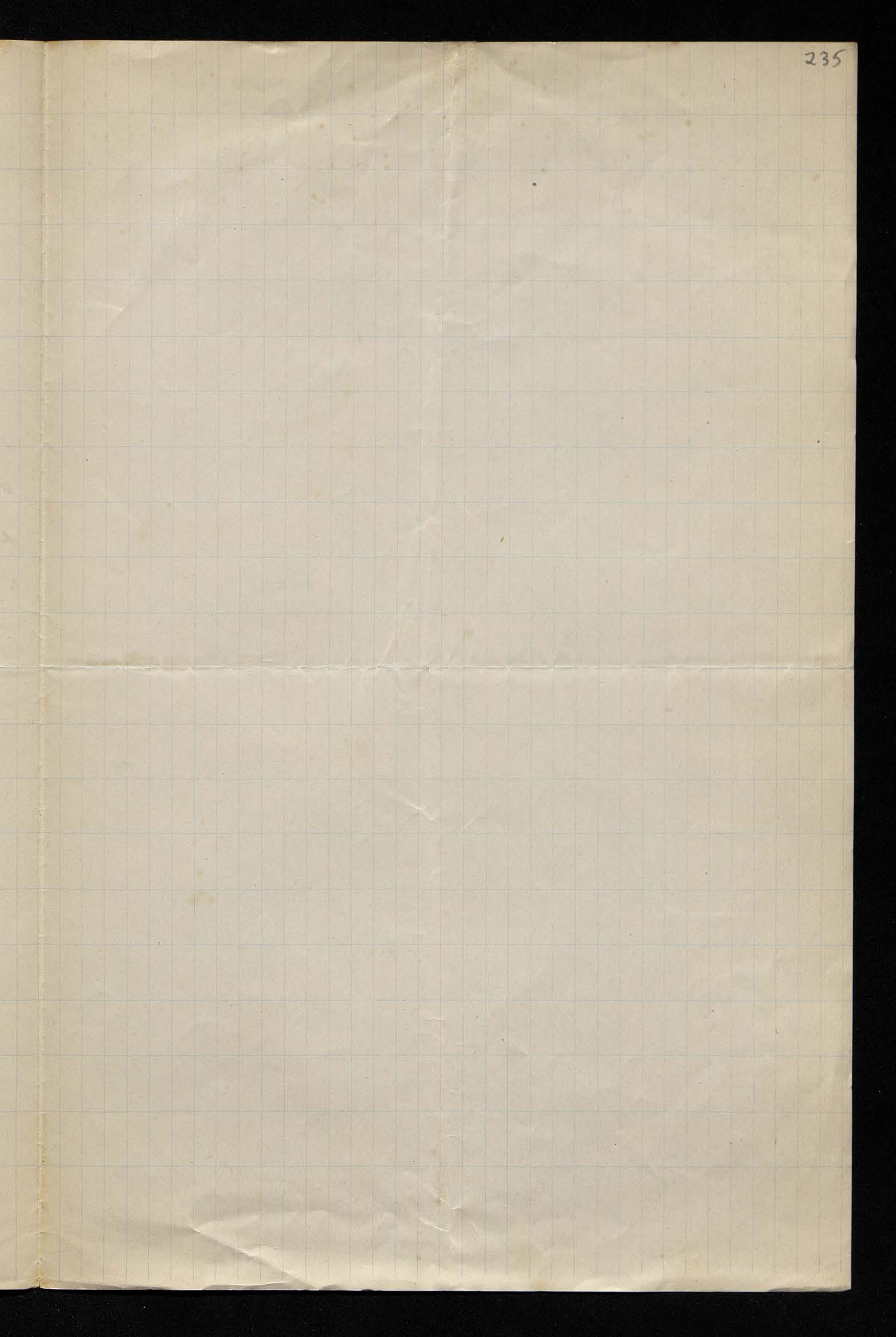
Mój drogi Panie.

Trochę się spóźniłem – Przepraszam bardzo. proszę przyjść koniecznie na obiad u Munczy, na dole. (między 3ą a 4ą)

Ściskam serdecznie

przyjaciel

M. Wołowski.

1881 23/1 Wien

236

I., Giselastrasse Nr. 6.

23 Stycznia 1881

Moja Droga Pani Władysławo,

A czy to się tak godzi. Czekaliśmy
wszyscy na Panią w [illegible], ale
się zmieniło [illegible]. Nie otrzymaw-
szy żadnego listu, pewnie myślałam
że mnie Pani odwiedzi — po południu
dowiedziałam się dopiero że Pani wyjechała —
Wyrwała się Pani stąd jak z ukropu —
Przykro mi to bardzo, bo ja Panią
bardzo kocham, ale na te pańskie
kaprysiki nie ma rady — To taka
robota jak z babą w ciąży.
Zapomniał pan [illegible] co to ma
nie służyć do mojego [illegible] w dniu
wesela — Jedno z dwojga [illegible] — albo

i.

że Pan źle nie zamyślał,
albo zamiast tam ~~[illegible]~~ [illegible]
figurować w jego apartamencie.
I to mnie takie przykro. Takiś
zły jestem że nie przedstawiłem
gdzieś, ale zaraz się złożę!
a tymczasem ściskam serdecznie,
bo inaczej nie umiem i nie
mogę, polecając się pamięci

Twoim Życzliwy

[illegible]

1881 17/2 [illegible]

238

Wiedeń. 17 Lutego 1881.
I Giselastrasse 6.

Mój drogi Panie.

Jeździłem do Gratz, do siostry i dla tego nie podziękowałem Panu dotąd za wspaniały prezent. Wielką mi Pan zrobił przyjemność. Ja także nie zapominam tu o jego widokach i mam nadzieję, że wszystko dobrze pójdzie.

Projekt przyjechania do Krakowa na ten etnograficzny bal bardzo mi się uśmiecha, nie dla balu, bo nikogo w Krakowie nie znam, ale nadzieja oglądania Pana i przywiezienia go potem do Wiednia tak jak [illegible] czy nie pojedzie. Spodziewam się lada dzień szwagra mego i od tego będzie wszystko zależeć jak długo on tu zabawi. W danym razie przyjechalibyśmy 27go wieczorem, skorzystalibyśmy w Krakowie 28go rano, a 1go Marca musielibyśmy wracać do Wiednia — z balu prosto na kolej.

Proszę mi donieść do jakiego hotelu Pan radzi zajechać i proszę się także tak urządzić do pory aby stanąć 28go rano w Krakowie. Ale jak będzie z zaproszeniami na ten bal? Czy się Pan o nie postara. Nie wiem do kogo się mam udać, bo [illegible] do tych [illegible] w Wiedniu i [illegible] Panu że [illegible] tam, jak słyszałem od [illegible] prawda!

Przyjechał do Wiednia Chłędowski. Widzimy się codzień — jadamy razem obiad. Chłędowski musi być Europejczyk — źle wygląda, kaszle i [illegible] czyta będzie [illegible]. Przybył poniewolnie do Schmidgasse i zajęty teraz wydrukowaniem jego. [illegible] pomaga mu w krótce. Zaręczył się z panną [illegible], córką starosty. Ślub ma być po przeniesieniu się jego na starostwo co zapewne nastąpi w Maju lub Czerwcu.

Korytowski zajęty [illegible] i niebawem ma przyjechać.

/.

Domaniewski coś nam jest w tym kamieniu, tetryczeje i opowiadał mi jakieś hypochondrye. Wszystko przejdzie ale nielekko. Jedyna rzecz, jak powiada, która go ciągnie do Krakowa jest tutaj przyjemność widzenia się z Panem — Bo też drogi Panie Przyjacielu, nie wyobraża sobie Pan jak nam całą gromadą, a ja na czele, brakuje i kochamy Pana. Stary prokurator przychodzi znowu i wspominamy się go bardzo. O Pana zawsze się wypytuje.

Donoszę Panu teraz iż miałem zamiar przyjechać do Krakowa na koncert, ale coś mi się tu przytrafiło więc odłożyłem rzecz tę na później i jeśli Bóg pozwoli, przyjadę w kwietniu Wielkanocnym tak, aby spędzić wielki tydzień w Krakowie. Mam tam teraz całą moją rodzinę, z którą chciałbym się widzieć. A co? może i Pan da się namówić?

Kupiłem tutaj w Grazu piękny bardzo turecki jatagan w srebrnej pochwie — Dobrze utrzymany i ładnej roboty — sama klinga nie tęga, ale była to więcej paradna broń. Dałem podwójną wartość srebra która wynosiła 70 fl. — Takie pamiątki u Szpory jest pełno do sprzedania — U Soffera jest wiele pięknych rzeczy — dużo starej chińskiej porcelany. Kupiłem tutaj, za przyjacielską radą, bardzo ładną szkatułkę na bilety wizytowe!

Z Grazu nic nowego, pogoda brzydka, tercowat, z powodu zgoły prawie zatoki, nie tak ładny — Roboty nie straszy! nie piszę, bo już odwagi nie mam pisać o Grecyi i Grekach.

Ściskam drogiego Pana serdecznie

Malczewski

Proszę się kłaniać ale bardzo pięknie Panu Bronisławowi!

Ale! Zapomniałem Panu ~~[illegible]~~ donieść jeszcze o jednym kupnie – wyszukałem bowiem u jednego antykwariusza zegar, mały kieszonkowy, okrągły ale gruby dwa razy od zwyczajnego męskiego (tak zwaną cebulę) – srebra samego jest na nim prawie za 30 fl. Dałem 45 fl. Zegar ten jest roboty H. Krosz w Krakowie „Horloger du roi de Pologne" pokazuje minuty, dni miesiąca i miesiące. Oprócz tego bije i dzwoni bodaj czy nie głośniej od Zygmuntowskiego dzwonu – Jest dyspozycya Kordonu który mi ciągle zrywa. Rzadko mi się zdarzyło kupić coś tak taniego i tak tanio – ofiarowano mi za ten zegar 100 fl. – Pan wie dopiero prawie co to za ryba i co warta.

1881 21/2 Wien

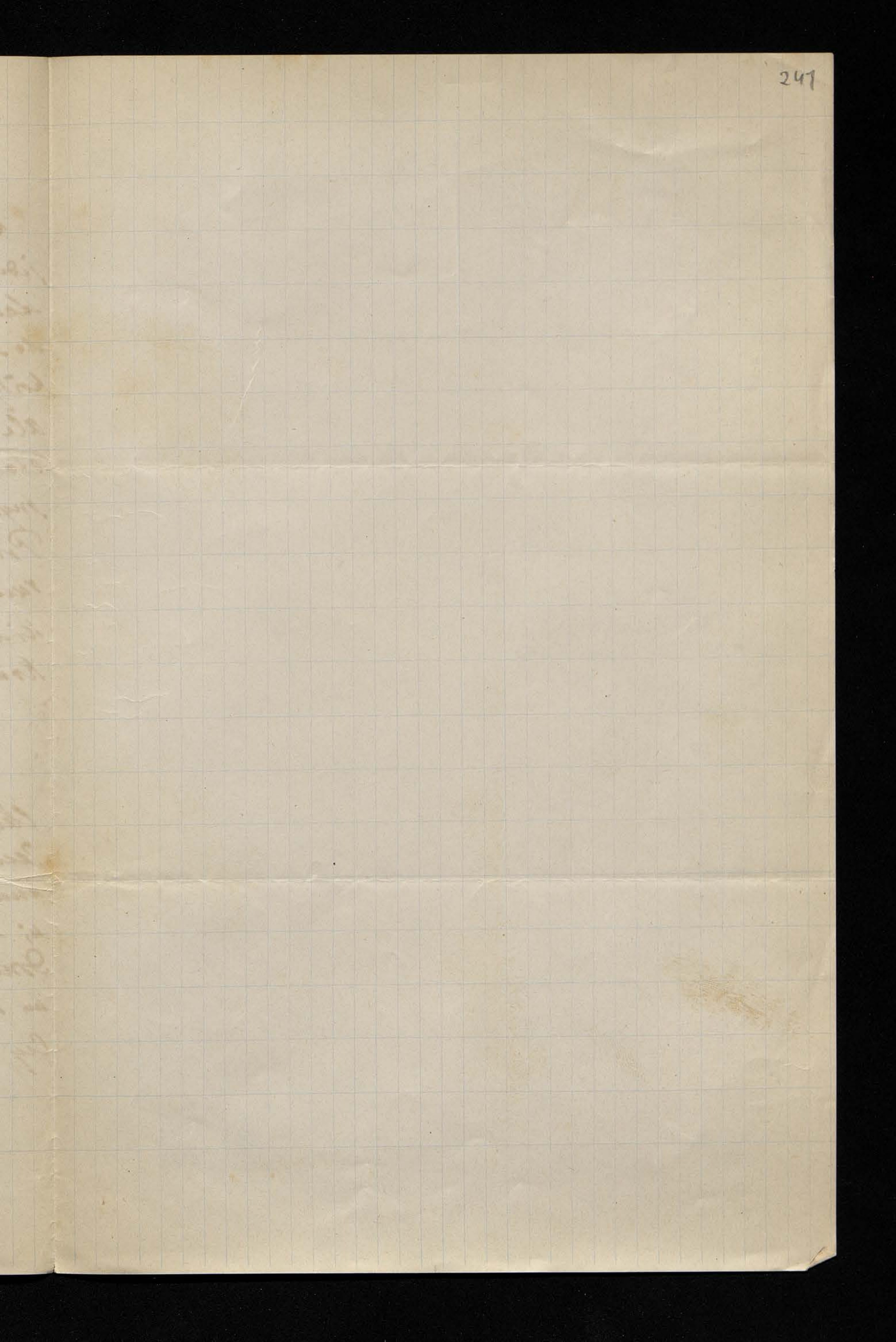
Wiedeń. 21 Lutego 1881.

Kochany mój Panie - Napewno pojadę ale sam jeden. Wyjadę z Wiednia w Niedzielę wieczorem tak abym stanął w Krakowie w poniedziałek rano. Zajadę także do tegoż hotelu chociaż przyznam się wolałbym który inny hotel - We wtorek muszę wracać do Wiednia. Ale czy da się Pan namówić do podróży wiedeńskiej? oto mi najżywsze chęci i mam wielkie polecenia przywiezienia Pana!
Proszę mnie zatelegrafować w sobotę lub niedzielę rano czy Pan jedzie i czy Pan do Wiednia przyjedzie. Nie darowałbym Panu tego nigdy gdybym przyjechał do Krakowa i tam Pana nie zastał.

Ściskam serdecznie Kochany Panie

[illegible]

Chłędowskiemu [illegible] wszystko.
Żonie się Wiedeń podoba, zaczyna tyż w lepszym humorze i lepiej wygląda - Widujemy się codzień, ona się musi tak długo jak żony jego tutaj nie ma -
Dominicenki pojedzie do Galicyi w pierwszej połowie marca, na dłuższy czas i dla tego teraz jakoś nie chce -
Czy nie wziąć z sobą ordery na bal?

242

23 Lutego. 1881

Kochany Panie!

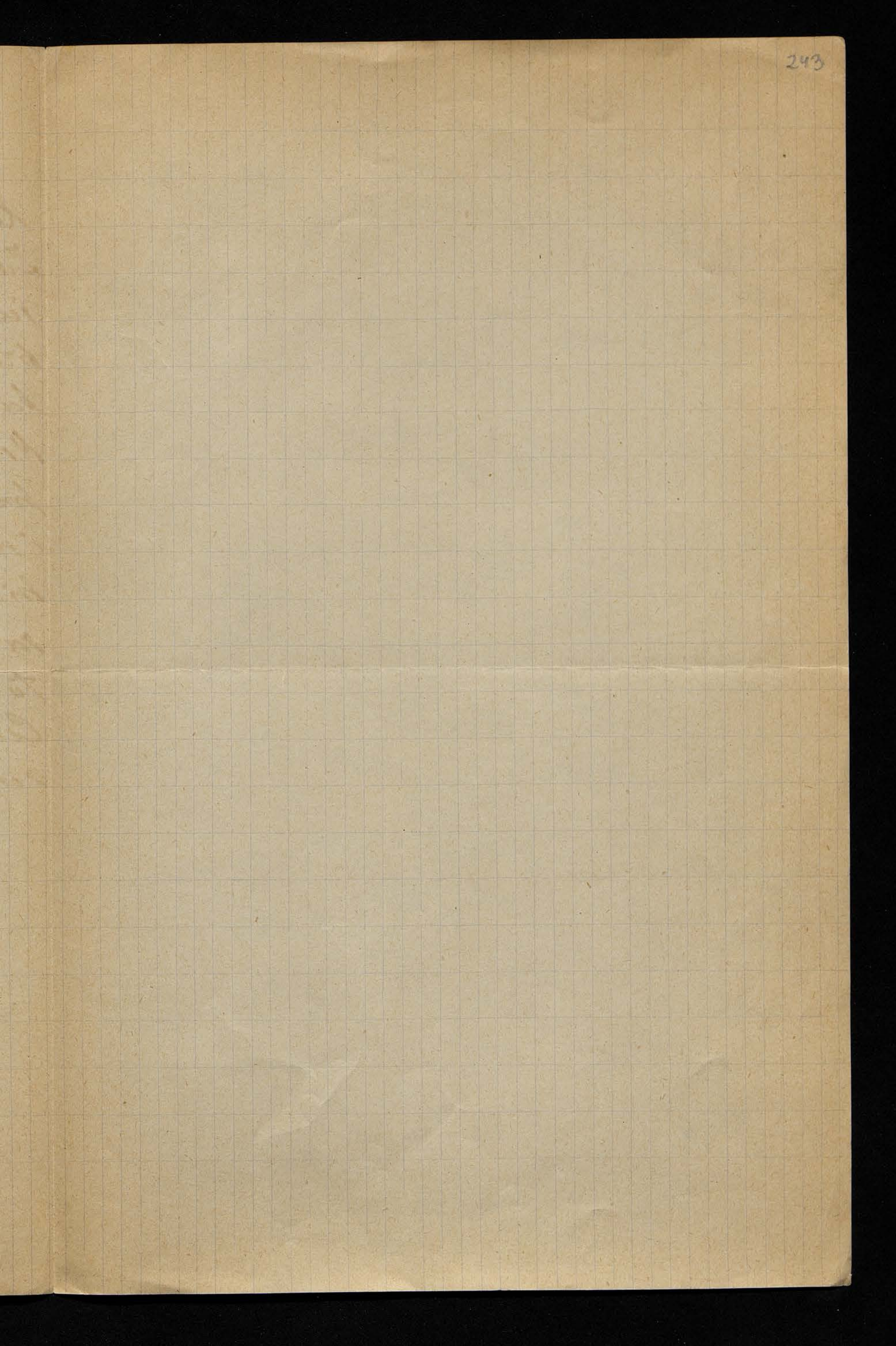
Zachciało się, zapisków! Ja zdecydowany jestem jechać, jeżeli Pan pojedzie i mam już bilet kolejowy w kieszeni. Ale czy przyjedzie Pan potem do Wiednia - wszystko za mną -

Po otrzymaniu tego listu, raczy (w piątek) proszę mi zatelegrafować czy Pan pojedzie i w takim razie proszę się wybrać w Niedzielę wieczorem abyśmy stanęli razem w poniedziałek rano w Krakowie. Jeżeli Pan nie pojedzie, to i ja nie się ruszę nie pojadę.

Czekam tedy wiadomości od Pana i ściskam go serdecznie

[illegible]

[illegible]

1881 16/3 Wien

Wiedeń: 16 Marca 1881 r.

Moja droga Pani.

Otrzymuję w tej chwili list z Petersburga, od jednego z redaktorów Gołosa, który zna osobiście byłego następcę tronu i daje mi o nim kilka ciekawych szczegółów, któremi się chcę z panem podzielić.

List ten przepisuję dosłownie = « L'éducation d'Alexandre III a été bien négligée. Il apprenait fort mal et à 17 ans il parlait fort mal le français – chose rare en Russie. Faible de caractère, il est opiniâtre et très absolu dans ses idées. Après la mort de son frère, on voulait lui faire épouser la princesse Dagmar. Alexandre III s'est d'abord récrié. Il y a eu des scènes épouvantables à cet effet. Le jeune prince s'était amouraché de la jeune et belle princesse Mestcherski avec laquelle il voulait se marier. On éloigna la princesse de Petersbourg. Quelques mois après elle donnait sa main au prince Paul Demidoff et un an après elle est morte à Vienne ([illegible]). Ce n'est qu'après sa mort que le grand duc héritier se décida à épouser Dagmar. C'était un mariage de pure raison et pourtant Alexandre III aime aujourd'hui sa femme à la folie – Cela prouve que l'habitude est plus forte que l'amour. Il est mari exemplaire et excellent père. Il désapprouvait hautement la vie déréglée de son père et le luxe effréné de la Cour. Je vais vous donner ici quelques détails sur la vie du Tzar Alexandre II et des grands ducs en général.

/

Il était d'usage que les filles de l'aristocratie et des grands dignitaires étaient nommées demoiselles d'honneur à l'âge de 17 à 18 ans. On choisissait les plus belles. Elles étaient tenues à loger au palais d'hiver. Leur appartement correspondait avec les appartements des grands ducs. Il s'y passaient des orgies incroyables. Quand l'une de ces demoiselles devenait enceinte, on cherchait vite à la marier. Les maris étaient ensuite protégés et distingués par l'Empereur. C'est ainsi que le général Ignatieff, le Comte Hendrikoff, le prince Kwiatyski, Schebeko, le sénateur Keller, Klein Michel, Albedynski et tant d'autres firent carrière. Quand ces demoiselles devenaient vieilles et qu'on ne pouvait plus les marier, elles allaient habiter le palais de Tauride (aux environs de Petersbourg). Ce palais est peuplé d'anciennes maîtresses. Il y a encore à l'heure qu'il est plus de 140. Elles sont entretenues par la Cour et avec un luxe princier. On s'attend donc que l'Empereur actuel mettra fin à cet état de chose. Alexandre III mène une vie très simple. Il se lève de très-bonne heure, fait un tour de promenade à pied, déjeune en famille, après dîner il s'amuse avec ses enfants, les examine etc. Il ne va jamais seul au théâtre et aucune actrice n'a pu jamais se vanter de l'avoir débauché.

Alexandre III déteste non les Allemands mais l'entourage Allemand de son père. Il est à espérer qu'il enverra promener tout ce monde. On prétend que le jeune souverain subit l'influence de la Cour de Copenhague et de celle de Londres. Quant à la politique intérieure, il appartient à ce qu'on nomme en Russie le parti jeune russe (молодая Россия). Il est russe avant tout. En fait de religion il partage les idées de sa mère et mêle l'Orthodoxie à la politique. Un bon Russe doit être orthodoxe, dit-il. Vous avez pu remarquer que depuis près de deux ans plusieurs revues périodiques publiaient constamment des articles prêchant la réconciliation des Russes avec les Polonais. Tous ces articles passaient par les mains du grand duc. MM. Kilbaloff, Suvorin et d'autres champions de cette idée étaient dans l'intimité du prince, et ces articles étaient écrits, pour ainsi dire sous sa dictée. Tel est l'homme."

W Wiedniu wiadomość o śmierci Cara sprawiła wielkie wrażenie. Cesarz tak był przerażony, że przez kwadrans nie mógł wymówić słowa. W kołach dworskich (entre nous) obawiają się mocno przyszłości. Polityka ~~[illegible]~~ dzisiejszego rządu w kwestii polskiej – powiadają –

tym ostatnim skarżą się uprzedzeniem i dążności nowego monarchy. Dalej obawiają się w dalszej przyszłości sojuszu Rosyi z Francyą, tudzież Niemiec i Anglii. Aliance takie sparaliżowałyby w danym razie wielką akcyę niemiecko-austryacką.
Do tego wszystkiego dodam ja i dla nas gorzej być nie może, a więc musi być lepiej.

Ściskam drogiego Pana serdecznie
kochający
Mikołaj

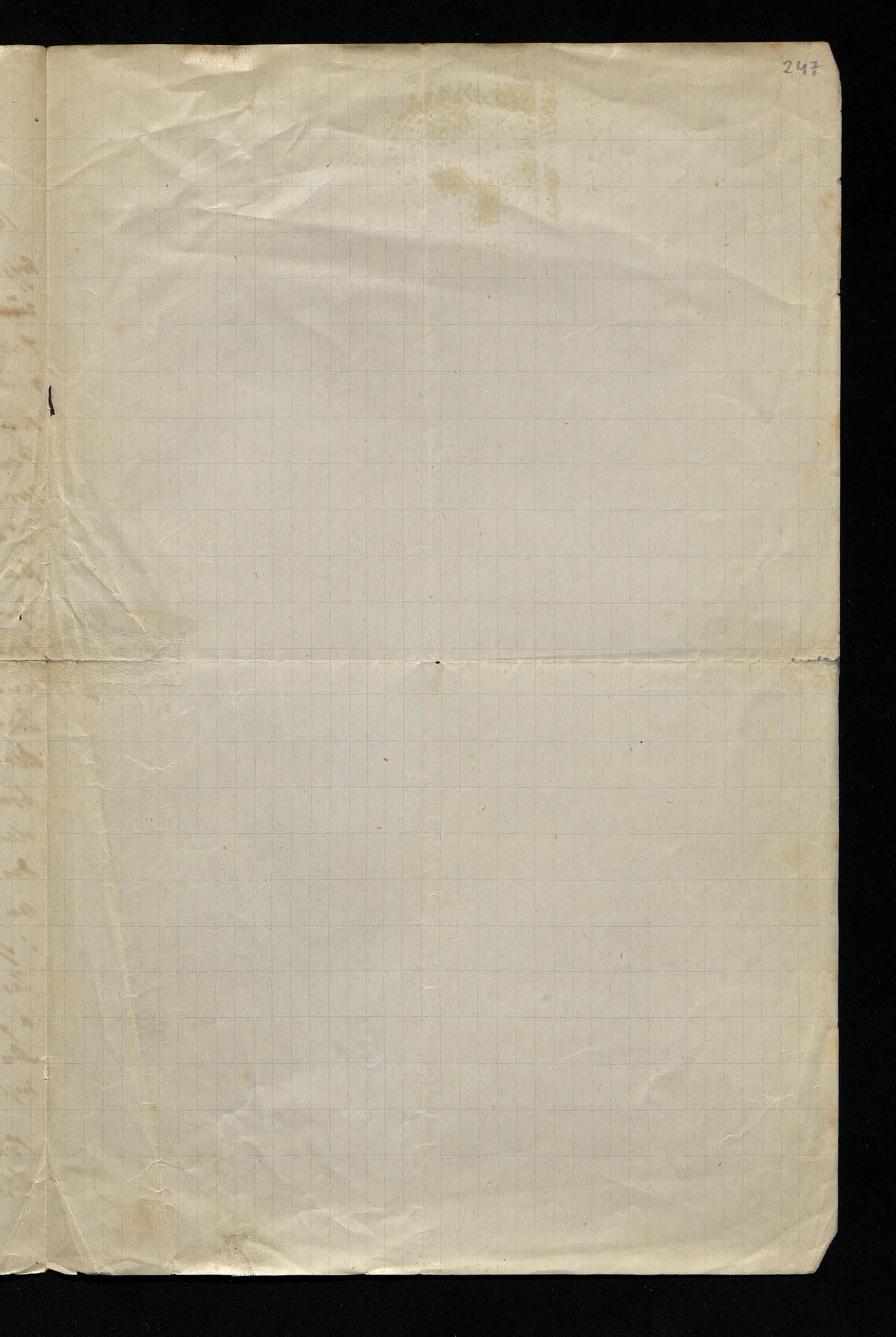
A czy to się godzi tak długo nie pisać? Wyglądam co rano listu od Papa i prosiłem się jego przez w Gnieźnie [illegible]! — Proszę się kłaniać Panu Bronisławowi i wybrać się na parę dni do Wilna — tęskno mi za panem i gdybym był na jego miejscu, tobym co miesiąc odbywał wycieczki do Lwowa! Pozdrów p. Chełchowskiego i podziękuj mu się bardzo. Towarzystwo mam teraz dość [illegible] Zajadam wraz Korytowski koło 57 - Łoś zotochny i zmęczony, Dunajewski zgryźliwy i stetryczały — Poniński do obrzydzenia nudny i głupi! A Kasia pod spódnicą — nie widać go nigdzie! —

1887 19/6 czerw. 246

19/6 1881. Wiedeń.

Kochany Pawle. Smutno mi po Panidze wyjeździe. Pierwszych dni szczególnie tak mi było markotno zanim się na prędce pogodziłem z Chrulalle aby mi było tak osamotnionym. Od kilku dni ogarnęła mnie robocizna. Wala piszę, maluję, mebluję i t. d.
Kupiłem [illegible] za 850 fl. i posłałem go do Paryża. Nie zrobi, nie stracę. Czekam z niecierpliwością wiadomości od Chrzana któremu poleciłem zająć się tą sprawą.
Panidze para [illegible] gotowa. Poślemy to razem z [illegible] i kanapą która jest w robocie. Z Monachium dostałem odpowiedź. Jest jeszcze do sprzedania, ale żąda [illegible] oddać za drugą cenę. Proszę się nie troszczyć.
Wymyślimy coś porządnego.
Miód i t. d. odebrałem i dziękuję Panu serdecznie za pamięć i za jego wyśmienitą [illegible]. Ale niestety dwie butelki miodu, gorzałka i zdaje się kiełbasy stracone. Dziwi mnie to, bo wszak dobrze było opakowane. Może na kolei wypili. Nie wiadomo [illegible] i sprowadził katastrofę. Kiełbasy co było do [illegible] oddałem Jerzemu który raczył za to [illegible]. Wstrzymam się jeszcze a [illegible] Pani [illegible] paczkę.
Do brata piszę [illegible] jak tylko dostanę odpowiedź z Paryża [illegible] biletu. Tymczasem ściskam serdecznie drogiego Pana

[illegible]
Proszę mi wspomnieć o liście literatów [illegible]! M. [illegible]
Chełmoński już wyjechał na urlop.

175
8/75
183/75
100
83/75

700
75÷4
35÷4=8 7/4
32
30
32

3
25

875
4
3500
32

3
75
4
300

2

300÷4=75
20

875
4
60

75
4
300
33
2

125
25
25
25
25
25
25
12 5
12 5
300

1881 12/7 Wiedeń

248

12/7 1881. Wiedeń.

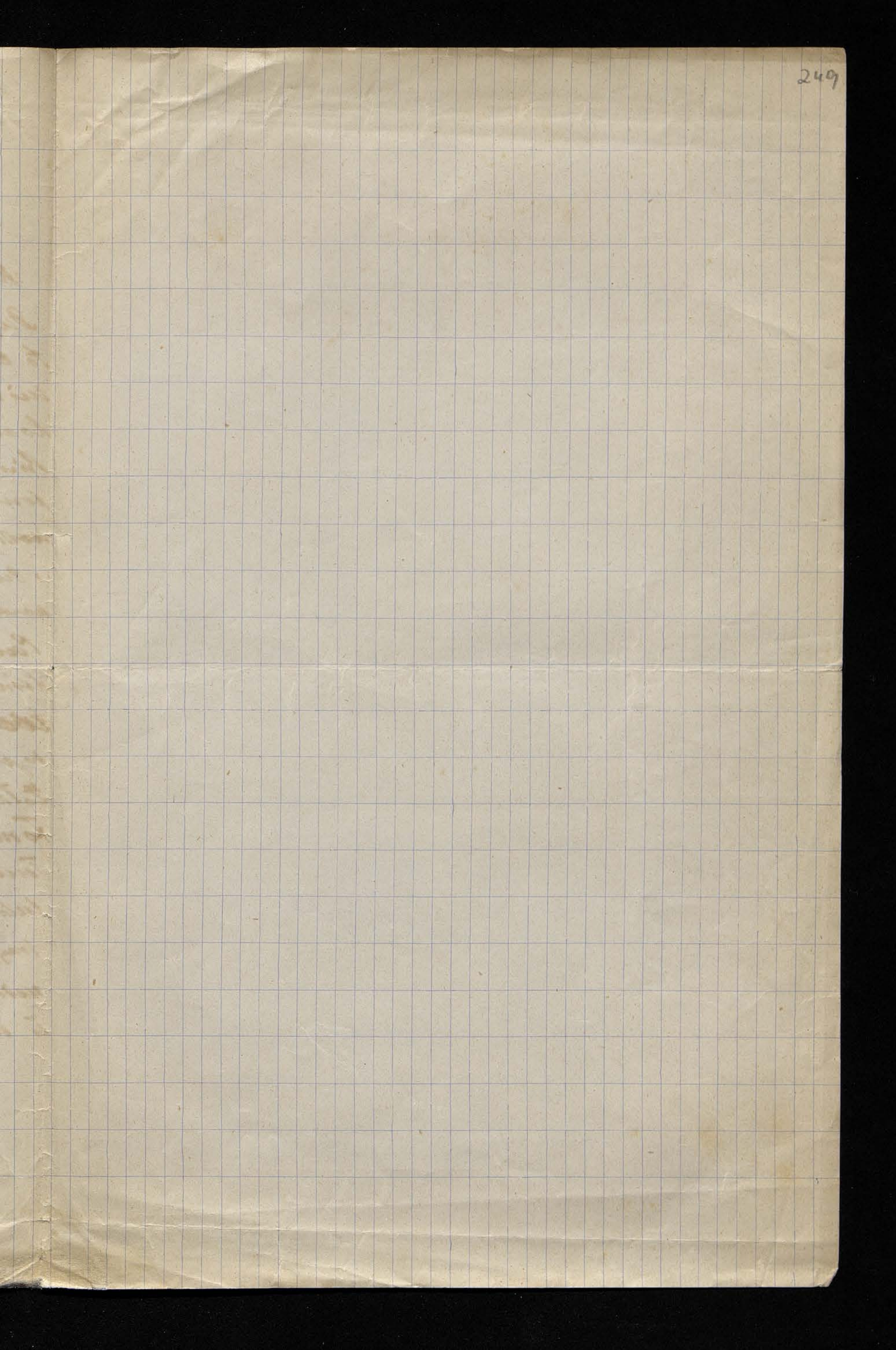
Mój drogi Panie.

Dziękuję Panu serdecznie za jego przyjacielski list. Okropny to cios dla całej mojej rodziny. Pan Matki mojej przecie nie znał — była to jedyna osoba pełna poświęcenia dla nas. Kochaliśmy ją całym sercem. Śmierć nastąpiła nagle. Biedna moja Matka miała raka w macicy. W pewny poniedziałek odbyła się operacya, cieszyliśmy się już nadzieją i wszystko dobrze szło w lecznicy, gdy raptem w nocy z czwartku na piątek wywiązała się gorączka i w kilka godzin nastąpiła śmierć.

Panie drogi, mam wielką prośbę do Pana. Brat mój, którego mi Matka (nieustające) najgoręcej poleciła, wstępuje do ~~Wein-~~ szkoły wojskowej w Weisskirchen. Wszystko już w porządku, potrzebuję tylko świadectwa od starostwa w Żółkwi, gdyż brat mój należy do gminy Kłodzienko mati. Formularz świadectwa tego załączam. Niech Pan będzie łaskaw poprosić w namiestnictwie aby natychmiast wysłano go do Żółkwi, niechaj starosta podpisze i polecenia mi go przysłać do Wiednia. Potrzebuję koniecznie mieć ten dokument przed 20tym lipca i pewien jestem że to żadnych trudności nie będzie.

Kończę Panu o to prosząc i ściskam go serdecznie

Malczewski

249

Eintritts-Certificat

Womit bestätiget wird, daß der aus dem Orte Kotiużynce Bezirke Stary Konstantynow ~~Comitat~~ Gouvernement Wolhynien Land Russland im Jahre 1862 geborene Stanislaus von Bagienski, student (~~Vor- und Zuname, dann Kunst-, Gewerbe, sonstiger Lebensberuf des Aspiranten~~) zuständig zur ~~Gemeinde~~ Kłodzienko małe (Bezirk Żółkiew ~~Comitat~~ Land Galicien Religion catholisch ledig Standes, die Eignung zum freiwilligen Eintritte in das stehende Heer (~~oder in die Kriegsmarine~~) besitze.

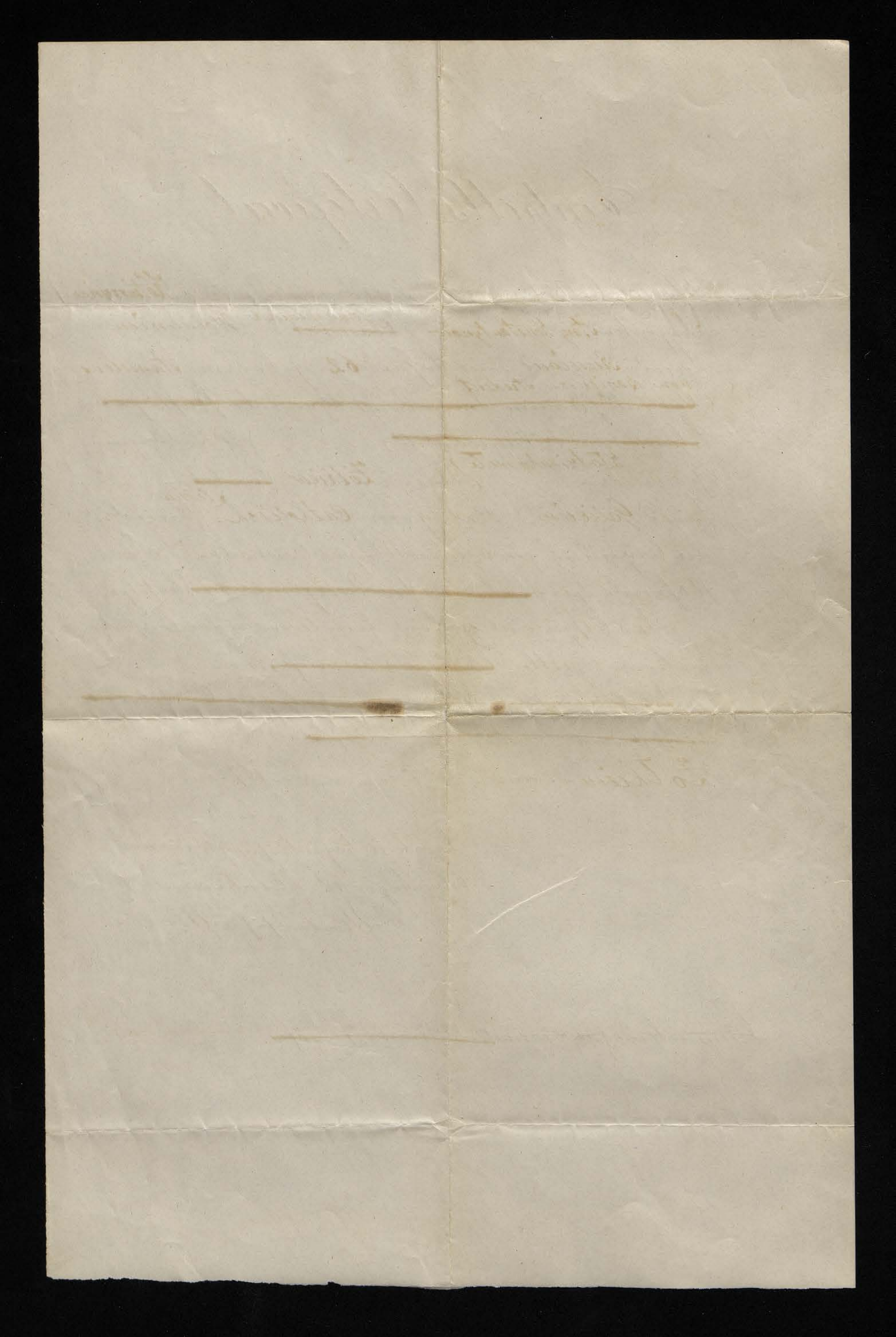
Der Aspirant gehört dem Stande der Ersatzreserve (zeitlich, ~~bleibend oder ...~~) an.

~~Die Giltigkeit des gegenwärtigen Certificates erlischt am ... ten ... 187.~~

Żółkiew am ... ten ... 187..

Der k. k. Bezirkshauptmann
(der Bezirks-Oberbeamte)
Unterschrift.

~~Anmerkung: Format: 8" breite, 7" Höhe.~~

Eintritts-Certificat

Womit bestätiget wird, daß der aus dem Orte Kotiurzyme, Bezirk Stary Konstantynow, Gouvernement Wolhynien Land Rußland im Jahre 1862 geborene Stanislaus von Bagiénski, Student, zuständig zur Gemeinde Kłodzienko małe, Bezirk Żółkiew, Land Galizien, katholischer Religion, ledigen Standes, die Eignung zum freiwilligen Eintritt in das stehende Heer besitze.

Der Aspirant gehört dem Stande der Ersatzreserve an.

Żółkiew

252

CORRESPONDENZ-KARTE.

An Herrn Ladislaus von Łozinski Hochwohlgeb.

chef Redacteur der Gazeta Lwowska

Redaction der „Gazeta Lwowska“ in Lemberg (Galicien)

Kochany Panie. 12/7 1881:

Metrykę brata mego i świadectwo szkolne, jeśli tego wymagać będą, zostały wysłane przed tygodniem temu do Pana Kobselbauera (bank hypoteczny) – jeśli go niema we Lwowie to będzie miał te papiery Pan Kolinek (dyrektor B.H.) który obiecał być łaskaw uczynić coś w tej sprawie.

Ściskam serdecznie

[illegible signature]

1881 18/7 Leśn.

253

Midni. 18 Lipca 1881.

Mój Drogi Panie.

Dostałem dzisiaj w nocy zatrzymany tu telegram od mego ojczyma z Petersburga. Potocki mi o wszystkiem i obiecał memu ojczymowi przysłużyć się wszystkiem: [illegible] mi się uda coś wydobyć ze świadectwo za jego pomocą. Niech Pan będzie łaskaw pomówić z nim o tem i jeśli uważa coś zrobić, to prosi do mnie zatelegrafować a przedtem Pan notyfikowania dokumenty brata mego.

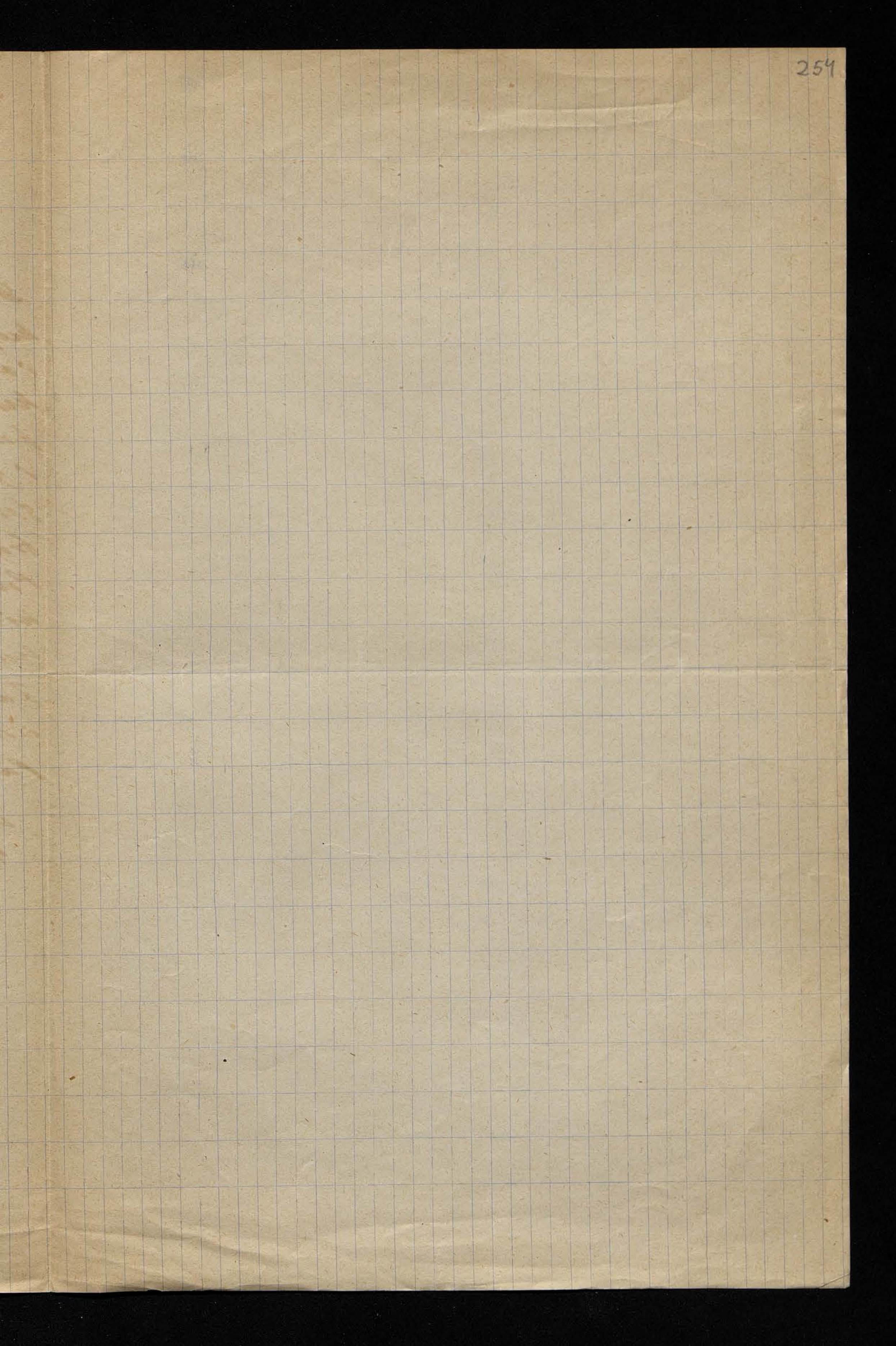
Przepraszam że Panu muszę tą sprawą, ale nikogo nie mam we Lwowie, bo [illegible] jest na wodach bardzo chory.

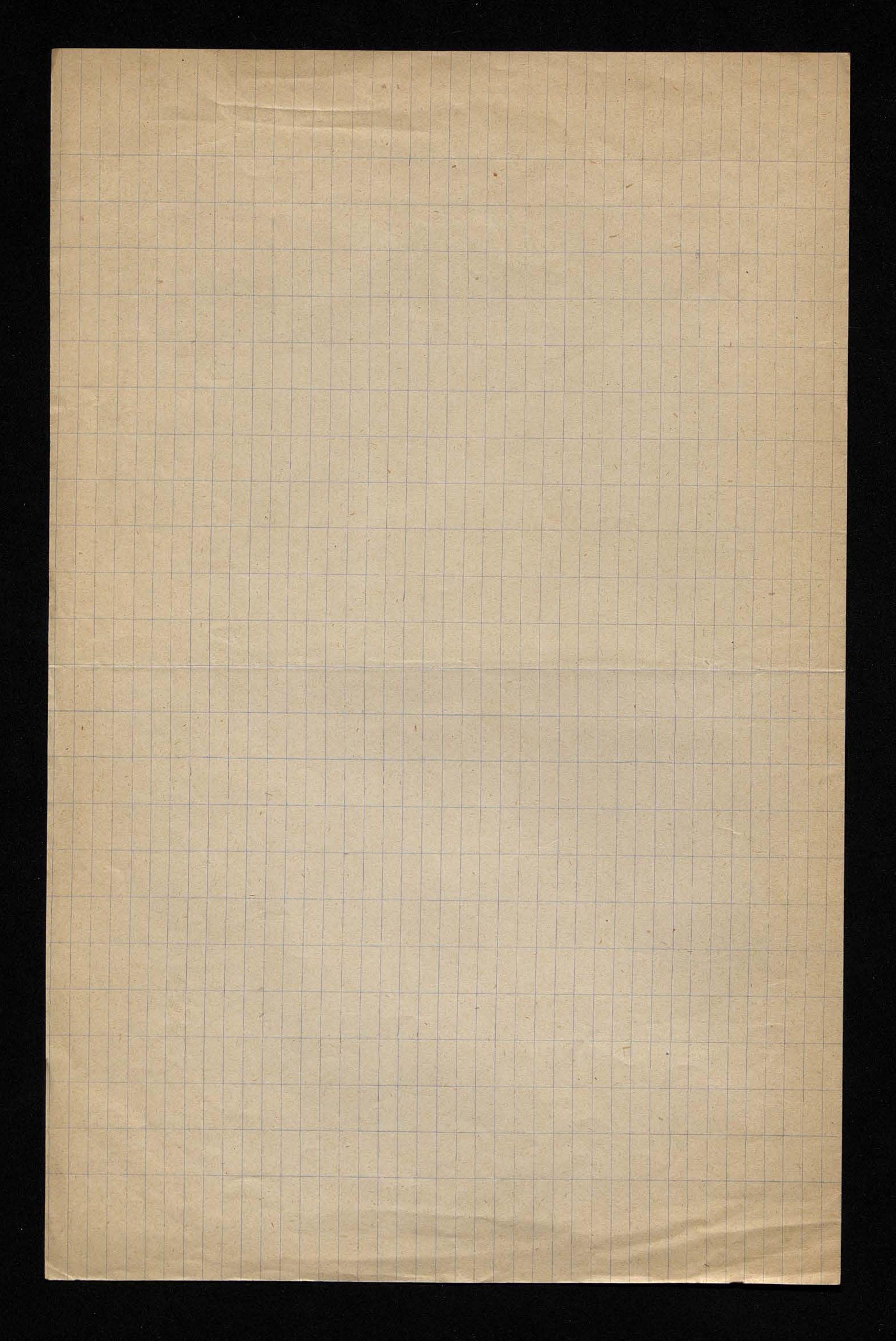
Zdaje mi się że chce Panu sprzedać od Tanku i Hornostaja bo mnie kosztuje 250 fl. Każdy Panu miejsce do zrobienia.

Jeszcze raz polecam gorąco Drogiemu Panu sprawę brata mego i ściskam go serdecznie

Sercem życzliwy i wierny

[illegible]

1887 21/7 lipca

255

21 Lipca 1887. Wiedeń.

Mój kochany Panie.

Doprawdy, nie miałem tyle korowodów z pańską legią honorową, jak Pan ma dzisiaj z tym niewinnym świadectwem brata mego. Dziękuję Panu serdecznie za jego przyjacielską pomoc i proszę mi wybaczyć moją natarczywość, ale chodzi tu o los brata mego i trzeba doprawdy słowa, jak przyszło, że się nam zatrzyma nie przepadło.

Przesyłam Panu dzisiaj formułę gotowego świadectwa które trzeba aby było podpisane przez Horaka oraz list mego ojczyma, z którego się Pan dowie o szczegółach tej sprawy. Za parę dni przyślę Panu wszystkie papiery brata, które są obecnie w Weinheimie. Niechaj to wszystko leży u Pana póki nie przyjedzie Potocki lub Löbl. Potocki obiecał memu ojczymowi pomoc nam w tej sprawie. On jest w bliskich względach wszechmocnym. Niechaj ktoś podpisze komu bądź te świadectwo. Żadna się nie pociąga to za sobą żadnej odpowiedzialności.

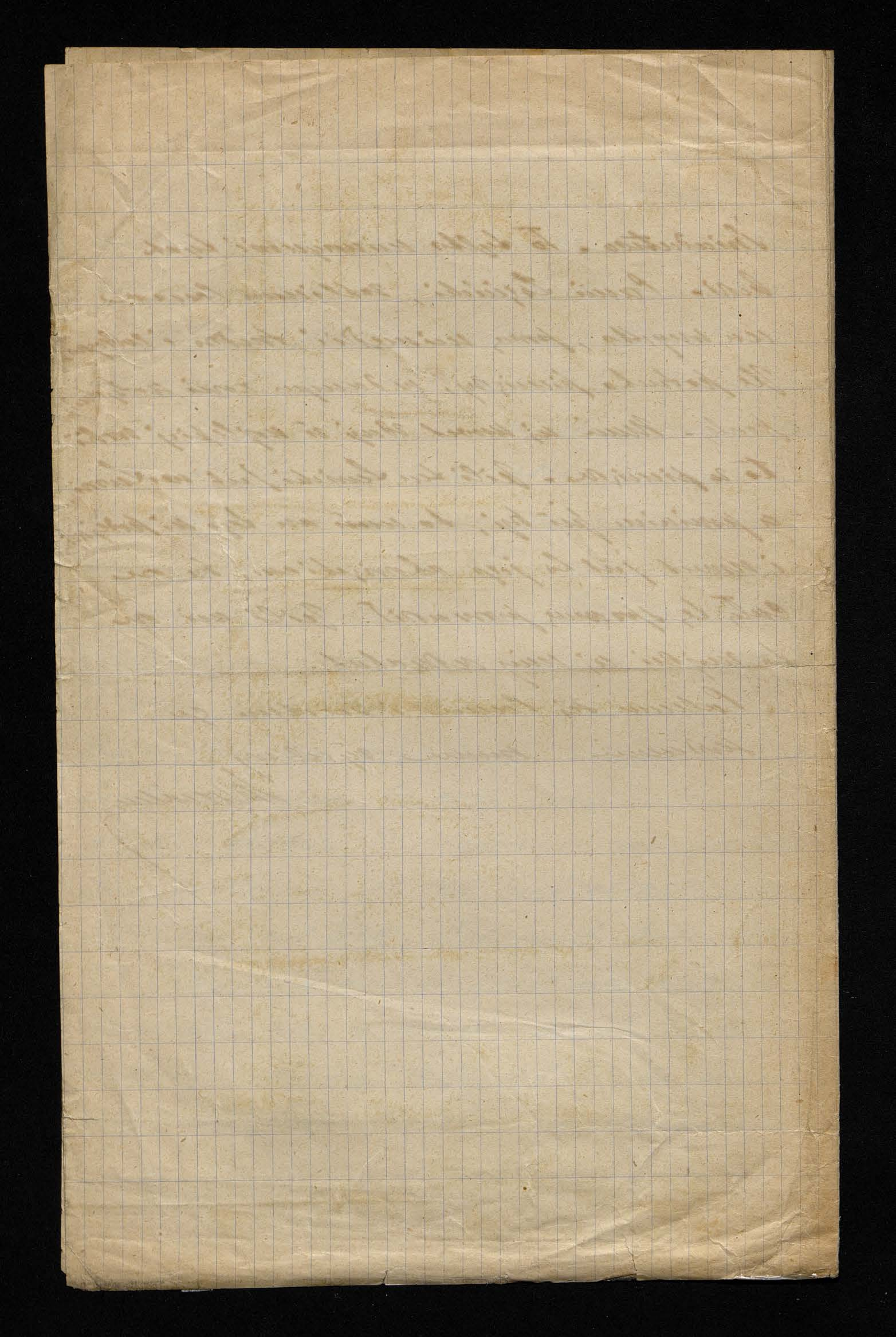
To tylko forma. Krewny nasz Baron Ringelheim, [illegible] w Berlinie, mi o wszystkim i powiedział że wszystko jedno kto podpisze, aby było prędzej i nie inaczej. Pytał o to mnie kiedyś.

Wyrobiłem pan Ringelsteinem to, że brata mego tancerzem przyjmą a ja zobowiązałem się dostarczyć świadectwo na piśmie z kraju. — Niech pański Kancelista zrobi to za pieniądze. — Niepotrzebnie żadnych być winien, bo wszystko to robi się ~~aby~~ tylko dla tego aby brata oddać do wojska. — Wszak za to ani rząd, ani cenzura gniewać się nie będą, tembardziej że płacimy za niego i nie prosimy o żadną pomoc. — Fatalnem by było, gdybyśmy na nowo tego świadectwa prosili o wolne wizyi (na konto zgody i t. p.) — Niech Pan mi nie odmówi swojej pomocy. Zrobić to można bo nasy takie robią się często i wszędzie. — W ostatecznym razie pojechałbym sam do Lwowa ale czy mogę obiecać pewno jeśli Pan nie zrobi. Dokumenta brata są o tyle fatalne że nimi niedopełnienia wielkich formalności. Ale on mieszka już od 15tu lat w Austryi, skończył tutaj szkoły, czy może zrobić mu temu starości na wydanie

świadectwo. To tylko nieznajomość tych
rzeczy. Panie Łoziński, zaklinam Pana
na wszystko, proszę niezwłocznie [illegible] i [illegible].
Ile potrzeba pieniędzy, w danym razie, natychmiast
poślę. Mnie się zaś zdaje że najlepiej zrobi-
to z pieniędzmi(?) - Jeśli ten Lewicki(?) jest we Lwowie,
a powinien tam być; to niech on tego się podejmie
i zwłaszcza(?) jest to jego obowiązkiem, bo on
całą tę sprawę prowadził. Jeśli nie on
to wyśle się inny adwokat.

Polecam się Panu i ściskam go
serdecznie [illegible] życzliwy

[illegible]

257

Kraj Galicya. Powiat Żółkiew Gmina Kłodzienko małe

Nr. 1. (stempel)

Certyfikat przynależności

mocą którego Zwierzchność gminy Kłodzienko małe potwierdza, że

Pan Stanisław Kajetan Ludwik Bagieński

(zatrudnienie) Dzierżawca gruntów

wieku 19 lat stanu wolnego w tej gminie posiada prawo swojszczyzny.

Kłodzienko dnia 18 Listopada 1880

Własnoręczny podpis strony:

Stanisław Bagieński

Za Gminę:

+ Hawryło Dmytrysz
naczelnik gminy
podpisałem:
Onufry Kulik

Wszelkie sfałszowanie Certyfikatu przynależności lub nadużycie tegoż karanem będzie wedle ustaw istniejących.

Wszelkie sfałszowanie Certyfikatu przynależności lub nadużycie tegoż karanem będzie wedle ustaw istniejących.

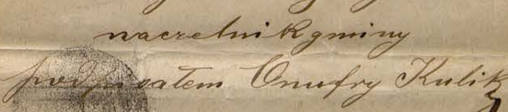
L. 16.

Do
Pana Stanisława Kajetana Ludwika
Bagieńskiego
w Kłodzienku małem

Na żądanie Pańskie, potwierdza się, że jesteś Pan zakonotkrybowany w gminie Kłodzienko małe pod l. domu 38. jako przynależny do téj gminy i stale mieszkający z rokiem urodzenia 1862. —

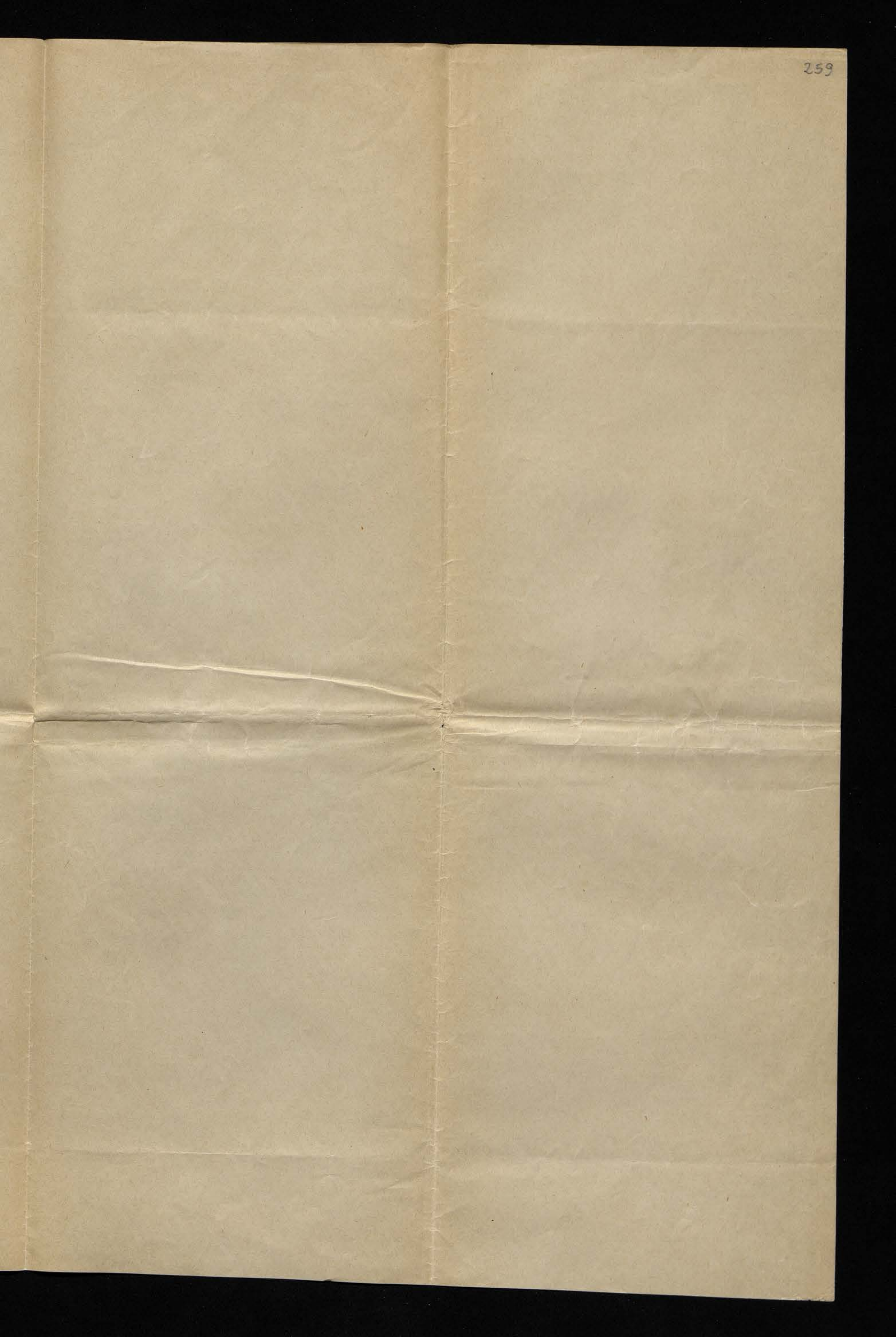
Zwierzchność gminy
Kłodzienko małe dnia 21. Stycznia 1884.

+ Hawryło Dmytrysz.

naczelnik gminy
podpisałem Onufry Kulik

1881 24/7 Brünn

Brünn. 24 Lipca 1881.

Moja droga Pani,

Przyjechałem tu na parę dni do mojej siostry – pojutrze wracam na powrót do Krakowa. W tej chwili przyniesiono mi papiery brata mego. W Weinkirchen wszystko w porządku, przy pomocy Rzigelskiego wyrobiłem to, iż go tam ciemm przyjmą bez tego świadectwa, ale dotąd słowo z Lotkami dostarczę w końcu sierpnia. Posyłam Pani te papiery, na mocy których jeśli mi pan Batowskiego i Löbla, to przygotujmy pan adwokata Lewickiego musi być wyrobić ten dokument. Niechaj go ktokolwiek podpisze. Pani mi ich mi natenczas zwróci, choćby tu albumin o całej przyszłości brata mego i pamiętny /.

jakem z woli Pani wszystko co od
niego zależne było. Czyż tu Ambasador
nie zrobiłby tego zapewnienia?
Czekam z miłą niecierpliwością
odpowiedzi prędkiej i ściskam ją
serdecznie mocno swoim sercem

[illegible]

Ale czego mi Pani nie wspomina
wszystkim fotogr. Tołwa?

1881 26/7 Wien

262

26 Lipca Wiedeń 1881.

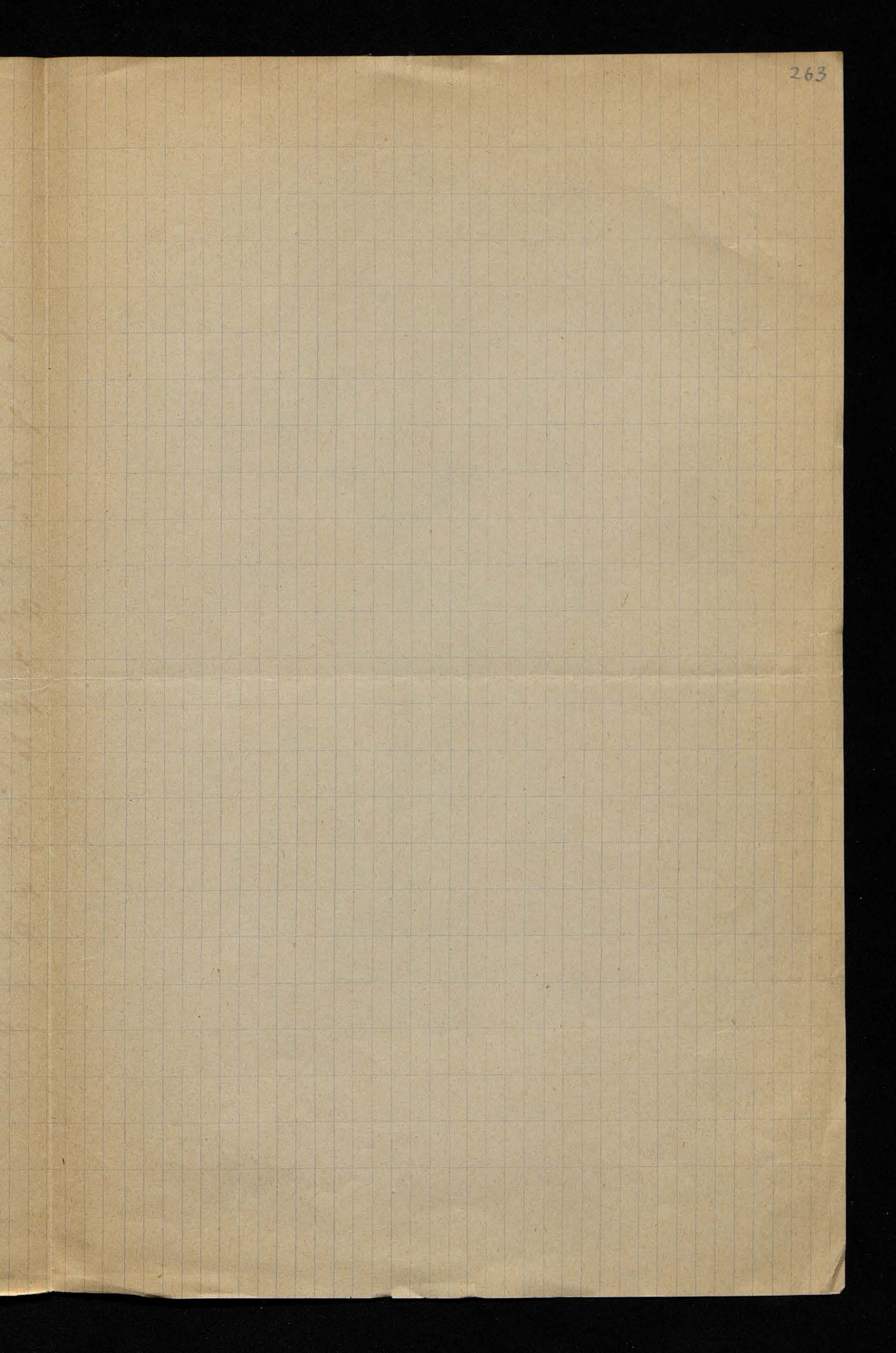
Mój kochany Panie.

Jak mnie boleśnie dotknęły pańskie wymówki: i jak Pan mnie [illegible] podobnie przypomniał! Widzę z tego że Pan mnie nie zna i że Pan taki obraźliwy jak stara panna. Wiem dobrze że Pan na wszystkie takie rzeczy nie kładzie żadnej wagi i dla tego całem sercem pod[illegible] się wymówki Pana tego, bo mnie to samemu przyjemnie sprawiło. Całą historyę kontraktu mnie jedno wszystko u Dembskiego i dla tego zrobiłem to porównanie. Nie miał Pan racyi obrażać się i doprawdy nie zasłużyłem na takie wymówki: Dziękuję Panu przytem z całego serca za pomoc w interesie Brata — Jutro posyłam Panu resztę dokumentów i prośbę ojcowską, którą dzisiaj właśnie przysłała z Petersburga — Daj Boże aby się nam udało wszystko przeprowadzić do pierwszego Września.

Całuję Pana serdecznie i raz jeszcze dziękuję

[illegible]

[illegible]

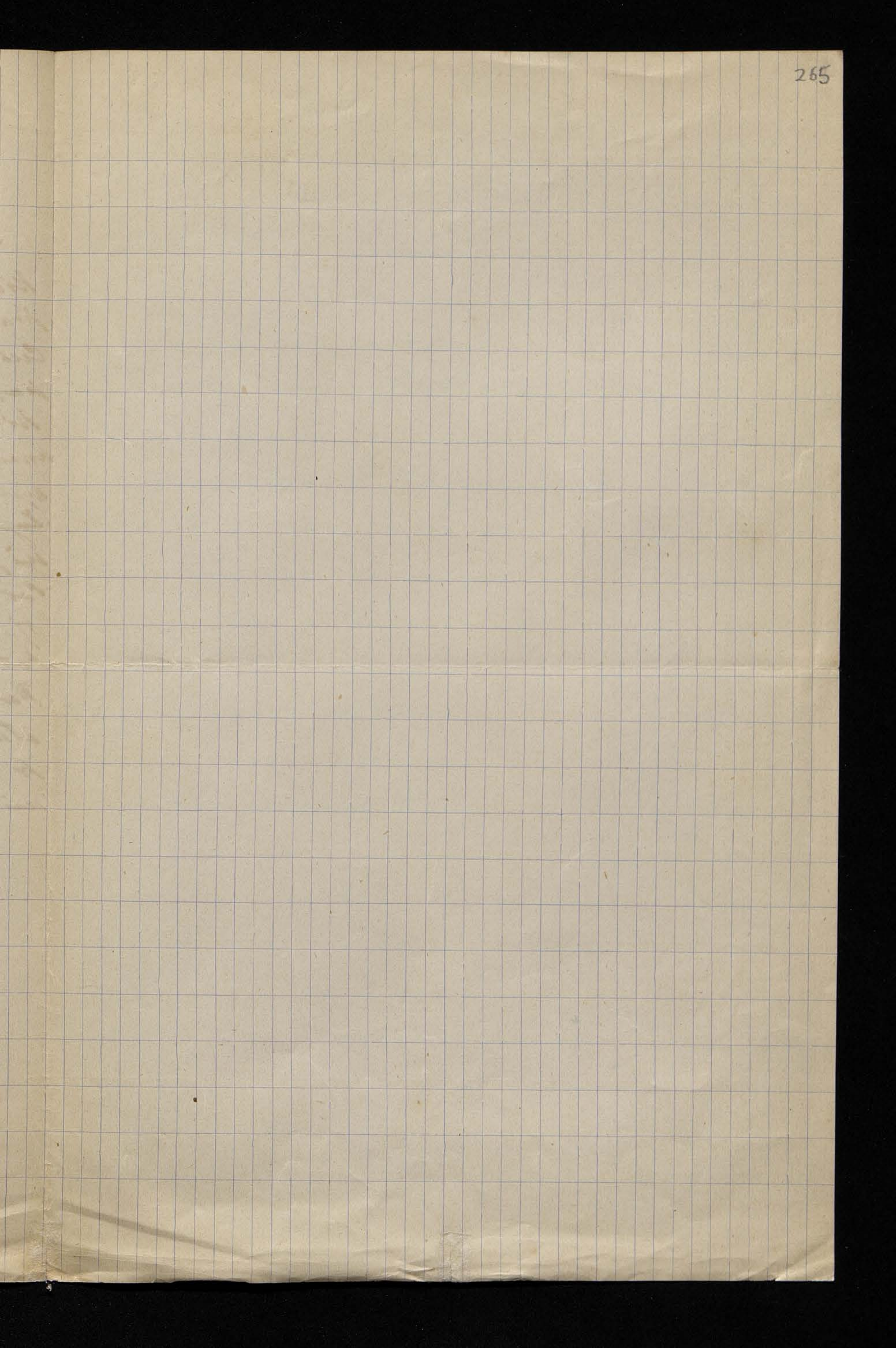
1881 7/8 Wien

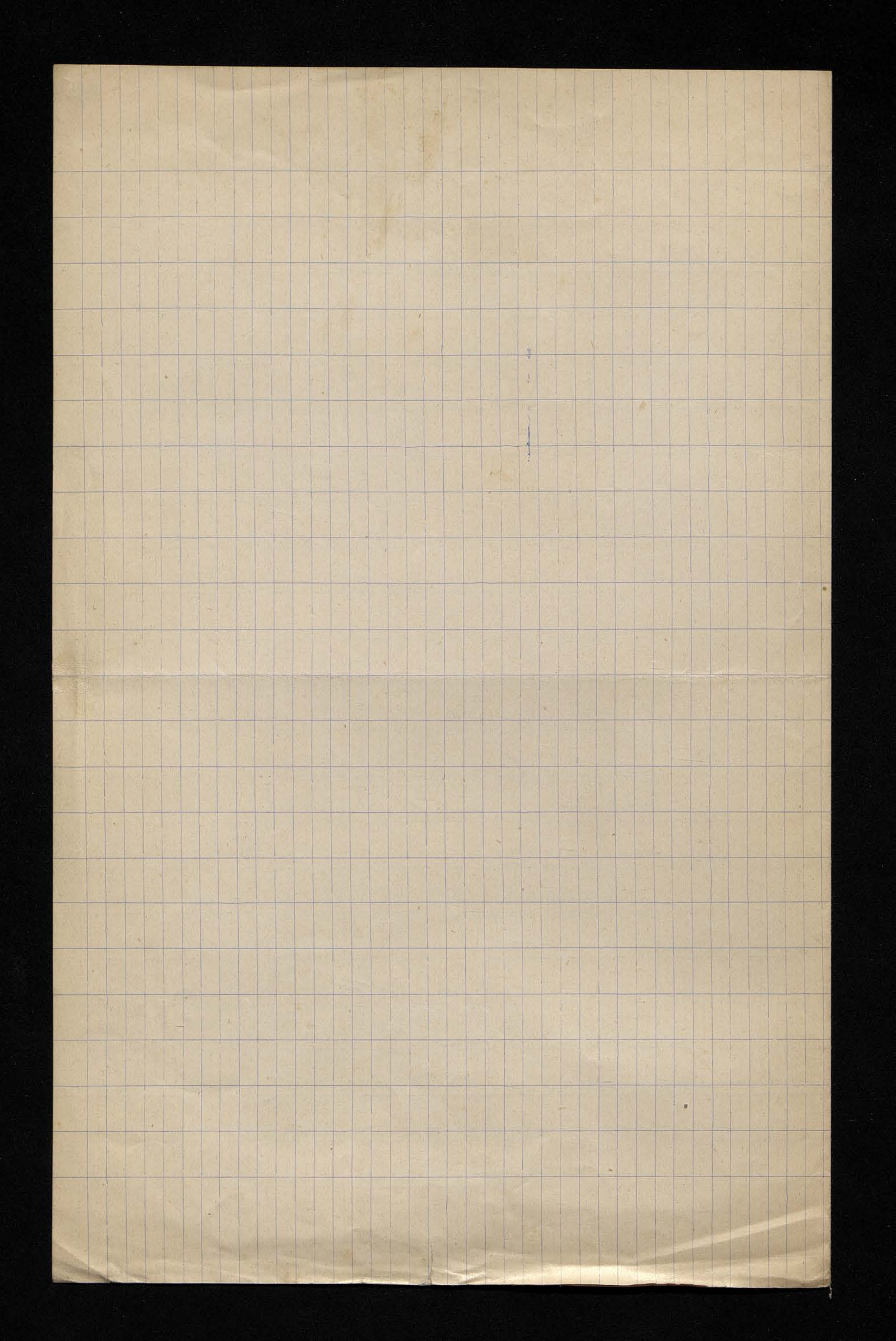
Wiedeń, 7 Sierpnia 1881.

Mój drogi Panie,

Nie umiem doprawdy jak mam Panu dziękować za jego prawdziwie przyjacielską pomoc w sprawie brata mego.
Czekam z niecierpliwością wtorku i proszę mi zatelegrafować przy tem jak tam wszystko pójdzie.
Ks. mi Pan nie pisze jak się mu podobały [illegible] – które mu [illegible] pocztą przez [illegible] – były albowiem cztery i [illegible] wysłał je do Pana nie przyznając się mnie.
Zaproszenie na kongres doręczono Panu w swoim czasie – do tych czas nie przysłał mi Pan listy osób które należy zaprosić! Podług niej będziemy się stosować.
Ojczym mój bawi jeszcze w Wiedniu do przyszłej środy. Potem będę prosił o urlop i pojadę na miesiąc do Paryża i do [illegible]. Będę się starał powrócić przed otworzeniem kongresu.
W Wiedniu nic zresztą nowego – cicho i pusto – gorąco niezmierne i wszystko na wsi.

Ściskam serdecznie drogiego Pana
szczerze oddany
[illegible signature]

1881 17/8 sierp.

Wiedeń. 17 Sierpnia 1881.

Kochany Panie.

W piątek wieczorem jadę do Paryża i powrócę dopiero w połowie Września. Na wszelki wypadek posyłam Panu mój adres w Paryżu – Rue Lepelletier Hotel de l'Europe. Może uda się po powrocie jeszcze zastać Pana w Wiedniu – Kongres literacki zbiera się 19go Września. Temi dniami otrzyma Pan zaproszenie. Na mocy takowych płaci się tylko połowę ceny za bilet 1szej lub 2giej klasy na kolei.

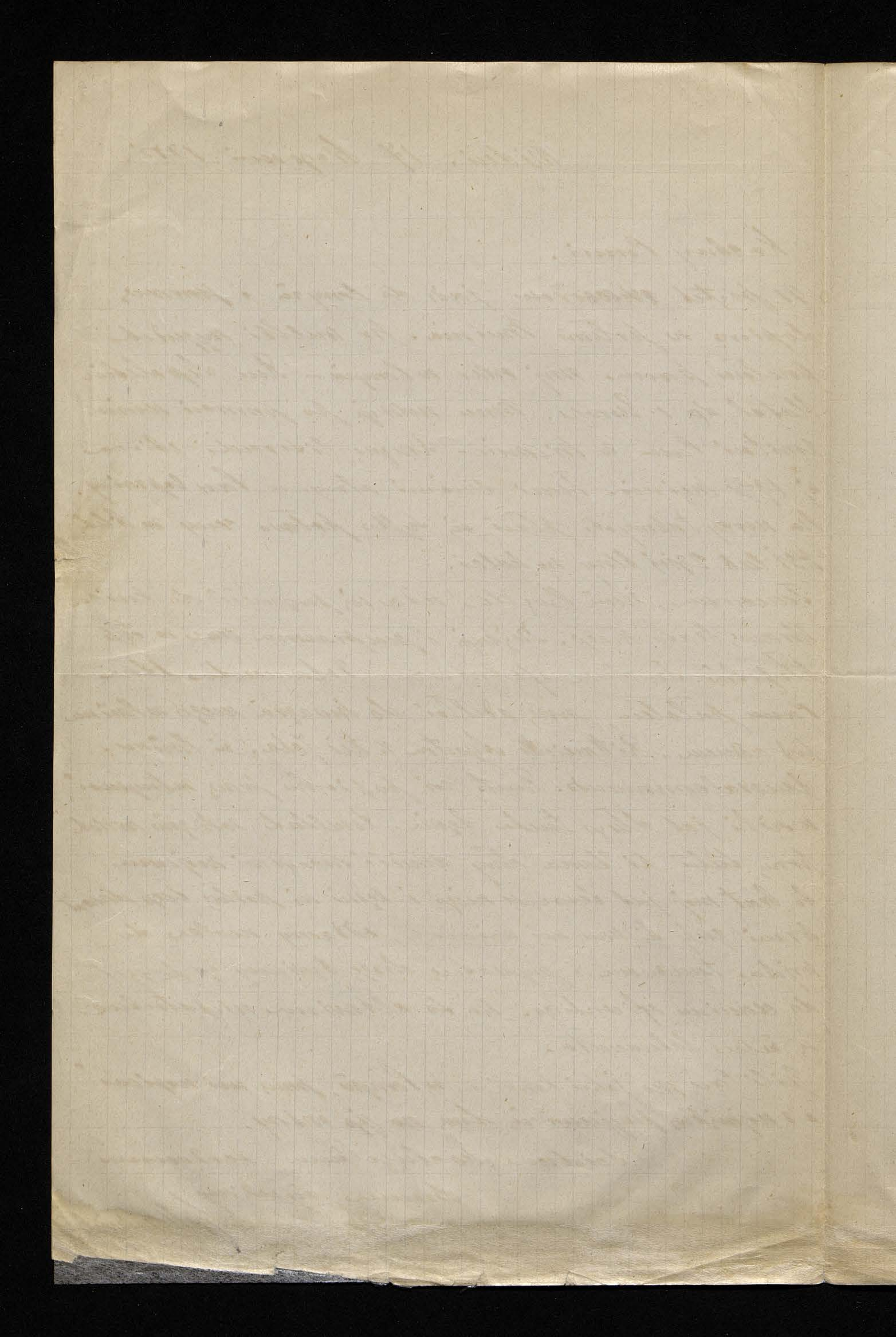
Tymczasem, niech Bóg da udać się pomyślnie do końca sprawy brata mego. Dziękuję i przepraszam Pana za tyle kłopotów. Te dwa zgalwanowane dokumenta które Pan posłał, proszę odesłać do szwagra mego w Brünnie pod adresem „Rittmeister Agaton v. Kiejstut Jotka. in Brünn. Generalcommando. Resztę zaś papierów proszę zatrzymać u siebie jak długo trzeba będzie. Rezultat zabiegów swoich proszę łaskawie kilka słowy dzisiaj szwagrowi napisać bo brat mój jest teraz u niego i gdyby się podług tego ostatecznie wreszcie gdyby się nam nie udało, oddamy młodca do wojska tymczasem i prywatną drogą będziemy go przygotowali do egzaminu oficerskiego. Na to ostatnie niepotrzebne są żadne dokumenta.

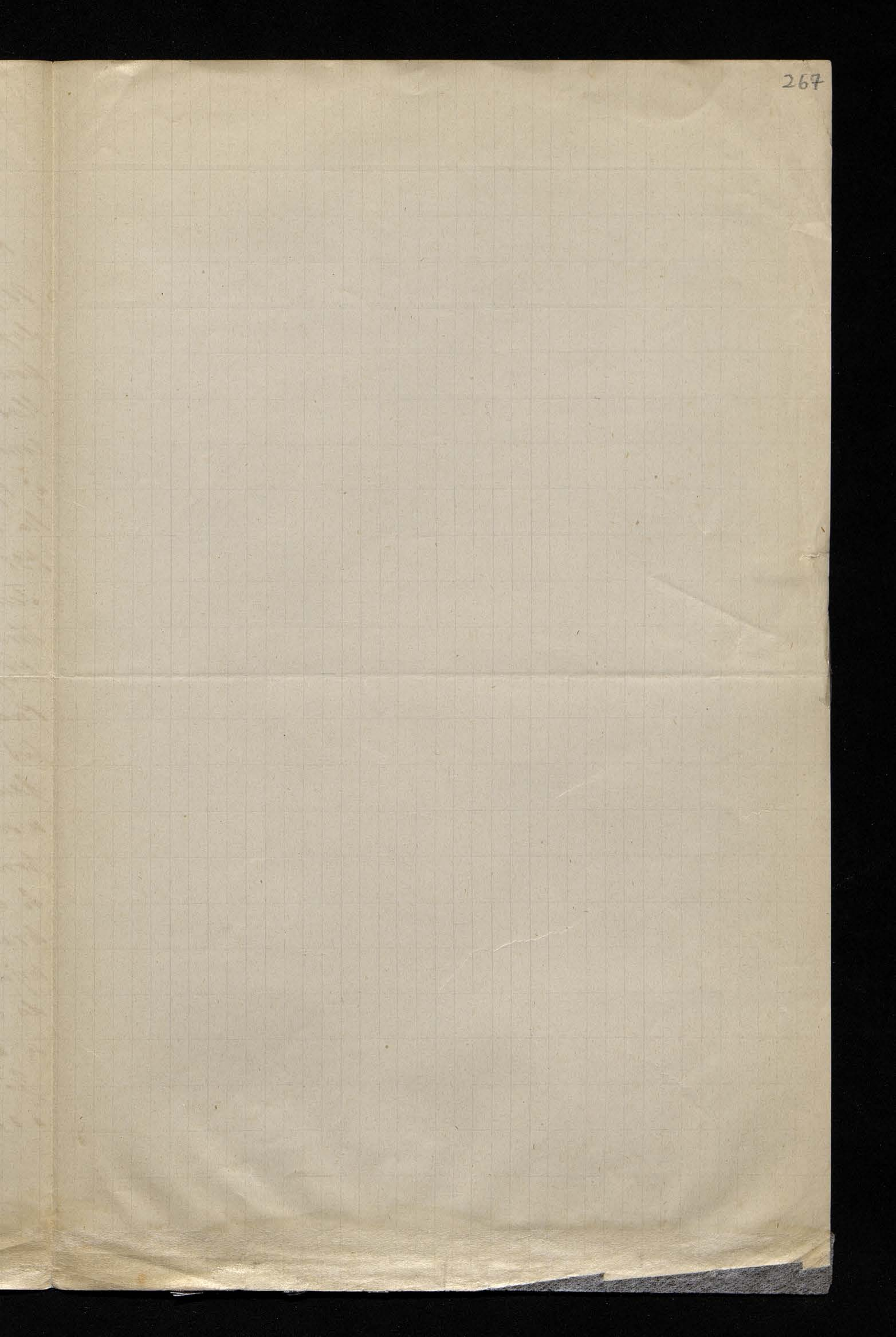
Jeśli Pan ma jakie komisje w Paryżu, proszę mi napisać a z największą przyjemnością stanę na jego rozkazy.

Ściskam kochanego Pana serdecznie

Szczerze życzliwy

[illegible]

1887 4/9 Paryż

268

Paryż 2 Września
1887 r.

Kochany Panie.

Byłem kilka dni chory i wstałem dzisiaj z łóżka i spieszę listownie jeszcze podziękować Panu za to świetne przeprowadzenie sprawy brata mojego. Cały los jego zależał od tego i wszyscy jesteśmy wdzięczni kochanemu Panu za tyle życzliwości.

Ja wracam do Wiednia w połowie września. Czy przyjedzie Pan na kongres? Z Paryża jedzie kilka tylko osób. Niewiem wcale czy zgromadzenie to było wielce świetnem bo będzie prawdziwie niemieckiem. Cieszyłbym się niezmiernie gdybyśmy, dzięki tej okoliczności, oglądać Pana w Wiedniu.

Czy niema Pan żadnych kupnów w Paryżu. Jest tu piękna broń, wschodnia, ale drożej

./.

jak w Wiedniu. Dywany i kafty to
samo. Są prześliczne kafty złotem na
aksamicie trochę mniejsze od mego dywanika
który się Panu tak podobał... Ale drożyzna,
nowstanana, niesłychana. Pieniądz zdaje się
stracił tu wielką wartość.

Ściskam serdecznie kochanego Pana

szczerze życzliwy

Milewski

1881 26/9 [illegible]

270

Wiedeń. 26 Wrześ. 1881.

Moja Droga Pani,

Wczoraj dopiero dowiedziałem się o okropnem nieszczęściu jakie Panią spotkało. Jak Pani wiadomo i ja straciłem niedawno Matkę którą kochałem nad życie. Wiem jak Pani [illegible] i rozumiem swoich rodziców i dla tego łatwo wystawiam sobie boleść Pani. W takich razach słowa nawet najlepszych przyjaciół nie przynoszą ulgi. Jeden czas z łaską [illegible] zagoi tylko ranę. Bądź Droga Pani Władysławo pewnią że całym sercem współczuję jej nieszczęściu i z nim razem płaczę nad stratą Matki.

Niezmiennie
przywiązany
[illegible signature]

1881 21/12 Wien

272

Wiedeń. 21 Grudnia 1881 r.

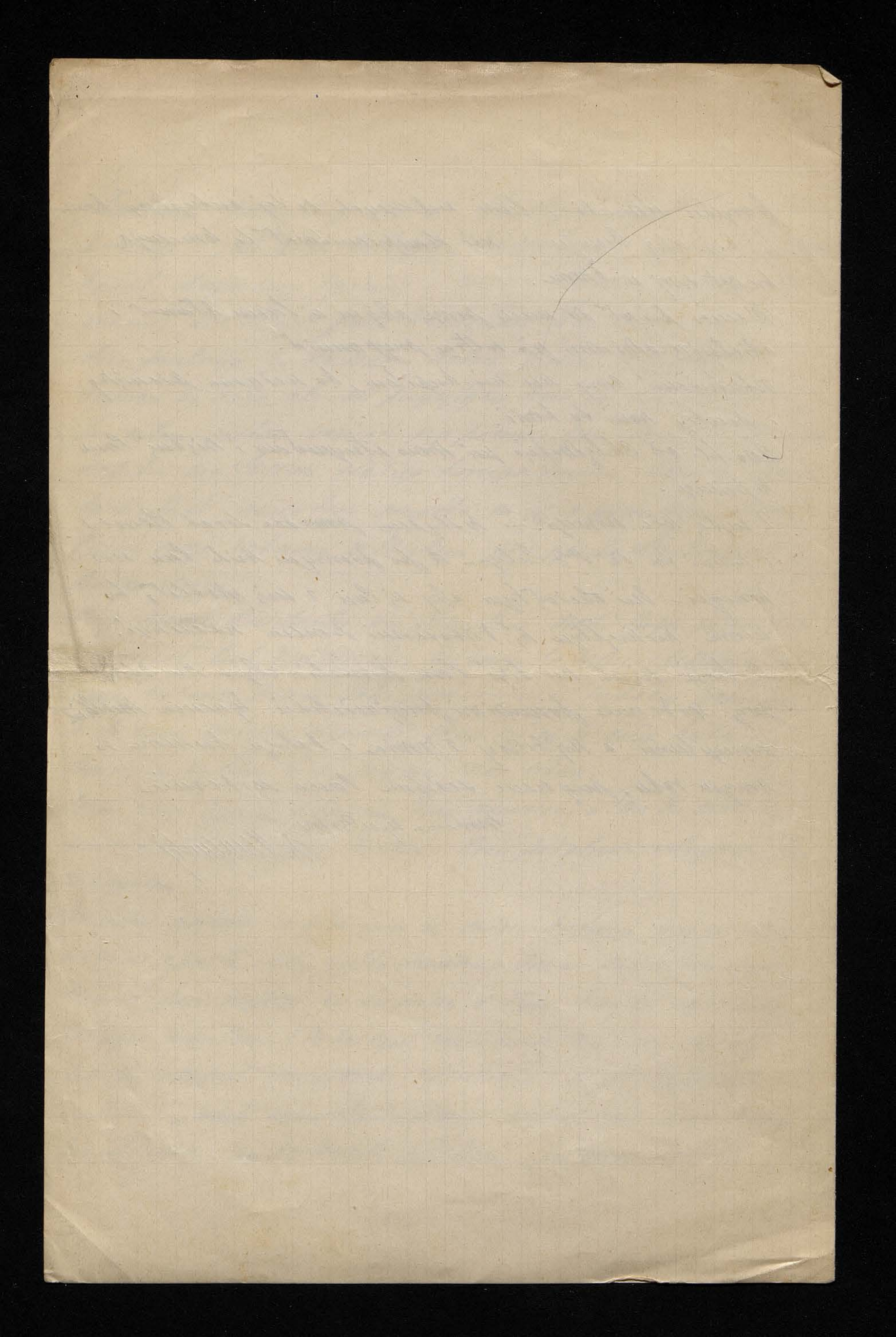
Mój drogi Panie Włodzimierzu,

Pan nie ma o mnie pisać ze Lwowa a ja formalnie jestem zawa-
lony materiałem i czasu nie mam — Proszę nie mieć mi za złe niedbałej
nawet familijnej korespondencyi. Siadając do gawędy z panem
chciałbym mówić długo i wszystkim a mieć przytem wolną głowę.
Na dowód tego że o Panu wciąż myślę, i że często cierpię trapiony
sumieniem, mógłbym mu posłać kilka zaczętych listów, których
nie mogłem skończyć. Po wyjeździe Panickim z Wiednia miałem
na karku Sos Bernard, potem siostra moja wychodziła za mąż,
jeździłem do Berna a po powrocie musiałem pokończyć zaległe
prace — otwarcie sejmu, debata Lienbacherowska, a nakoniec pożar
Ringtheatru, wszystko na raz, to straszne jak o tem ~~[illegible]~~ pomyślę.
Na dokładek musieliśmy dwóch przyjmować ministrów dla kabaty.
Że byłem gospodarzem tego festynu a to zadanie niełada!
Myślałem że Pan przyjedzie z Potockim — niestety, nawet
nasi zostali zawiedzeni. Pana tu w Wiedniu wszyscy lubią i
dla tego często mówimy o Panu i zawsze z przyjemnością wspo-
minamy miłe chwile spędzone z Panem. Przy wiejściu [illegible]
chodziłem często do Puchera — ponieważ [illegible] — Zawsze te
same towarzystwo, dużo polonii, słychać tu mnóstwo [illegible] i
[illegible] ze wszystkich końców świata — Już nie jeden [illegible]
a czwarta kawiarni zajęta przez nowe [illegible] towarzystwo.
Tak mi to obrzydło że od tygodnia przestałem zupełnie chodzić.
Konstytucyjni solidaryzują się coraz bardziej z panem ministrem,
Dunajewski mówi ciągle do jakiejś tam Panny, który Wiedeń
czuła na [illegible], Michałowski zajęty zakładaniem kolei.

Słowikowski dowcipkuje i t. d. Chęciński zupełnie się nie połamuje i jak mu pisze do Czasu, rozumiała pod naszemi książkami. Kabat najpewniej dyplomaty i co mu do ręki wpadnie, aby wcisnąć we Lwowie pana Towarzystwa Bogusławskiego. Za parę dni przyślemy go do Was – Róbcie z nim co się podoba, bawcie się sobie ale nie przysyłajcie nam go na powrót. Ja gotów jestem wziąć na piersie dwa miesiące pobytu Kabata we Lwowie stałego korespondenta, którego można wypytać szczegółowo wszystko co się z nim dziać będzie. Panią swoją zostawia w Wiedniu pod opieką Lachowskiego i Podgórskiego.
Przy pomocy Księgarni nie straciłem dzięki Bogu nikogo z przyjaciół lub znajomych. Ciekawe to będzie widowisko a jeszcze ciekawszy proces jaki prokuratorya wytoczy Gorzkowi. O ile znam tutejsze stosunki, zdaje mi się że cały hałas skończy się na tem że mi przypiszą różne ordery.
Temi czasy wyszły w Pamięt. dwa numera „Trzy dni w mieście" zawierające mój opis Wiednia. Pan podobno otrzymuje te czasopisma?
Wszystkie pogłoski o zmianach w ministerstwie nie są na niczem oparte. Aby tylko przestano dawać tak koncesye. Mnie ot pan czytał co tu piszą o tym banku morskim – (banque maritime) W każdym razie rzecz ciekawa, to coś jak nowy admirał szwajcarski Abenteuer – a jak Tagblatt powiada – nach einer Landschlacht werden wir noch eine Seeschlacht im Parlamente erleben. Ja mam trochę

Paryski słownik i ludzi wchodzących do tej entreprizy, bardzo
się boję aby Gierymski nie skompromitował tą koncesją
przedmiot swój u Dworu.
Wiem, pisał do mnie prosząc abym się Panu kłaniał i
obiecuję odnośnie jego w tym przypomnieć.
Ostatniemi czasy nic nie kupiłem, bo niemam pieniędzy
i pewno mi to zrobi.
200 fl. od Chłędowskiego już dawno otrzymałem i dziękuję Panu
za pomoc.
Z resztą nic nowego. — W styczniu powraca Sorok Benzon
i robi tu do Sz. Lutego – A po pierwszym niech Pan nas
odwiedzi – Nie chciałbym aby się Pan z nią spotkał, bo
wiem niezbyt się dostatecznie poniewierają.
A teraz niech mi Drogi Pan pozwoli abym mu złożył
moje serdeczne prawdziwie przyjacielskie życzenia wszelkiej
pomyślności a najbardziej zdrowia i dobrego humoru w
nowym roku, przyczem ściskam Pana serdecznie

zawsze życzliwy
[illegible]

1882 8/4 Wien

274

8/4 1882. Wiedeń.

Kochany Panie,

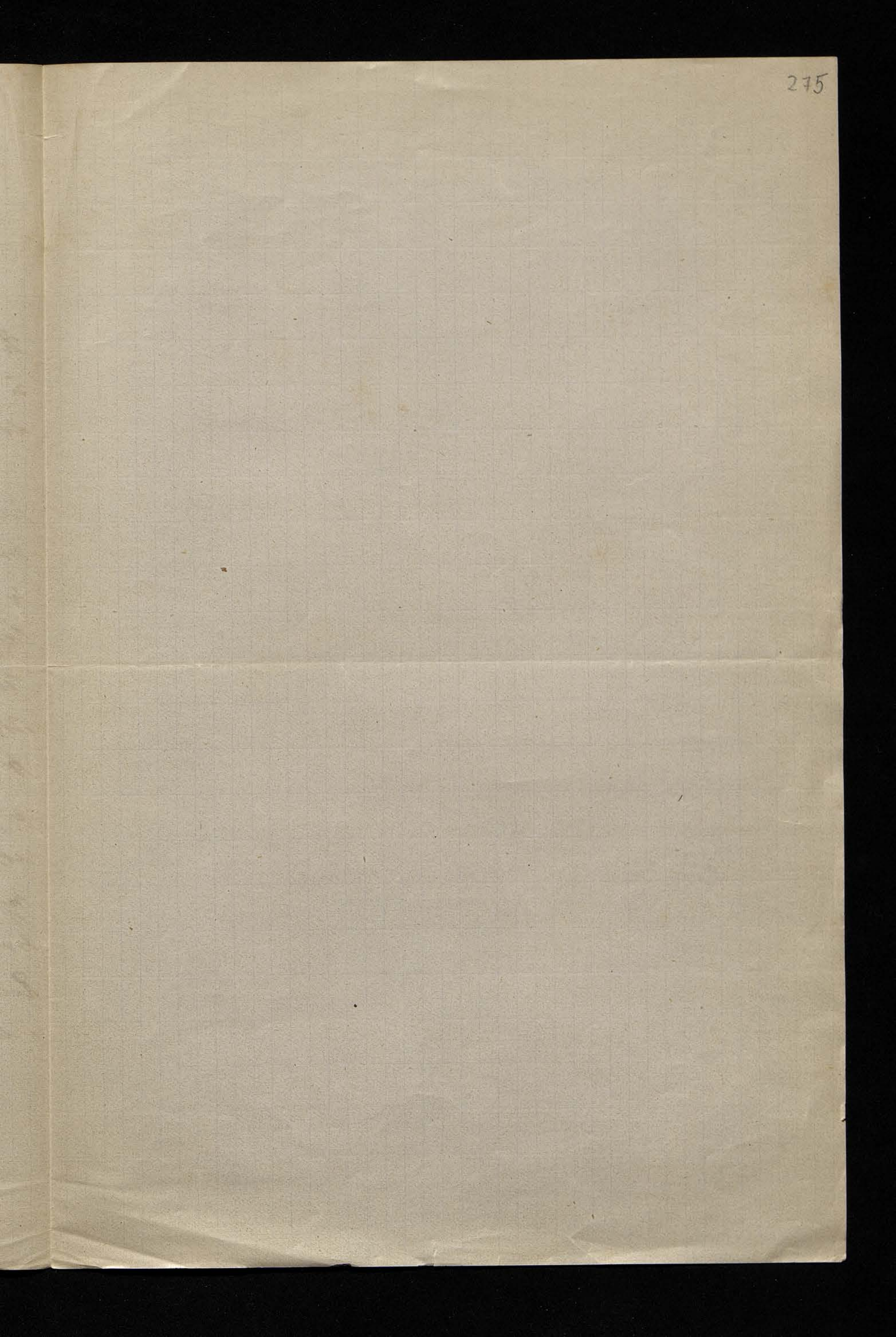
Życzę Panu wesołych świąt! [illegible] mi donosi, że coś tam petroleum zaczyna mocno tryskać i że Pan do Włoch jedzie. Cieszę się tem, bo tyle [illegible] [illegible] [illegible] kochanego Pana — Proszę przyjeżdżać. Wszystko jest [illegible] — są [illegible] [illegible] i pewien jestem że wróci Pan wypoczęty. Spodziewam się, [illegible] [illegible] w [illegible] [illegible] ale [illegible] nie [illegible] nie [illegible]. [illegible] co [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible] to do [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

W Wiedniu cicho i [illegible]. [illegible] [illegible] od tych [illegible] w Galicji a konstytucyjnej [illegible] nie [illegible]. [illegible] [illegible] od [illegible] [illegible] z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do Włoch, ale [illegible] się na [illegible]. Rodziny mnie ~~[illegible]~~ [illegible] dość [illegible], ale kontent jestem i dziękuję za to Panu Bogu!

Do widzenia, [illegible] [illegible] kochanego Pana

szczerze oddany

[illegible]

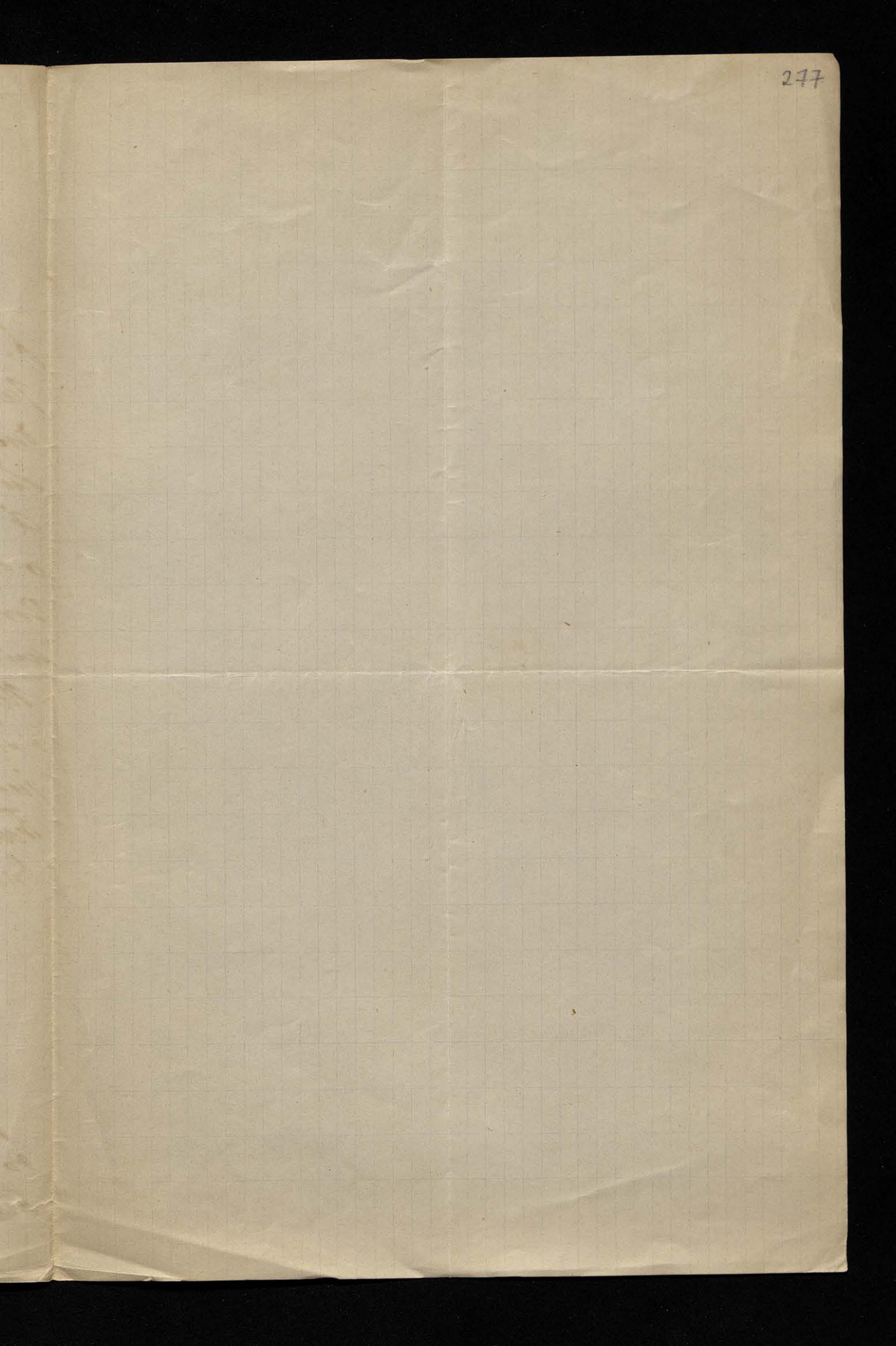
1882 27/6 czerw. 276

27/6 1882. Wiedeń.
I. Gisellastrasse 6.

Mój drogi Panie,
p. Sienkiewicz, był dzisiaj u mnie.
Jedzie do Paryża 2go albo 3go Lipca, na
dni 8 lub 10. Wielce mi przykro, jak zawsze
[illegible] nam bolesnych [illegible] Pana –
A cóż Stoczkiem? Nie myślę aby Pan zapomniał
o swojej obietnicy ale proszę mi nie opóźniać.
Zaraz po powrocie z Paryża pojadę do Szcza-
wnicy i tam będę pracować.
Mojej magnifiki ani nie w Wiedniu. Smutno
i tęskno mi tak iż [illegible] pojadę
jutro wieczorem chociaż na parę godzin do
Franzensbadu aby ją zobaczyć.
Boże mój co to z tego wszystkiego będzie!

Ściskam serdecznie i [illegible] kochanego
Pana [illegible] [illegible] szczerze życzliwy
Przyjaciel i Sługa
[illegible]

Venier pisał temi dniami
do mojej siostry że ma Pana
odwiedzić – Proszę do mnie napisać.

1882 18/7 Wien

278

Wiedeń. 18 Lipca 1882.

Moja droga Pani.

Od wczoraj jestem znowu w Wiedniu. Byłem w Pradze, byłem w Frauenberku i widziałem moją Elę. O ile mi się zdaje, rzeczy idą niezłe. Zacząłem posyłać kwiaty, które zostały mi przyjęte i przyjęte dobrze. Nie mogę tu Pani wszystkiego opowiadać, ale niech Pani i mnie tego dowierzy że się Ela mną interesuje. Zapewne musiało się jej podobać że ~~[illegible]~~ zdołałem się z taką stałością i takimi zamiarami. ~~[illegible]~~ Byłem cztery razy we Frauenberku. Matka i ojciec wiedzą o tem. Za kilka(?) pojadę do Jedl(?) aby się rodzicom przedstawić. Zaszedłem tak daleko że nie wypadałoby ociągać się dłużej. Jeśli rodzice przyjmą mnie dobrze, w takim razie wszystko pójdzie gładko; jeśli nie, będę musiał toczyć wojnę ale mając za sobą pannę mam nadzieję(?) ~~słowem~~ ~~wszystkie~~ trudności. Moja droga Pani, gdybyś Pani widziała jaki jestem szczęśliwy! Nie potrafię tego opisać, bo się to opisać nie da. Nic mnie nie obchodzi dzisiaj, ani kwartety Epsteina, ani Volksoper(?) — mam jedno przed oczyma, w głowie i w sercu. W dzień myślę o Eli a w nocy śni mi się ciągle. W Wiedniu pustki, nudno, smutno...

A Pan zdaje się zapomniał o mnie. Co słychać
z Kolbem? Na miłość boską niech mi pan
przyśle te listy i dyplom mój polskie francuskie.
Kończą z wdzięczności mową. — Bardzo a bardzo proszę
o to, bo nie mam w Jull żadnej roboty. W prawdzie
nie mam nadziei abym mógł dużo pracować, ale
może znajdę się wolne chwile a potem, jak
sytuacja się wyjaśni, to zacznę i spokojnie pomówi.
Napiszę do Pana z Jull jak mnie przyjdą
a tymczasem polecam się łaskawej pamięci i
ściskam serdecznie Pana życzliwy

[illegible]

280

M. de Newlinski

Correspondant du „Journal des Débats"
et du „Temps"

I. Giselastrasse No. 6 Parterre.

Drogi Panie.

Dziękuję i wyglądam Pana z wielką niecierpliwością —

Moja sercowa sprawa źle stoi!

14 Kwietnia 1882?

1883 26/3 [illegible] 281

26 Marca 1883. Wiedeń.

Moj drogi Panie,

Przychodzę, jak zwykle, prosić Pana o coś. O to wiedeńska gazeta umieściła kilka dni temu artykuł profesora Eitelbergera o akademii sztuk pięknych i jej dzisiejszym kuratorze, panu Pantene. – Pewien, którego Pan podobno u mnie poznał, jest rodem ze Lwowa i chodzi mu o to aby krajowe dzienniki zwróciły o tym artykule wzmiankę. – Jeśli Pan będzie mógł to zrobić, proszę bardzo zadość uczynić tej prośbie, której tym razem jest wytłumaczenie. – Dobrze aby wiedziano w kraju, że Polak dojdzie do wysokiego stanowiska. O sobie nic nowego pisać nie mogę – Jestem znowu zablokowany w E. – mam rodziców przeciw sobie i Bóg wie jak długo jeszcze będę walczyć aby zdobyć to szczęście. Myśli tak dojmują do takiego stopnia mój umysł że o niczem innem nie jestem w stanie myśleć. – Pomimo regularnej mojej nieczęstej korespondencji, to mogę ale stwierdzić się wszystkim obojętny dla świata i wszystkich jego przyjemności. Jeśli Panna wytrwa i będzie dalej postępować, jak dotąd, to wszystko mi dla niej [illegible] [illegible] dopomogą co w mnie będzie – oczekuję Pana znowu z gorącym upragnieniem, bo z nikim nie mogę mówić tak otwarcie i wiem że miłego mi serca sprawy nie [illegible]. Myślałem że się z Panem spotkam na pogrzebie Kraszewskiego w Krakowie. Pytam się każdego kto przyjeżdża ze Lwowa co Pan porabia – Wiem

./.

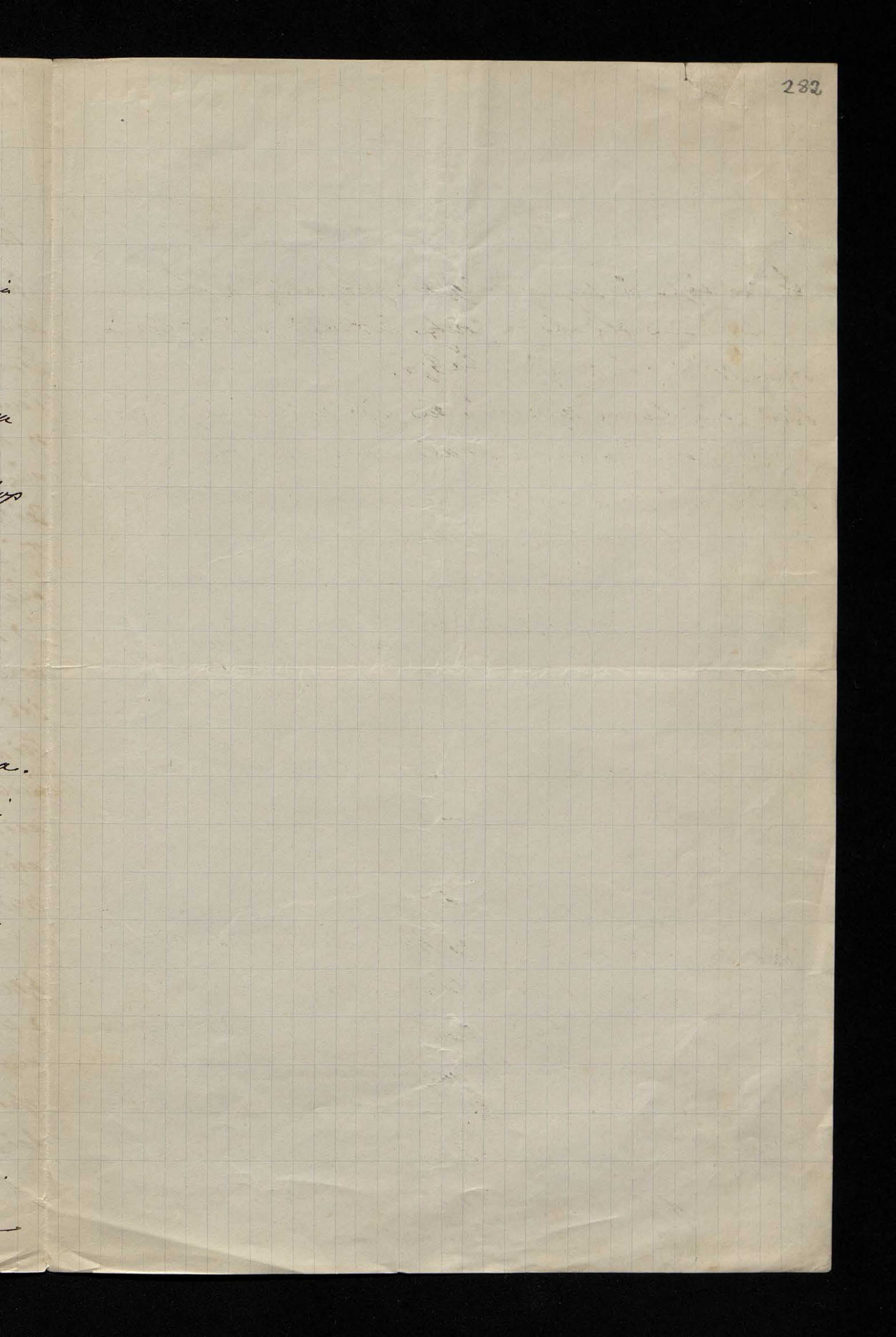
Tylko tyle że wszyscy koledzy mój perspektywą stracenia Pana jako redaktora Gazety Lwowskiej, i że się Kozio Hempelski o te miejsce dobija.
Nie wiem tam wyraźnie na jego miejsce, bo sam czuję się winnym, ale w obecnym mym stanie trudno mi pisać. Dziękuję mu jego ręce, to kolej dostoj i co chwila zmienia się obraz.

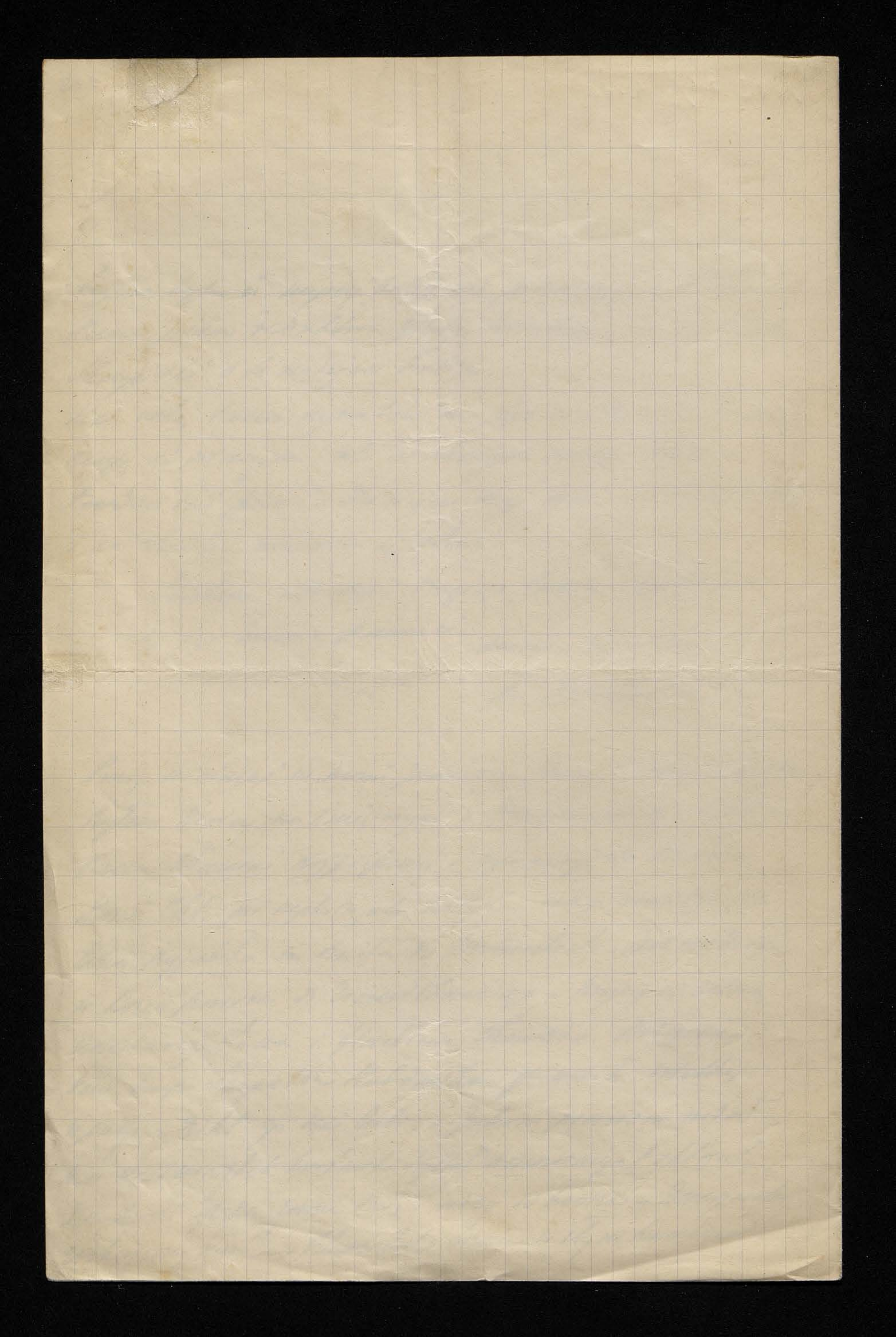
Ściskam serdecznie drogiego Pana i polecam się jego łaskawej pamięci

mam życzliwy

K. Morawski

Przy ucieczce w mym pamięci pana Bronisława. Byłem dziś na imieninach u Domaniewskich – kiedy się Pana Władysława najpiękniej i najprędzej do [illegible]. Kocio Chł. już wypisany, ale teraz i noga mu obrzękła. Pewnie wyjedzie na kuracje do Krzeszowickich. Jest rodziny i Kocio pewnie do [illegible] – [illegible] umierającej żony i [illegible] Chmiela. Ostatnio kuz. [illegible] Leopoldem Hołdowskim [illegible] wielkiej względy – nikt go nie lubi. – Jakim prawem nadał mu uniwersytet krakowski tytuł honorowego doktora? Krytycznie spędza rano dnie i nocy w biurze – Domagieski rozkoszny nam! – Klemensowicz znowu w złym humorze! –

1883 22/4 283

Wiedeń 22 kwietnia 1883.
I. Grillparzerstrasse 6.

Mój drogi Panie,

Słyszę ze wszystkich stron że Pan wkrótce opuszcza Lwów i przenosi się na mieszkanie do Krakowa – Czy to prawda – Czytałem wczoraj w „Dzienniku polskim" wzmiankę o [illegible] [illegible] krakowskim – Dla czego brat nie objął redakcji. Czyż Szujski takiż się [illegible] o tej porze. Czy nie było lepszego wyboru? Spodziewam się że Pan nas wkrótce odwiedzi – Pewno przepędzi jakiś czas w Wiedniu – Mój to najpiękniejszy [illegible] – Mógłby Pan u mnie zamieszkać a odpowiadam za wszystkie wygody jakie Pan ma w [illegible] [illegible]! Toż to już blisko rok jak się nie widzieli! Potrzebuję koniecznie mówić aby Panu opowiedzieć dokładnie wszystko co w ostatnich czasach zaszło. Zostałem jednym razem i [illegible] dotąd [illegible] [illegible] [illegible] o [illegible] [illegible] – Panną widzę co dzień i [illegible] [illegible] – Mój Boże, dla czego nie tak wszystko idzie jak z kamienia?

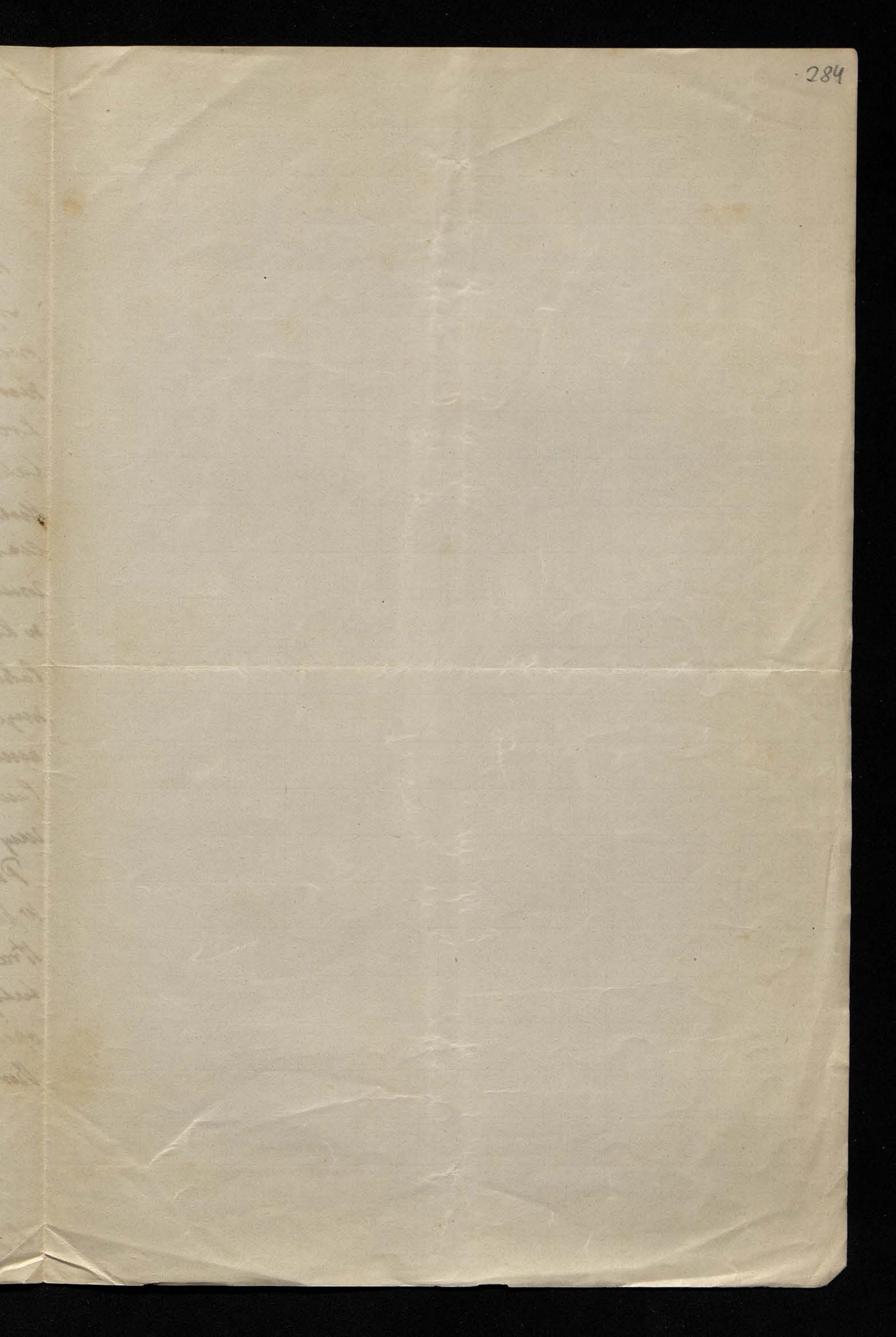
Przed wyjazdem swoim z Lwowa, proszę mi zrobić jeszcze grzeczność: W [illegible] roku przysłał mi ~~[illegible]~~ Pan był opis mego herbu – [illegible] tę notatkę a potrzebuję jej teraz bo chcę aby [illegible] moje szlachectwo. Niech Pan będzie łaskaw przysłać mi szczegółowe opisanie mego herbu z przydomkiem i datę kiedy został nadany. Bardzo Pana o to proszę, [illegible] i polecam się łaskawej pamięci.

Mój [illegible] wyglądamy Pana z niecierpliwością

Ściskam drogiego Pana serdecznie

[illegible] M. [illegible]

Listy [illegible] [illegible]!

285 27 VIII 1883 r

Poniedziałek.

Moja droga Pani –

Żałuję mocno żem nie wczoraj uprzedził – Dzisiaj rano mam dziś nabożeństwo z powodu śmierci Chamborda – o 12ej będę w domu – Jeśli Pani może mi odwiedzić mnie o tej godzinie, to przy okazji mi naznaczę i godziny seansu – Pani. Naznaczymy jeśli razem obiad i kolację –

Ściskam serdecznie
niezmiennie życzliwy

[illegible]

24/1 Wien

24 Stycznia 1884?

Kochany Panie -

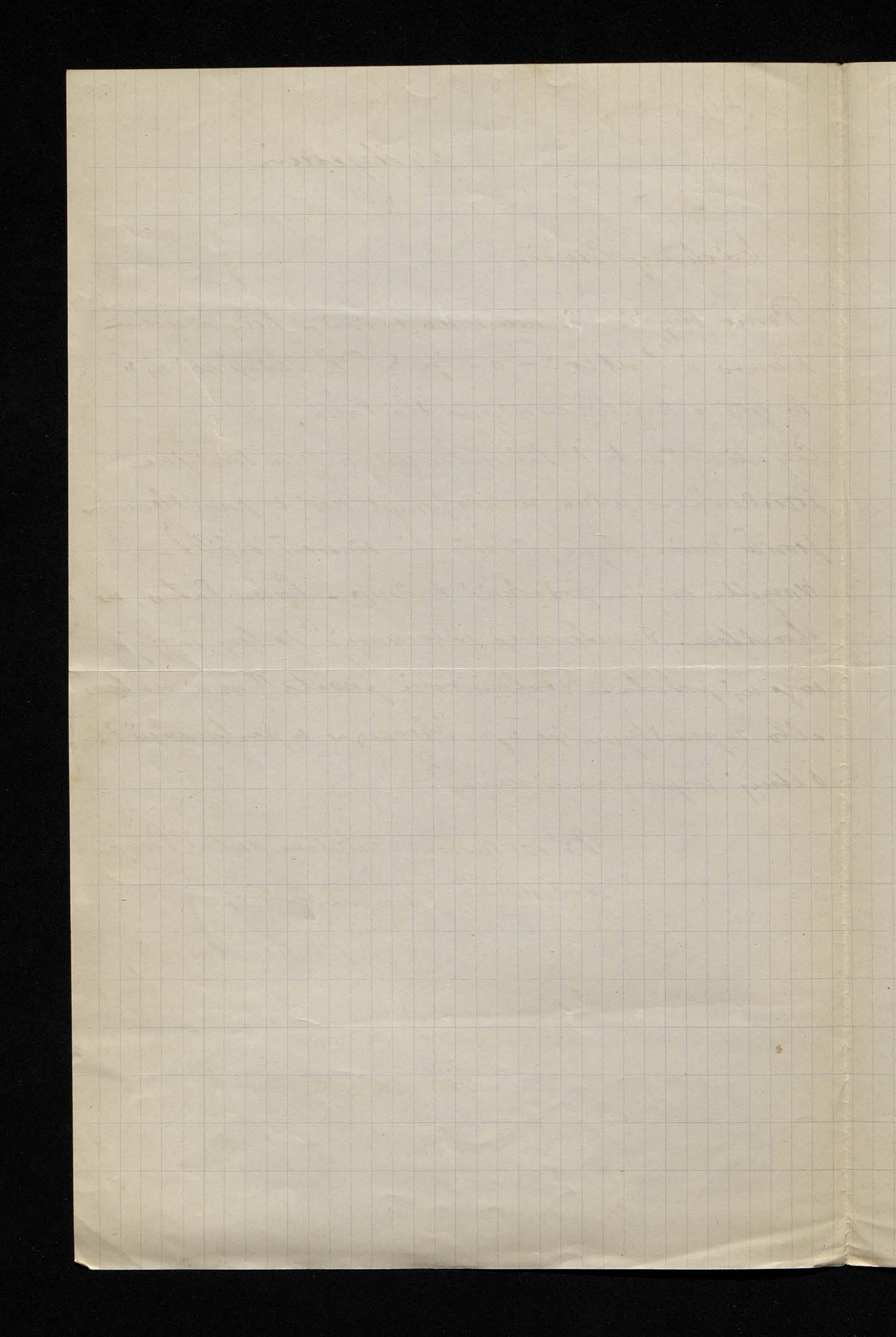
Proszę przyjść do mnie na obiad - Będą u mnie Kleczko i Pinter [?]. - o ½ do 5ej - Zdaje mi się że to godzina najodpowiedniejsza dla Pana.

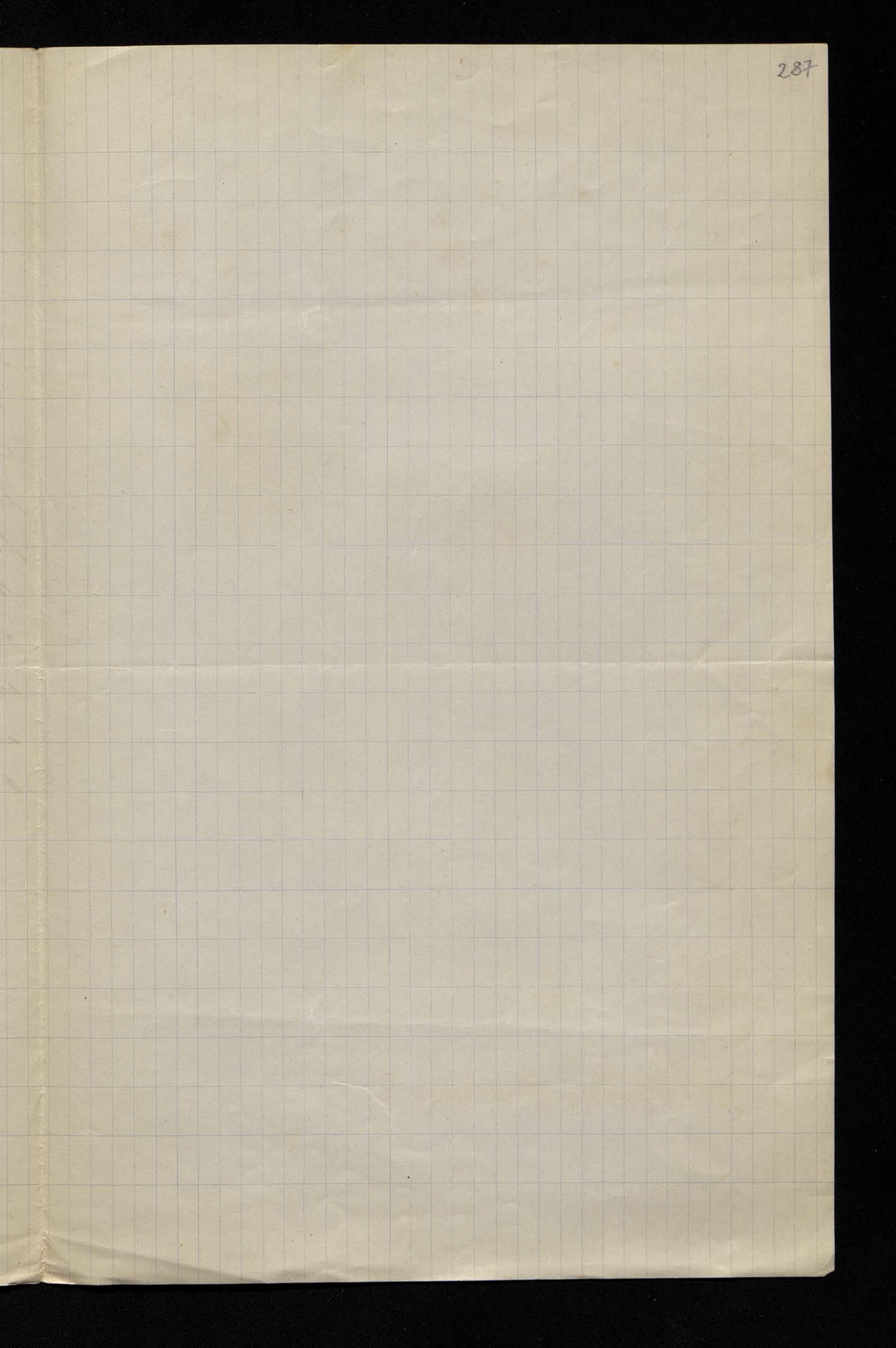
Czy nie mógłbym dostać jedno miejsce na dzisiejsze posiedzenie - Jedna z moich znajomych, pani Obrazy [?] prosiła mnie abym się koniecznie wystarał o bilet - wszystkie miejsca podobno rozdane - Panu łatwo, w charakterze deputowanego wprowadzić do loży swojej kogo się podoba - W takim razie powołałbym się na Pana albo zaprowadziłbym ją z p. Obrazy [?] w parlamencie?. O której rozpoczyna się sesja?

Do widzenia, ściskam kochanego Pana serdecznie

niezmiennie życzliwy

H. Sienkiewicz [?]

288

Hochwohlgeboren

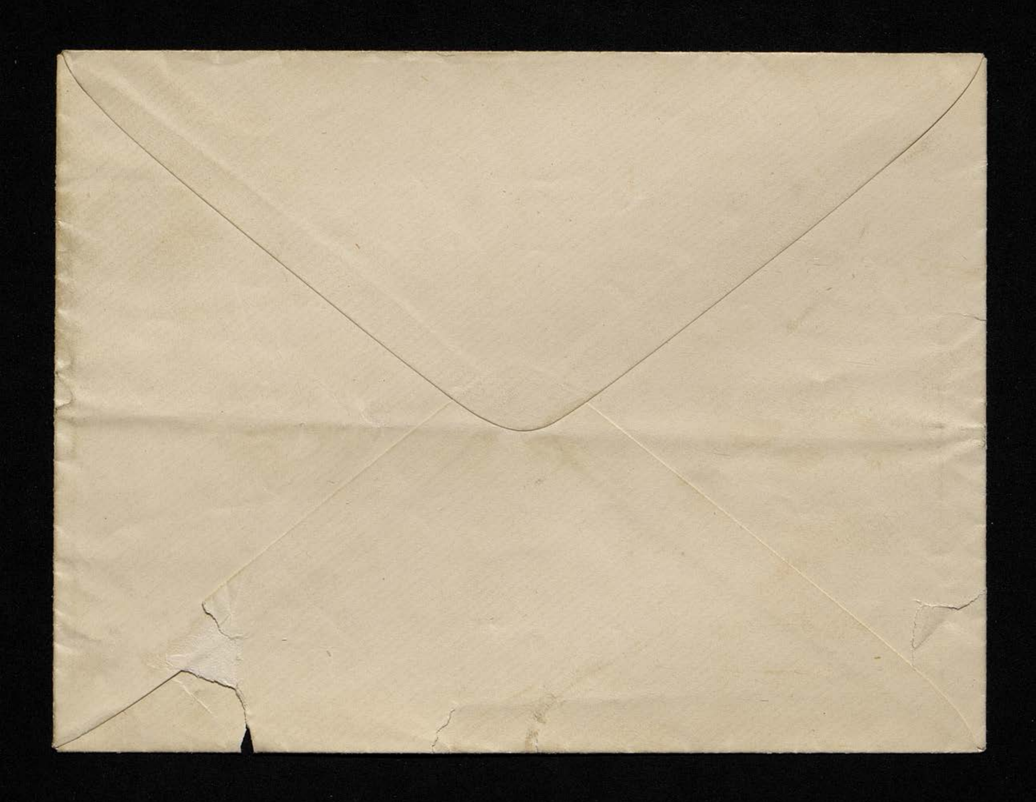
Herrn Ladislaus v. Łoziński

Reichsrathsabgeordneten in

Wien

I. Schulerstraße

Hotel König von Ungarn.

1906 24/7
1856

289

I., Giselastrasse 6.

24 Lipca 1906

Mój drogi Panie Władysławie,

Wstyd mi doprawdy i jeślibym nie był tak mocno przekonany o Pańskiej przyjaźni, wstydziłbym się nawet pisać do Pana. Sam nie wiem dla czego nie odpowiedziałem prędzej na list [illegible] najlepsze zamiary, ale tak od dnia do dnia przeciągnąłem a potem wyjechałem do Paryża i t. d.

Teraz dobrze się powodzi, dzięki Bogu. Zresztą mam dużo roboty ale jakoś praca ta dotąd dobrze mi opłaca. W tej chwili przygotowuję licytacyę mojego muzeum. Tyle się nazbierało gratów że nie ma już miejsca w moim pomieszczeniu a że jest tu miasto amatorów na moje rzeczy, postanowiłem

/.

Moje mężczi i w jesieni, zapewne
w Listopadzie, wielką Ciężarnej - wielkie
mnie to męczyła.
Kłoszka jest w Koltenlentzeben i
używa tam zimnej kąpieli. Zdrów jest
teraz ale w pierwszym roku ile było - nie
stał mizerny i Charcot obawiał się o
nieszczęśliwą albo jakąś chorobę Boga łaskawa
postawiła go znowu na nogi.
Z resztą w Krakowie nic nowego ale ...
miło i wesoło - Powiadam jednak
miasto na stolicy, ale Trzeba tu mieszkać
Korytowskiego ministerstwo - Zamek tam
- siedzi w biurze do 11ej w nocy i broni
mężczi i zapaleniu swego ministra.

Chlędowskiego nigdy nie widzę – z
Żółtkiem grywamy czasami, ale bardzo
rzadko i Domaniewskim. Towarzystwo
dawne rozprzęgło się zupełnie.
Blumenstoka nie widziałem już od dwu
lata, bo nie chodzę wcale do Koła Przyja-
ciół – Za stary jestem i nie mogę już
[illegible] [illegible] do panny Reiberga
miłe i t. d.
Z uniwersyt. [illegible] [illegible] i z nowo poznanych
jestem [illegible] w dobrych stosunkach.
Temi dniami jadę do [illegible] [illegible] a
[illegible] i kopii [illegible] najsłynniejszych w akademii Gratz.
Było to, jak Pan sobie przypomina naszem
ciągłym marzeniem!
Ściskam rękę Pana serdecznie i jestem
z [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
H. Sienkiewicz

291

Kais. Königl. Oesterr. Post

5 kr.

WIEN

Hochwohlgeboren

Herrn Ladislaus v. Łozinski

in Lemberg (Galicien)

in der Druckerei der „Gazeta lwowska"

LEMBERG
LWÓW

292

17 Lipca

Kochany Panie -

Proszę przyjść na śniadanie do Hotel Impérial - będę u Karatheodori a z tamtąd przyjdę o 1/2 do pierwszej do Hotel Impérial - obiecałem Sienkiewiczowi że Pana przyprowadzę - on chce się z Panem widzieć - Ja także, a do państwa hotelu nie będę mógł przyjść bo brak mi ~~[illegible]~~ czasu. Karatheodory mieszka w Hotel Impérial - bardzo by mi więc to było na rękę.

Do miłego widzenia

[illegible signature]

Bilet <u>już mam</u> dla Pana.

<u>na dole</u> - przyjmiemy go z rana.

294

CERCLE DE LA PRESSE
6, RUE LEPELETIER.

20 Lip.

Kochany Panie,

Czekaliśmy wczoraj z Wyrzykowskim do kwadrans na 1szą chcąc Łukas. Niemogliśmy dłużej po W. musiał iść do Redakcji — Dzisiaj wieczorem idziemy tak koło ½ do 10ej do Mabile to jest aux Champs Elisées. Niech Pan przyjdzie albo proszę mi dać Rendez-vous jutro na wystawie — Niech Pan do mnie telegrafuje Boulevard de la Seine - 6. — Neuilly — uściskam serdecznie

[illegible]

Dzisiaj od 3ej do 4ej będę u Klaczki — proszę przyjść i porozmawiamy o niemi zapytać — najlepiej tak przed samą 4tą.

295

Wiedeń. 31 sierpnia

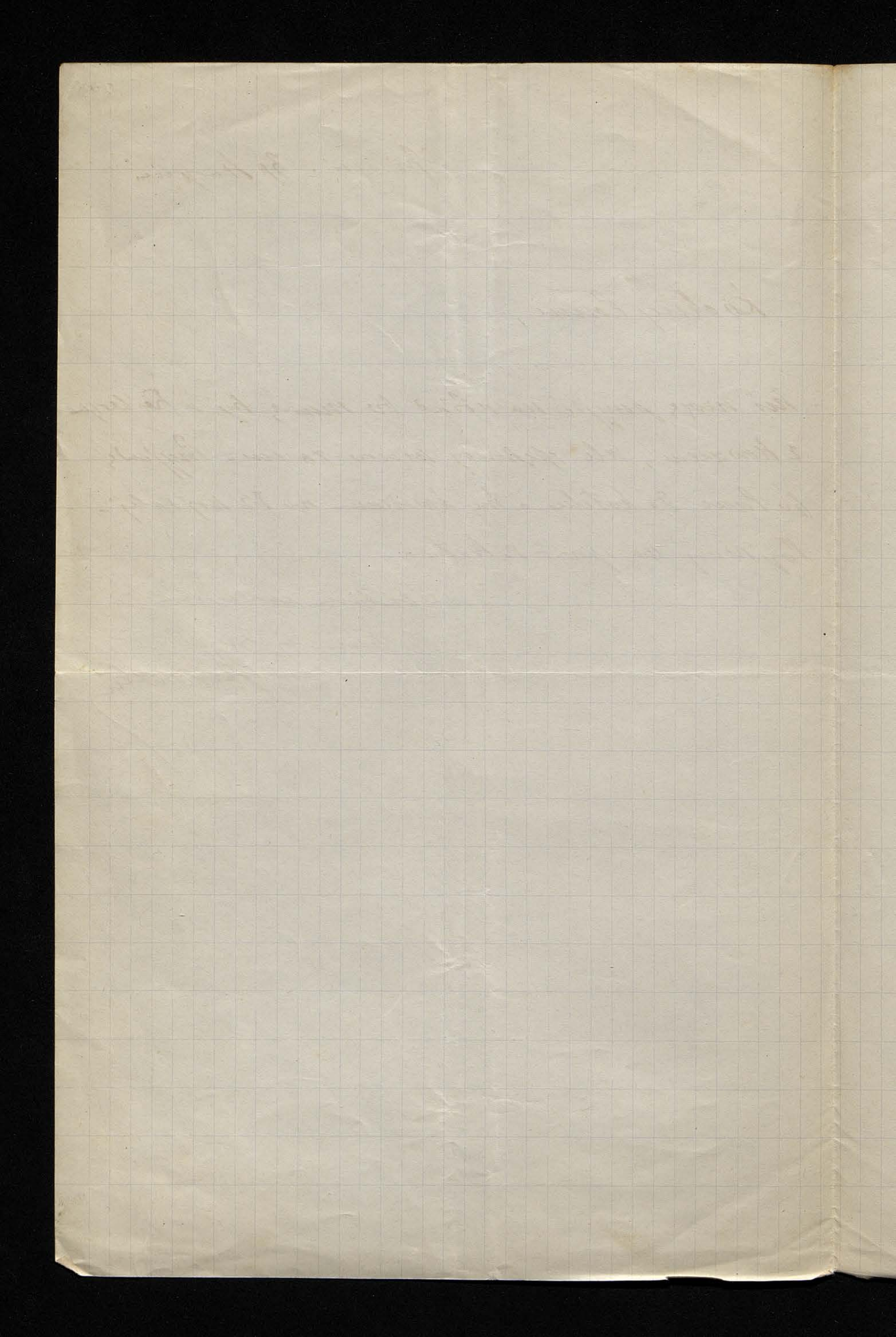
Kochany Panie,

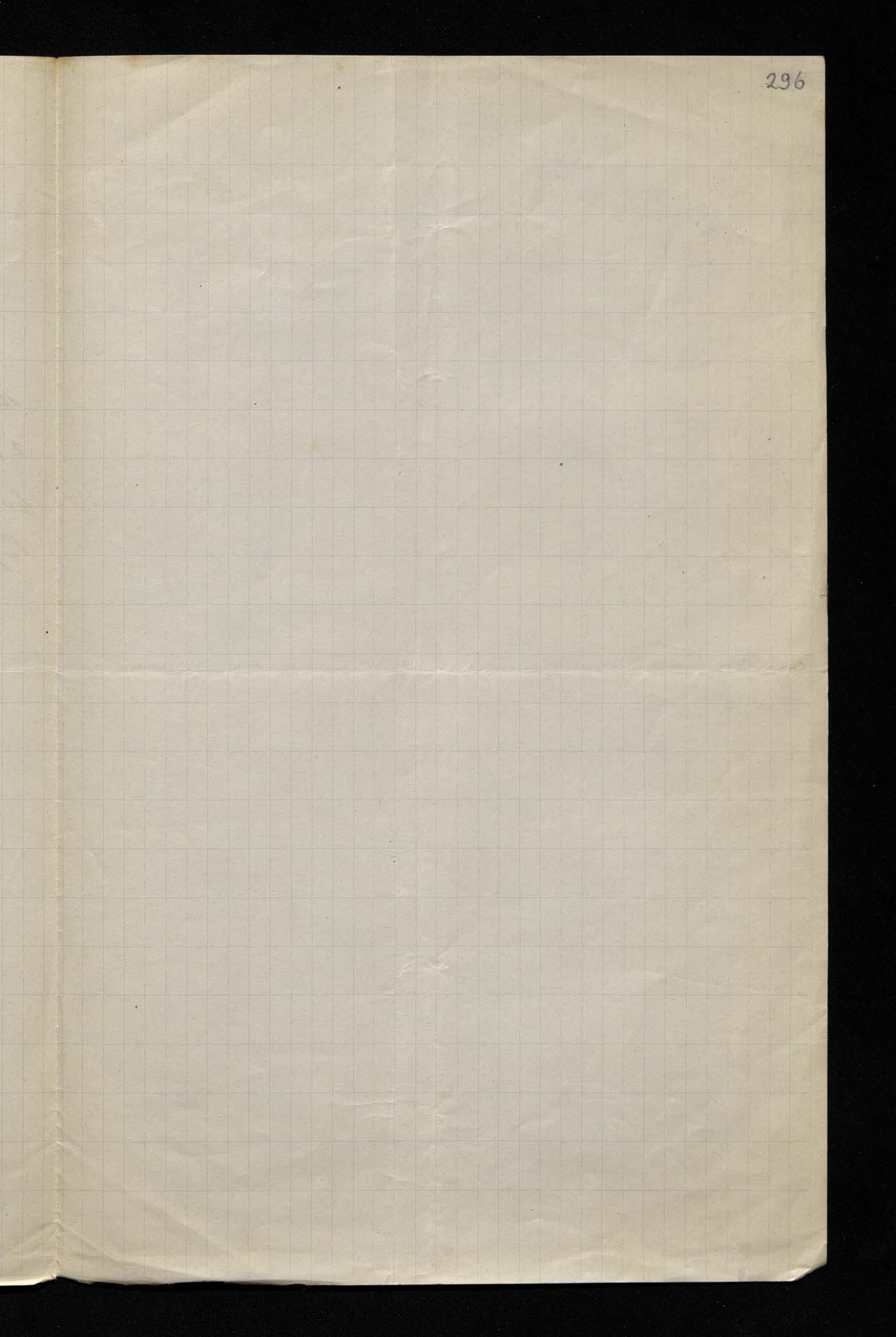
Nie mogę przyjść na obiad bo muszę być u Freiberga z Kowalem, ale spędzimy wieczór razem. Przyjadę po Pana do hotelu o trzy kwadranse na 8ą najdalej. Pójdziemy na spacer do Pratera.

Ściskam serdecznie

[illegible]

[illegible]

297

I., Giselastrasse Nr. 6.

Mój drogi Panie

Cieszę się serdecznie że Pana
będę mógł widzieć – Proszę
do mnie jutro rano na
herbatę – ale z pewnością
z Lemanowem dobrej uwagi

Jemu oddany.

[illegible]

14 grudn.

<u>Czwartek</u>

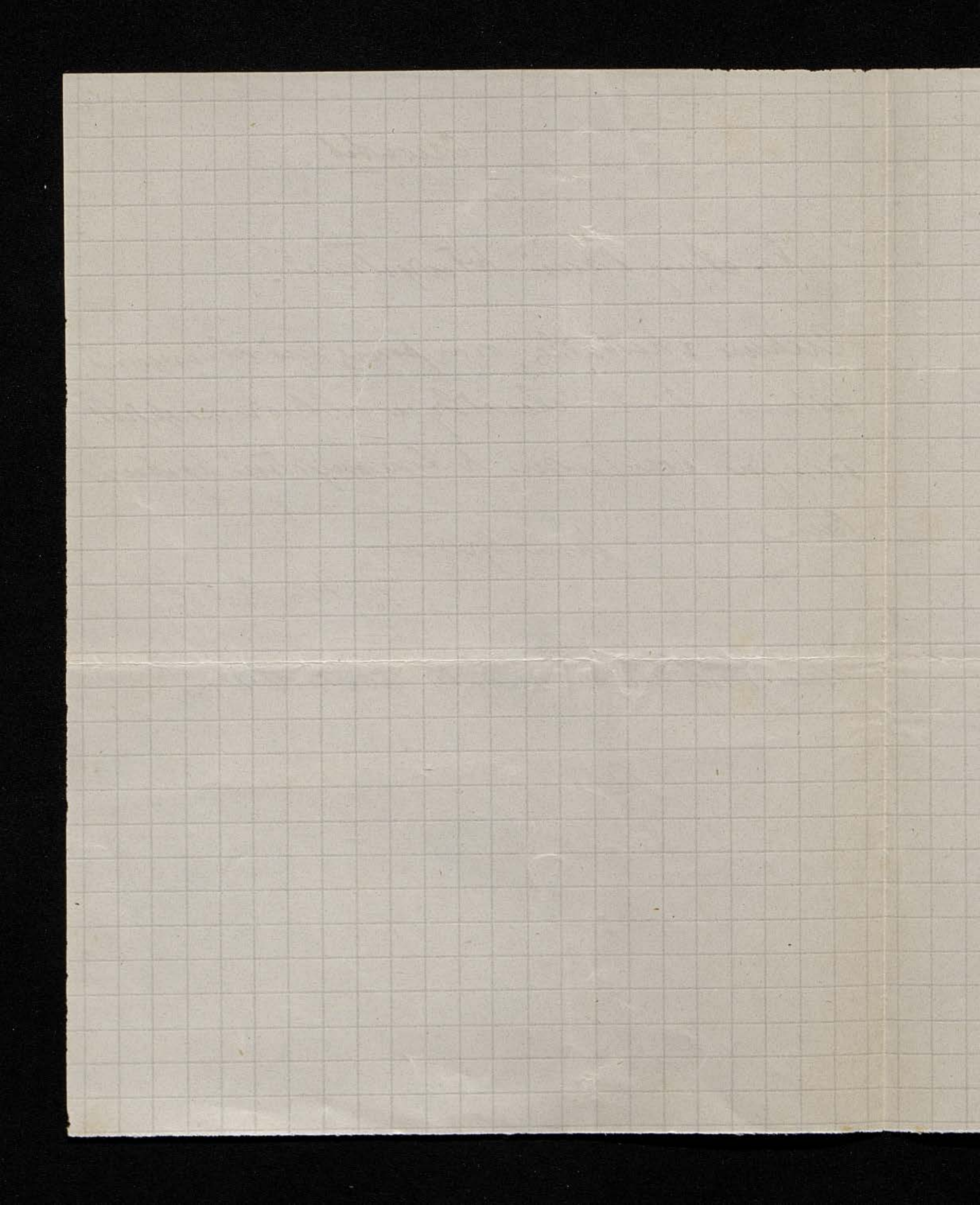
Kochany Panie Władysławie.

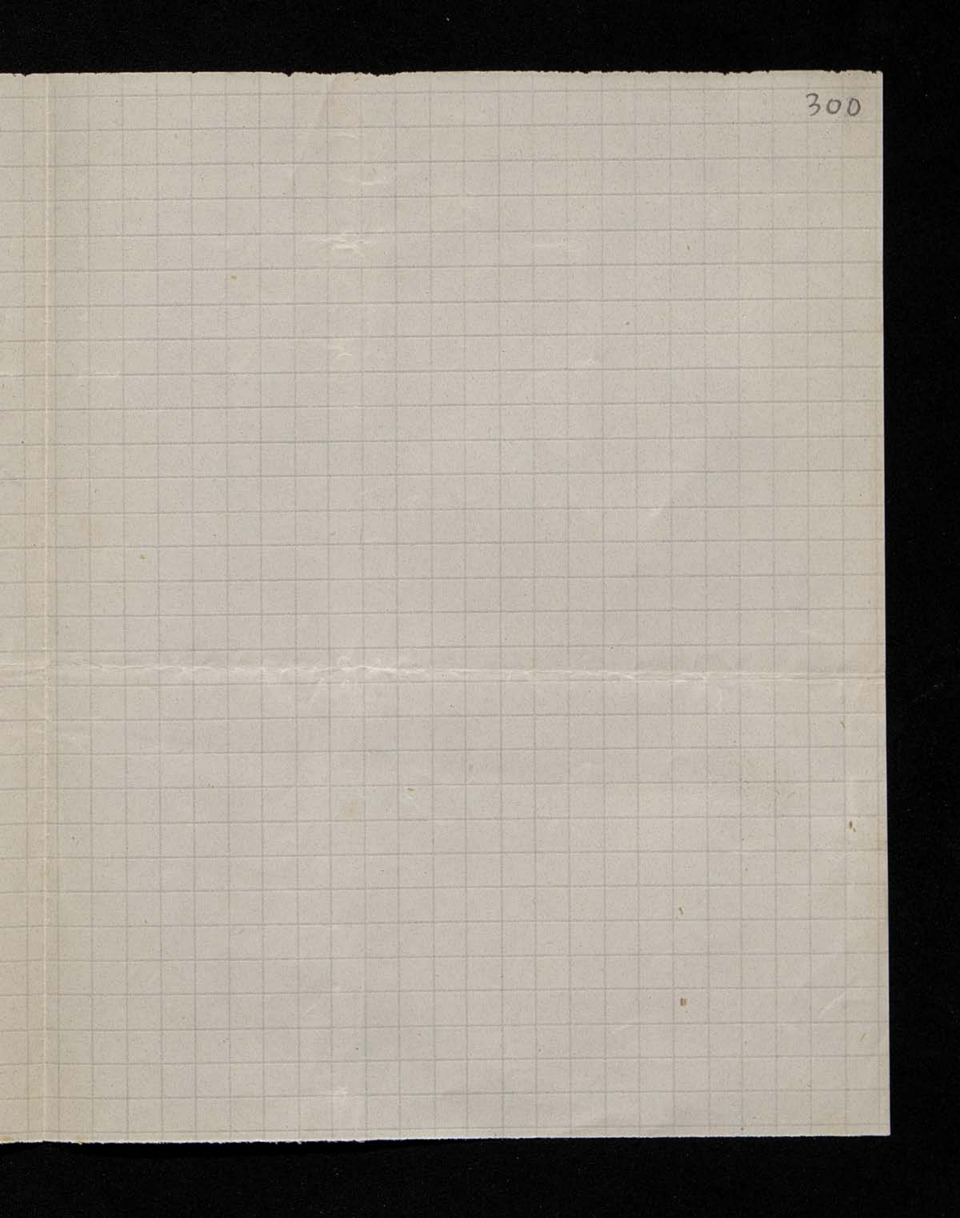
Czekam z herbatką, oraz proszę nie obiecywać nikomu obiadu, chciałbym albowiem spędzić dzisiejsze popołudnie w towarzystwie kochanego Pana

Szczerze życzliwy

H. Sienkiewicz

Mam [illegible] ciekawe rzeczy do opowiadania.

Niedziela

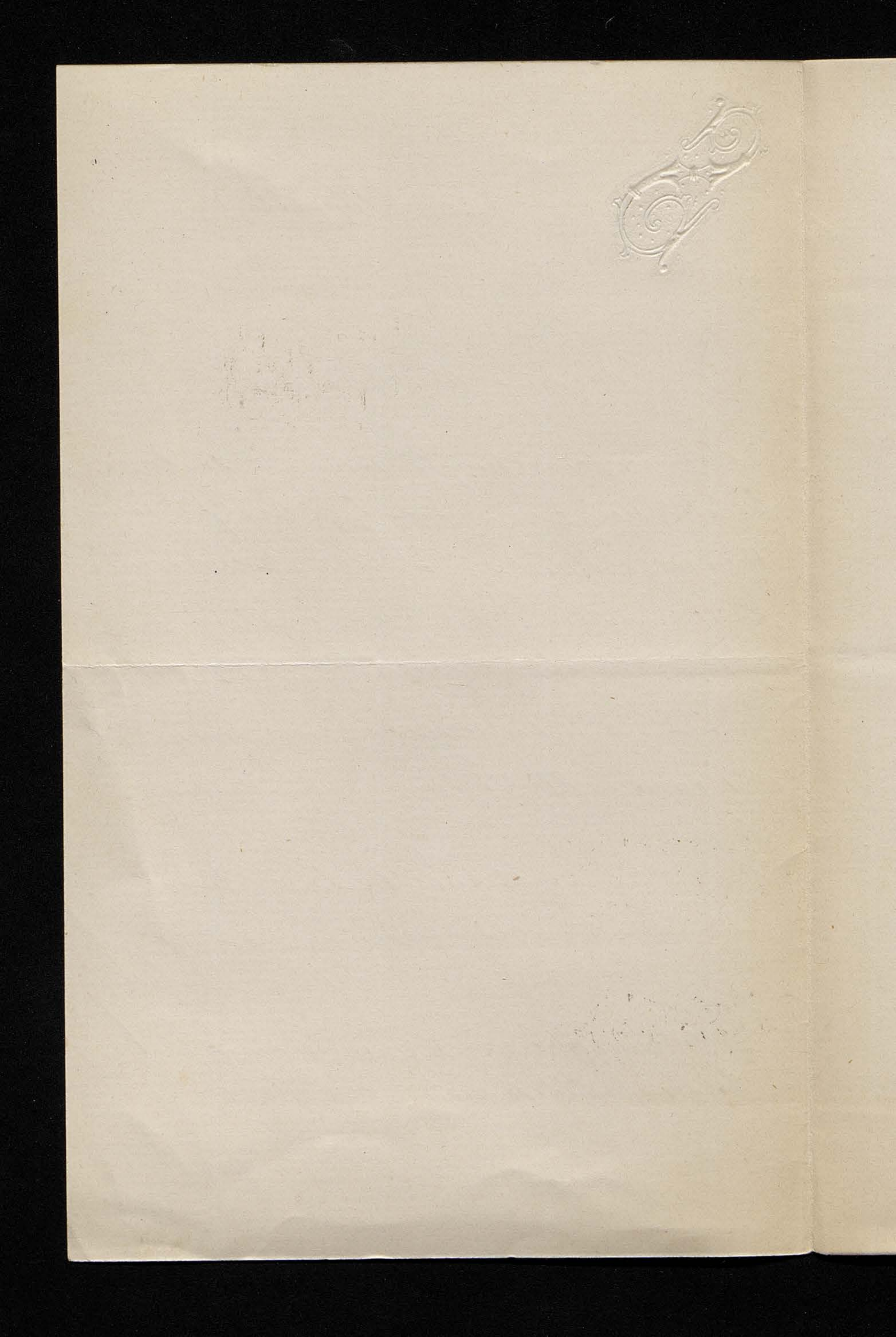
Kochany mój Panie.

Nie mogłem przyjść wczoraj do kawiarni. Bolała mnie głowa a do tego zęby i inne przekory. Musimy się dzisiaj koniecznie pilnie widzieć. Proszę mi napisać przez posłańca o której godzinie Pan będzie w domu. Ja będę u siebie, jak zwykle, do 10ej rano. Moglibyśmy zjeść razem obiadek.

Ściskam kochanego Pana serdecznie

Życzliwy [illegible]

Jeżeli Pan wcześnie wychodzi z domu, to proszę zajść do mnie.

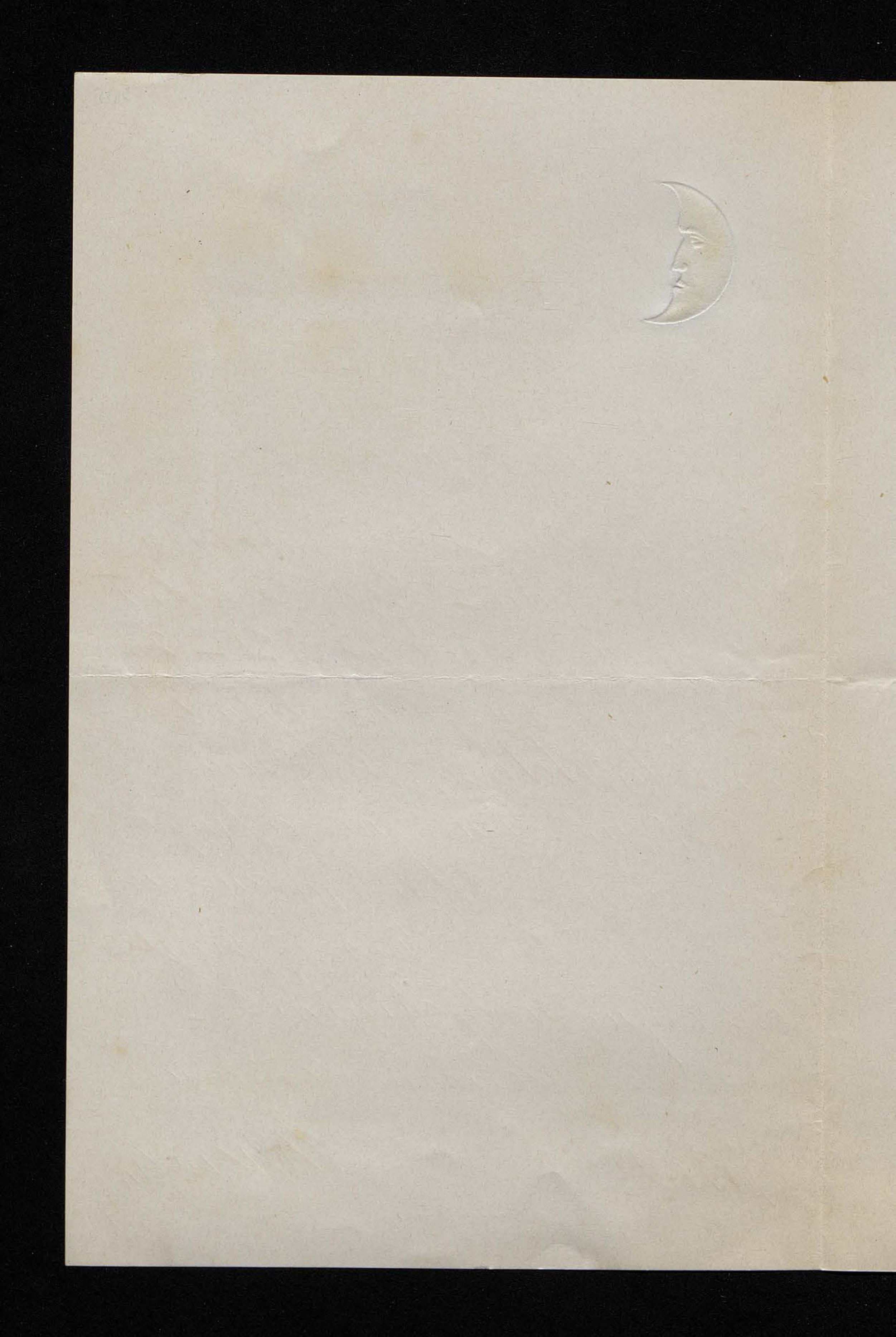
Mój drogi Panie —

Cieszę się niezmiernie z nadziei ujrzenia Pana — Będę go oczekiwał u siebie jutro rano od 8ej — do 10ej: Gdyby ta godzina była dla Pana niedostateczną, proszę mi wskaż inną i napisz a przyjdę z pewnością — Dzisiaj jestem w swojej ukochanej [illegible] przy [illegible] [illegible] —

Ściskam serdecznie

Czwartek

JMatejko

305

Hochwohlgeboren

Herrn von Łoziński

I. Schulerstraße
Hotel zum König v. Ungarn

Sobota

Kochany Panie,

Czy Pan jeszcze tutaj?
W takim razie prosiłbym
bardzo o wskazanie miejsca
i godziny kiedy byśmy się mogli
widzieć — przeniosłem się już ze
wsi do miasta i mieszkam
w Rue Lepelletier — Hôtel
de l'Europe —

Uściskam serdecznie
Pana życzliwy
[illegible]

Kochany Panie,

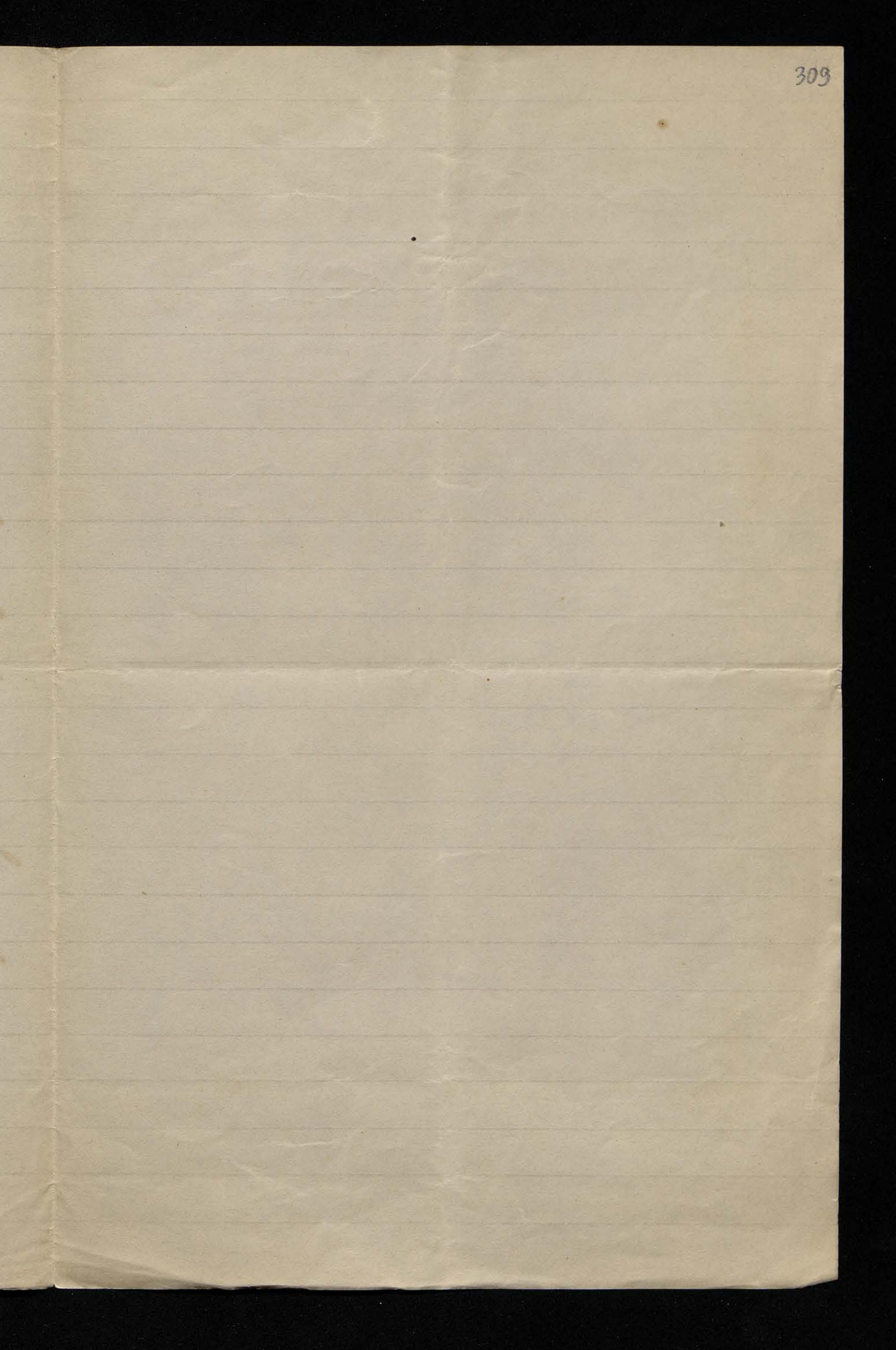
Dobry Ojcze,

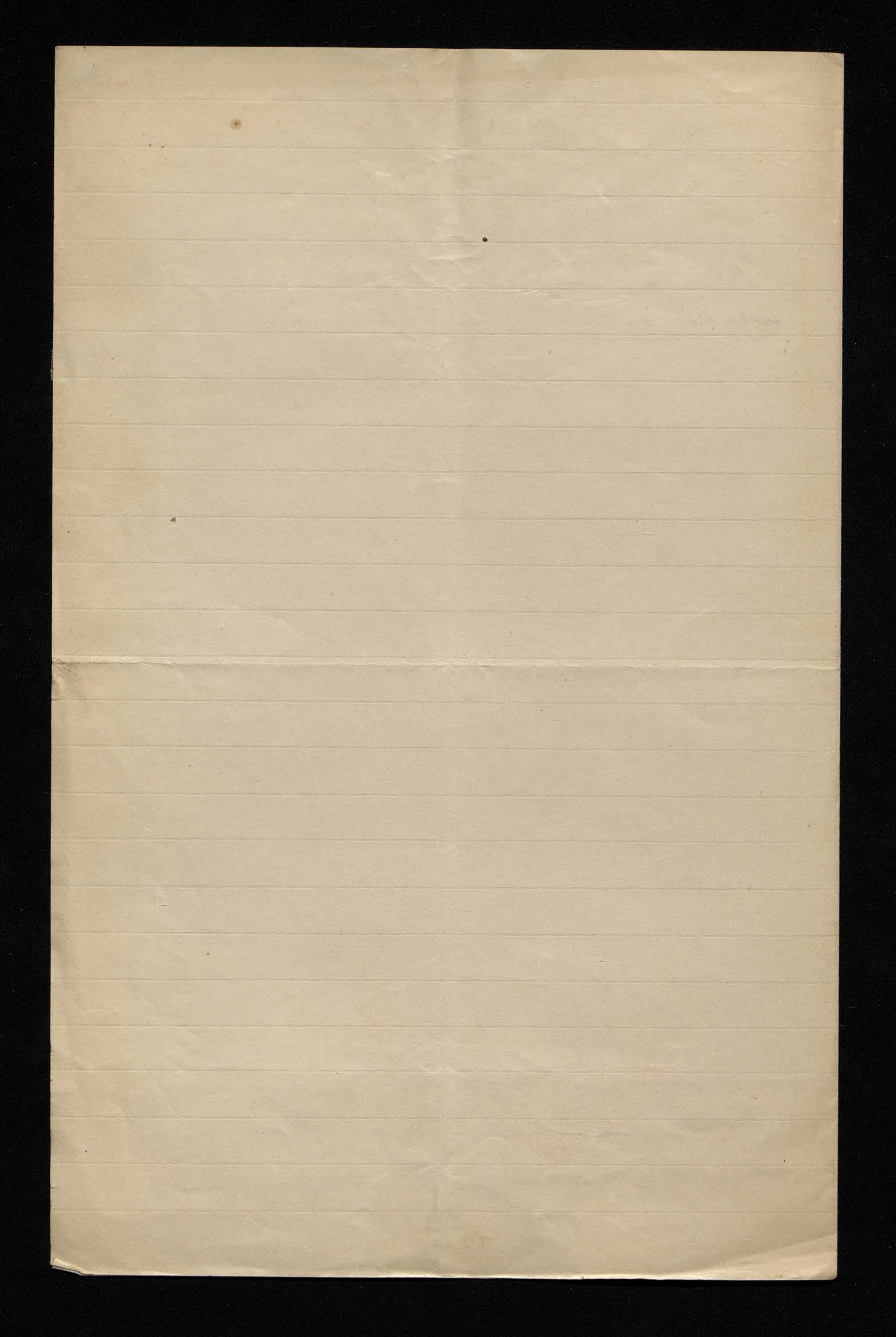
Ja myślę lepiej będzie jeśli dzisiaj obiadek wcześniej skończymy mogli jeść wieczorem kolację z dziewczątkami.
W niedzielę zaś zjemy polski obiad z kluskami i barszczem u mnie.
Dla tego proszę Pana przyjść o 7mej godzinie do Breinga (Spiegelgasse) na pierwszym piętrze — Posilimy się trochę a wieczorem ułożymy jakąś wesołą kolacyjkę.
Jeśli Pan by nie chciał się na to zgodzić proszę powiadomić mnie słówkiem języka — a zostaję się do przyszłego życzenia

Sercem życzliwy

[illegible]

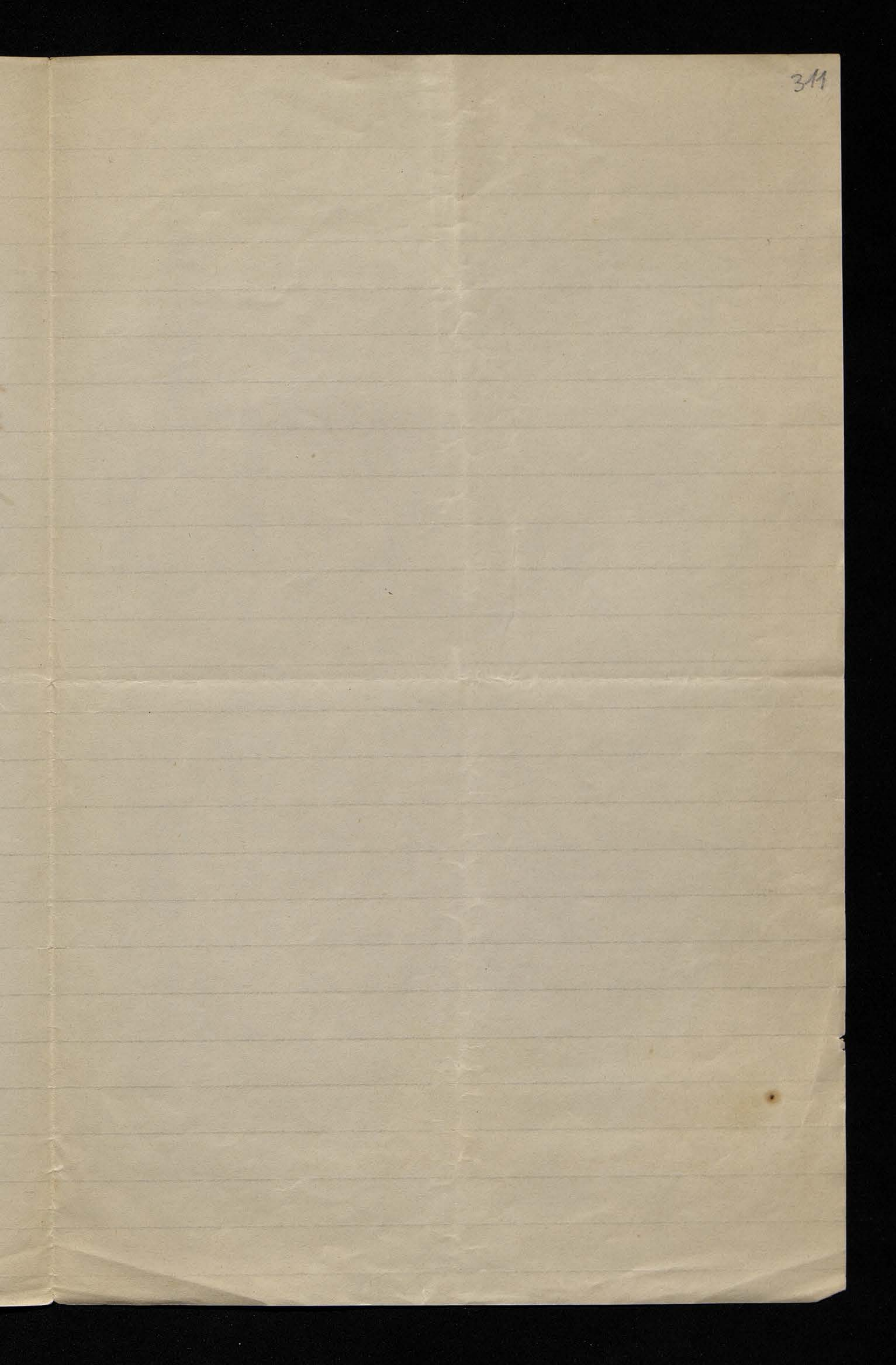
Sobota

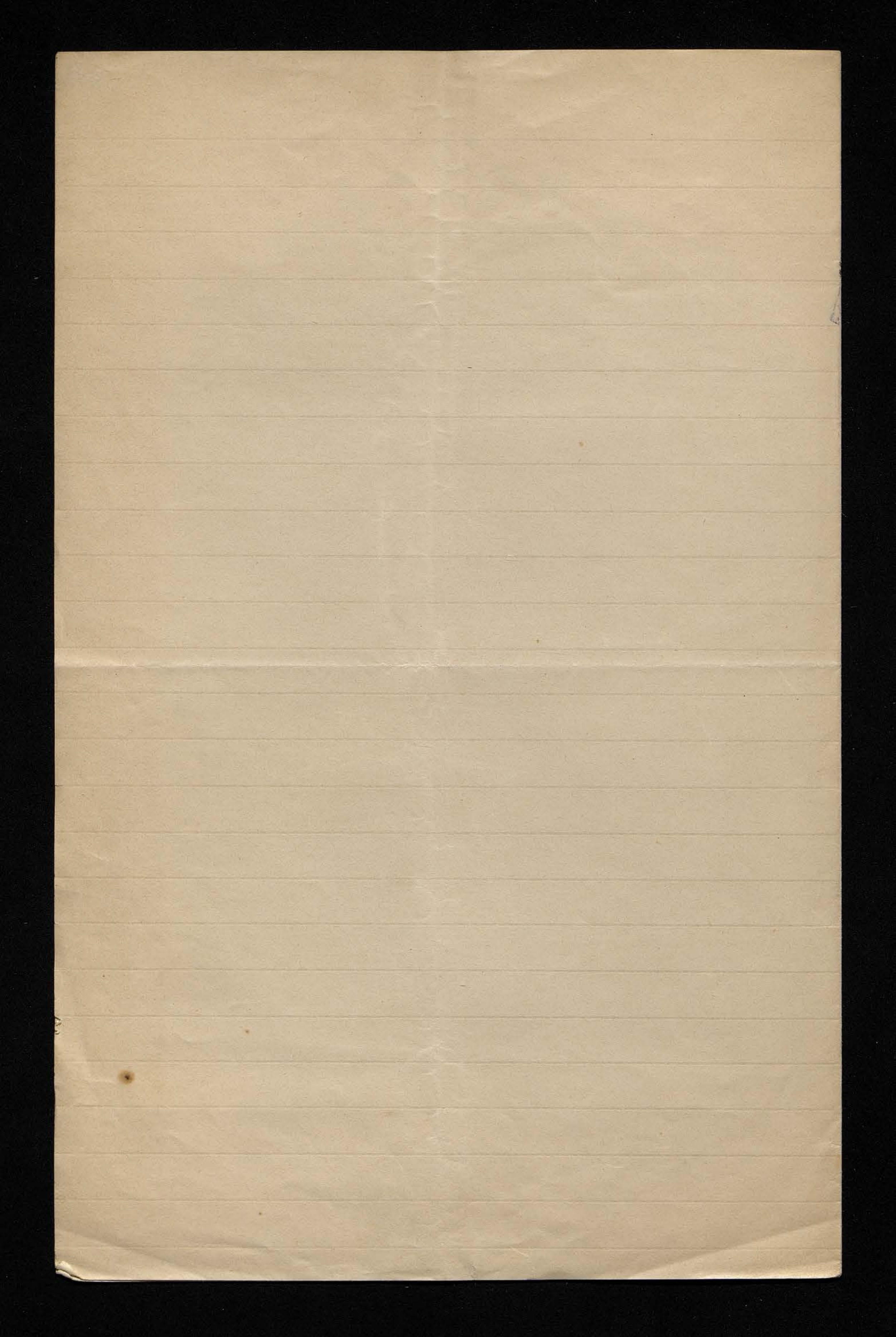

Niedziela rano

Kochany Panie. Obiadek nasz
polski odbędzie się dzisiaj u mnie,
w moim pomieszkaniu, o 2giej
godzinie po południu —
Przy tem donoszę dlatego że możemy
się nie spotkać w Kirze —
Rachuję też z pewnością na Pana
a tymczasem uściskam Go serdecznie
Szczerze życzliwy
[illegible]

312

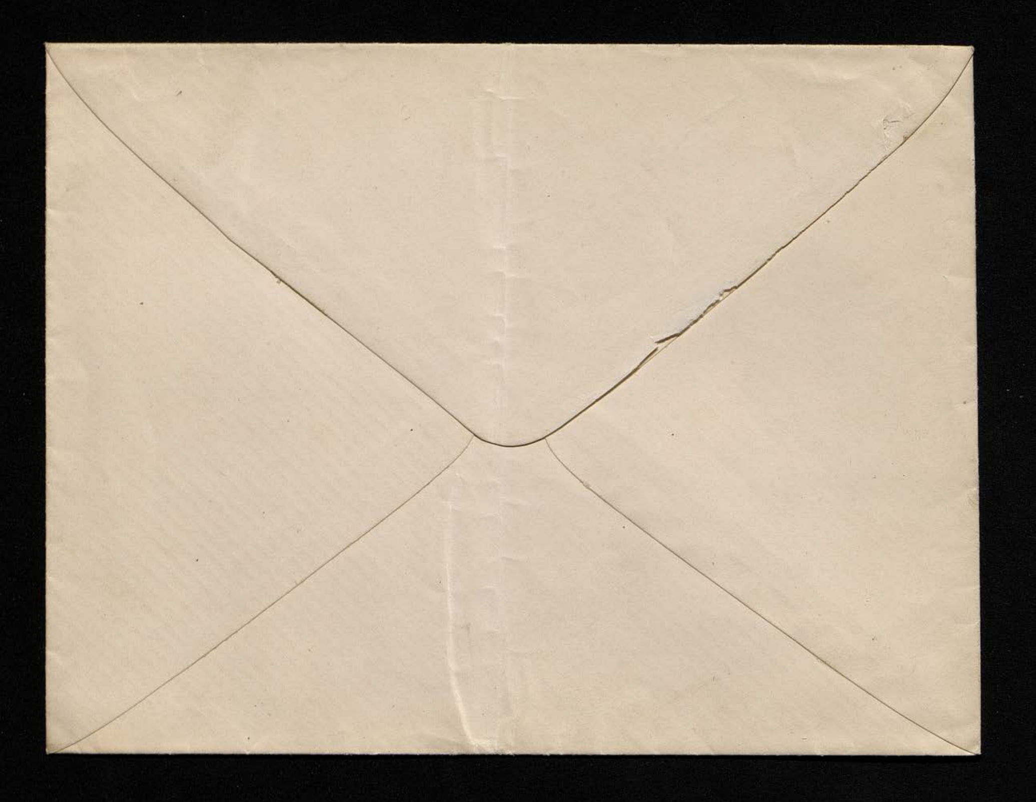
Hochwohlgeboren

Herrn

Ladislaus Łoziński

Im Hôtel zum König von Ungarn

I. Schulerstraße

313

ie für die
hat Nach-
tung der-

egraphen-
innerhalb
oten- und
ben.
4 Stunden
hlung der
ungstaxen

ist der
ines Ant-
n Nieder-

er Corre-
usammen-
zur Ein-

...eist Hughes'schen Typentelegraphen aufgenommen sind, steht obenan in abgekürzter Form: Adressort, Aufgabsort, Nummer, Wortzahl, Tag, Stunde, Minute und Tageszeit der Aufgabe.

Eing.-Reg.-Nr. / L. rej. pod. 1150

Tele[illegible]mm

№ / L.

von / z

Zarząd telegrafowy nie daje żadnego ubezpieczenia, że depesze będą posłane właściwie i w odpowiednim czasie i nie jest odpowiedzialnym za straty, poniesione w skutku zginięcia, zepsucia lub spóźnienia depesz.

Depesze doręcza się w siedzibie stacyi adresowej, tudzież posyła się dalej pocztą w granicach monarchyi, bezpłatnie. Należytość dla posłańca i dopłata, jeźli potrzebne, są wyrażone na adresie.

Jeżeli kto mniema, że depesza jest zepsuta, może w przeciągu 24 godzin zażądać sprostowania. Jeżeli wina zepsucia spada na zakład telegrafowy, opłata za sprostowanie będzie zwrócona.

Jeżeli oddawca opłacił odpowiedź, dołącza się do depeszy zlecenie, do oddania bezpłatnie odpowiedzi telegraficznej, na którem adresat może napisać swoję odpowiedź.

Bliższych szczegółów, tyczących się postępowania z korespondencyami telegraficznemi można dowiedzieć się z ustawy o telegrafach i z wykazu taryf, które w stacyach telegrafowych są do przejrzenia i na sprzedaż.

Na depeszach telegrafowanych za pomocą przyrządu Hughesa, wymienia się u góry w formie skróconej: miejsce przeznaczenia, stacyą podawczą, liczbę, ilość słów, dzień, godzinę, minutę i porę dzienną oddania.

Nr. Classe Wortz... lemberg wien loc 2917 53 20 6 20 sr = ...izen

die 61660 - 24548- 96448 -00232-260822 ist eine beschloszene sache - es werden
demnaechst - 00047-32048-62605-86188-96660 - 23448-64748-10048-86580- eins
in - 85848-20124-20689-32402-86744-12068 • und eins an der -
85820-38624-14888-26746-20968-43486-52068-70020 - brief folgt = michat
+ coll : die 61660 24548 96448 00232 260822 ist eine beschloszene sache - es werden
demnaechst 00047 32048 62605 86188 96660 23448 64748 10048 86580 eins in 85848
20124 20689 32402 86744 12068 und eins an der 85820 38624 14888 26746 20968 43486
52068 70020 brief folgt + michat +

20 [illegible]

Eingelangt am / Nadszedł dnia ____/____ 187__ um / o ____ Uhr / god. ____ Min. / min. ____ von / z ____ auf Ltg. Nr. / linią Nr. ____ aufgenommen durch / odebrał ____

Tel.-Drucksorte Nr. 161. (Polnisch.)

gra

Prot.-Nr. / L. prot. 4522 Notizen / Uwiadomienie

Telegramm

= t c + lemberg ladislaus

lozinski

redacteur gazeta lwowska =

Von der Telegraphen-Station / Przez stacyą telegrafową w .... dem Boten zur Bestellung gegen / dany posłańcowi dla doręczenia

Empfangschein übergeben am / za poświadczeniem odbioru d. ..../....187 um / o ..... Uhr / god. ..... Min. / min. ..... Mittags. / połudn.

Classe des Telegrammes.
Rodzaj telegramów.

TELEGRAMM №
TELEGRAM L. 5061
an — do

Dienstliche Zusätze.
Dopiski z urzędu.

314

lemberg redaktion gazeta
lwowska herr lozinski =

Aufgenommen von / Odebrano z
auf Leitung Nr. / na linji L.
am .... 188 ...... um ...... Uhr ...... Min. ...... Mittag
dnia .... 188 ...... o ...... god ...... min ...... połud.
durch / przez

Von / Z
Nr. / L. .... Worte / słow .... Chiffern / szyfer ....

Aufgegeben am / Nadano dnia 188
um ...... Uhr / o ...... god. ...... Min. / min. ...... Mittag / połud.

lemberg wien 6795 44 18/8 11 10 m xt. — Treść.
herzlichsten verbindlichsten dank . bruder wohnt jetzt in bruenn bej
meinem schwager . seine adresze ist : im generalcommando bej rittmejster
agoston . ich rejse morgen abends paris . brief folgt einstwejlen bitte
alles an meinen schwager nach bruen adresziren . herzliche gruesze = lozinski

Telegraphen-Drucksorte Nr. 161. (Polnisch.)

Druck von J. B. Wallishausser.

Bemerkungen.

Wenn der Aufgeber die Antwort frankirt hat, so ist dem Ursprungs-Telegramme eine Anweisung auf unentgeltliche Aufgabe eines Antwort-Telegrammes beigefügt, welche vom Adressaten zum Niederschreiben des Antwort-Telegrammes zu benützen ist.

Nähere Angaben über die Behandlung telegraphischer Correspondenzen sind aus der Telegraphenordnung und Tarifzusammenstellung zu ersehen, welche bei den Telegraphenstationen zur Einsicht und zum Verkaufe aufliegen.

Bei Telegrammen, welche mittelst Hughes'schen Typen-Apparates aufgenommen sind, steht obenan in abgekürzter Form: Adressort, Aufgabsort, Nummer, Wortzahl, Tag, Stunde, Minute und Tageszeit der Aufgabe.

Die Telegraphenverwaltung leistet keinerlei Garantie für die richtige und rechtzeitige Ueberkunft der Telegramme und hat Nachtheile, welche durch Verlust, Verstümmlung oder Verspätung derselben entstehen, nicht zu vertreten.

Die Bestellung der Telegramme im Standorte der Telegraphen-Adressstation und die Weitersendung derselben mittelst Post innerhalb der Reichsgrenzen erfolgt gebührenfrei.

Die etwaigen Boten- und sonstigen Nachtragsgebühren sind auf der Adresse angegeben.

Wird eine Verstümmlung vermuthet, so kann binnen 24 Stunden die Berichtigung verlangt werden. Fällt die Verstümmlung der Telegraphenanstalt zur Last, so werden die Berichtigungstaxen über Reclamation zurückgezahlt, falls für das Ursprungs-Telegramm die Collationirung bezahlt worden ist.

Uwagi.

Jeżeli nadawca opłacił odpowiedź, dorecza się adresatowi wraz z depeszą „**zlecenie**", na którém odpowiedź napisaną być powinna.

Bliższych szczegółów tyczących się postępowania z korespondencjami telegraficznemi dowiedzieć się można z ustawy o telegrafach i z taryf, które w stacjach telegrafów są do przejrzenia i do nabycia.

Na depeszach telegrafowanych za pomocą przyrządu Hughesa, wymienia się u góry w formie skróconéj: miejsce przeznaczenia, stację podawczą, liczbę, ilość słów, dzień, godzinę, minutę i porę dnia oddania.

Zarząd telegrafów nie daje żadnego ubezpieczenia, że przesyłka depesz nastąpi właściwie i w odpowiednim czasie, i nie odpowiada za straty wynikłe z zaginięcia, z pomyłek lub spóźnienia telegramów.

Doręczenie depesz w miejscu przeznaczenia, tudzież dalsza przesyłka pocztą w obrębie monarchji, uskutecznia się bezpłatnie. Należytość dla posłańca i dopłaty, jeżeli jakie przypadają, są wyrażone poniżéj adresy.

Jeżeli kto mniema że w depeszy zaszły pomyłki, może w przeciągu 24 godzin zażądać sprostowania. Gyd się okaże, że pomyłka nastąpiła z winy telegrafu, natenczas opłata za sprostowanie uiszczona zwróconą zostanie.

Dem Boten übergeben } ... 188...
Dano posłańcowi }
um ... Uhr ... Minuten ... Mittags
o ... godzinie ... minute ... po pd.

Classe des Telegrammes.
Rodzaj telegramów.

TELEGRAMM №
TELEGRAM L. 6329

an — do

lemberg redaktion gazeta lwowska

ladislas lozinski =

Aufgenommen von
Odebrano z

auf Leitung Nr.
na linji nr.

am ... 187 ... um ... Uhr ... Min. ... Mittag
dnia ... 187 ... o ... god. ... min. ... połud.

durch
przez

Von
Z

lemberg wien 1673 72 26 6 27 s

Aufgegeben am
Nadano dnia

um ... Uhr ... Min.
o ... god. ... min.

Dienstliche Zusätze.
Dopiski z urzędu.

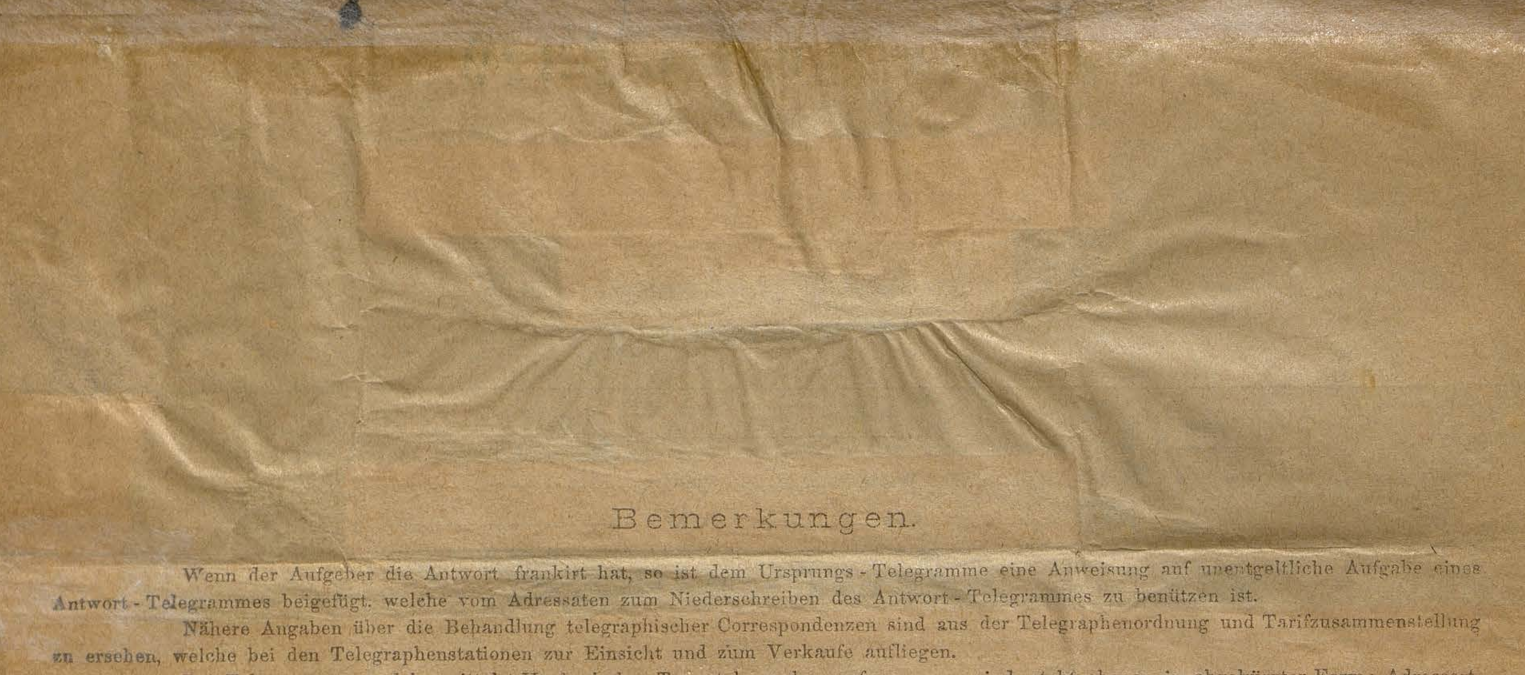
K.K. TELEGRAPHEN-STATION · C.K. STACJA TELEGRAFICZNA

Text. — Treść.

je suis decide partir demain soir venez aussi pour sure j y compte et j y tiens plus qu an bal lui meme nous chercherons a vous amuser et a vous guerir + madame matejko en costume neuvieme sicle pensez y blumenstock w rycerskim stroin z czasow bolesława chrobrego a brat w kozackim i t . d . kozmian procurera billets et logement repondez oui mille amities = michel .+

...phen-Drucksorte Nr. 161 (Polnisch).

Druck von J. B. Wallishau...

Bemerkungen.

Wenn der Aufgeber die Antwort frankirt hat, so ist dem Ursprungs-Telegramme eine Anweisung auf unentgeltliche Aufgabe eines Antwort-Telegrammes beigefügt, welche vom Adressaten zum Niederschreiben des Antwort-Telegrammes zu benützen ist.

Nähere Angaben über die Behandlung telegraphischer Correspondenzen sind aus der Telegraphenordnung und Tarifzusammenstellung zu ersehen, welche bei den Telegraphenstationen zur Einsicht und zum Verkaufe aufliegen.

Bei Telegrammen, welche mittelst Hughes'schen Typentelegraphen aufgenommen sind, steht obenan in abgekürzter Form: Adressort, Aufgabsort, Nummer, Wortzahl, Tag, Stunde, Minute and Tageszeit der Aufgabe.

Die Telegraphenverwaltung leistet keinerlei Garantie für die richtige und rechtzeitige Ueberkunft der Telegramme und hat Nachtheile, welche durch Verlust, Verstümmlung oder Verspätung derselben entstehen, nicht zu vertreten.

Die Bestellung der Telegramme im Standorte der Telegraphen-Adressstation und die Weitersendung derselben mit Post innerhalb der Reichsgrenzen erfolgt gebührenfrei. Die etwaigen Boten- und sonstigen Nachtragsgebühren sind auf der Adresse angegeben.

Wird eine Verstümmlung vermuthet, so kann binnen 24 Stunden die Berichtigung verlangt werden. Fällt die Verstümmlung der Telegraphenanstalt zur Last, so werden die Berichtigungstaxen über Reclamation zurückgezahlt, falls für das Ursprungs-Telegramm die Collationirung bezahlt worden ist.

Uwagi.

Jeżeli nadawca opłacił odpowiedź, doręcza się adresatowi wraz z depesza „zlecenie", na którém odpowiedź napisaną być powinna.

Bliższych szczegółów tyczacych się postępowania z korespondencjami telegraficznemi dowiedzieć się można z ustawy o telegrafach i z taryf, które w stacjach telegrafów sa do przejrzenia i do nabycia.

Na depeszach telegrafowanych za pomoca przyrzadu Hughesa, wymienia się u góry w formie skróconéj: miejsce przeznaczenia, stacje podawcza, liczbę, ilość słów, dzień, godzinę, minute i pore dnia oddania.

Zarzad telegrafów nie daje żadnego ubezpieczenia, że przesyłka depesz nastapi właściwie i w odpowiednim czasie, i nie odpowiada za straty wynikłe z zaginięcia, z pomyłek lub spoźnienia telegramów.

Doręczenie depesz w miejscu przeznaczenia, tudzież dalsza przesyłka pocztą w obrębie monarchji, uskutecznia się bezpłatnie. Należytość dla posłańca i dopłaty, jeżeli jakie przypadaja, sa wyrażone poniżéj adresy.

Jeżeli kto mniema, że w depeszy zaszły pomyłki, może w przeciagu 24 godzin zażądać sprostowania. Gyd się okaże, że pomyłka nastapiła z winy telegrafu, natenczas opłata za sprostowanie uiszczona, zwrócona zostanie.

Dem Boten übergeben / Dano posłańcowi .... 187...
um .... Uhr .... Minuten .... Mittags
o .... godzinie .... minucie .... połud.

Classe des Telegrammes.
Rodzaj telegramów.

TELEGRAMM №
TELEGRAM L. 6412
an — do

lemberg redaction gazeta
lwowska lozinski =

Dienstliche Zusätze.
Dopiski z urzędu.

316

Aufgenommen von / Odebrano z
auf Leitung Nr. / na linji L.
am ... 187 ... um ... Uhr ... Min. ... Mittag
dnia ... 187 ... o ... god. ... min. ... połud.
durch / przez

Von / Z

lemberg wien 1935 14 27 11 30 m

Aufgegeben am / Nadano dnia ... 187
um ... Uhr ... Min. ... Mittag
o ... god. ... min. ... południ.

Text. — Treść.

= suis desole je n' irai pas non plus = michel +

Telegraphen-Drucksorte Nr. 161 (Polnisch).

Druck von J. B. Wallishausser.

Bemerkungen.

Wenn der Aufgeber die Antwort frankirt hat, so ist dem Ursprungs-Telegramme eine Anweisung auf unentgeltliche Aufgabe eines Antwort-Telegrammes beigefügt, welche vom Adressaten zum Niederschreiben des Antwort-Telegrammes zu benützen ist.

Nähere Angaben über die Behandlung telegraphischer Correspondenzen sind aus der Telegraphenordnung und Tarifzusammenstellung zu ersehen, welche bei den Telegraphenstationen zur Einsicht und zum Verkaufe aufliegen.

Bei Telegrammen, welche mittelst Hughes'schen Typentelegraphen aufgenommen sind, steht obenan in abgekürzter Form: Adressort, Aufgabsort, Nummer, Wortzahl, Tag, Stunde, Minute und Tageszeit der Aufgabe.

Die Telegraphenverwaltung leistet keinerlei Garantie für die richtige und rechtzeitige Ueberkunft der Telegramme und hat Nachtheile, welche durch Verlust, Verstümmlung oder Verspätung derselben entstehen, nicht zu vertreten.

Die Bestellung der Telegramme im Standorte der Telegraphen-Adressstation und die Weitersendung derselben mit Post innerhalb der Reichsgrenzen erfolgt gebührenfrei. Die etwaigen Boten- und sonstigen Nachtragsgebühren sind auf der Adresse angegeben.

Wird eine Verstümmlung vermuthet, so kann binnen 24 Stunden die Berichtigung verlangt werden. Fällt die Verstümmlung der Telegraphenanstalt zur Last, so werden die Berichtigungstaxen über Reclamation zurückgezahlt, falls für das Ursprungs-Telegramm die Collationirung bezahlt worden ist.

Uwagi.

Jeżeli podawca opłacił odpowiedź, dorecza się adresatowi wraz z depeszą „zlecenie", na którém odpowiedź napisaną być powinna.

Bliższych szczegółów tyczących się postepowania z korespondencjami telegraficznemi dowiedzieć sie można z ustawy o telegrafach i z taryf, które w stacjach telegrafów są do przejrzenia i do nabycia.

Na depeszach telegrafowanych za pomocą przyrządu Hughesa, wymienia się u góry w formie skróconéj: miejsce przeznaczenia, stację podawczą, liczbę, ilość słów, dzień, godzinę, minutę i porę dnia oddania.

Zarząd telegrafów nie daje żadnego ubezpieczenia, że przesyłka depesz nastąpi właściwie i w odpowiednim czasie, i nie odpowiada za straty wynikłe z zaginięcia, z pomyłek lub spoźnienia telegramów.

Doręczenie depesz w miejscu przeznaczenia, tudzież dalsza przesyłka pocztą w obrębie monarchji, uskutecznia się bezpłatnie. Należytość dla posłańca i dopłaty, jeżeli jakie przypadają, są wyrażone poniżéj adresy.

Jeżeli kto mniema, że w depeszy zaszły pomyłki, może w przeciągu 24 godzin zażądać sprostowania. Gdy się okaże, że pomyłka nastąpiła z winy telegrafu, natenczas opłata za sprostowanie uiszczona, zwrócona zostanie.

Dem Boten übergeben / Dano posłańcowi 187
um .... Uhr .... Minuten .... Mittags
o .... godzinie .... minucie .... połud.

teraz po otrzymaniu listu od Szostow-
skiego przyszedłem do Ciebie, a teraz
otrzymałem od jednej pani mającej
telegramowy. Ja nie wiem z naszej sy-
tuacji prawnej drodze, trudno wszystko
ewentualnie, a więc poinformowałem się
dostatecznie podczas mego pobytu w
roku zeszłym we Lwowie. Bez zasię-
gnięcia i to [illegible] postara odwy się
przez ludzi mających drogi, a
nazwisk potrzeby więcej przeciwko
tu certyfikat, nigdy można
[illegible] [illegible] z [illegible]
który ten interes robić się na po-
dobne obecnie we Lwowie, on by
najlepiej to załatwić. Pozostaje
więc udać się tylko do Miełoskiego
albo i samemu do Hrabiego patronego
Michałowskiego i Stosunku i rządzącego
mu, oraz jak wiesz zdołam jego
dobrze usposobiony. – Cóż tyczy
Hrabiego to będzie z niczym, on
nie sam przyjechał i o tym pamię-
ta. Otóż mają Kurlany Niżnim
na kolei jednym koty ten tego
interesu teraz zgonnym udaj się
do Miełoskiego, do Hrabiego i

prosić ich na wszystko aby dopomogli,
gdyż inaczej będziemy stale [illegible]
niewidzialni — Jeśli [illegible] [illegible] lub
tobie samemu [illegible] z Laurenta,
to powiesz mi zrobię to, a nawet [illegible]
[illegible] ci mogę. Dla
twojej wiadomości, [illegible] się [illegible]
nie iż w ostatecznym razie gdyby nie
mi udało się, trochę mam sam
po prostu dać naturalizacyą, według
nie wyłączając się z [illegible] twego
własnego [illegible] — Ja sam także dom
[illegible] niedziałowy przez [illegible] przed
pisarzy ~~[illegible]~~ u [illegible], dla
jednej osoby, będącej urzędującej
obecnie [illegible]. Ten ostatni [illegible]
dla jest [illegible] [illegible], a więc
nie znam ~~to~~ [illegible] [illegible]
ostatnie [illegible], iż [illegible] w
mnie i [illegible] — [illegible] więc
z tego co [illegible] [illegible] będzie,
tylko [illegible] mnie Kochany
Wiesz nie opuszczaj [illegible] [illegible]
tej tego [illegible] i [illegible] co tylko
możesz, gdyż [illegible] [illegible], i tak [illegible]

już bardzo mi wiele [illegible].
Jeszcze jeden [illegible] o którym przy-
pominam tobie że mi [illegible]
[illegible], a mianowicie że te-
raz jako Ober Kriegs Herr
mnie pozwoli aby przyszło [illegible]
[illegible] i do szkoły. Mama by
więc prosi o to prośbę, bez aby
miała [illegible] dobry i [illegible], po-
trzeba aby klasę z [illegible] [illegible]
[illegible] się tam podał, i [illegible]
[illegible] by pokazał [illegible] to [illegible],
albo Kriegerkasse; ja o tym [illegible]
[illegible] napisz [illegible] do [illegible]
[illegible] nam [illegible], i coś
też [illegible] w tym biednym [illegible]
[illegible], gdyby mu nie [illegible] [illegible]
[illegible] do szkoły. To było by [illegible]
[illegible], i dom biedny Mamy [illegible]
nie by [illegible], [illegible] [illegible]
my [illegible] [illegible] [illegible] któ-
rego tak bardzo [illegible]. [illegible]
my niecierpliwiący będę oczeki-
wać wiadomości od Ciebie [illegible]

wyjeździe, i proszę Boga aby cię dopomagał.

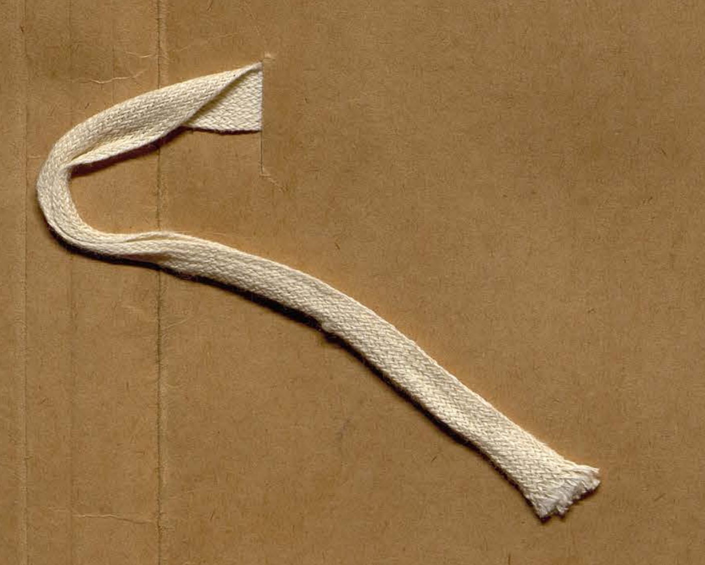
Jutro lub pojutrze powinienem zdecydować się istotnie na który [illegible], i jeśli tylko pomyślne otrzymam wiadomości, to co da Bóg, będziem razem [illegible] o [illegible], i zaraz powiadomię o dniu mego wyjazdu [illegible] ci [illegible] telegrafem.

Gdyby do mnie mego wyjazdu Bóg pozwolił wyrobić ten certyfikat, to proszę cię zatelegrafuj do mnie w dwóch słowach o tem.

Do przyjemnego [illegible] listu, ściskam cię [illegible] kochany mój [illegible], żyj zdrów i daj ci Boże wszystko dobre, całuję cię serdecznie kochający cię [illegible]

Witold

Proszę cię kochany [illegible] oddaj załączony list Pfeifferowi i [illegible] do [illegible] [illegible] [illegible] się [illegible]

SPOŁDZIELNIA INWALIDOW „POLIGRAF”
30-011 Kraków, ul. Obożna 10
TECZKA KARTONOWA A4
BN-73 7385-07 SWW 2713-49